

Nordjyllands Fugle 2013

Rapport nr. 50

Rapport nr. 50 fra Nordjyllands Fugle

© 2014 Nordjyllands Fugle

Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Udgivet af:	Foreningen Nordjyllands Fugle Tranebærvej 48, 9530 Støvring www.nordjyllandsfugle.dk
Kasserer:	Henrik Nyrup, Tranebærvej 48, 9530 Støvring Telefon 2849 7618, mail: henrik.nyrup@aalborg.dk Konto: 1551 6211771
Pris:	Medlemmer kr. 160,- + evt. forsendelse Abonnenter og løssalg kr. 170,- + evt. forsendelse
Illustrationer:	Jens Frimer Andersen (akvareller, omslag), Brian Zobbe (øvrige)
Fotografer:	Albert Steen-Hansen, Anton Thøger Larsen, Christian Kelsen, Ella Mikkelsen, Finn Laugo Sørensen, Flemming Ahlmann, Hans Henrik Larsen, Henrik Haaning Nielsen, Jan Skriver, Jan Tøttrup Nielsen, Jens Kristian Kjærgård, Jørgen Kabel, Jørgen Peter Kjeldsen, Kenneth Bach Christensen, Knud Pedersen, Kurt Prentow, Lars Grøn, Lauge Fastrup, Poul Erik Sperling, Peter Nielsen, Rune Sø Neergaard, Søren Kristoffersen, Tonny Ravn Kristiansen
Tilrettelæggelse:	Hans Christophersen
Fotoredaktion:	Lars Grøn
Korrektur:	Hans Christophersen, Frits Rost og Rune Sø Neergaard
Layout:	Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk
Trykning:	Prinfo Aalborg
Oplag:	425 eks.

Indhold

Forord til rapport nr. 50	2	Hvid jul i Hanstholm	12	Rovdyrbekæmpelse Vildmosen .	24
ARTIKLER	3	Sølvhejre i Nordjylland	14	ARTSGENNEMGANG	26
Ynglende Stylteløber	3	Gåsegrib finderberetning	16	FUGLE	26
Konge- og Havørn i Tofte Skov .	4	Hirtshals	18	PATTEDYR	148
Duehøg i Vendsyssel	6	Portræt Albert Steen-Hansen .	21	DAGSOMMERFUGLE	149
Hortulan i Nordjylland	10	Skovmår i Nordjylland	23	Indsenderliste	150
		Juelstrup Sø	24	Indeks arter	159

Redaktionen 2013

Esben Sloth Andersen Tlf: 6037 9080	esa@business.aau.dk	Spætter, Spætmejse, træløbere og fuglekonger.
Thorkil Brandt Tlf: 8750 8040 / 3025 5304	thorkilbrandt@gmail.com	Gæs.
Anders Brinkmann Tlf: 2840 2714	anders_brinkmann@hotmail.com	Finker.
Morten Christensen Tlf: 2549 9753	mch1895@gmail.com	Sangere.
Hans Christophersen Tlf: 9839 2916 / 2371 3154	hach@mail.dk	Skalleslugere, rovfugle. Korrektur.
Lars Grøn Tlf: 2987 8228	larsnaturfoto@gmail.com	Rørdrum. Fotoredaktion.
Anders Horsten Tlf: 5194 2109	anders_horsten@hotmail.com	Duer, fluesnappere, mejser, Pirol, tornskader.
Anton Thøger Larsen Tlf: 9829 4934 / 2869 1373	anton.thoeger.larsen@skolekom.dk	Årefodede, Trane, vadefugle del 1, pibere.
Johnny Laursen Tlf: 9837 5370 / 2338 4320	bruunlaursen@mail.dk	Hjemmeside.
Martin Lundholm Tlf: 3061 0409	bima@stofanet.dk	Lærker, svaler, drosler.
Rune Sø Neergaard Tlf: 6116 6936	rsneergaard@hotmail.com	Korrektur.
Henrik Nyrup Tlf: 2849 7618	henrik.nyrup@aalborg.dk	Lommer, lappedykkere, dykænder, hønsefugle, kjoer, Gøg-skrigefugle.
Søren Poulsen Tlf: 6063 0082	soep99@hotmail.com	Svømmeændere, vadefugle del 3.
Kurt Prentow Tlf: 2233 9647	kurt@prentow.dk	Måger, alkefugle, dyr.
Frits Rost Tlf: 8727 1011 / 3138 1211	f.rost@live.dk	Stormfugle, vandhøns, terner, værlinger. Korrektur.
Rene Worup Rørbæk Tlf: 2876 3520	rene.roerbæk@gmail.com	Silkehal, smådrosler mv.
Albert Schmidt Tlf: 9799 1053 / 2422 3194	albert@schmidt.mail.dk	Vadefugle del 2, vipstjerter, kragefugle, stære.
Poul Erik Sperling Tlf: 9834 2505 / 2028 4405	pes@vildtfarmnord.dk	Artikler.
Søren Knorr Søndergaard Tlf: 9799 1053 / 2422 3194	rosenroth@hotmail.com	Storke- og hejrefugle.
Henrik Møller Thomsen Tlf: 2253 1576	henrida.kirk@gmail.com	Svaner.

Sponsorer

Fugle og Dyr i Nordjylland takker for økonomisk støtte til rapporten fra:

HALS NØRRESKOV

AAGE V. JENSEN NATURFOND

Forord til rapport nr. 50

Af Hans Christophersen

Hermed er vi glade for og lidt stolte over at kunne præsentere rapport nummer 50 fra foreningen "Nordjyllands Fugle", siden den første så dagens lys i 1971.

Foreningen "Nordjyllands Fugle" er en selvstændig forening med nær tilknytning til primært Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdelinger i Nordjylland og Nordvestjylland. Foreningen har som sit primære formål at udgive en årlig rapport på baggrund af fugleagttagelser fra det område, der dækkes af de to tidligere amter Nordjylland og Viborg suppleret med artikler om fugle og dyr.

Grundlaget for rapporten er indberetninger til DOFbasen. I år er der som sidste år indsendt knap 160.000 observationer, hvilket er det niveau, rapporteringen har ligget på de seneste 5 år. Til gengæld er antallet af indsendere rekordhøjt med hele 702. Den stigende anvendelse af DOFbasen betyder, at vi modtager en større mængde indberetninger af de mere almindelige arter, ligesom vi i stigende omfang også modtager mange observationer fra personer, der ikke er bosiddende i vort område.

Redaktionen forbeholder sig i denne forbindelse i øvrigt ret til at udelade usædvanlige observationer, herunder arter set i usædvanlige antal eller på usædvanlige tidspunkter. Det gælder specielt, hvis der ikke foreligger kommentarer/beskrivelse i forbindelse med indtastningen.

Lokale folk i Skagen-området har igen i år indberettet et meget stort og værdifuldt materiale. Dette suppleres af indberetninger fra mange gæstende observatører. Et andet meget stort materiale kommer fra Lille Vildmose. Her medfører den spændende udvikling af området et stort antal gæster. Omfattende materiale er også modtaget fra Vejlerne, Hanstholm, Nørreådal, Hirtshals, Ulvedybet, det sydøstlige Vendsyssel med Nordmandshage og fra Rold Skov med flere. Desuden modtages materiale fra DOFs Sjældenhedsudvalg (SU) via Knud Pedersen.

Året vil blandt andet blive husket for et meget koldt forår, der forsinkede ankomsten af mange arter og gav ret fåtallige registreringer af blandt andet rovfugle under forårstrækket. Tilsvarende bød efteråret på meget få blæsevejrperioder og deraf følgende få iagttagelser af kjoever

og stormfugle. Blandt ynglefuglene bemærkes blandt andet Stylteløber, tre succesfulde par af Kongeørne, et par ynglende Hjejele og fortsat fremgang for Sydlig Blåhals. Usædvanligt store forekomster ses hos blandt andet Bramgås, Sølvhejre, Rød Glente, Rovterne, Trane, Lille Fluesnapper, Storpiber og Hvidsiken. Endelig er der som vanligt en lang række fund af usædvanlige arter, hvor af følgende måske huskes bedst, Kongeederfugl, Sort Ibis, Dværgrørvagt, Blå Glente, Beringshavørn, Pileværting og ikke mindst årets slutning med både Ismåge og Sneugle, der trak mange folk til Hanstholm i juledagene.

Udover den traditionelle gennemgang af de fuglearter, der er iagttaget i Nordjylland i 2013 indeholder rapporten et antal aktuelle artikler om den nordjyske fugle- (og dyre) verden. I år således en fyldig redegørelse for det første danske vellykkede ynglefund af Stylteløber, en artikel om Konge- og Havørn, der for første gang yngler i samme skov og artikel om den vigende forekomst af Hortulan. Desuden en grundig gennemgang af yngleforholdene for Duehøg i Vendsyssel siden 1977, en orienterende gennemgang af fuglelokaliteterne omkring Hirtshals og den nydannede Juelstrup Sø. Her foruden en artikel om Sølvhejrens øgede forekomst i landsdelen og specialartikler om usædvanlige fund i 2013 – Ismåge og Gåsegrib. Endelig et personportræt af Albert Steen-Hansen samt småartikler om Mårhund og Skovmår.

Alle rapportens mange tal og tekster komplementeres af mange smukke fotografier, tegninger og akvareller, som fremragende fotografer og kunstnere stiller til vores rådighed.

Redaktionen siger hermed tak til alle, der på den ene eller anden måde har givet deres bidrag til rapporten. Til slut vil vi henvise til vores hjemmeside på adressen www.nordjyllandsfugle.dk, hvor der kan læses mere om foreningen. Her kan ældre rapporter ses og downloades i PDF-format, ligesom man blandt andet kan finde en oversigt over alle de sjældne arter, der er set i Nordjylland igennem årene.

Observatører ved Nordstrand,
Skagen, 4. maj 2013. Foto:
Knud Pedersen.

Stylteløber yngler med succes

Af Thorkild Lund

Stylteløberpar mobber Traner,
Lille Vildmose, 5. juni 2013.

Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

For første gang i Danmark ynglede Stylteløber med succes i 2013. Parret slog sig ned i Lille Vildmose, og ynglevirksomheden blev fulgt dagligt af mange besøgende, siden parret første gang blev observeret 14/5 indtil 4/8, da familien inklusive 2 unger ikke længere blev set. Parret opholdt sig de første dage i området ved Hegnsvej med de store åbne oversvømmede tørvegrave for senere at flytte et par kilometer mod syd til et mere åbent forladt tørvegravefelt under tilgroning, men med mange store og små pytter. Her anlagde parret rede ca. 130 meter vest for den nord-sydgående Grønvej, hvorfra der var udmærket udsigt til ynglelokaliteten. Dette var til stor glæde for de mange gæster, der besøgte lokaliteten for at følge med i fuglenes familieliv. Reden, som knap kunne ses, var anlagt på en mudderflade omgivet af ganske lavt vand. Efterhånden udtørredes vandsamlingen, for til sidst at forvinde helt, men da var ungerne flyvefærdige. Magerne var lette at skelne fra hinanden, hannen var dybsort på ryggen, med en omtrent dækkende mørk hætte, mens hunnen var sortbrun med svage hovedtegninger. De skiftedes til at ruge, dog med hunnen som den flittigste. Han og hun lå skiftevis på reden 24/5 og 17/6, altså 24 dage efter, blev der observeret to unger, ikke større end bordtennisbolde. Ungerne pilede meget omkring, indtil de blev flyvefærdige, men holdt sig stort set inden for en radius af 50 meter fra redestedet. De gamle fugle var meget vagtsomme, alle fugle uanset størrelse blev fulgt til dørs, også overflyvende Traner og Rørhøge. Bekymringen for en eventuel prædation var dog til stede. En snes oversomrende Traner holdt til i området det meste af sommeren og udgjorde en klar trussel. Da ungerne først blev flyvefærdige, forlod Stylteløberne ynglelokaliteten og blev i de efterføl-

gende dage set raste forskellige steder i mosen, således syd for Vildmosevej fra 28/7 til 2/8 og ved Hegnsvej 3 og 4/8, der var den sidste dag, fuglene blev set i Lille Vildmose. Forældrefuglene havde da mistet det meste af de sorte tegninger på hovedet.

Allerede 9/8 og de følgende dage blev der i Botofte Mose på Langeland observeret Stylteløbere, en adult og en ungfugl. I den efterfølgende uge blev de set på forskellige andre steder i nærområdet. Tør man gætte på, at det har været Vildmosefugle på sydgående træk?

Kan det også have været de samme fugle, der forsøgte at yngle i Lille Vildmose i 2012? Da ankom fuglene omtrent på samme tid. De anlagde da reden på en tørvebalge 50 meter syd for Hegnsvej. Efter et par dage, hvor fuglene lå på rede, forlod de stedet, formodentlig på grund af prædation. Jeg forsøgte efterfølgende at komme ud til redelokaliteten for at se, om der skulle være spor efter ynglevirksomheden, men kunne ikke forcere det bløde hængedynd.

Til gengæld må man formode, at det stylteløberpar, der blev set i Ulvedybet i dagene før ankomsten af Stylteløber i Vildmosen, har været de samme fugle. Det samme mønster kunne man for øvrigt også se i 2012. Det skal dog også med, at der en enkelt dag 18/6 2013 blev set yderligere et stylteløberpar i Lille Vildmose. Også her formodentlig samme fugle set inden ved Ulvedybet, nemlig 10/6!

Stylteløber yngler i det sydlige Europa, hvorfra der strækker sig et bælte gennem Asien til Kina. Den største ynglebestand i Europa finder vi i Spanien med anslået 15.000 par, og den yngler regelmæssigt mod nord til Bretagne i Frankrig. Den kan optræde invasionsagtigt længere mod nord, således ynglede der i 1989 22 par i

Holland. Herhjemme har der tidligere været yngleforsøg, således var der foruden det omtalte yngleforsøg i Lille Vildmose i 2012 også et yngleforsøg i Kongens Mose samme år. Pullus blev set, men umiddelbart efter forsvandt yngleparret. Ligeledes i 2012 var der et yngleforsøg i Nagbøl ved Skanderup i det sydlige Jylland. To æg blev set, men blev senere taget af en Blishøne. I 2005 udviste et par i Vejlerne, syd for Krapdige, yngleadfærd, uden man dog havde vished for æg og unger. Det blev godkendt af SU som et yngleforsøg. Endelig tilbage i 1994 forsøgte et par sig på Tipperne.

Stylteløber er en art i fremgang. Den ses hyppigere og hyppigere over det meste af landet, men må dog stadigvæk betegnes som en sjældenhed. De seneste års yngleforsøg og nu den vellykkede yngleforsøgsforekomst i Lille Vildmose giver et begrundet håb om, at denne særdeles se-værdige fugl vil indfinde sig mere regelmæssigt i Danmark.

Stylteløber juv., Lille Vildmose, 24. juli 2013. Foto: Lars Grøn.

Kongeørn og Havørn yngler i samme skov

Af Tscherning Clausen

I ynglesæsonen 2013 ynglede der både et havørnepar og et kongeørnepar i Tofte Skov i Østthimmerland. Begge par havde ynglesucces, idet Havørnene fik tre unger og Kongeørnene fik en unge på vingerne til trods for, at afstanden mellem de to ørnereder blot er ca. 2½ km.

Forud for denne hændelse havde der været et kongeørnepar i Tofte Skov fra efteråret 1996 og indtil foråret 2003, hvor hunnen forsvandt. Dette par ynglede i perioden 1999-2002, hvor de fik fem unger på vingerne. Herefter var der indtil foråret 2007 kun den stationære han fra yngleparret samt i perioder forskellige yngre Kongeørne. Fra efteråret 2010 er der tydeligvis atter et etableret kongeørnepar i Tofte Skov.

Der havde årligt været Havørne i Lille Vildmose-området siden 1991, som oftest om foråret og efterår/vinter. Men først fra efteråret 2006 ses det, at to ældre Havørne havde dannet par. I de følgende år ses ørnene af og til med redemateriale, og der blev fundet flere mere eller mindre færdigbyggede reder forskellige steder i Tofte Skov. Men først i 2010 ynglede parret for første gang. Da havde der ikke ynglet Havørne i Nordjylland i næsten et hundrede år. Parret lykkedes med at få en unge på vingerne. Året efter – i 2011 – byggede ørneparret en ny rede ca. 600 m fra deres første rede, og derfra fik de igen en unge på vingerne.

I Havørnenes ynglesæson 2011 blev der flere gange set, at det nyetablerede kongeørnepar ikke var tilfredse med at have et havørnepar så tæt på deres territorium. Ørnene blev ved flere lejligheder set i luftkamp med hinanden, dog uden at disse kampe udviklede sig alvorligt, eller at der kunne køres en vinder.

I foråret 2012 blev der fundet en nybygget rede i et område af skoven, hvor vi havde en formening om, at Kongeørnene havde territorium. Det skulle senere vise sig at være rigtigt, idet der i slutningen af maj måned blev

fundet æggeskaller fra kongeørneæg under reden. Det blev således blot til et yngleforsøg.

I samme forår blev der aflagt flere besøg ved de to kendte havørnereder, uden at der blev set Havørne hverken der eller andre steder i skoven. Sidst på sommeren blev der imidlertid fundet en nybygget Havørnerede i en mindre bevoksning udenfor den centrale del af skoven, men uden tegn på, at den var blevet benyttet i det indeværende år.

Afstanden mellem den rede, Havørnene benyttede i 2011 og den rede Kongeørnene benyttede i 2012, anslås til at være ca. 1 km, og afstanden mellem Havørnenes nybyggede rede, som de benyttede i 2013, og Kongeørnenes rede anslås til at være ca. 2½ km. Var årsagen til at begge ørnepar havde succes med at yngle i 2013 mon, at der nu var længere afstand mellem rederne, og at Havørnene var flyttet ud af den egentlige skov?

Jeg har kontaktet nogle svenske ornitologer, der beskæftiger sig meget med ørnene i Sverige og spurgt, om de kender til tilfælde, hvor Hav- og Kongeørne yngler nær hinanden, og har fået følgende svar (oversat til dansk):

Ambjörn Carlsson, Skåne: Den nærmeste afstand mellem Konge- og Havørn, jeg kender til, er 4 km.

Stellan Hedgren, Visby: Her på Gotland yngler ca. 35 par Havørne og ca. 50 par Kongeørne. Trods det er det usædvanligt, at de yngler i nærheden af hinanden. I det sydlige Gotland yngler der dog et havørnepar blot 560 m fra et kongeørnepar. Det ser dog ud til, at Kongeørnene bygger en ny rede lidt længere væk, hvis et havørnepar etablerer sig i nærheden af en kongeørnerede. Havørnene begynder jo at yngle 2-3 uger tidligere om foråret end Kongeørnene og ser ud til at kunne presse Kongeørne væk.

Claes-Göran Ahlgren, Hökerum (ca. 100 km øst for Göteborg): Jeg kender ikke til nogen tilfælde, hvor Kongeørn og Havørn har ynglet nær hinanden.

Berth-Ove Lindström, Boden, Norrbotten: Vi havde for 5 år siden en afstand på ca. 500 m mellem ynglende Kongeørn og Havørn, som hver havde en unge. Stedet var specielt ved det, at rederne var på hver sin side af en større ås/bjergryg med kongeørnereden på sydsiden og havørnereden på nordsiden således, at der ikke var frit udsyn mellem ørnene. Vi har 4 kendte lokaliteter, hvor der nogle gange yngler Kongeørn og andre gange

Havørn. Hvad der afgør, hvilken art der yngler det pågældende år, ved jeg ikke. Der findes egnede redetræer i stort omfang i fjeldskovene, hvor det foregår.

I Tofte Skov har vi i januar 2014 konstateret, at Havørneres redetræ desværre er knækket i omkring 5-6 meters højde under stormene i december 2013. Så ørnene skal i gang med at finde et nyt redetræ og få bygget rede, og vi skal i gang med at finde stedet, både for at kunne foretage observationer og for ikke utilsigtet at komme til at forstyrre ørne i yngletiden. Det skal blive spændende, hvor tæt ørnene etablerer sig på hinanden.

Kongeørneunge, Tofte Skov, 11. juni 2013. Foto: Anton Thøger Larsen.

Havørneunger, Tofte Skov, 12. juni 2013. Foto: Flemming Ahlmann.

Duehøgen i Vendsyssel 1977-2013

Tekst og fotos: Jan Tøttrup Nielsen

I 1976 startede jeg mit duehøgeprojekt i Vendsyssel, og undersøgelsen fortsætter foreløbig frem til 2017. Området dækker 2417 km², hvilket er ca. ¼-del af Vendsyssel. Fra og med 1977 regnes med en årlig dækning af bestand og produktion på 95-100%. Undersøgelsesområdet er inddelt i 8 subregioner efter forskellige landskabstyper, jordbonitet og skovtyper (Fig. 1). Områder: B1 – nordlige klitplantager, nåleskov på sandet bonitet, langsomt voksende statsskov (areal 347 km²; 17,8% skov). B2 – mest løvskov på bakket moræne (areal 230 km²; 6,4% skov). B3 – den nordlige del af dette område er mest nåleskov på sandet jord og den sydlige del mest løvskov på god bonitet (areal 231 km²; 6,6% skov). B4 – primært løvskov på hævet havbund med ekstensivt skovbrug (areal 325 km²; 7,2% skov). B5 – en primært nåleskov på en morænebakke (areal 55 km²; 23,6% skov). B6 – bakket moræne med intensivt dyrket nåleskov (areal 134 km²; 23,0% skov). B7 – bakket morænelandskab med varierende bonitet, mest nåleskov intensivt dyrket (areal 312 km²; 10,3% skov). B8 – åbent landbrugsland med spredte små plantager sjældent over 25 ha. med ekstensivt skovbrug (areal 782 km²; 1,6% skov). Samlet var ca. 8,4% af det samlede areal dækket af skov i 1999. Andelen af skov var stigende og er i 2013 over 9,3%.

Dataindsamlingen har stort set været ens i alle årene. Der bruges årligt 500-600 timer til feltarbejdet, og kørsel udgør årligt over 5000 km. Som definition på et yngleforsøg skal der på en lokalitet mindst være registreret et par med en påbegyndt rede.

I løbet af marts-april bliver stort set alle yngleparrene fundet, og i maj indsamles fældefjer til alders- og individbestemmelse. Når hunnerne begynder at ruge, går de i fældning, hele fjerdragten udskiftes årligt. Den inderste håndsvingfjer er den første, der fældes, og de øvrige håndsvingfjer fældes gradvist inde fra og ud. I løbet af 1-2 uger fældes de inderste fire håndsvingfjer. Arm-sving- og halefjer samt småfjer fældes enkeltvis i løbet af yngletiden. Fjerens form, farve og mønster gør det muligt at aldersbestemme duehøgene til 1-årig, 2-årig og mindst 3-årig. Da duehøgen er meget stedbundet, når den først har etableret sig som ynglefugl, er det muligt at aldersbestemme fuglene ud fra kontinuerlige fjerseerier, idet den samme fjer fra samme fugl er identisk i størrelse, form og farve. Det er især de fire inderste håndsvingfjer, der bruges til alders- og individbestemmelse. Dette er gennem årene blevet til en samling på flere tusinde fjer (de fylder). Da hannen er ene om at skaffe føden til hunnen og ungerne fra redebygningstiden til ungerne er 3-4 uger gamle, fældes hans fjer oftest væk fra redebevoksningen. Derfor er der kun begrænset materiale fra hannerne.

I juni ringmærkes ungerne. Fra 1979-2013 har jeg ringmærket 2880 redeunger og 114 mindst 1K-fugle. Sidst i juli og først i august bliver reder med unger undersøgt for at bestemme antallet af udføjne unger samt for at indsamle føderester. Alle produktionstal er angivet i antal udføjne unger, dvs. unger der er fløjet fra reden. Ved

Fig. 1. Undersøgelsesområdet Vendsyssel 2417 km², inddelt i subregionerne B1-8. Sort angiver skov.

Boligmangel. Først blev den nederste rede bygget og anvendt i 7 år, men i takt med at træerne vokser, bliver det muligt at komme højere op, så nu er den øverste bygget.

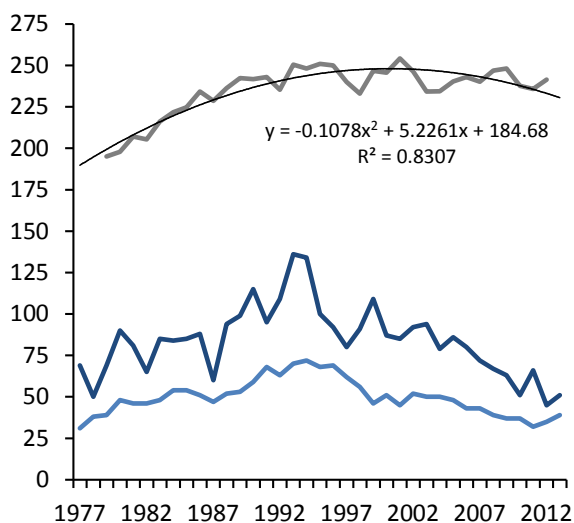

Fig. 2. Duehøgens bestandsudvikling (nederst) og samlede produktion af udføjne unger (midterst) i undersøgelsesområdet Vendsyssel 1977-2013. Øverst angives biomasseindekset for 26 ynglende bytedyr i Vendsyssel 1979-2012 (se teksten for beregning af biomasseindekset), den polynomier kurve er signifikant ($F = 76,1$, $P < 0,0001$).

hvert besøg på lokaliteterne bliver skovbunden "scannet" for føderester og andre ynglebiologiske data bliver indsamlet. Under ringmærkningen bliver reder og rede-træer målt. Undersøgelsesområdet og dataindsamlings-metoder er mere udførligt beskrevet i Nielsen og Drachmann 1999 og 2003.

I det følgende præsenteres duehøgens bestandsudvikling, -sammensætning og -produktion over en periode på 37 år, og der ses på bestandsregulerende faktorer for området.

Duehøgen yngler i skov, hvor der er træer (bevoksnin-ger), der er store nok til at bære en duehøgere, dvs. træer der er mere end 30-40 år gamle. På de enkelte lokaliteter har Duehøgen fra 1-6 reder, som parret skifter imellem. Duehøgerederne er fundet i 17 forskellige træarter med rødgran, sitkagran, ædelgran og bøg som de hyppigste. I de nordlige klitplantager (B1) er skovfyren et almindelig redetræ. Redens højde over jorden varierer fra 5,6 m til 27,2 m, og den er som regel placeret ¾-oppe i træet. I Vendsyssel yngler Duehøgen i løv- og nåleskove i størrelse fra 1,8 til over 1000 ha. Over 50 procent af de skove, hvor Duehøgen har ynglet i Vendsyssel, er mindre end 100 ha. Duehøge er meget territoriale i yngletiden, og som regel er der 3-4 km mellem parrene. Gennemsnitsafstanden svinger årligt mellem 3,1 og 4,5 km mellem to par. I område B6, der har en stor skovandel, er den gennemsnitlige afstand årligt fra 1,6-2,0 km, mens den gennemsnitlige afstand i område B1, hvor der også er en stor skovandel, er på 3,7-7,5 km. Endelig er afstanden i område B8, hvor der er langt mellem de mulige ynglelokaliteter, gennemsnitlig fra 4,1-12,3 km. Kun få par har ynglet med under 1 km imellem parrene, og disse par producerer dårligt. I perioden 1977-2013 bliver der registreret i alt 1841 yngleforsøg.

Bestanden voksede næsten kontinuerligt fra 31 par i 1977 til 72 par i 1994 trods en del meget hårde vintre op

igennem 80'erne (Fig. 2). Fra 1994 til 2011 falder bestanden kontinuerligt til 32 par, mens den i de seneste 2 år stiger til 39 par. Faldet skyldes hovedsageligt en voldsom bekæmpelse i sidste halvdel af 90'erne. Her bliver der påbegyndt fasanudsætning i Vendsyssel i større stil, som medfører, at duehøgen bliver bekæmpet med alle til rådighed stående midler. Ynglefugle og unger bliver skudt eller fanget i fælder, opsat på ynglelokaliteter. Ved fasanudsætningspladser bliver især ungfugle aflivet i stort tal ved fældefangst, giftudlægning og skydning (Nielsen 2011). Fra 2001-2010 skyldes faldet hovedsageligt fødemangel (se senere) samt en nedgang i mulige ynglelokaliteter. I alt er der registreret 114 forskellige ynglelokaliteter, hvor duehøgen har ynglet mindst én gang i undersøgelsesperioden. Ynglelokaliteterne anvendes ikke tilfældigt. Der er lokaliteter, der bliver brugt hvert år og andre kun et enkelt år (Fig. 3). Antallet af mulige ynglelokaliteter, defineret som en skov med en mulig redebevoksning, lå i perioden 1977-1989 på 87-94. En øget aldersfordeling på skovene øgede antallet af mulige lokaliteter til 97-110 i perioden 1990-2000, men fra 2001 til 2013 falder antallet af mulige lokaliteter kontinuerligt pga. forøget skovningsaktivitet og mekanisering i skovbruget, som også har gjort det rentabelt at skove i småskove. Da alle træerne i småskovene ofte er plantet samtidigt, eller der kun er én mulig redebevoksning, der har en alder, hvor der kan være en duehøgere, betyder skovningsaktivitet ofte, at alle mulige ynglebiotoper renskoves. Da der ikke er erstatningsmuligheder, forsvinder yngle-muligheden. Dette gør sig især gældende i område B8, hvor de fleste småskove blev plantet i 50'erne og derfor var hugstmodne. I B8 var der omkring årtusindskiftet 18 mulige ynglelokaliteter, men i 2013 er der kun 2 tilbage.

I en veletableret bestand begynder de fleste duehøgehunner at yngle som 2- til 3-årige. I Vendsyssel har jeg aldersfordelingen på 506 førstegangsynglende duehøgehunner, og her begynder 42% at yngle som 1-årige, 39% som 2-årige og 19% som 3-årige. Da bestanden vokser frem til 1994, er der mange 1-årige hunner i bestanden, men andelen af 1-årige hunner er faldende gennem hele perioden, fra årligt 20-35% først i 80'erne til 3-8% sidst i perioden. Der er især få 1-årige hunner i sidste halvdel af 90'erne, hvilket skyldes at en stor del af 1K-fuglene bliver aflivet ved fasanudsætningspladser. På én lokalitet bliver der aflivet over 40 Duehøge om året. Der bliver registreret betydeligt flere 1-årige hanner i ynglebestanden i de sidste 10-15 år. Der findes endda ynglepar, hvor begge fugle er 1-årige. Dette skyldes formentlig, at bestanden er i rekrutteringsnød.

Af 1483 yngleforsøg, hvor alderen på hunnen er kendt, er 52,1% 1-3 år gamle og 29,1% 4-7 år gamle. Kun 2,9% af hunnerne er over 10 år gamle. De to ældste hunner bliver 16 år gamle. Begge disse hunner er fanget på ynglepladsen og var ringmærket. Det ses tydeligt, at de er meget gamle, hovedet virker "indtørret", og den ene har så meget gigt i venstre fod (kloen), at den ikke kan lukkes. Fjerdragten er næsten brunlig og tværstriberne på halsen meget tynde, tætsiddende og brunlige. Gennemsnitsalderen på de ynglende hunner er stigende i hele perioden. Gennemsnitsalderen er lavest, når be-

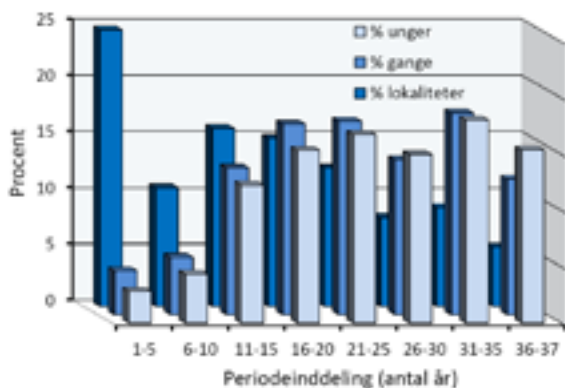

Fig. 3. Periodeinddeling af antal år de enkelte ynglelokaliteter (*n* 114, bagerste række) har været anvendt, samt angivelse af hvor mange yngleforsøg (*n* 1841, midterste række) og hvor mange unger (*n* 3098, forreste række) der blev produceret på ovennævnte lokaliteter, angivet i procent af det samlede antal.

standen vokser, da de nyetablerede ynglepar består af unge fugle. Da bestanden begynder at gå tilbage, stiger gennemsnitsalderen derimod. Dette skyldes, at i områder, hvor Duehøgen bliver bekæmpet, bliver der ikke efterfølgende registreret yngleforsøg (pga. vedvarende bekæmpelse).

Duehøgen lægger i gennemsnit 3,00 æg/kuld. Kuld størrelsen for 1108 kuld fordeler sig med 3 kuld med 1 æg, 214 med 2, 676 med 3, 217 med 4 og 1 kuld med 5 æg. Årligt svinger det gennemsnitlige antal æg fra 2,60 til 3,38 æg/kuld. Æglægningen er sket fra den 22. marts til den 30. april. Æglægningen påbegyndes senere efter kolde vintre og forår. Gennemsnitligt påbegyndes æglægningen den 9. april. Fra 1979 til midt i 90'erne var der en tendens til, at æglægningen startede tidligere som hos de fleste andre fugle, formentlig pga. klimaforandringer. Fra sidst i 90'erne begynder æglægningen hos Duehøgen i Vendsyssel dog senere og senere. Endvidere bliver det første årlige kuld registreret senere og senere, da de milde vintre begyndte sidst i 80'erne. Som ynglestrategi falder Duehøgens ungeproduktion tidsmæssigt sammen med ungeproduktionen hos deres vigtigste byttedyr (Ringdue, kragefugle, drosler og Stær), da der her vil være flest byttedyr. Men de fleste byttedyr har pga. klimaforandringerne fremskudt begyndelsen af deres ynglesæson med 2-3 uger, hvilket bevirker, at produktionen af byttedyrsunger sker tidligere og spredes over en længere periode. Duehøgen har derfor sværere ved at skaffe føden til store kuld.

Duehøgen kan i sjældne tilfælde lægge et nyt kuld, hvis det første ødelægges. Par med unge og uerfarne fugle påbegynder æglægningen senest. Generelt er de tidligste kuld de bedste, idet der lægges flest æg, og de får flest unger på vingerne. Endvidere viser fangst af ringmærkede ynglefugle, at de tidlige kuld også genererer flest fugle til næste generation.

Ungeproduktionen er på 0 til højst 4 udflyjende unger pr kuld. Den gennemsnitlige ungeproduktion er positiv korreleret med hunnens alder, dvs. at reproduktionen er aldersafhængig. 1-årige hunner producerer gennemsnitligt færrest unger, og produktionen stiger frem til

7-års alderen for derefter at falde igen.

Gennemsnitligt bliver der produceret 1,68 unge/yngleforsøg og 2,56 unge/yngleforsøg med unger. Årligt slår gennemsnitligt 34,6% af alle yngleforsøg fejl. Dette svinger årligt mellem 23 og 48%, dvs. at nogle år mislykkes næsten halvdelen af yngleforsøgene. Årsagen til fejlslagne yngleforsøg er udover direkte menneskelig bekæmpelse klima, dødsfald (især hannen, der er mere udsat, da han er ene om at skaffe al føden i store dele af yngletiden), skovning, fødemangel og prædation (æg: mår, kragefugle; unger: Stor Hornugle, mår og ynglefugle: Stor Hornugle). Andelen af fejlslagne yngleforsøg stiger i takt med stigende bestandstæthed, hvilket er forventet, idet jo tættere bestanden bliver, øges konkurrencen om føde og yngleterritorier. I Vendsyssel skyldes det ikke så meget øget konkurrence, men mere øget bekæmpelse, da bestanden var på sit højeste. Dette ses også af, at ungeproduktion var stigende trods en meget høj ynglebestand (Fig. 2). I årene 2000-2013 falder den gennemsnitlige ungeproduktion med mere end 0,5 unge for de par, der producerer unger. Der er en klar sammenhæng mellem duehøgens bestandsstørrelse et givent år og den samlede ungeproduktion de to foregående år, hvilket indikerer, at ungeproduktionen har stor indflydelse på bestandsudviklingen. Produktionen afhænger også af afstanden til naboparret. Hos par med under 1 km i mellem er den gennemsnitlige ungeproduktion kun 0,67 unge/yngleforsøg.

Ungeproduktionen er, som bestanden, ikke jævnt fordelt i området. 48% af ungerne bliver produceret af 44% af yngleforsøgene på 22% af lokaliteterne (Fig. 3). Omvendt producerer 25% af de "dårligste" lokaliteter kun 3% af ungerne og udgør kun 4% af yngleforsøgene.

Der er en betydelig individuel variation i det antal unger, de enkelte hunner producerer i deres livsforløb. Af 353 hunner, der kunne følges gennem hele deres reproduktive liv, bliver de to ældste 16 år. Den gennemsnitlige livstidsproduktion er 5,72 unge/hun. 24% af hunnerne får aldrig unger på vingerne, mens antallet for de hunner, der producerede unger, varierer fra 1 til 35. Hunner, der i deres levetid producerer 10 eller flere unger, udgør 23%, mens kun 4% af hunnerne producerer 20 eller flere unger. Det er relativt få hunner, der producerer hovedparten af ungerne i undersøgelsesområdet, idet 15% producerer 50% af ungerne, og 31% producerer 75% af ungerne. Ud af de hunner, der ikke producerer unger, overlever 49% kun én ynglesæson. Der er hunner helt op til 7-års alderen, der aldrig har produceret unger. Duehøgens bestandsstørrelse afhænger bl.a. af overlevelse/dødelighed og tilgang af nye fugle til bestanden. Ud fra analyse af fjermaterialet er det muligt at beregne hvor mange hunner, der overlever fra år til år og at se hvor mange nye hunner, der begynder at yngle. Dødeligheden beregnes som 1 minus overlevelsen. Den årlige overlevelse stiger markant fra 1980 til 1990, fra 60 til 80%. Fra midt i 90'erne til midt i 00'erne falder overlevelsen til under 75% for sidst i undersøgelsesperioden at stige igen til over 75%.

Den årlige tilgang af nye ynglende hunner er til gengæld faldende gennem hele undersøgelsesperioden. Efter årtusindskiftet falder den særlig drastisk, og det tyder på

rekrutteringsnød.

Sidste halvdel af 90'ernes bekæmpelse af især de unge Duehøge ved fasanudsætningspladserne og den faldende ungeproduktion efter årtusindeskiftet sammenfaldende med nedgang i fødeudbuddet, kan forklare den faldende tilgang af nye hunner.

Der er fundet byttedyr i størrelsen 12 gr (alm. spidsmus) til over 4,0 kg (hare). 32.268 byttedyr, fundet i yngletiden, fordeles sig med i alt 129 forskellige arter (fugle: 111, pattedyr: 17 og krybdyr:1). De fem vigtigste byttedyr (Ringdue, Tamdue, Solsort, Skovskade og Husskade) udgør 62,1% af antal og 60,1% i biomasse. Andelen af duer blandt byttedyrene er en af de vigtigste parametre for Duehøgens produktivitet. På de lokaliteter, hvor Duehøgens føde består af mange duer, er der en bedre ungeproduktion, og endvidere bliver hunnerne ældre og lokaliteterne har de fleste yngleforsøg.

Fødeudbuddet er en vigtig regulerende faktor for Duehøgens bestandsstørrelse. Da der ikke foreligger direkte undersøgelser af byttedyrenes bestandsstørrelser i undersøgelsesområdet, er der som mål for fødemængden anvendt de årlige indekser baseret på ynglefugleindekserne fra DOF's punktællinger. For 26 ynglefugle, der er registreret som byttedyr i yngleperioden, er ynglefugleindekset ganget med den lokale bestandstæthed uddraget fra kortene i Grell (1998). Grundige analyser af fejlkilder i Grell (1998) viser, at informationer ud fra systematiske punktællinger over tid kan vise troværdige årlige bestandsændringer i ynglefuglenes sammensætning. Dette lokale ynglefugleindeks er omregnet til et biomasseindeks ved multiplikation med vægten for de enkelte arter, angivet i Snow & Perrins (1998). De 26 byttedyrsarter udgør 90,7% i antal og 88,0% i biomassen af Duehøgens byttedyr.

Biomasseindekset i perioden 1979-2012 for de 26 byttedyrsarter viser en polynomier kurve med en stigning på 30% frem til årtusindskiftet og derefter et fald på 7%

frem til 2012. Duehøgens bestandsudvikling og ungeproduktion følger fint biomasseindekset (Fig. 2). Den primære årsag til faldet i fødeudbuddet skyldes en markant nedgang i bestanden af især tamdue og Hættemåge, men Agerhøne, Skovskade, Misteldrossel og Stær brager også til nedgangen.

Referencer:

- Grell, M.B. 1998: Fuglenes Danmark. – Gad, Copenhagen.
- Herfindal, I., M. van de Pol, J.T. Nielsen, B.-E. Sæther & A.P. Møller 2014: Climatic variation causes complex patterns of covariation between demographic traits in a long-lived raptor. – Ecology (in press).
- Krüger, O., N. Chakarov, J.T. Nielsen, V. Looft, T. Grünkorn, B. Struwe-Juhl & A.P. Møller 2011: Population regulation by habitat heterogeneity or individual adjustment. – Journal of Animal Ecology, 81:330-340.
- Nielsen, J.T. 2003: Duehøgens *Accipiter gentilis* byttevalg uden for yngletiden. – D.O.F.T., 97:193-198.
- Nielsen, J.T. 2011: Duehøge *Accipiter gentilis* og fasanudsætning: et forsøg med fangst og flytning af Duehøge ved fasanudsætningspladser i Vendsyssel 1998-2009. – D.O.F.T., 105:167-178.
- Nielsen, J.T. & J. Drachmann 1998: Prey selection of Goshawks *Accipiter gentilis* during the breeding season in Vendsyssel, Denmark. – D.O.F.T., 92:193-198.
- Nielsen, J.T. & J. Drachmann 1999: Development and productivity in a Danish Goshawk *Accipiter gentilis* population. – D.O.F.T., 93:153-161.
- Nielsen, J.T. & J. Drachmann 2003: Age-dependent reproductive performance in Northern Goshawk *Accipiter gentilis*. – Ibis, 145:1-8.
- Snow, D.W. & Perrins, C.M. 1998: The birds of the Western Palearctic, Concise Edition vol. 1 & 2. – Oxford University Press, Oxford, UK.

Den sidste der forlader reden. Hun unge 38-40 dage gammel, de to søskende (hanner) er fløjet fra reden. Bemærk at halen ikke er helt udvokset.

Hortulan – efterhånden en sjælden gæst i det nordjyske

Af Henrik Nyrup

Rejser man eksempelvis sydpå i Europa til landene omkring Middelhavet, er der en god mulighed for at opleve Hortulanen. Dette selv om der generelt siden 1950'erne har været en tilbagegang i Europa, og denne tilbagegang er i dele af Vesteuropa siden 1980'erne blevet yderligere forværret. Tilbagegangen menes især at være sammenhængende med omlægning af landbrugsdriften, men også fangst af småfugle i Sydeuropa angives flere steder som en medvirkende faktor til tilbagegangen.

Hortulanen overvintrer i et bælte syd for Sahara, og det er i forbindelse med trækket, at fugle fra de skandinaviske og russiske ynglebestande fåtalligt passerer Danmark. Forekomsten af trækgæster er i begge trækperioder størst i den østlige del af landet, hvor der tidligere er observeret større antal på blandt andet Hesselø og Christiansø. Største antal fugle observeret på én dag er cirka 100 på Hesselø under efterårstrækket. Ofte bliver de største forekomster konstateret i forbindelse med perioder med megen østenvind. På landsplan observeres der generelt omkring dobbelt så mange Hortulaner om foråret som om efteråret.

Den nærmeste ynglebestand er i 2012 opgjort til omkring 100 par i den mellemste del af Sverige, mens bestanden i den nordlige del af Sverige er estimeret til omkring 6300 par. Den svenske bestand er især koncentreret i området mellem Vänern og mod øst til Stockholm samt især i en bred zone op langs kysten mod Den Botniske Bugt. Denne bestand skal ses i forhold til, at det i 1970'erne blev vurderet, at bestanden var på 20-50.000 par.

Den norske bestand er i forbindelse med "Norsk Fugleatlas" i 1994 vurderet til ca. 500 par, men senere i 1997 vurderet til blot ca. 150 par.

I Finland er bestanden vurderet til omkring 20.000 par, hvor der i de seneste år er sket en kraftig reduktion. Det samme har været tilfælde for de små bestande i de baltiske lande. Den største bestand findes fortsat i Rusland, hvor bestanden omkring år 2000 blev vurderet til

mellem 1,5 og 5 mio. par. Bestandsopgørelsen er meget usikker, ligesom der ikke er nærmere oplysninger omkring bestandsudviklingen.

Forekomst i Nordjylland

I bogen "Nordjyllands Fugle", der dækker perioden frem til 1974 angives, at de første fugle ankommer om foråret 19/4-18/5 med et gennemsnit 7/5 (N=5) med kulmination medio maj, og overstået træk primo juni. Om efteråret omtales der kun enkelte iagttagelser.

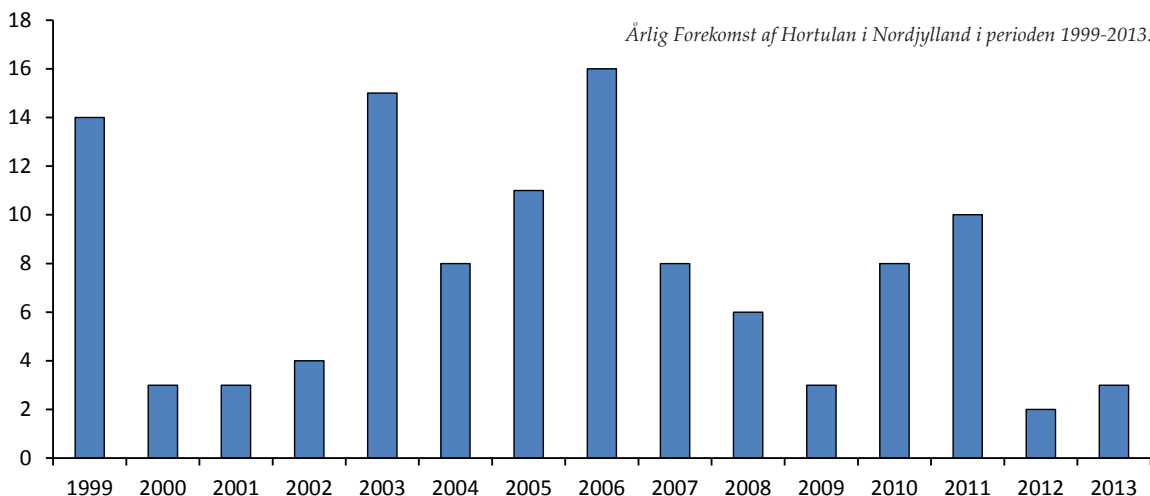
For de 15 år i perioden fra 1999 til og med 2013 er i alt observeret 113 Hortulaner i Nordjylland. Fordelingen af fugle på år og måneder ses af diagrammerne. Antallet er dog forbundet med en vis usikkerhed, da der ofte er tale om mange observationer i samme område i en kortere tidsperiode. Antallet af observerede fugle/år har varieret mellem 2 og 16 fugle med et gennemsnit på 7 fugle pr. år. Største observation i perioden fra 1999 til 2013 er 7/5 med 5 trækkende ved Grenen, Skagen.

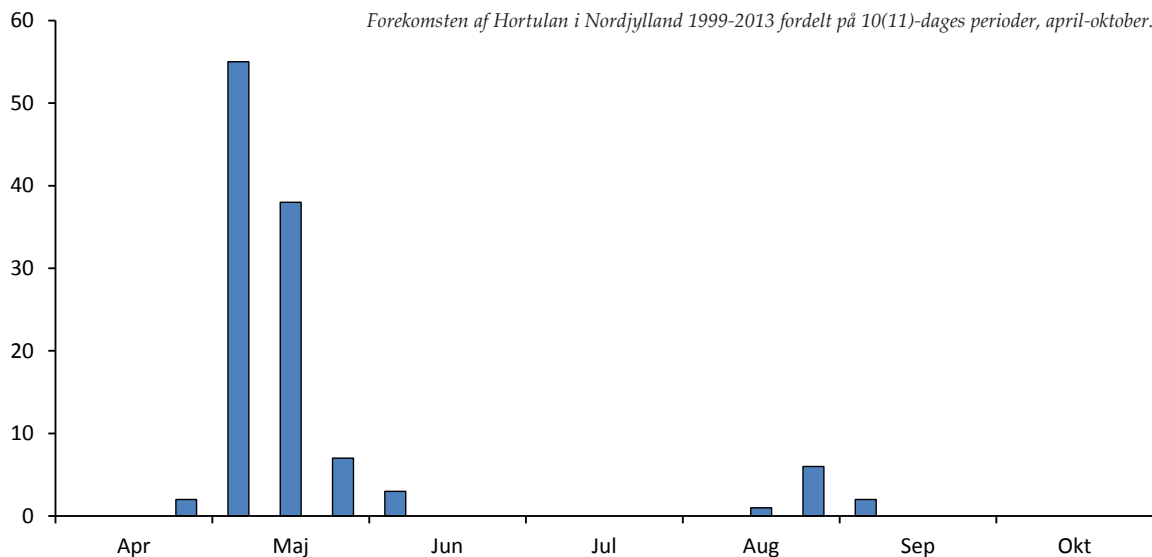
Der observeres typisk kun én enkelt fugl ad gangen, og der går flere år mellem, at der observeres større forekomster i det nordjyske. De største forekomster er 7/5 2006 med 5 trækkende Skagen, 19/5 1984 med 7 rastende Skagen og den største nordjyske nogensinde 15/5 1974 med 14 Skagen.

Den geografiske fordeling i regionen er meget tydelig. Det er således 104 ud af de 113 fugle, der er observeret i området ved Skagen. De resterende 9 fugle er fordelt med én fugl på hver af følgende lokaliteter – Hanstholm, Svankær (Thy), Vejlerne, Ejstrup Strand, Tofte Sø, Vester Holm, Danzigman samt 2 fugle ved Nordmandshage.

Med et begrænset antal fugle er der en del usikkerhed forbundet med at opgøre ankomsten i foråret. For perioden fra 1999 til 2013 sker observation af første fugl 29/4-17/5 med et gennemsnit 7/5. Dette er sammenfaldende med opgørelsen i "Nordjyllands Fugle".

De fleste fugle observeres primo-medio maj, og allerede fra ultimo maj observeres kun få fugle. De få fugle, der

observeres i efteråret, er typisk fra primo september. Fordelingen mellem forår og efterår er 104 fugle i forhold til 9 fugle, hvilket giver en fordeling på 92% i forhold til 8%.

De nærmeste bestande i Sverige og Norge kan fortsat i de kommende år forventes at være forholdsvis små. Tilbagegangen i bestandene er dog flere steder blevet standset, da man i dag har opnået en stor viden om artens krav til ynglestedet – herunder fødesøgningssteder. Således er der i 2012 for første gang i mange år sket en øgning i bestanden i dele af Sverige (SOF - Fågelåret 2012). Det vil derfor ikke kunne forventes, at forekomsten af Hortulan i Nordjylland bliver væsentlig forbedret inden for de nærmeste år. Den største chance for at se denne smukke værling i Nordjylland vil således fortsat være i Skagen i begyndelsen af maj måned, hvor der har været en østenvindsperiode.

Kilder:

Nordjyllands Fugle: deres yngleudbredelse og trækforhold, Uffe Gjør Sørensen, Anders Pape Møller, Poul Erik Sperling, Scandinavian Science Press 1978.
 Fuglenes Danmark, Michael Borch Grell, Dansk Ornitologisk Forening, Gads Forlag 1998
 Dansk Trækfugleatlas, Zoologisk Museum, Københavns Universitet, Forlaget Rhodos 2006
 Rapporter fra NOK, Fugle og Dyr i Nordjylland samt Nordjyllands Fugle.
 "Seminarium om ortolansparv i november" – SOF-Nyhe-der - November 2012
 Svensk fågelatlas, Sören Svensson m.fl. Sveriges Ornitologiska Förening 1999
www.dofbasen.dk

Hortulan, Skagen, 17. maj 2013. Foto: Ella Mikkelsen.

Hvid jul i Hanstholm

Af Henrik Haaning Nielsen

Måger, Hanstholm Havn, 20. december 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Det er første gang, jeg har prøvet at twitche klokken 20:20 en vinterdag, men jeg havde ikke mange betænkeligheder, da jeg fik meldingen. Inden da havde jeg klukleet noget, da jeg hørte, at John Kyed kørte rundt på havnen, denne aften med en projektør for at tjekke måger. Tidligere på dagen var der nemlig kommet en melding om, at Flemming Møller fra Hillerød et par dage i forvejen havde fundet en Ismåge i Hanstholm Havn. Både John og jeg var lamslåede. Det var om onsdagen, Flemming havde fundet Ismågen, og samme dag havde John været på havnen – og dagen efter var jeg der – begge uvidende om alvoren, om drømmearten man selv vil finde.

Da nyheden blev frigivet om fredagen, havde jeg ikke mulighed for at køre derop, og John var på vej hjem fra Sjælland. Selv om John først var hjemme igen efter mørkets frembrud stoppede det ham dog ikke, og bevæbnet med en projektør lykkedes det ham at finde Ismågen mellem de andre overnattende måger på havnen.

Det blev startskuddet til en meget mindeværdig juleferie i Hanstholmområdet.

Allerede om morgenen den følgende dag var der mange folk på plads på havnen og Ismågen skuffede ikke, da den lavede opvisning på få meters afstand, fouragerende i havnebassinene eller hvilende på kajkanten og for mange blev året afsluttet med denne som en af årets største fugleoplevelser.

Ingen havde forestillet sig at det kunne blive større, men da en bilfuld østjyder med Henrik Læssøe bag rattet besøgte slamdepotet og opfyldningsområdet syd for havnen, blev det væsentligt større, da de fandt en Sneugle. Indenfor få hundrede meter kunne man altså i Hanstholm opleve to af Arktis' allermest heftige fugle. At opleve Sneuglen sidde i en klit med en buldrende dønning i baggrunden og derpå køre ned på havnen og se Ismågen løbende over vandfladen, pikkende fødeemner i vandoverfladen eller i kamp med Stormmåger, hører til nogle af de flotteste fugleoplevelser, man har kunnet opleve herhjemme længe.

Naturligvis blev fænomenet, med vanlig god birder-humor, døbt *Hvid Jul i Hanstholm*.

Ismåge 2K, Hanstholm Havn, 8. januar 2014.

Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Ismåge og fuglekiggere, Hanstholm Havn, 21. december 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Den 22. december sad Sneuglen endda på havnen og skulede sultent på den forbiflyvende Ismåge. Dette blev foreviget af de mange fotografer, som derved fik en række unikke danske fotos.

En masse danske fuglekiggere og naturfotografer lagde vejen forbi havnen i juledagene. Andre europæere tog den lange vej fra f.eks. Tyskland, Holland, Schweiz og Ungarn for at opleve den hvide duo i Hanstholm. John Kyeds fodring med fiskerester gjorde måske, at flere turde tage chancen for den lange rejse, i al fald kendte Ismågen spisetiderne – og fotograferne besøgstiderne – efter et stykke tid.

Den 9. januar 2014 var det den sidste dag, at Ismågen blev observeret. Den blev set frem til solnedgang, men dagen efter var den væk.

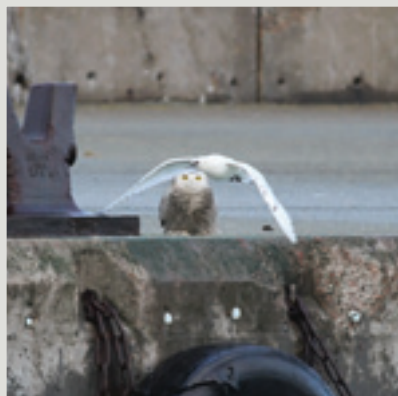
Fundet af Ismåge udgør det 7. danske fund og det andet fra Hanstholm og skal ses i sammenhæng med en stor forekomst i Vesteuropa med ca. 9 fugle på de Britiske Øer, ca. 6 fund i Norge og 1 fund i Sverige denne vinter.

I alt ser oversigten over danske fund således ud:

- 18/12 2013-9/1 2014: 1K (-2K) Hanstholm Havn.
- 27-31/12 2006: Ad. Langø Havn.
- 7/1 1994: 2K fundet død Nissum Fjord.
- 14-24/11 1983: 1K Hanstholm Havn.
- 13/1 1979: Ad. Thorsminde Havn.
- 24/5 1966: 2K Skagen.
- ?/3 1911: 1 Nymindegab.
- 28/12 1835: 1K Kalveboderne, København.

*Sneugle 1K hun, Hanstholm, 22. december 2013.
Foto: Knud Pedersen.*

*Ismåge og Sneugle, Hanstholm Havn, 22. december 2013.
Foto: Kenneth Bach Christensen.*

*Sølvhejre, Pytodde, 8. september 2013.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.*

Når moden skifter, kan det undertiden mærkes i naturen og aflæses i fuglefaunaen. Det er Sølvhejren et godt eksempel på.

For omkring 100 år siden balancerede denne spektakulære ædle hejre på randen af udryddelse i Europa, fordi den overalt blev efterstræbt på grund af sine dekorative fjer.

Ædelhejrerne lange snehvide fjer blev blandt andet brugt som pynt på damehatter.

I dag er moden skiftet, så det vist udelukkende er royale, der bærer hatte, uden at det dog går ud over hejrerne pyntefjer. Tiden er en anden. Færre smykker sig med lånte fjer, og sølvhejren er for længst blevet fredet.

Og sikke den kvitterer for den moderne tidsalders større naturforståelse og respekt for ynglende fugle og deres fjerdrag.

De senere årtier er antallet af observerede Sølvhejrer i vores del af verden på det nærmeste eksploderet. Og når det regner over det meste af Nordvesteuropa med Sølvhejrer, drypper det naturligvis også på Nordjylland. Jeg mindes engang i slutningen af 1970'erne, da jeg var flyttet til Løgstør og havde investeret i en racercykel med 21 gear, så jeg i løbet af tre kvarter på gode ben kunne træde igennem og nå til Bygholm Vejle med alle reservatets herligheder.

En sommerdag så jeg en ekstremt sjælden Sølvhejre langt pokker i vold ude i kanten af rørskoven nær den skrå kanal over mod Glombak. Og der gik også en ligeså sjælden Skestork som en lysende, hvid prik derude på Bygholmen.

Det gav adrenalin og mentalt brændstof til hjemturen iført den gule feltornitologiske førertrøje.

Og se, som det er gået både den hvide hejre og den hvide ibis.

De er begge blevet dele af den nordjyske natur i en grad, som ingen havde turdet hverken tro eller håbe på for godt 30 år siden. De er eksempler på dynamikken i naturen, hvor tiden i løbet af få år kan vende til fuglenes fordel og sende dem af sted mod nye levesteder. Måske tilskyndet af klimatiske ændringer i retning af et generelt lunere vejr.

Første fund af en Sølvhejre fra Nordjylland stammer fra sommeren 1966, da et individ blev set i Vejlerne fra 16. juni og næsten to måneder frem.

Fra dette første fund af arten i landsdelen og frem til 1999 blev der kun gjort 22 fund af 24 forskellige Sølvhejrer i Nordjylland.

Efter år 2000 er hejren så blevet en årlig og regelmæssig gæst i vores natur.

2008 og 2009 blev ekstraordinært store år for observationer af Sølvhejre i Nordjylland.

I 2008 modtog Fugle og Dyr i Nordjylland 147 observationer af Sølvhejre i landsdelen, mens antallet året efter nåede en sum på 126 observationer. Hvor mange forskellige fugle, der gemte sig bag de store antal af observationer, får stå hen.

Det er dog sikkert og vist, at der blev set Sølvhejre i 10 af årets måneder i Nordjylland de to år.

Tendensen synes at være klar. Sølvhejren er kommet for at blive et fast element stort set året rundt i den nordjyske natur med Vejlerne som det absolutte *hot spot* for arten.

I september 2013 blev der for eksempel set 6 Sølvhejrer, der fouragerede i Kogleakssøen i Kærup Holme, og måneden efter blev der på Bygholm Vejle noteret 8 hejrer, hvilket er den hidtil største enkeltforekomst i landsdelen.

Også Ulvedybet og Lille Vildmoses gravebaner, der er under naturgenopretning, er blevet lokaliteter med jævnlige observationer af Sølvhejre. Endelig er Skagen en fjerde nordjysk toplokalitet for Sølvhejrer på træk.

Det er dog ofte karakteristisk for Sølvhejren, at den bliver set på beskedne og i feltornitologisk sammenhæng ukendte lokaliteter. Et næsten tilgroet vandhul, en lille mose eller en sø kan friste en Sølvhejre til at slå sig ned en tid.

Dansk Ornitologisk Forenings database med dagsaktuelle fugleobservationer fra hele landet, DOFbasen, fortæller med al tydelighed om Sølvhejrens ekspansion mod nordvest de senere år.

I 2003 blev der til DOFbasen indrapporteret 115 observationer af sølvhejrer landet over.

Det tal voksede til 435 observationer i 2006, før der kom to store år i 2008 og 2009 med hhv. 690 og 640 nationale observationer.

Det var også de år, da Nordjylland oplevede et ekstraordinært stort rykind af arten.

Så kom en hård vinter og et koldt forår, der resulterede i færre observationer.

Men i 2012 blev der indtastet 1249 observationer af danske Sølvehjere i DOFbasen, og i 2013 lød facit på 1203 observationer.

Der er i Danmark en klar overvægt af Sølvehjere i Vadehavsregionen og nordpå langs Vestkysten med Tipperne og Skjern Ådalen som gæstfrie lokaliteter.

De fleste Sølvehjere i Danmark og også i Nordjylland bliver set fra september til december med oktober og november som topmåneder.

Herfra stammer de største danske koncentrationer af Sølvehjere da også. 23/10 2011 blev der for eksempel set 13 Sølvehjere i Fugleværnsfondens reservat Tryggelev Nor på Langeland.

Og 17/11 2012 satte Rømø-dæmningen dansk rekord med 21 fouragerende Sølvehjere. Dæmningen mellem Rømø og fastlandet er i det hele taget Danmarks mest sikre lokalitet for arten.

Den store hvide hejre spås at kunne blive en ny dansk ynglefugl, og de seneste somre har der verseret rygter om ynglefugle på Vestamager, uden at det dog er kommet til beviser på yngel.

Sølvehjeren er ikke en udpræget koloniruger som sin nære slægtning Fiskehejren. Den yngler ofte parvist.

Mange steder i Østeuropa og i flere lande omkring Middelhavet er ynglebestanden af Sølvehjere vokset markant de seneste årtier.

Sølvehjere yngler i Holland, hvor der er flere end 100-150 ynglepar. Også Letland mod nordøst har huset ynglende Sølvehjere.

Arten er ligeledes i fremgang som ynglefugl i Polen, Ungarn og Østrig, der er nogle af de hvide hejrs nærmeste

yngleområder set fra en dansk synsvinkel.

I september 2013 blev der aflæst en farveringmærket Sølvehjere i Bøtø-reservatet på Sydfalster. Det viste sig, at hejren var blevet ringmærket som redeunge ved en sø i den centrale del af Polen i juni. Kun tre måneder gammel var den polske Sølvehjere fløjet 552 kilometer nordpå til Falster.

I Europa har Sølvehjeren størst fremgang i Holland, Østrig, Ungarn, Rumænien og Ukraine.

I Østrig blev bestanden i 2002 skønnet til at være på op imod 720 par, mens den i Ungarn var op imod 3000 par. Rumænien husede skønsmæssigt op imod 1100 par Sølvehjere i 2002, mens der i 2000 måske var 7300 par i Ukraine.

I lande som Rumænien blev de hvide hejrer ligesom mange andre større fiskeædende fugle voldsomt efterstræbt helt frem til slutningen af 1980'erne.

Men nu er efterstræbelsen stort set hørt op, og bestandene af de fiskende hejrer har straks kvitteret med fremgang. Kun i Tyrkiet er der noteret tilbagegang for Sølvehjeren de senere år.

Tendensen for observationer af Sølvehjere i Danmark bevæger sig ikke alene i retning af et større antal fugle på et stigende antal lokaliteter jævnt fordelt over landet.

Den går også i retning af, at flere og flere Sølvehjere bliver på vores breddegrader om vinteren, med mindre hård frost lukker vandene.

I den milde vinter 2007/2008 blev der set adskillige Sølvehjere flere steder i Danmark.

Og i Polen blev der i januar 2007 talt flere end 400 fugle. Denne vinterforekomst er med til at fortælle om en fugl, der måske er ved at blive helårsbeboer i naturen mod nord.

Også i Holland overvintrer et stigende antal. I det flade land med vadehav, marsk og laguner er der de senere år talt flere end 5000 ikke-ynglende Sølvehjere, og nogle af dem bliver i de nordvesteuropæiske vådområder hele året.

Sølvehjere, Skestork, Fiskehejre, Kogleakssøen, 8. september 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Gåsegrib ved Kåstrup nær Skive – Nordjyllands andet fund

Af Gorm Thyge Wæhrens

Det var en sen fredag på arbejdet M.C. Holms skole i Nykøbing Mors. Vi havde haft uge 24, hvor hele skolen havde været på vandring sammen med kunstnere på Mors og i Salling – rigtig spændende. Vi fandt blandt andet en død brevdue, nakket af en Duehøg syd for Glyngøre. Ejeren var glad for at få beskeden, da den ikke var vendt hjem ved middagstid lørdag efter at være sendt af sted fra et sted syd for Hamborg. Blæsten havde fået den ud af kurs, og Duehøgen smag på den – dog kun hovedet spist. Utroligt at brevduer kan flyve så langt og med hastighed på 90-100 km/t i et stræk. Nå – uge 24 skulle afsluttes med et glas og en snak og et farvel og et på-gensyn-kram.

Tidsrammen var 17:00, og jeg ilede straks hjem i min Renault Trafik, sydpå fra Nykøbing. Min søn Thyge skulle hentes ved flyveren i Karup senere på fredagen, så jeg skulle lige nå at runde adressen i Skive først. I med øresneglen og bluetooth – fantastisk opfindelse – og så ud af A26 sydpå. Min bror Ebbe kom i røret syd for Vium. Øjnene er selvfølgelig på landevejen, men lige før Kåstrup gik det galt. En kæmpefugl gled over A26 foran mig. Et par vanvittige små krager forfulgte den, og de var virkelig små! Samtalte med min bror og sagde "Det er Havørn – nej den er alt for stor – det er sgu en Grib! Tofarvet, både lys og mørk – lys fortil på vingen, mørk bagtil. Må være Gåsegrib!". Min bror har haft brevduer og ejer en kikkert – men han var vantro.

Jeg kunne ikke spærre fredagstrafikken her på A26, lige hvor den snævrer ind til rundkørslen ved Kåstrup. Jeg fik set, at Gribben satte sig i en lille granlund, stadig med kragerne i hælene. Set bagfra var den som et stort flyvende tæppe, svingfjerene gav sig godt i den stride modvind fra sydvest, den var oppe i mod. Den satte sig i træerne. Jeg gled gennem rundkørslen, første afkørsel til højre,

hen mod lossepladsen ved Kåstrup, lige ind til højre ved betonknuserpladsen – der var granlund.

Mit kamera har jeg altid med på arbejde, og det var lige ved hånden, kikkerten også i lommen ved døren – er altid i Renault'en. Kragerne talte deres tydelige sprog med op og nedture som urolige jojoer over granlund. Gribben sad uden for mit synsfelt. Samtalen med min bror var blevet afsluttet, for nu skulle der koncentreres.

Og så kom den – lige op over trætoppene, ned mod mig i varevognen og videre op over Kåstrupvej over lossepladsen, hvor den desværre forsvandt. Inden da havde jeg knipset, hvad jeg kunne med mit Canon IXUS 950 IS. Det var en Gåsegrib (*Gyps fulvus*), så nu det nøgne lyse hoved og hals. En lille hale i forhold til et så stort vingefang. Og så med de to farver på vingerne – lys fortil og mørk bagtil. Jeg så Gåsegribben i Skagen i 1985 (det hidtil eneste nordjyske fund) og har set Lammegrib i Alperne – så ingen tvivl i mit sind.

Hjem skulle jeg – Thyge skulle jo hentes. Gjorde hvad jeg ikke må i bilen – forsøgte at google David Boertmann – ikke hjemme. Nå hjem til Skive. Kirsten, min kone, spurgte, da jeg kom temmelig sidelæns gennem køkkenet, om jeg skulle på toiletet – nej jeg havde set en Gåsegrib!

DOF-basen blev anvendt til at distribuere det glade budskab. Kåstrup ligger også i Thy, så den rigtige destination skulle vælges. Mailede mine tre billeder til David, der lagde dem ud på netfugl. Dejligt at få noget ud, så andre kan se med, og David kommenterede, at det var Gåsegrib. Dejligt.

Thyge skulle jo hentes i Karup, så meget skulle nås. Så kom kontrameldingen om, at flyet var forsinket.

Tilbage til Kåstrup, nu i Renault Clio med håndfri telefon. Nødvendigt, for der blev ringet fra Viborg, der lige ville høre, om den der grib. Fra København – der lige ville sikre sig, at det ikke var en Havørn eller noget andet, jeg havde set. Og sådan fortsatte det. Men jeg fandt ikke nogen Gåsegrib. Kiggede lossepladsen igennem, også

ved hjemmeslagteren lige bag lossepladsen, en retning som den kunne have fulgt. Jeg har det altid sådan, at jeg holder mig på offentlig vej, også selv om det er en privat grusvej. Ingen grund til at betræde privat ejendom – også selv om det er en hjemmeslagter med mulige ting liggende. Ingen Gåsegrib at se. Men det blæste jo også temmelig godt fra sydvest, og det var hen på dagen. Thyge blev hentet i Karup, grillen tændt, og svigermor kom også. Hyggelig fredag med dejlig mad og ro – et par opringninger. Gribben var genfundet. Os af sted inden desserten og sandelig, om der ikke nu var flere biler i spil, aktive fuglefolk som Gerner, der havde fundet den bag hjemmeslagteren. Der havde ligget noget svineri frit fremme. Whow – sådan.

Væk igen. Hjemmeslagteren kom dog hjem og nogen foreslog, at når der nu i morgen kom 50 biler kunne der tages 50 kr. i parkeringsafgift, og der kunne være grillstegt gris kl. 11:00 lørdag formiddag – og så skulle indholdet af grisen selvfølgelig lokke Gåsegribben til. Moro og interesse fra lodsejerne.

Væk var den igen. Der blev kigget på en parallel grusvej lidt vestligere, og her var den – gået til overnatning i et højt træ i læbæltet. Vi så den – også svigemor igennem Gerners kamera – dejligt med et sådant, så der er live-billeder i stort format.

Lørdag formiddag skulle jeg prøve igen, nu på BMW K100 – to hjul er nu dejligt, når man er i naturen – ude at scout. Og om ikke der nu holdt 41 biler og masser af trebenede teleskoper i retning af den endnu overnattende Gåsegrib. Og alle vender simultant som en stæreflok i flugt, da Gåsegribben bakser sig op over hegnet og stiger til vejrs. Lyden fra de motordrevne kameraer er ikke at tage fejl af. Men til vejrs blev det ikke – lidt videre mod vest. Den satte sig.

Radio Midt-Vest ringede mig op og ville vide meget – og fik hvad jeg vidste, plus hvad solide fuglefolk kunne supplere med.

Herligt at møde gamle kendinge – på en fuglefront jeg ikke dagligt er *hot* på – ser de fugle jeg falder over, har mine punkttællinger, men har ikke kørt efter hits i flere år. Børnebørn, hus og hjem og firma kræver også opmærksomhed, så bogholderiet i fugleverdenen overla-

des til andre.

Ejeren af gården, hvis vej vi stod på, var også meget interesseret i sceneriet og kunne fortælle, at sønnen i torsdags havde set en meget stor fugl, og at datteren på løbeturen fredag også havde set den.

Gåsegribben var aktiv og gik ned flere steder på markerne bag hegnet. Jeg fik ideen om at køre til Alfreds gård, der ligger på Hindborgvej, i flugtlinie tæt på hvor vi stod. Kørte derhen og bankede på, til Alfreds forbløffelse over den motorcykelklædte kending. Da jeg fortalte, at han havde besøg af en rigtig grib – ikke Danske Banks gebyrgrib – ja, så var han da mælløs og interesseret. Jeg fortalte, at der nok ville komme lidt flere end mig, og det var helt i orden – vi var velkomne.

Bag svinehuset stod jeg med god udsigt over de marker Gåsegribben var gået ned i. Og der var den. Ringede til Gerner på den anden vej, og inden så længe var flere ankommet. Også Alfred og hans kone og datter, for nu kunne jeg telefonere og fortælle at Gåsegribben var i luften, over hans have og ejendom. Utrolig flot og stor og efter at have kredset, gik den ned i toppen af en gran hos en nabo. Igen blev der knipset på kameraerne, og bilerne blev flyttet.

Nu var det Hindborgvej, der blev basen for fugle-cruiserne – og fantastiske billeder blev igen taget, da den fløj over vejen. Fløj igen tilbage, omkring ved Hindborg og gik vest. Men hvorhen!

Der blev kigget, men godt middag var det ovre. Den var opgivet, folk havde haft gode timer med den, og ingen bemærkede hvor den forsvandt hen – den var fuglekiggefri igen.

De følgende dage kørte jeg rundt for at "se efter" – men uden held. Nu blot det samme landskab med ganske få biler og slet ingen fuglefolk i ekstase.

Mails indløb fra 2-3 fuglefolk med tak for, at de fik mulighed for at se Gåsegribben. Tak til dem. Luner at der sættes pris på meddelsomhed.

At det så var mig, der var heldig at have sent fri fredag, og have blikket med mig de sekunder det tog Gåsegribben at krydsede min vej – det var dejligt.

Så kig op – risiko for krydsende grib – det gør jeg stadig, når jeg husker tilbage på synet ved Kåstrup.

Hirtshals ligger på en fremskudt bastion ud i Skagerrak mellem Jammerbugten og Tannis Bugt. Denne beliggenhed har stor betydning for, hvilke fugle der ses i årets løb i Hirtshals.

Vigtige trækruter for fuglene går forbi Hirtshals. Et stort træk af vandfugle følger Jyllands vestkyst både forår og efterår, og også mange landfugle følger kysten på trækket. Derfor kan man se ganske mange arter og høje antal på gode trækdage.

På forårstrækket drejer de fleste af de trækkende fugle mod øst og følger kysten videre til Skagen, hvor de enten trækker over mod Sverige eller for en del havfugles vedkommende ned i Kattegat. For landfuglenes vedkommende, så er det ofte iagttaget, at fuglene drejer mod øst/-nordøst, før de når selve Hirtshals by. Det skyldes formodentlig, at de allerede nogle kilometer før Hirtshals kan se fra luften, at kysten slår et knæk, og deres primære trækdirft (eller erfaring) siger dem, at de skal holde kurs mod øst/nordøst. Enkelte fugle fortsætter dog fra Hirtshals og direkte mod nord til Norge. Det ses blandt andet for Storskarv, Spurvehøg, Dværgfalk samt gæs.

Også efterårstrækket af havfugle følger i høj grad kysten, og de fleste fugle kommer tilflyvende fra øst og drejer så mod sydvest ved Hirtshals. Mange gange er dog iagttaget direkte indtræk fra retninger mellem nord og nord-vest, dvs direkte fra Norge, af fugle som Kortnæbbet Gås, Dværgfalk, Spurvehøg, Mosehornugle samt en del småfugle-arter.

Hirtshals By

I Hirtshals by kan ses nogle af Danmarks sidste ynglepar af Toplærke. Det mest sikre sted er nok centrum ved Rådhuset/Stationen og ned mod havneterrænet. Det skal også lige nævnes, at der ofte er set Vandstær og Isfugl i Folkeparken, der huser en lille sø, som gennemløbes af Emmersbækken.

Hirtshals Fyr

Hirtshals Fyr ligger på en ler-knude 28 meter over havet. Herfra har man en glimrende oversigt over havet og kysten. Derfor er området meget brugt som observationssted for fugletræk. Der er mange muligheder for placering, når man vil overvåge trækket. Her nævnes de fire nok mest benyttede steder.

- 1) En bunker lige syd for fyret. Denne observationspost kan benyttes, når det er rimeligt godt vejr, dvs. ikke for megen vind og nedbør. Fordelen ved denne post er det gode overblik over både hav og land. Blandt andet kan man høre de overtrækkende fugles kald.
- 2) Signalhuset lidt længere fra fyret mod sydvest. Her kan man stå i læ af den lille bygning, hvis der er lidt friskere vind eller småregn, og man har stadig god oversigt over trækket over land.
- 3) Bunker nr. 59, der er en tidligere kanonstilling fra anden verdenskrig. Her er der læ og ly, når elementerne raser, og der er chance for stormsvale, Sabine-

måge og andre spændende havfugle. Til gengæld har man næsten kun udsyn til havet, og man overser således let eventuelle overflyvende fugle. Der er adgang til bunkeren ad en trappe foroven. Hvis man skal kunne se ordentligt for hinanden, kan der højst være 3-4 fuglekiggere med teleskoper inde i kanonstillingen.

- 4) Leret er navnet på det flade stykke syd for campingpladsen – med en skulptur, der forestiller en fugl. Man er i tilpas højde over havet, så man har et godt overblik. Man kan køre med bil helt ud til kanten, så man evt. kan stå i læ af bilen.

Neden for fyrbakken ligger et stenrev ud for kysten, og her kan året rundt ses mange Ederfugl og Sortand, og ind i mellem ses også set Fløjsand, Havlit og Knortegås – samt Brilleand ved et par lejligheder. I vinterhalvåret bør man checke stenstranden for Sortgrå Ryle.

I fyrets nærmeste omegn ligger en del småkrat af især gran og hybenroser. Der er anlagt en del stier i området for at give let adgang til bunker-anlæggene, og de er glimrende til brug ved kratlusk. Der er gennem tiden iagttaget mange småfuglearter i krattene.

Hirtshals Havn

Det kan godt være svært at orientere sig på havnen, og man skal tage hensyn til de arbejdende og deres udstyr. Havnen er naturligt delt i Vesthavnen, Colorline-området i midten, samt Østhavnen. Strækningen langs kajkanten fra det vestlige molehoved til det østlige er 4,5 km, så det er en fordel med en bil, hvis man vil rundt på hele havnen. Man kan også komme tættere på mågerne, når man er i bil. Det er nok værd at lægge mærke til, om der

Udsigt fra fyret mod nord. Til venstre ses p-pladsen på Leret med fugleskulptur. Et fint observationspunkt. Nederst i billedet campingpladsen, hvor man kan se efter rastende stenpikkere og andet. Stranden på billedet kaldes Husmorstranden. I baggrunden ses fra venstre Dækmolen, indsejlingen med Vest- og Østmolen, og lidt af Vesthavnen.

renses eller losses fisk et sted i havnen, for det tiltrækker mågerne. Når færgerne kommer ind, hvirvler deres skruer fødeemner op til overfladen, og derfor følges de ofte af måger. Her nævnes nogle af de mest oplagte lokaliteter:

- 1) Husmorstranden kaldes stranden mellem fyrbakken og vestmolen. Her raster ofte måger, som man kan se ved at stikke hovedet op over betonmuren, men pas på ikke at jage hele flokken på vingerne.
- 2) Vestmolen. Fra molehovedet har man et godt overblik over indsejlingen, dækmolen og østmolehovedet, hvor Riderne har en yngleplads. På dækmolen kan bl.a. ses Sortgrå Ryle i vinterhalvåret. Stedet kan også bruges ved ret kraftig vind, da man kan sidde i læ af betonmurene, som også kan bruges som albuestøtte.
- 3) Havnekontoret er også et godt sted at få overblik

over både de indre bassiner og yderhavnen.

- 4) Østhavnen overskues bedst fra Notkajen ved Cosmos Trawl. Her kan man også se over mod flydedokken (Katedralen), hvor Riderne yngler.

Hirtshals Øststrand

Stranden øst for Hirtshals er et meget benyttet sted for rastende måger, og det kan være udbytterigt at gå dem efter i sømmene. Der er fra tid til anden pytter og vandansamlinger på stranden, og i vadefuglenes trækperioder benyttes disse af vadefugle til fouragering. På den øvre del af stranden er der et par mindre søer, bevokset med siv, tagrør, m.m., som er værd at checke for vandfugle, pibere m.m. Desuden fladvandede, delvist bevoksede sumpområder (med bl.a. hullæber), der benyttes af pibere og andre småfugle. Især i november ses ofte Enkeltebekkasin her.

Udsigt fra fyret mod vest-sydvest. I forgrunden til venstre ses den højest beliggende bunker, hvorfra der er godt udsyn. I baggrunden signalhuset, hvor man kan stå i læ for sydlige vinde, og til højre på skrænten en bunker, der kan benyttes i blæsende og regnfuldt vejr.

Naturfotograf Albert Steen-Hansen

Tekst og portrætfoto: Poul Erik Sperling

Strandskade,
Hirsholmene,
30. maj 2013.
Foto: Albert
Steen-Hansen.

Albert er født på Langeland for 77 år siden, og her han opholdt sig som barn.

I 1962 tog han lærereksamen fra Esbjerg Seminarium, og herefter var han ansat et par år på Vindelev Skole ved Jelling, indtil han i 1964 blev ansat ved Farstrup Skole og flyttede til Farstrup. Siden har alle årene været centreret i Himmerland omkring Farstrup og Års.

Oprindeligt var Albert botaniker og meget interesseret i planter og deres forekomst, men da han mødte sin kommende kone Inger, blev interessen udvidet til også at omfatte fugle. Hun gik nemlig på Jelling Seminarium med biologi som linjefag og Ernst Torp Pedersen som lærer. Han lavede på den tid mange fugleture, og det var på den måde, Alberts interesse for fugle begyndte.

Da han startede som lærer på Farstrup Skole fik han en vis Olvar Læssøes drenge i sin klasse og blev hurtigt taget med på fugleture til blandt andet Hanstholm og områderne i Thy.

I 1968 var Albert da også at finde på den allerførste Ska-genslejr. Det var på den tid, da der var rider på molerne, og William Årstrup fangede dem med de bare næver til ringmærkning.

Året efter kom Albert med i bestyrelsen for DOF Nordjy-llland. Det var da bestyrelsesmøderne blev afholdt på Skalborg Kro med kaffe og lagkage på Olvar Læssøes forlangende. Albert var med i bestyrelsen indtil 1974, hvor han stoppede, fordi han havde fået andre interesser – han havde købt noget kødkvæg. Allerede i 1972 købte Albert og Inger en stor bondegård på 45 tdl. ved Års, og i en årrække var Albert så kvægbonde med blandt andet Hereford kvæg samtidig med lærergerningen i Farstrup. Helt kunne han dog ikke holde sig fra det organisatoriske arbejde, så i 1974 startede han lokalkomiteen for Års under Danmarks Naturfredningsforening. Senere da de igen flyttede til Farstrup, var han i lokalkomiteen for Nibe, de fleste år som formand.

Albert skrev i den tid en del i aviserne om naturforvaltning og havde mange sager kørende med blandt andet landmænd, der fyldte de små vandhuller på deres marker op, så det sker stadigvæk, at der er nogen der giver ham fingeren, når han kommer på cykel i Staun.

Albert har øvet sig en hel del i at være på efterløn og pension. Han startede allerede i 1997 og fik dermed masser af tid til fuglekikkeri, foto, hjemmesider med mere, og han tog da også lige 10 år mere med det organisatoriske arbejde. Han var således med i DOF Nordjyllands bestyrelse i årene 1998-2008.

Fotografering har altid været en af Alberts store interesser. Han startede med et almindeligt bokskamera, som han fik i studentergave, men først da der kom spejlflekskamre og telelinser i småbilledformater, kom der rigtigt gang i det, og da han så anskaffede sig en Novoflex tele, skulle der for alvor fotograferes fugle. Novoflex telen er en telelinse med skulderstativ og et pistolgreb til at stille skarpt med. Med dette udstyr tog Albert tusindvis af lysbilleder og lavede i 1990'erne mange lysbilledforedrag samt nogle meget flotte overblandingsserier med underlagt musik. Det var den store teknik, inden videoen kom frem.

I midten af 90'erne starter Albert sin egen hjemmeside om Vesthimmerlands natur (natur-vesthimmerland.dk), og den kører den dag i dag i bedste velgående med mange flotte fotos først og fremmest af fugle men også meget andet som planter, dyr, sommerfugle, insekter med mere. Siden indeholder også masser af turbeskrivelser rundt omkring i Nordjylland samt rapporter fra rejser i udlandet.

Fotograferingen fik atter et skub fremad, da det digitale kamera kom frem. Albert købte sit første i 2002, så nu kunne der spares penge på, at der ikke skal købes film

til hver tur.

Albert arbejder i dag mest med Canon 40D og en 400 mm Canon linse, men tager også en del video med Canon Legria HFG10 og Nikon D 300 S.

Hvert år kan et udvalg af Alberts fotos ses i Nordjyllands Fugle, og han er én af de fotografer, som gennem tiden har leveret flest billeder til rapporten.

Albert fotograferer helst fra et skjul, hvor han venter på at motiver skal komme forbi. Han har et let transportabelt skjul, der nemt kan tages med fra sted til sted, men har også lejet sig ind i permanente skjul f. eks. ved en urfuglespilleplads i Sverige og en bjørnefodringsplads i Finland.

Oplevelsen med bjørnene foregik ved at fotograferne mødte op om aftenen på ejerens adresse, der lå tæt ved den russiske grænse, og så blev de guidet ud til to fotoskjul i skoven. Der var plads til 7-8 i hver og de var udstyret med køjer og soveposer, hvis man ønskede at sove lidt. Man blev så hentet igen næste formiddag. Der var lagt laks ud som foder i skoven, Albert så 11 forskellige bjørne i løbet af natten.

Albert har været på mange rejser i udlandet både alene og sammen med familien. Langt de fleste er gået nordpå til Sverige, Norge, Finland, Færøerne og Island.

Af fjernere egne har Albert besøgt Indien, Marokko, Israel, Spanien, Bulgarien, Rumænien, Ungarn og mange andre europæiske lande.

Det var på en af disse ture Albert havde sin værste fugleoplevelse. I 1997 var han alene på tur i en WW Transporter til Bulgarien. En dag havde han været på tur ud til nogle søer sammen med nogle botanikere fra Sofia og havde om aftenen fundet et primitivt lille hotel i byen. Her parkerede han bilen lige udenfor på gaden, men til hans store overraskelse var pladsen tom næste morgen og bilen var pist væk.

Den dukkede aldrig op igen, men Albert fik kontakt med en kvindelig læge, der kunne tysk. Hun var meget be-

hjælpelig med at få kontakter og få oversat til politi og forsikring. Der skulle 6-7 stempler til fra forskellige kontorer for at få lov til at rejse ud af landet uden bilen.

På trods af lægestillingen var hendes familie på det tidspunkt meget fattige, og Albert sendte efter hjemkomsten tøj ned til dem og besøgte dem også året efter med sin kone.

En af de flotteste fugleoplevelser havde Albert, da han i foråret 1998 var på rundtur i Israel. Landskaberne var meget flotte og det enorme fugletræk, der var ved Eilat af Steppevåger, Steppørne og Hvide Storke var en overvældende oplevelse.

Også Golan-området med mange Gåsegribbe, Slangeørne og Adselgribbe var en stor oplevelse.

På denne tur kørte Albert rundt i en Fiat Punto, og det lykkedes at beholde bilen hele ferien.

Nu vi snakker om smukke landskaber, kommer Albert i tanker om at han jo også var lokalkoordinator for caretakerprojektet i Nordjylland fra 2003 til 2009, hvor han også havde en inventeringslejr på Diget ved Ålbæk for at kortlægge ynglefuglene i områderne ved Råbjerg Mose, også her er der flotte landskaber.

Når Albert skal ud og kikke på fugle, kører han aldrig efter én sjælden fugl, men det er de mange fugle sammen med landskabet, der er interessante, f. eks. gåseflokkene over engene ved Limfjorden, rovfuglene på træk over Israel mv.

Alberts næste fotooptagelser skulle gerne være af Kongeederfugl. I slutningen af marts 2014 tager han til Båtsfjord på Varangerhalvøen i Nordnorge, hvor han har lejet en dag i et flydende fotoskjul ude på fjorden hvor Kongeederfuglene overvintrer. Det kan blive lidt koldt, fortæller han, men jeg får en overlevelsesdragt på.

Nu er klokken blevet over middag, solen titter frem, og vi beslutter os for en lille tur til fjordengene mellem Stavn og Barmer, så kan jeg også få et billede til artiklen her.

Foreløbig status for Skovmår i Nordjylland

Af Henrik Nyrup

Blandt de større pattedyr i den danske natur er skovmåren nok en af de arter, som de færreste har kendskab til. Forhold som, at den har en tilbagesluttet levevis, samt at den hovedsageligt er natakktiv, er medvirkende til at skovmåren kun er set af få.

Forekomst i Nordjylland før 2005

Allerede ved en undersøgelse foretaget i 1945 ansås skovmåren kun at forekomme i Nordjylland syd for fjorden, og specielt omkring Rold Skov (Prentow 1992).

Ved senere undersøgelse i 1976-77 blev kun referet til et fund nord for Limfjorden efter 1950, nemlig ved Hals Nørreskov i 1958, hvor et fund er dokumenteret ved kranieundersøgelse. Et fund fra 1976 sydvest for Hjørring anses i undersøgelsen som tvivlsom (Prentow 1992).

Den seneste samlede undersøgelse af skovmårens forekomst i Danmark er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af Dansk Pattedyratlas (Baagø og Jensen 2007). Undersøgelsen bygger hovedsageligt på observationer af skovmår samt indsamling af dødfundne dyr i perioden 1985 til 2005.

Registreringen fra 1985 til 2005 peger på, at der er en bestand i Himmerland i områderne omkring Tofte Skov, Rold Skov og De vesthimmerlandske skove, mens der mere sydligt også er en bestand, der er sammenhængende med artens kerneområde på Djursland og i Midtjylland.

I undersøgelsen fra 1985 til 2005 er der flere registreringer nord for Limfjorden ved Slettestrand og området mellem Sæby og Frederikshavn. Observationerne er alle i kategorien "uden dokumentation".

Forekomsten i Nordjylland efter 2005

I perioden fra 2005 til 2013 er i DOFbasen registreret 42 skovmår. Antallet varierer mellem 1 mår i 2007 og op til 11 mår i 2013. Af de 11 dyr fra 2013 er de 6 set som levende og de 5 er fundet døde.

Der er en koncentration af observationerne i Himmerland omkring Rold Skov og Tofte Skov, hvilket er i god overensstemmelse med registreringer til Dansk Pattedyr-

atlas (Baagø og Jensen 2007).

Der er hele 6 observationer af skovmår nord for Limfjorden hvilket er mange – Bangsbo (2008), Blokhuis (2008), Fjerritslev (2006 Død), Kollerup (2006 – heraf 1 død) samt Nystrup Plantage ved Vandet Sø (2011). De fleste af observationerne er udokumenterede uden nærmere beskrivelse. Det er bemærkelsesværdigt, at der er et sammenfald af geografiske områder med de observationer (også uden dokumentation), der refereres til i Dansk Pattedyratlas.

Fundet ved Nystrup Plantage er sammen med fundet ved Løgstør (2009 – død) meget bemærkelsesværdige, da der ikke tidligere har været observationer af skovmår i disse områder.

Skovmår i Nordjylland – Hvad vil fremtiden bringe?

Fremtiden for skovmår i Nordjylland er spændende – Vil der komme en fast bestand nord for Limfjorden? Vil bestanden i Rold Skov og Tofte Skov fortsat være kerneområdet? Hvordan bliver udviklingen i skovene omkring Viborg og spørgsmålet som mange skov-ornitologer er meget optaget af – Hvordan vil en eventuel fremgang i antallet af Skovmår påvirke yngleforekomsten af Sortspætte og andre hulrugende fugle?

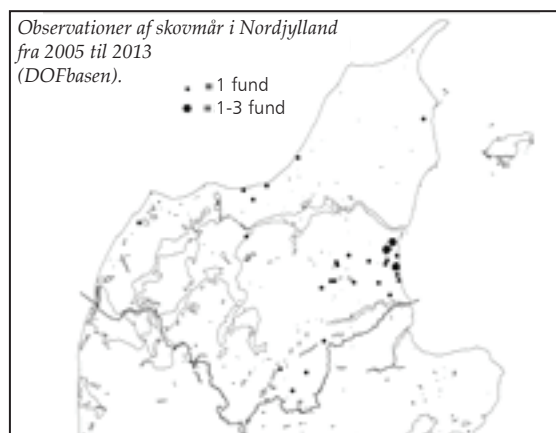
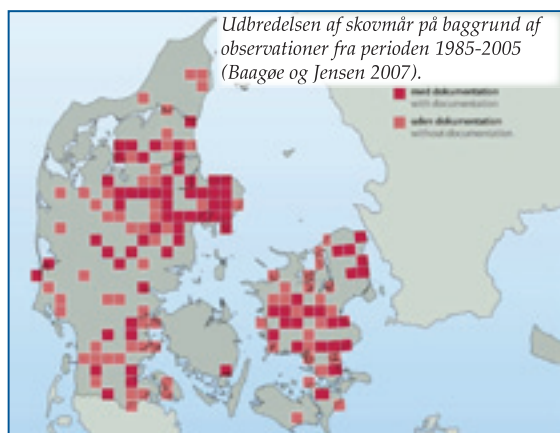
I næste års rapport af "Nordjyllands Fugle" vil der blive sat yderligere fokus på udbredelsen af Skovmår i det nordjyske. Der skal derfor bringes en opfordring til at indrapportere observationer af Skovmår i DOF-basen, ligesom information om skovmårens udbredelse i Nordjylland også meget gerne må sendes til artiklens forfatter (kontaktoplysninger findes under Redaktion 2013). Information om dødfundne skovmår modtages også gerne.

Kilder:

Dansk Pattedyratlas, Baagø og Jensen, red. Gyldendal 2007.

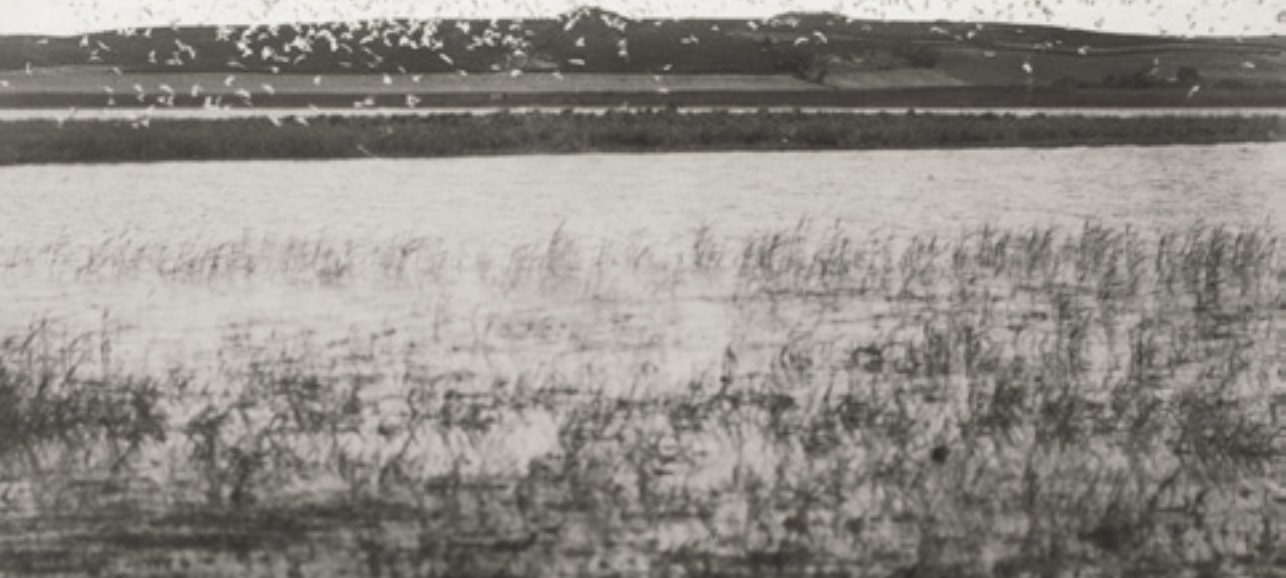
Nordjyllands Pattedyr – en oversigt, Kurt Prentow 1992 (trykt rapport).

www.dofbasen.dk

Juelstrup Sø – tilbage efter at have været væk i 90 år

Af Henrik Nyrup

Juelstrup Sø med "Tanholm" før afvandingen i 1921. Kilde: Lokalthistorisk Arkiv for den tidligere Støvring Kommune.

I efteråret 2010 blev arbejdet med at genskabe endnu en ny sø i det nordjyske afsluttet. Der er tale om Juelstrup Sø, der er beliggende vest for Støvring tæt op ad motorvej E45.

Øst for søen ligger Buderuphøm Mose, som historisk har en tæt tilknytning til Juelstrup Sø. Buderupholm Mose havde tidligere sammen med et par andre lokale moser en udtrækning på 140 hektar, men som følge af tørvegravning og afvanding i slutningen af 1800-tallet og i begyndelsen af 1900-tallet blev området væsentligt reduceret. Som følge af tørvegravningen i området blev Juelstrup Sø mere og mere udtørret, og i 1921 forsvandt søen endeligt.

Tanker om at genskabe Juelstrup Sø tog for alvor fart, da Naturstyrelsen i 2004 kontaktede den daværende Støvring Kommune omkring et projekt med at genetablere søen med det hovedformål, at skabe et rekreativt område, hvor der samtidig kunne være aktiviteter for områdets borgere.

Ligesom den oprindelige sø er den genskabte sø en grundvandsdannet sø, hvor vandstanden er afhængig af nedbørmængden og den aktuelle højde på grundvandet. Den færdige sø skulle måle 1,8 km fra nord til syd og blive ca. 53 ha stor. Det skulle være en fladvandet sø med en gennemsnitsdybde på ca. 1,3 m og de dybeste steder på knap 3 meters dybde. Den tidligere ø Tanholm (Terneholm), som fandtes i den oprindelige sø, forventes at vil genopstå midt i søen.

Fuglelivet i Juelstrup Sø

Efter det første vand begyndte at komme tilbage til søen i efteråret 2010, er der regelmæssigt blevet foretaget optællinger af rastende og ynglende fugle. Disse er pri-

mært foretaget af undertegnede samt ikke mindst Terje Seidenfaden.

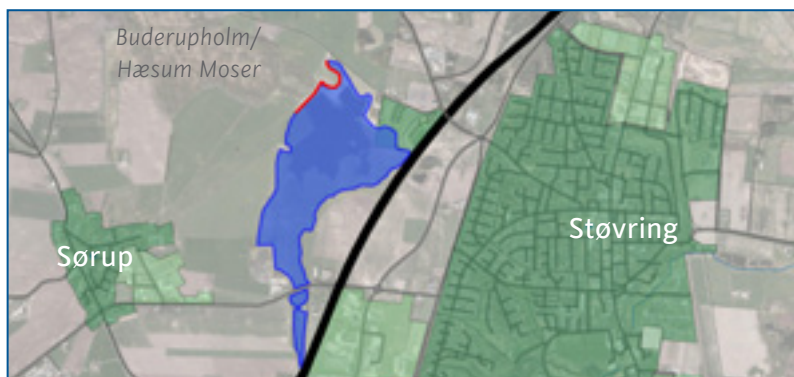
Fra efteråret 2010 og frem til februar 2014 er der i alt foretaget 367 optællinger med i alt 7703 observationer, så fuglelivets tilbagevenden til søen har været fulgt tæt. Der er blevet observeret 159 forskellige arter.

Antallet af arter er steget, efterhånden som der er kommet mere vand i søen, og omgivelserne er groet mere til. Der blev naturligt observeret flest nye arter omkring søen i året for etablering, men der dukker fortsat nye arter op hele tiden. I 2013 blev således observeret 12 nye arter for Juelstrup Sø.

Der er især to arter, der er karakterfugle for Juelstrup Sø. Gråstrubet Lappedykker var allerede i april 2011 på plads i søen, og ynglede i dette år med 15-16 par og med et lidt lavere antal i 2012 og 2013. På stille sommeraftener kan opleves, at lyden af lappedykkerne næsten overdøver den nærliggende motorvej.

Lille Præstekrave er områdets anden karakterfugl. Rydning af beplantning for at give plads til søen samt anlæg af et par arealer med sand til badestrand har givet mulighed for at arten har etableret sig som ynglefugl. Anlægsaktiviteter omkring søen samt slåning af beplantning har dog betydet at ynglesuccesen har været begrænset. Forår og efterår er det især rastende andefugle og vade-fugle, der observeres ved søen. Der er observeret 23 forskellige arter andefugle og 20 forskellige arter vade-fugle. En lang række fåtallige arter er også observeret ved søen med blandt andet (antal observationer i parentes): Skestork (1), Sort Glente (1), Rød Glente (4), Havørn (3), Lærkefalk (1), Vandrefalk (10), Engsnarre (2), Stor Hornugle (2), Rødstrubet Piber (1) og Bjergpiber (3).

Den fulde udstrækning af Juelstrup Sø når vandspejlet når sit maksimale niveau. Med rødt er markeret en nyanlagt dæmning. Grundkort: OpenStreetMap.

Fremtiden ved Juelstrup Sø

Juelstrup Sø har fra starten været planlagt som et rekreativt område, der skulle rumme en række aktiviteter med blandt andet hundeskov, ridesti, løberute, naturfitness, madpakkehus og primitiv overnatningsplads. Siden etablering af søen i efteråret 2010 har der løbende været arbejdet omkring søen med vedligeholdelse og fysiske anlæg af forskellige slags. Dette har på mange måder påvirket fuglenes forekomst.

Selv om der også i fremtiden vil være rekreativ aktivitet omkring søen, så er der ikke tvivl om, at der forår og efterår vil være mulighed for at se mange rastende ænder og vadefugle samt fåtallige gæster omkring Juelstrup Sø.

Kilder

www.dettabteland.dk
www.dofbasen.dk
www.naturstyrelsen.dk

Status for rovdyr-bekæmpelse i Lille Vildmose 2013

Af Jacob Palsgaard Andersen, Aage V. Jensen Naturfond

Ingen ynglende mårhunde i Lille Vildmose i 2013!

Naturstyrelsen har fortsat fokus på forskellige GPS-mærkede mårhunde, også kaldet Judas-mårhund, som har opholdt sig i Lille Vildmose i 2013. Dyrenes færden er blevet intensivt overvåget – og dyrene er blevet opsøgt flere gange i håb om, at de havde fundet sig en mage. Det førte i løbet af sommeren ikke til fangst af mårhund, men primo januar 2014 blev der fanget en tæve, som sad sammen med et Judas-dyr i Mellemområdet.

I maj lykkedes det at regulere en mårhund med riffel. Det nedlagte dyr viste sig at være en tæve, som ikke havde hvalpe, hvilket kan skyldes, at hun havde dannet par med et Judas-dyr, som var steriliseret. Det vil sige et samlet resultat på to dyr i perioden 1. januar 2013 til 31. januar 2014. Året før var tallet 13.

Rævereguleringen – fældefangst og regulering

Rævereguleringen kører forsat på fuldt blus med 20 fælder med sms-sendere – og aktivt opsøgende arbejde med riffel og ved kunstgravene. Der er nedlagt forbløffende

få ræve i denne sæson. Der flourer hvalpesyge blandt rævene i Jylland for tiden, hvilket har decimeret bestandene voldsomt i flere delområder, bl.a. i Lille Vildmose. Det samlede resultat af rævereguleringen blev tre ræve, hvilket ikke er meget områdets udstrækning taget i betragtning. Året før var resultatet 14 dyr.

Mink

Den udvidede mink-bekæmpelse med fælder på flydeplatforme fortsatte i 2013 uden dog at kaste en masse mink af sig. Dette er nu meget positivt, da det kun tolkes som, at der ikke er mange mink i mosen.

Den samlede indsats med regulering af mårhunde, ræve og mink fortsætter ufortrødent i de kommende år, da det ligger som et fast delprojekt i LIFE-projektet (www.lifelillevildmose.dk). Det er yderst tilfredsstillende at se tilbage på 2013 og konstatere, at der ikke ynglende mårhunde i Lille Vildmose. Jeg håber det kan aflæses i antallet af ynglende fugle i området.

Knopsvane *Cygnus olor*

Et årsgennemsnit på 47.396 er ret tæt på normalen for de seneste 10 år, hvor gennemsnittet har været 46.444.

Fra vintermånederne er de største observationer fra traditionelle lokaliteter 12/1 800 Gjølbredning (PR), 6/1 400 Agger Tange (PJP), 7/1 250 Krik Vig (RQ) og 7/1 250 Valsted (PES).

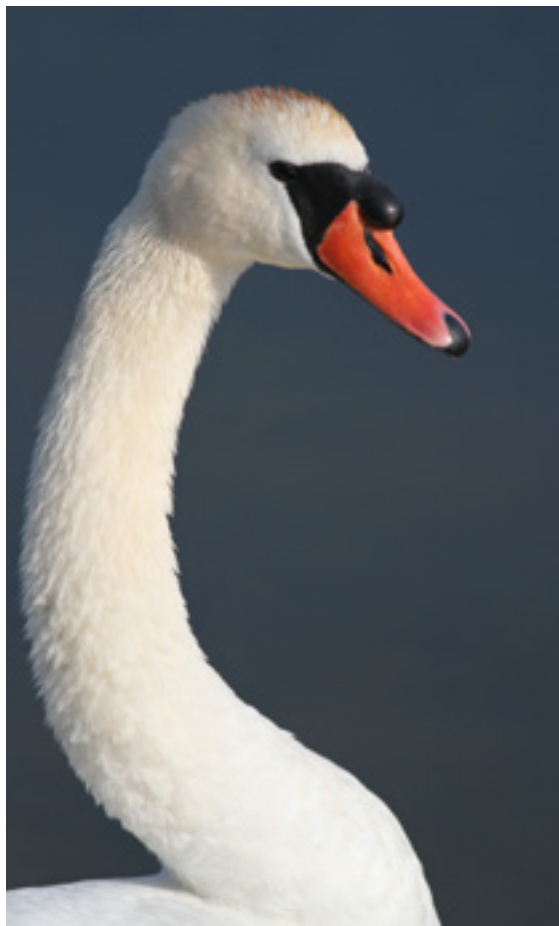
Forårsmånederne præges af lavere antal, når fugle spredes til ynglepladser. De største er 24/3 236 Mølholmsøerne, Aalborg (RWR), 20/5 268 Lovns Bredning (EM) og 21/4 152 Agger Tange (SPP).

Der er meldt om i alt 111 ynglepar fra 67 lokaliteter. Det er 18 lokaliteter flere end i fjor, men stadig langt fra et billede af den samlede ynglebestand.

Flest ynglepar meldes fra Halkær sø (TSE m.fl.) med 12 par og mindst 8 kulde udruget. Fra Lille Vildmose (PR m.fl.) og Sønderlem (PKR) meldes om 8 ynglepar. I sommermånederne er der ved flere lejligheder noteret store forekomster af fældende fugle ved Lønnerup Fjord med største antal 11/6 299 Ulvedyb (TE), 25/7 1400 (TSE) og derudover 28/8 850 Hovsør Røn (DB).

Fra efterårsmånederne lidt lavere antal. De største antal ses på klassiske knopsvanelokaliteter, 21/9 550 Agger Tange (CHJ), 11/9 450 Ulvedyb (TE) og 5/10 440 Lønnerup Fjord (GGU).

Vintermånederne er præget af, at der ikke er længerevarende kuldeperioder og dermed ikke større ansamlinger i våger i isen. De største antal nævnes: 31/12 280 Gjølbredning (BKR), 28/12 250 Valsted (PES) og 10/11 198 Gjølbredning (SEM).

*Knopsvane, Lønnerup Fjord,
12. juli 2013. Foto:
Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.*

Sum: 47.396. 1. halvår 22.698, 2. halvår 24.698. Indsendere 210.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5786	3152	3509	2976	2371	4904	5776	5781	2735	5195	3230	1981

Pibesvane *Cygnus colombianus*

Et år uden større forekomster og især i andet halvår ses der væsentligt færre end i 2012. Kun fåtalligt registreret i vintermånederne januar og februar med eneste antal større end 10: 6/1 15 Ulvedyb (VFL) og 12/2 13 Ovesø (RQ).

Tiltræk og nordtræk begynder primo marts med 3/3 9 N Juelstrup Sø (TSE) og 4/3 14 N Hals Nørreskov (HAC). De største antal ses 18/3 282 Ølands Vejle (HHN), 23/3 280 og 24/3 251 Hjarbæk Fjord (SA) samt 11-12/3 150

Gårdbo Sø (BHJ). Forårets sidste fugl ses 2/5 1 Kytterne (PHA).

Efterårstrækket ses fra 2/10 3 Bygholm Vejle (HHN) og fra 5/10 på flere lokaliteter. De største antal er 19/10 i alt 285 Ulvedyb og Ølands Vejle (HHN), 2/11 250 Tovbro Bæk (MBG) og 5/11 210 Østeråen, Tversted (TN). Der er forekomster hele året ud som følge af det milde vintervejr.

Sum: 7111. 1. halvår 3981, 2. halvår 3130. Indsendere 106.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
59	48	3200	673	1	-	-	-	-	1166	1740	226

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Næstbedste år i rapportens historie og kun andet år med over 200.000 fugle. Kun i 2012 er der set større antal, 228.879. Gennemsnittet har i de sidste 10 år ligget på 129.581.

Vintermånederne starter med følgende største forekomster 25/1 1300 Sebbesund (PES), 21/1 1289 Bolle og Try Enge (SØP) og fra Ulvedybet 13/2 1200 (HCH).

I forårsmånederne ligger de største rasteforekomster i begyndelsen af marts med følgende obs som de største, 6/3 3220 Damfener (PES SEM HCH). Denne obs bliver samtidig årets største. Nævnes kan også 4/3 2200 Ulsted (OKR) og 5/3 1153 Store Vildmose (PR).

Ved Skagen kulminerer trækket i starten af april med største dag ved Grenen 3/4 1098 (KEC ROC m.fl.), og i perioden 4/3-30/5 i alt 4872, hvilket er 28% højere end sidste års rekord på 3800 (ROC KNP KEC m.fl.). Uden for Skagen er de største træktal ligeledes fra de første dage af april, 6/4 576 N Aså Enge og havn (SØP), 2/4 512 N Nordmandshage (PR) og 1/4 359 NØ Ø, Nørreå-dalen (TRN CBB).

Fra maj til august ses enkelte fugle rundt omkring i landskabet udenfor de kendte ynglelokaliteter med 21/5 15 Lille Vildmose som største antal (TC OLP JKS).

To af de tre danske ynglepar findes i lokalområdet. Det ene ynglepar dukker op på territoriet 11/4, hvor de får 4 unger. Den ene unge forsvinder dog hurtigt (HMT HEN

TSE). Ultimo juni forsvinder parret fra lokaliteten og flytter til et lille vandhul ved Byrsted, hvor de tilbringer sommeren til slutningen af august (Bo Mortensen via HMT). 20/8 meldes 2 ad. og 3 juv. fra Lille Vildmose (UTE), som kunne være dette par, men på dette tidspunkt kan tiltræk nordfra heller ikke helt udelukkes. Der er blandt optællerne i Lille Vildmose enighed om, at der ikke har været yngel i området.

Det ældste ynglepar etablerer sig igen i år på lokaliteten, men ifølge søens ejer lykkes ynglen ikke, da en Odder præderer reden (BLA).

En tidligere ynglelokalitet bliver i foråret besøgt af Sangsvane ved flere lejligheder, men der var ikke tegn på yngel (HEN HMT).

Endvidere rapporteres der om fugle fra en lokalitet i Nordvestjylland på tidspunkter, hvor et ynglepar under etablering ikke kan udelukkes.

Efterårsankomst ses i øvrigt fra september og fremad. De største rasteforekomster fra efteråret ses dog først fra medio november, 25/11 950 til overnatning Gerå Enge (HAC), 15/11 600 Øster Rendbæk Enge (VAG) og 23/11 550 Storvorde (TBA).

Fra vinteren er største obs 9/12 2600 Gerå Enge (SØP), 4/12 2500 Vester Melholm (DFS) og 11/12 2300 overnatende Gerå Enge (SØP).

Sum: 205.961. 1. halvår 144.797, 2. halvår 61.164. Indsendere 169.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
43147	30993	52705	17768	17768	138	46	7	64.	74	19706	37967

Sort Svane *Cygnus atratus*

Undsluppet fangenskabsfugl, der stammer fra Australien. Der foreligger to observationer: 9/4 1 fouragerende

med Sang- og Pibesvaner ved Sønderup Ådal (EHL) og 13/4 1 overflyvende Gravlev Sø (JLA).

Sædgås *Anser fabalis* / Tajgasædgås *Anser fabalis fabalis*

Årssummen på 101.021 er lige knapt så stor som den rekordstore årssum i 2012, der udgjorde 104.232. Der er, som i 2012, 78 indsendere. De store årssummer skyldes først og fremmest meget regelmæssig og grundig dækning af Lille Vildmose og Tjeleområdet, og det blev endnu en gang bekræftet, at det i meget stor grad er de samme fugle, der optræder i disse kerneområder. I marts blev et ikke tidligere kendt rastområde opdaget i det sydvestlige Vendsyssel, fire af disse fugle bar skotske sendere, se mere herom neden for.

Lille Vildmose

Største tal i den milde periode primo januar er 10/1 1178 (DFS). Første dag med forekomst af Sædgås igen efter en periode med vintervejr er 29/1 166 (TL) og allerede 2/2 ses 1412 (DFS). Med en ny kuldeperiode ca. 10-22/2 rykker fuglene igen til Tjeleområdet, men med mildning i vejret er 16/2 de første 74 tilbage igen (TL) og snart efter er der igen næsten fuld bestand. Stadig 9/3 ses 1250 (CSS). Forårets sidste store tal bliver 22/3 319 og den allersid-

ste melding er 31/3 6 (DFS).

Første Sædgås i andet halvår ses 14/10 og den følgende dag ses 10 (DFS). Pga. det milde vejr gennem hele andet halvår er der stabile og regelmæssige forekomster i hele perioden - kun ganske få flyver til Tjeleområdet. Se månedsmaksima i tabellen neden for.

Ringmærkede: 22/3 ses to med metalring om højre ben (DFS) - og det er nok sandsynligt, at disse fugle en overgang tillige har båret halsbånd. En fugl, der blev halsmærket i Vilhelmina-området i den sydvestlige del af svensk Lapland 20/7 2013 registreres i Lille Vildmose 11/11-30/12. (DFS TL TBR).

Nørreådal og Tjele

I første halvår ses op til 1500 i Nørreådal i en kold periode 12-29/1 og op til 1475 i en kold periode 10-22/2. Kun små flokke ses i de milde perioder. Der ses ikke dagsrastende fugle ved Tjele; men overnatning er registreret både på Tjele Langsø og i Nørreåen ved Næsset. Sidste obs. er 15/3 22 (TBR).

Tajgasædgås, Lille Vildmose, 3. februar 2013. Foto: Jan Skriver.

I andet halvår meget sparsomme forekomster, hvilket hænger sammen med periodens milde vejr. I de senere år er der kun set store forekomster af Sædgås i Tjeleområdet i forbindelse med frost og sne. Efterårets største forekomst er 7/12 med beskedne 49 ved Kvorning Mølle i Nørreådalen (TBR).

Der ses ikke halsmærkede fugle i Tjeleområdet i 2013.

Thy og Vejlerne

I første halvår ses der Sædgås i Vejlerne i perioden 2/1-4/3 med 2/1 154 Bygholmengen (HHN) som største forekomst. Tæt på Vejlerne ses 6/3 165 Klastrup ved Østerild (JPK). De største forekomster i Thy er 28/1 720 Rosvang (EA), 2/2 310 Madsted (EA) og 2/3 276 Borup ved Hanstholm (JVI). Sidste større tal er 11/4 136 Borup ved Hanstholm (JVI) og allersidste melding er 14/4 6 Rosvang (KØJ).

I andet halvår er der kun små forekomster i Vejlerne i perioden 18/10-23/12 med 12/12 74 Østerild Plantage (HHN) som den klart største melding. De første efterårsforekomster i Thy er 12/9 75 Hanstedsreservatet (JJA) og 15/9 145 Dollerup ved Thisted (EA). Og de største meldinger er 12/12 220 Hjørdemål (HHN), 15/12 155 Lyngholm (EA), 21/12 196 Hundborg (HR) og endelig 27/12 310 Rosvang (KØJ).

I Thy aflæses i årets løb hele 8 forskellige fugle med halsbånd. Heraf 5 med blå halsbånd, mærket i Vilhelminaområdet i Sverige i 2012 og 2013 af bl.a. Thomas Heinicke. Desuden aflæses 3 af de yderst få norske fugle, der er mærket med gult halsbånd ved Rørvik af bl.a. Jan Eyvind Østnes. Et par af disse aflæsninger fortjener en lidt nærmere omtale.

En fugl, der blev mærket ved Vilhelmina i juli 2012 og senere i november samme år ses i Lille Vildmose, træffes ved Rosvang 21/1-10/3 2013. Disse aflæsninger viser, at der i det mindste lejlighedsvis kan være forbindelse mellem bestandene i Lille Vildmose og Thy.

Sum:101.021. 1. halvår 64.476, 2. halvår 36.545. Indsendere 78.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	25149	21789	17338	200	-	-	-	-	418	2230	13538	20359
Thy og Vejlerne max.	1035	595	1185	145	-	-	-	-	200	300	410	820
Lille Vildmose max.	1178	1412	1305	-	-	-	-	-	-	130	1003	1386
Nørreådalen og Tjele max.	1500	1475	22	-	-	-	-	-	-	-	-	49

To fugle der blev mærket ved Vilhelmina i juli 2012 og samme efterår aflæses i Thy, bliver set i Yare Valley i Norfolk i starten af januar 2013, inden de 10/3 igen begge aflæses i Thy, denne gang ved Borup. Disse to aflæsninger er meget interessante, da der fra de senere år ellers kun er meldinger om ganske små forekomster af Sædgås i Norfolk.

En norsk Sædgås, mærket ved Rørvik i Norge i maj 2010 og siden observeret i Thy hver vintersæson, meldes (trods fredning) skudt ved Stenbjerg 1/10 2013 (Zoologisk Museum).

(Aflæsninger ved EA KØJ HHN TBR og Thomas Heinicke, Tyskland.)

Udenfor de traditionelle kerneområder

I første halvår ses 7-18/3 op til 7 Gårdbo Sø og omegn (BKR BHJ m.fl.) og 27/3 35 Gerå (HAC). Desuden ses i et hidtil ukendt rastområde, Lundergård Mark mellem Kås og Rødhus Klit 16/3 120 (FA TL). Fire af disse fugle havde gråt halsmærke og var desuden udstyret med sendere. De var fanget og mærket i Slamannan-området i Skotland i efteråret 2012 af bl.a. Carl Mitchell. Det ligger udenfor rammerne af denne oversigt at gå i detaljer med en række helt uventede forhold, som disse sender-udstyrede fugle har afsløret. Det skal dog nævnes, at de i løbet af foråret og sommeren kunne lokaliseres til et yngleområde i Dalarne i Sverige. Nærmere oplysninger kan bl.a. findes på hjemmesiden

<http://scotlandsbeangeese.wikispaces.com>.

Træk

I første halvår ses nordøstgående træk ved Skagen i perioden 4/3-27/4 med 4/3 16 (KNP ROC) som den største forekomst. Endvidere ses 1/4 24 N Aså (SØP). I andet halvår ses sydgående træk ved Nordmandshage i perioden 29/10-11/11 med 11/11 214 (PR) som klart største observation.

Tundrasædgås, Blisgås m.fl., Ørum Sø, 26. februar 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Tundrasædgås *Anser fabalis rossicus*

Årssummen på 634 er næsten dobbelt så stor som årssummen i det hidtidige rekordår 2006, hvor den udgjorde 325. Den store årssum skyldes dog især en række indberetninger af den samme rekordforekomst ved Ørum Sø i første halvår. I 2006 var der derimod flere store forekomster med 19/2 99 Sønder Vig-Thissing Vig (HHL) som den største.

Alle indberetninger i første halvår nævnes; det drejer sig om 11/1-29/4 op til 3 på flere lokaliteter i Vejlerne (HHN mfl.), 25/1-16/2 op til 5 i flok med Tajgasædgås, Nørreådal (TBR), 13/2 2 Sønderhå (EA), 20-26/2 op til 106

Ørum Sø (EA HHN KØJ), 26/2-12/3 2 i flok med Tajgasædgås, Lille Vildmose (DFS PR TL) og endelig 4/3-29/4 op til 2 på forskellige lokaliteter omkring Ulvedybet (HHN mfl.).

Også fra andet halvår skal alle forekomster nævnes, nemlig 30/9-12/12 op til 2 på to lokaliteter i Vejlerne (HHN JPK O-DK), 10-23/10 op til 2 på flere lokaliteter vest for Thisted (HHN), 23/10-30/12 op til 20 i flok med Tajgasædgås, Lille Vildmose (TL mfl.), 4/11 1 Nørreådal (TRK), 12/12 4 Hjørdemål (HHN) og endelig endnu en rigtigt stor forekomst 15/12 87 Lyngholm (EA).

Sum: 634. 1. halvår 470, 2. halvår 164. Indsendere 19.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	19	417	20	14	-	-	-	-	2	17	14	131

Kortnæbbet Gås *Anser brachyrhynchus*

2012 var et suverænt rekordår med en årssum på næsten 800.000, men 2013 kommer med en årssum på 699.917 ind på en klar andenplads. Tal fra Vejlerne udgør 39% af årssummen. Til sammenligning udgjorde Vejler-tal i 2010 71%, i 2011 48% og i 2012 40% af årssummerne.

I tabellen overfor ses årssummer og fordeling på de to halvår i perioden 2000-13. Der ses en klar tendens til flere efterårsfugle i det nordjyske område.

Månedsmaksima for Vejlerne fremgår af tabellen neden for (tal fra især HHN JPK O-DK).

Uden for Vejlerne er de største tal i første halvår 25/2 4200 Årup ved Snedsted (EA), 1/3 5000 Staun, Barmer og Valsted Enge (HM), 25/3 3200 Halkær Ådal (PES) og 15/4 7300 Ølands Vejle (HAC). Og i andet halvår er de største tal udenfor Vejlerne 12/10 5990 Rosvang (KØJ) og 2/11 8150 Store Vildmose (HHN).

Sidste store forårsflok er 7/5 2800 Ulvedybet, herefter ses 17/5 400 Ølands Vejle (SSC) inden allersidste flok noteres 26/5 7 Jerup Strand (BKR). En enkelt fugl ses på Bygholmengen frem til 11/6 (HHN mfl.).

Efterårets første 15/9 1 Rosvang (EA) kan være oversommende. Første flok er 21/9 65 Bygholmengen (CHJ VFL).

	1. halvår	2. halvår	Årssum	1. halvår, %	2. halvår, %
2000	349.462	45.830	395.292	88	12
2001	228.177	21.913	250.090	91	9
2002	208.240	25.488	233.728	89	11
2003	163.437	13.109	176.546	93	7
2004	237.596	11.312	248.908	95	5
2005	125.953	17.326	143.279	88	12
2006	181.101	22.867	203.968	89	11
2007	240.826	38.885	279.711	86	14
2008	198.299	105.959	304.258	65	35
2009	236.633	54.888	291.521	81	19
2010	156.935	111.161	268.096	59	41
2011	286.290	188.418	474.708	60	40
2012	467.767	328.999	796.766	59	41
2013	391.285	308.632	699.917	56	44
Gsn.	248.000	92.485	340.485	73	27

Sum: 699.917. 1. halvår 391.285, 2. halvår 308.632. Indsendere 164.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	85263	33812	164388	89694	18119	9	-	-	26362	155351	89225	37694
Vejlerne sum	58175	5191	77398	10942	4796	7	-	-	11089	73947	20963	13350
Vejlerne max.	7255	2000	10525	2110	900	2	-	-	3250	6340	10770	3100

Blisgås *Anser albifrons*

Fortsat stor fremgang. Årssummen er på niveau med årssummen i 'invasionsåret' 2006 og tre gange større end den ellers meget store årssum i 2012. Tal fra Vejerne udgør 34% af årssummen og 45% af den store marts-sum. Marts har i de senere år været den klart bedste måned for Blisgås i Nordjylland; marts-sommerne har siden 2010 varieret mellem 47% og 71% af årssummerne.

I tabellen overfor ses en oversigt over årssummer og halvårssummer af Blisgås i perioden 2000-13. Man skal være opmærksom på, at tabellen viser opsummeringer af alle indberetninger og altså ikke må forveksles med de reelle antal af fugle. Til højre i tabellen ses den procentvise fordeling på de to halvår.

Årets første halvdel er præget af en række meget store indberetninger. De største er 6/3 180 Rosvang (JPK), 9/3 165 Vilsted Sø (DMB SA), 12/3 185 Nørhå Sø (HHN), 15/3 736 Vejerne (HHN JPK O-DK), 24/3 182 Skals Enge (SA), 30/3 204 Ove Sø (JJK) og endelig 2/4 320 Ørum Sø (SPP).

De største af de langt mere beskedne forekomster i 2. halvår er 18/10 minimum 50 Nors Sø (AB), 8/11 84 Rosvang (HHN) og 30/12 26 Gravlev Sø (HAC).

	1. halvår	2. halvår	Årssum	1. halvår, %	2. halvår, %
2000	164	46	210	78	22
2001	95	85	180	53	47
2002	67	13	80	84	16
2003	81	330	411	20	80
2004	54	16	70	77	23
2005	46	14	60	77	23
2006	13.702	272	13.974	98	2
2007	211	59	270	78	22
2008	383	160	543	71	29
2009	443	199	642	69	31
2010	1893	360	2253	84	16
2011	1274	315	1589	80	20
2012	3725	1585	5310	70	30
2013	10.381	1152	11.533	90	10
Gns.	2323	329	2652	88	12

Sum: 5310. 1. halvår 3725, 2. halvår 1585. Indsendere 67.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	403	392	8171	1400	15	-	-	-	14	501	332	305
Vejerne, sum	56	15	3701	133	6	-	-	-	-	6	2	41

Grønlandsk Blisgås *Anser albifrons flavirostris*

I første halvår ses 20/2 1 ad. Ørum, Sydthy (EA) og 14/4 1 ad. Lyngholm (HHN), og disse to fund kan måske have drejet sig om det samme individ. I andet halvår ses 19/10+ 8/11 1 ad. Store Vildmose (HHN JPK O-DK), 2/11 1 ad.

Sløjn mellem Fjerritslev og Vejerne (HHN) samt 15/11 1 ad. Bygholmengen (HHN), de to sidste observationer angives af observatøren at dreje sig om samme individ.

Grågås *Anser anser*

Endnu en årssum, der sætter rekord og med 416.866 har årssummen for første gang rundet 400.000. Tal fra Vejerne udgør 18% af årssummen. Til sammenligning udgjorde Vejer-tal i 2009 39%, i 2010 34%, i 2011 20% og i 2012 16% af årssummerne.

I oversigten overfor ses udviklingen i halvårssummer, årssummer og de procentvise halvårsfordelinger siden 2005. Som altid ved sådanne oversigter er det vigtigt at være opmærksom på, at tabellen omfatter opsummeringer af alle indberetninger og altså ikke må forveksles med de faktisk forekommende antal.

Der er indberettet ynglefugle fra 35 lokaliteter. Langt de fleste meldinger drejer sig dog kun om ganske få par. De største indberetninger af ungførende par er Lille Vildmose 45 (PR), Sønder Mose ved Viborg 5 (SPP), Vejrum Vest Sø i Nørreådalene 5 (TRK), Viskum, ligeledes i Nørreådalene 5 (TBR) og endelig Gravlev Sø 3 (AHO). Fra Vejerne foreligger en del sporadiske indberetninger af ynglefugle, der dog langt fra giver et dækkende billede af ynglebestanden i dette kerneområde. I det hele taget

	1. halvår	2. halvår	Årssum	1. halvår, %	2. halvår, %
2005	37.121	87.595	124.716	30	70
2006	38.310	122.013	160.323	24	76
2007	69.060	109.430	178.490	39	61
2008	50.420	181.617	232.037	22	78
2009	78.949	259.427	338.376	23	77
2010	65.472	304.260	369.732	18	82
2011	89.800	295.174	384.974	23	77
2012	105.555	285.507	391.062	27	73
2013	135.704	281.162	416.866	33	67
Gns.	74.488	214.021	288.504	26	74

er yngleudbredelsen langt større end de indberettede tal antyder.

De største rasttal i første halvår er 12/3 2340 Ørum Sø

Grågås, Lille Vildmose, 29. maj 2013. Foto: Jan Skriver.

(HHN), 25/3 1200 Rettrup Kær (DMB SA), 18/6 1300 Selbjerg Vejle (PSC) og 23/6 2200 Bygholmengen (HRC SUB).

Den største indberetning fra andet halvår er 30/8 11.270 på overnatningsplads, Agger Tange (EA) og i forbindelse hermed er der adskillige indberetninger af tusindtal-

lige flokke i Thy, den største er 9/9 6000 Spolum (EA). Andre store forekomster i dette halvår er 17/8 4200 Vesløs og Arup Vejler (HRC SUB), 18/8 1240 Vilsted Sø (SUT), 23/8 5000 Ulvedybet (HAC), 13/9 1400 Skals Enge (EM), 21/9 1800 Rettrup Kær (DMB) og endelig 19/10 1250 Vis-kum i Nørreådal (TBR).

Sum: 416.866. 1. halvår 135.704, 2. halvår 281.162. Indsendere 233.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	19491	11081	59966	17912	12866	14388	18097	91404	77319	47747	29514	17081
Vejlerne, sum	5743	1206	5499	4091	3265	12563	2656	22580	5156	4669	2967	5241

Grågås x Bramgås *Anser anser* x *Branta leucopsis*

I første halvår ses 3-29/1 1 Nørreådal (LM TRK) og 2/2 1 Skals Enge (EM SA). I andet halvår ses 19/7-28/12 1 Nørreådal (LM TBR). Der er sikkert tale om det samme individ i begge halvår – og det er sandsynligvis den

samme fugl, der er set et stort antal gange i Nørreådal og tillige flere gange ved Hjarbæk Fjord siden efteråret 2009. Den har i hele perioden dannet par med en Grågås, men der er aldrig set afkom.

Grågås x Canadagås *Anser anser* x *Branta canadensis*

I første halvår ses 7/1 2 Lille Vildmose (DFS) og 3-20/2 1 Tange Sø (FIA, KAHA). I andet halvår ses 17/8-28/12

1 Nørreådal (TBR) og 23/8-4/9 1 Ulvedybet (HAC TE).

Indisk Gås *Anser indicus*

Kun to observationer, nemlig 19/8 1 Ulvedybet (LTP) og 15/9 1 Fristrup ved Åbybro (EFJ). Da de to lokaliteter ligger ret tæt på hinanden, kan der måske endda være

tale om det samme individ. Undsluppet eller – for de flestes vedkommende – forvildet fangenskabsfugl, der stammer fra Centralasien.

Snegås *Anser caerulelescens*

I første halvår ses 29/5-8/6 2 på 3 forskellige lokaliteter i Vejlerne (AS m.fl.). I andet halvår ses 4/10 1 Momtoft (JPK), 6/10-9/11 1 Årup ved Snedsted (EKS m.fl.), 7-11/10 1 Hørsted Mose (EA), 9-11/10 1 Rosvang (EA), 9/10-15/11 1 på tre forskellige lokaliteter i Vejlerne (HHN JPK), 11/10 2 Arup Vejle (HHN), 14-19/10 1 Nørhå (HOC), 21/10-5/11 1 Egebaksande (KØJ), 4/12 1 Kovstrup (KØJ) og endelig 10/12 1 Agger Tange (KØJ). Der er sikkert flere gengangere i rækken af efterårsfund. Arten regnes normalt som undsluppet fangenskabsfugl, der stammer fra Nordamerika.

Snegås og Grågås, Vesløs Vejle, 29. maj 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Canadagås *Branta canadensis*

Årssummen på 66.163 er den næststørste i perioden 2006-2013. Den er kun overgået i 2007, hvor årssummen blot var en beskedent smule større end den aktuelle. Fordelingen på de to halvår er næsten lige – første halvår tegner sig for 54%, mens andet halvår tegner sig for 46%. I perioden 2006-13 tegner forårstal sig for 61% af årssummerne, mens efterårsfund tegner sig for 39%. Som vanligt kommer de største og fleste observationer fra de østlige Limfjordsegne og østkysten mellem Lille Vildmose og Gerå.

Sum: 66.163. 1. halvår 35.412, 2. halvår 30.751. Indsendere 136.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	13411	11005	10340	493	13	150	26	311	372	1058	3582	25402

Maksimumforekomsterne i første halvår er 8/1 1950 Aså (SØP), 13/2 1500 Ulvedyb (SKR) og 28/2 1200 Øster Hassing Kær (SEM). Det største tal fra den vestlige del af rapportområdet er 30/1 560 Øland ved Snedsted (EA). Maksimumtallene i andet halvår er 2/12 3766 overnattende ved Gerå (SØP) og 28/12 1250 Try Enge (HCH). Det største tal fra den vestlige del af rapportområdet er 28/11 345 Grynderup Sø, Nordsalling (EA). Der er ikke meldinger om ynglefund.

Dværgcanadagås *Branta hutchincii*

Der er tre meldinger om denne art, hvis status i Danmark fortsat er uafklaret. Det drejer sig om fugle i marts ved Ove Sø samt i maj i Vejlerne og Ulvedyb. Observationer,

der bliver indsendt til SU af denne art, henlægges indtil videre. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

Bramgås *Branta leucopsis*

Årssummen på 339.789 er ny rekord. Siden 2004, da årssummen udgjorde 'beskedne' – men dengang utrolige – 10.489, er der hvert eneste år sat ny rekord. Tallene, der jo er en opsummering af alle indberetninger, fortæller på den ene side om en stigende indberetningsflid og på den anden side om en art i klar fremgang i Nordjylland. Tal fra Vejlerne udgør 50% af forårssummen, 74% af efterårssummen og 59% af hele årets sum. Selvom Bramgås er fredet er den generelle jagtfred i Vejlerne nok en del af forklaringen på områdets store efterårssdominans. Månedsmaksima for Vejlerne fremgår af tabellen nedenfor. De største forekomster i første halvår er 25/4 4000 Ulve-

dybet (SKR), 28/4 7000 Staun, Barmer og Valsted Enge (HM) og 5/5 7050 Vejlerne (HHN JPK O-DK). Så sent som 20/5 ses stadig over 5000 Vesløs og Arup Vejler (MON RSN). Oversomrende fugle ses 2-5/7 1 Jerup Strand (BKR CSS), 2/8 1 Bygholmengen (JPK KØJ) og 4-8/9 1 Ulvedyb (BKR APN TE). Efterårstrækket gør sig først for alvor gældende fra medio oktober.

I andet halvår er de største tal udenfor Vejlerne 8/11 750 Store Vildmose (SEM), 28/11 750 Dråby Vig (EA), 23/12 1000 Aggersborg (TNI) og 29/12 800 Staun, Barmer og Valsted Enge (PES). Største forekomst i Vejlerne er 29/12 9230 Bygholmengen (KMO m.fl.).

Sum: 339.789. 1. halvår 204.981, 2. halvår 134.808. Indsendere 155.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	12107	3629	26928	79705	82594	18	2	3	722	30987	41178	61916
Vejlerne, sum	9733	641	11388	28356	51426	7	-	2	567	23468	19217	56915
Vejlerne, max.	1280	250	3000	6215	7050	6	-	1	340	3750	4750	9230

Mørkebuget Knortegås *Branta bernicla bernicla*

Årssummen på 4033 er noget under middel. Årssummen har siden 2000 varieret mellem 1402 og 9414 med 6355 som gennemsnit. Efterårssummen på 333 er usædvanligt lav og den udgør blot 8% af årssummen. Til sammenligning har efterårssummerne i perioden 2000-12 varieret mellem 18% og 48% af årssummerne. Det er sandsynligt, at den væsentligste årsag til de nævnte lave tal er en ret beskedet dækning af flere traditionelle nøgleområder som f.eks. Læsø.

De største rasttal i første halvår er 5/5 363 Agger Tange og Krik Vig (HHN), 18/5 317 Bovet, Læsø (PR) og 19/5 115 Stokken, Læsø (PR).

Sum: 4033. 1. halvår 3700, 2. halvår 333. Indsendere 54.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	39	53	15	785	2793	15	4	3	74	240	9	3

Der er indberettet enkelte oversomrende fugle ved Nordmandshage, flest 4/7 3 (PR) og desuden ses 12/7 1 Stokken, Læsø (BHJ).

Det største rasttal i andet halvår er 25/10 med beskedne 66 på to Læsø-lokaliteter (OLI).

Ved Skagen ses der lidt forårstræk i perioden 15/4-5/6 med 7/5 17 og 27/5 27 (begge JHC) som de største dage. Og der ses efterårstræk ved Skagen i perioden 15/9-2/11 med 2/10 121 (KNP) som den suverænt største dag. Et par øvrige trækforekomster fra efteråret er 23/9 20 Rosshage (JB) og 24/9 19 Nordmandshage (PR).

Lysbuget Knortegås *Branta bernicla hrota*

Årssummen på 65.640 er noget under middel og en del lavere end årssummen for 2012, der udgjorde 81.994. Den gennemsnitlige årssum i perioden 2000-13 udgør 75.615. De suverænt 'bedste' år i perioden var 2008 og 2009, hvor årssummerne udgjorde hhv. 133.803 og 120.096. Det hører dog med til billedet, at der netop disse to år i forbindelse med Caretaker-projektet blev foretaget meget grundige og hyppige optællinger. Især var dækningen af Glomstrup Vig, Agerø mv. ekstremt god.

De største tal i første halvår er 11/1 1625 Gjol Bredning (SEM), 5/3 3030 Klosterholm i Nibe Bredning (HHN),

8/4 1500 Troldholmene (ASH) og 10/5 1477 deloptælling af Glomstrup Vig, Agerø mv. (FA). Seneste store tal er 4/6, hvor der meldes om mere end 450 Agerø (BBK). Der er et enkelt egentligt sommerfund, nemlig 9/7 1 Jerup Strand (BKR).

Efterårets første ses på træk 1/9 290 Rødhuse Strand (SØK) og det første store rasttal er 16/9 2100 Østerkær Enge (SEM). Øvrige store meldinger fra andet halvår er 1/11 1790 Havnø Hage (TNI), 2/11 1150 Ulvedybet (SEM) og endelig 29/12 1500 Staun, Barmer og Valsted Enge (PES).

Sum: 65.640. 1. halvår 38.942, 2. halvår 26.698. Indsendere 88.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	11331	5698	7586	4960	8695	672	1	-	3636	7494	10596	4971

Lysbuget Knortegås, Barmer Enge, 7. december 2013. Foto: Albert Steen-Hansen.

Knortegås *Branta bernicla*

I tabellen er alle indberetninger af ikke-racebestemt Knortegås opsummeret. Langt de fleste af disse tal stammer

fra traditionelle rastområder for Lysbuget Knortegås og drejer sig derfor sikkert først og fremmest om denne race.

Sum: 13.597. 1. halvår 4244, 2. halvår 9353. Indsendere 47.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	369	1178	1138	1156	377	26	-	1	226	4808	2219	2099

Rødhalset Gås *Branta ruficollis*

Rødhalset Gås og Bramgås, Selbjerg Vejle,
29. april 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Tre forekomster, nemlig 28-29/4 1 Ulvedybet (BKR m.fl.), 29/4 1 Selbjerg Vejle (HHN m.fl.) og 7/5 1 Bygholmen-

gen (OES). De to forekomster fra Vejlerne drejer sig sikkert om samme fugl.

Nilgås *Alopochen aegypticus*

Årets sum på 144 og den gennemsnitlige årssum for perioden 2006-13 udgør netop – 144. Der er som vanligt stor overvægt af fugle i første halvår; de udgør således 90% af årssummen. For perioden 2006-13 udgør forårsfugle gennemsnitligt 71% af årssummen. Det eneste år med overvægt af efterårsfugle er 2006. Netop dette år var der i andet halvår rigtigt mange indrapporteringer af to familieflokke. Det er meget sandsynligt, at den væsentligste forklaring på de generelt beskedne efterårstal er bortskydning af potentielle ynglepar af denne såkaldt 'inva-

sive' art.

Langt de fleste indrapporteringer drejer sig om 1-2 individer. De største forekomster er 5-18/3 5 Ørum Sø (EA KØJ JLØ), 10/4 5 Rettrup Kær (SR) og 6/5 5 Rærup Slambassin (RSN). Ved Skagen ses træk eller trækforsøg 22/4 1 (GBL JHC) og 28/4 2 (AKV JHC).

Oprindelig undsluppet fangenskabsfugl, der stammer fra Afrika, syd for Sahara. Efterhånden findes dog mange steder i Europa fritlevende og selvreproducerende bestande.

Sum: 144. 1. halvår 130, 2. halvår 14. Indsendere 36.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	5	8	49	22	40	6	6	-	3	-	2	3

Rustand *Tadorna ferruginea*

Følgende blev set i 2013: 28/4 1 NV Arup Vejle (KL), 27/5 1 Bygholm Vejle (PJP) og 13/9 1 Agger Tange (OA). Arten har været årlig siden sidst i 90-erne med få individer pr år. I 1994 var den sidste invasion. Nærmeste ynglende fugle findes i Holland, som alle regnes for at stamme

fra undslupne fangenskabsfugle. En større bestand af efterkommere af undslupne fugle har bredt sig fra Schweiz til Tyskland, hvor de bekæmpes som en invasiv art.

Rustand x Gravand *Tadorna ferruginea* x *T. tadorna*

Der er i flere år jævnligt set hybrider af fugle i hele Limfjordsområdet mellem disse nærtbeslægtede arter. Årets fund kan dreje om en enkelt fugl, men der har dog før vist sig at være flere fugle i spil. Som udbredt fangenskabsfugl er Rustand en af de arter, som oftest hybridise-

rer med bl.a. Gravand og Nilgås. I år er den set 2+7/1 1 Bygholm Vejle (HHN), 19-20/1 1 Nibe (TSE PES), 14/5 1 Thise, Østsalling (JEAL), 3/9 1 Nordmandshage (PR) og 10/11 1 Geddal Enge (SUT).

Gravand *Tadorna tadorna*

Efter tre år i den lavere ende af skalaen er 2013 et år med knap 6000 over 10-års gennemsnittet. Pænt mange både vinter og forår, mens efteråret er en anelse under normalen.

Året lægger ud med en stor observation fra Mariager Fjord: 11/1 700 Als Odde (TN). På denne lokalitet holder der i øvrigt mange fugle til i vintermånederne. 24/1 250 Hou (PES) på Østkysten er en blandt mange større vinterforekomster i denne del af regionen. Fra februar 5/2 250 Nordmandshage (OK), 9/2 500 Stensnæs-Sørå (UTE), 24/2 275 Mulbjerg (WJ) og 25/2 350 Korsholm (PR). I marts samles fuglene rundt omkring, før de flyver ud på ynglelokaliteterne: 12/3 350 Mulbjerg (PR), 24/3 314 Lovns Bredning (TRK), 25/3 291 Sølyst, Nibe (RWR) og 29/3 340 Als (AHO). Flest dog ved Hadsund, Mariager Fjord 30/3 430 (AHO). I april aftager de store flokke i takt med udflyvningen til ynglepladserne: 15/4 220 Ulvedybet (HAC), 22/4 190 Gerå Strand (SØP). De sidste

store ansamlinger ses i maj 18/5 190 Aså (SØP) og 20/5 112 Lovns Bredning (EM).

Ynglefund: Svært at få et overblik over, når der indrapporteres på flere uens måder! Men et bud er min. 27 par med 92 pull.

I juli ses arten på mange lokaliteter, men i små antal. I juli og august fælder ænderne og tilbringer iflg. litteraturen dragtskiftet i det tyske og hollandske vadehav.

Med de forholdsvis mange fugle i det nordjyske denne tid, finder en del af fældningen vel også sted lokalt?

Fra midt og især sidst i august begynder der at komme mange fugle på de sædvanlige lavvandede kystlokaliteter. 28/8 450 Gerå og 18/9 400 samme sted (HAC) er et godt billede på dette. Fra resten af efteråret ses bl.a. 6/10 542 Agger Tange (GGU), 1/11 500 til overnatning Als, 2/11 540 Mariager Fjord og 23/12 600 Bygholm Vejle (alle TN). Sidstnævnte viser med tydelighed, at vinteren på daværende tidspunkt er mild.

Sum: 48.916. 1. halvår 31.032, 2. halvår 17.884. Indsendere 209.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4586	4388	8126	6102	4565	3265	2122	2464	2222	2499	5402	3175
Limfjorden*	574	209	2374	989	1305	1535	254	1003	305	1149	1231	1825
Stensnæs-N.mandshage**	1740	1056	1313	1589	696	1262	1183	1301	1656	1057	2483	828

*) Incl. Vejlerne og Ulvedybet ***) Vaden fra Stensnæs til Nordmandshage

Mandarinand *Aix galericulata*

Årets to fugle nævnes: 26/4 1 han Vester Hjermitselev (Carsten Christensen via ROC) og 28/4 1 Præstesø, Råbjerg (KK CP).

Arten er undsluppet fra fangenskab, men har etableret fritlevende bestande flere steder i Vesteuropa, bl.a. i Tyskland og Storbritannien.

Pibeand *Anas penelope*

Pibeand, Lille Vildmose, 21. marts 2013. Foto: Jan Skriver.

Laveste sum de sidste 25 år og knap 40.000 under 10-års gennemsnittet. Specielt foråret skuffer fælt, men efteråret ligger også under det normale for arten. Første halvårs største bliver set allerede 6/1 980 Hjarbæk Fjord (TRK), og fra vinteren også 8/2 380 Als Odde (TN). 29/3 350 Pyt Odde (SGN) og 18-22/4 325 Ulvedybet (KHK) er sidste rastende, som skal nævnes fra et intetsigende forår. Træk ses hovedsagligt ved Hirtshals Fyr og Skagen: 1/4 821 NØ Hirtshals Fyr (AØ) og 421 SØ Grenen (ROC) samt 20/4 345 NØ Hirtshals Fyr (KUP). Maj går i glemmebogen, og vi skal hen til 28/6 350 Ulvedybet (KHK) før der er

tre-cifrede antal. 6/7 204 Bygholm Vejle (LS) er største fra juli.

Fugle fra nordlige egne ankommer sidst i august for alvor med 24/8 1250 og 28/8 1730 Agger Tange (CHJ SAL) som startskuddet til flere tusindtallige flokke på traditionelle lokaliteter: 11/9 1750 og 22/9 4000 Ulvedybet (TE OES), 5/10 4300 Vejlerne (GGU), 6/10 2300 Tissing Vig (HHL), 22/10 2500 Østerkær Enge (SEM), 2/11 4800 Ulvedybet (KMO) og 21/11 2175 Bygholm Vejle (HHN). Året slutter af i god stil med 31/12 1750 Ulvedybet (BKR).

Sum: 124.532. 1. halvår 20.533, 2. halvår 103.999. Indsendere 175.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3222	1285	4431	9990	619	986	698	3573	23043	36870	25155	14660

Amerikansk Pibeand x Pibeand *Anas americana* x *A. penelope*

Et fund af denne hybridtype i 2013: 9-16/4 1 han Hegnsvej, Lille Vildmose (JNS RSN ALM m.fl.). Fundet er god-

kendt af SU.

Pibeand x Krikand *Anas Penelope* x *A. crecca*

Et fotodokumenteret fund af denne hybridform: 5/3-26/4 1 han Halkær Sø (HHN RSN HMT). Fundet er muligvis

det første af denne hybridtype i Danmark.

Knarand *Anas strepera*

16% flere fugle i år end 10-årsgennemsnittet. Månedsfordelingen viser et ret typisk år. Der ses ikke Knarænder i januar, hvilket ikke er usædvanligt. Materialet er domineret af fugle fra Vejlerne (42%) og Lille Vildmose (25%). Årets første bliver 22/2 1 han Sæby Havn (MCH) og 4/3 2 Lille Vildmose (DFS BKR). Få ses i marts og ingen dage med to-cifrede antal. De kommer i april med bl.a. 10/4 26 Lille Vildmose (HAC), 14/4 10 Halkær Sø (RSN), 17/4 22 Lille Vildmose (TN), 21/4 28 Vilsted Sø (RSN), 23/4 21 Vejlerne (CSS) og 28/4 26 Halkær Sø (TSE). I maj 1/5 21 Lille Vildmose (BNH), 6/5 26 Agger Tange (TRK), 16/5 74 Vilsted Sø (RSN) og 28/5 44 Vejlerne (JPK KØJ). Uden for disse lokaliteter bliver største i foråret (max. fra lokaliteten): 16/4 8 Fyrkat Engsø (CSS) og 17/5 11 Gryn-

derup Sø (FRO). 13/6 19 Lille Vildmose (PR) og 18/6 46 Bygholm Vejle (HHN) er største fra denne måned. Ynglefund: Agger Tange 10-11 par (HHN) og 1 hun med 5 pull. Lille Vildmose (TN).

I juli ses arten kun i Lille Vildmose og Vejlerne, hvor fra sidstnævnte har 3/7 45 Han Vejle (JPK). Efteråret har de største antal i september-november, hvor følgende er fra: 15/9 104 Vilsted Sø (BLN), 18/9 145 Han Vejle (JPK), 4-5/10 234 Kogleaks (HHN GGU), 14/10 65 Nors Sø (JEK), 16/11 179 Han Vejle (HHN) og 23/11 166 Lund Fjord (VFL). Herefter forsvinder de fleste af fuglene fra landsdelen, selv om vejret er mildt. 28/12 10 Bygholm Vejle (GGU) slutter året af sammen med 2 Lille Vildmose samme dag (TN) og 29/12 1 Bygholm Vejle (KMO).

Sum: 4960. 1. halvår 1627, 2. halvår 3333. Indsendere 133.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Halkær Sø, max.	-	1	44	604	679	249	97	264	967	1090	869	46
Vejlerne, max.	-	-	2	26	12	-	-	2	11	37	-	-
Lille Vildmose, max.	-	-	4	21	44	46	45	55	198	250	179	28
	-	-	4	26	21	19	9	22	45	15	90	3

Knarand, Kogleakssøen, 19. maj 2013.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Krikand *Anas crecca*

Endnu et godt år med 16% flere end 10-årsgennemsnittet og 10% over 25 års-gennemsnittet. Andet halvår er væsentligt over gennemsnittet, mens foråret ligger indenfor det normale for arten. Vinteren har flere småflokke, inden kulden for alvor slår igennem midt i januar. 11/1 260 Kvols Hage (SA) er største fra januar og februar. Midt i marts tælles der igen lidt større flokke – 15/3 160 Lønnerup Fjord (HHN), men trækket sætter først for alvor ind i april, med flere større forekomster (max. fra lokaliteterne nævnt): 15/4 2100 Ulvedybet (HAC), 16/4 480 Lille Vildmose (PR), 17/4 380 Viskum (TBR), 20/4 600 Vesløs Vejle (NBJ), 23/4 560 Bygholm Vejle (VFL) og 26/4 600 Haldager Vejle (KHK). Som det ses topper fuglene fra midt i april og ca. 10 dage frem. Sidste større observation fra foråret bliver 2/5 450 Gerå (HAC). Trækket er observeret som følgende: Skagen 6/4-1/6 3454 Ø (ROC KNP JHC m.fl.) max. 15/4 1650 Ø Nordstrand (KNP), Hirtshals Fyr 1-28/4 1012 NØ (AØ KUP BRØN) max. 20/4 585 NØ (KUP BRØN).

Sum: 182.123. 1. halvår 46.898, 2. halvår 135.225. Indsendere 190.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1838	462	2622	31393	5436	5147	4345	23739	55470	27110	18258	6303

Amerikansk Krikand *Anas carolinensis*

Fra Jerup Strand ses 12/5 1 han rastende (BKR GBL JHC m.fl.). Arten har været næsten årlig i marts-maj de sidste

Der er meldt om et til to ynglefund i Lille Vildmose med henholdsvis tre og to pull. (TN TL).

Fra sommeren skal nævnes 4/7 700 Gerå (HAC) og 5/7 700 Stensnæs (MLU) samt 18/7 350 Bygholm Vejle (HRC). 7/8 600 Ulvedybet (RWR) skyder et godt efterår i gang, hvor der ligeledes ses følgende i august: 22/8 1010 Vejrum Vestsø (LM), 23/8 700 Grynderup Sø (SA), 28/8 1080 Agger Tange (SAL) og 31/8 1560 Vejrum Vestsø (TBR). Der er mange observationer i efteråret på over 1000 ex. Her nævnes max. fra lokaliteterne med min. 1000: 13/9 7600 Ulvedybet (OES), 5/10 1400 Lønnerup Fjord (GGU), 15/10 1050 Nors Sø (SA), 29/10 1220 Aggersborg (HHN), 3/11 1500 Manna Mose (SKS), 4/11 2600 Selbjerg Vejle (HHN), 5/11 2500 Lille Vildmose (HAC) og 20/11 2490 Bygholm Vejle (HHN). I december kan der stadig ses mange Krikænder, og så sent som 29/12 ses 1200 Lille Vildmose (HAC). De største rastepladser for fuglene var i 2013: Ulvedybet (32%), Vejlerne (12%), Vejrum Vestsø (11%), Lille Vildmose (7%) og Viskum (6%).

15 år og med enkelte fund i juni/juli. Ingen fund udenfor disse perioder.

Gråand *Anas platyrhynchos*

Hele 67% flere end 10-årsgennemsnittet. Vi har en meget stor vinterbestand i det nordjyske. Årets største nævnes her: 12/1 2400 Ulvedybet (PRE), 16/1 1800 Nibe Havn (PES), 25/1 2300 Hals Havn (PR), 15/2 2500 Krik Vig (RQ),

9/3 2000 Lovns Bredning (SA), 6/9 2500 Gerå (HAC), 5/10 1800 Lønnerup (GGU), 1/11 2300 Havnø Hage (TN), 2/11 1880 Mariager Fjord, Hadsund (TN) og 23/12 Bygholm Vejle (TN).

Sum: 280.082. 1. halvår 159.609, 2. halvår 120.483. Indsendere 225.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
37705	50571	10605	4180	2197	3274	4909	26671	16819	23956	23972	18547

Spidsand *Anas acuta*

Decideret ringe år med kun 50% af 10-års gennemsnittet. Vi skal tilbage til 1996 for at finde et år med færre fugle (4329). Arten er dog kendt for at svinge meget fra år til år. Bortset fra 11/1 32 Havnø Hage (TN) byder vinteren kun på småflokke, og de her nævnte er eneste 2-cifrede i den periode først på året. I marts ankommer flere ænder til landsdelen: 9/3 15 Bygholm Vejle (MOK), 17/3 16 Korup Å (TN), 23/3 34 Agger Tange (MOK) og 30/3 40 Mariager Fjord, Hadsund (AHO). April og maj domineres totalt af Bygholm Vejle og Ulvedybet, hvor største bliver: Bygholm Vejle 3/4 22 og 14/4 30 og fra maj 5/5 11 (KØJ HRC VFL). Ulvedybet 8/4 24, 21/4 30 og 27/4 25 (HCH SEM). Forårets største forekomst på 40 fra Hadsund, er laveste max. tal i mindst 10 år!

Som ynglefugl registreres kun enkelte par de fleste år.

2013 ingen undtagelse med 3 par Agger Tange (HHN). I juli ses 23/7 1 han S Nordmandshage (PR) og 31/7 1 Viskum (TBR). Heller ikke mange fugle i august, hvor 24/8 75 Agger Tange (CHJ) klart bliver månedens største forekomst. Trækket sætter først rigtigt ind i september, hvor de nordligere bestande ankommer. På få lokaliteter ses træk: 1/9 3 V Hamborg (HRC), bl.a. 10/9 118 S og 17/9 116 S (i alt 309 i sept/okt) Nordmandshage (PR KHK), 7/9 80 S Hou (OK), 7/9 2 NØ Saltum Strand (RWR), 24/9 15 S Als Odde (CSS). Af rastende fugle ses: 3/9 240 Vesløs Vejle (HRC), 17/9 95 Østerild Fjord (JPK), 21/9 250, 4/10 220, 6/10 1030 Agger Tange (CHJ JG GGU) – årets i særklasse største observation og 14/10 44, 22/10 38, 27/10 70 Ulvedybet (PRE SEM OES), 25/10 35 Havnø Hage (LTP) og 29/10 45 Aggersborg (HHN). Efterfølgende

de aftager antallet drastisk og årets sidste 2-cifrede antal nævnes: 9/11 16 Tissing Vig (EA), 25/11 12 Lønnerup Fjord (PES), 14/12 20 Agger Tange (SA) og 28/12 75 Bygholm Vejle (JG GGU).

Sum: 4587. 1. halvår 1178, 2. halvår 3409. Indsendere 118.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	60	22	350	606	117	23	2	166	1174	1823	52	193
Agger Tange, sum	3	4	56	10	8	14	-	92	250	1350	-	20
Vejlerne, sum	13	11	64	263	58	2	-	30	362	92	28	159
Agger Tange, max.	3	4	34	4	6	8	-	75	250	1030	-	20
Vejlerne, max.	5	8	15	30	11	1	-	20	240	30	12	75

Atlingand *Anas querquedula*

20% flere fugle i år set i forhold til de sidste 10 års gennemsnit. Over de sidste 25 år har årssummen været mellem 172 og 3470, så en art der svinger meget i antal. 48% af årets total er fra Lille Vildmose. Gennemsnitlig ankomstdato (10 år) fra vinterkvarteret i Vestafrica er 28/3 (20/3-5/4). Meget passende ankommer årets første på denne dato – til gengæld er lokaliteten sammenholdt med antallet noget bemærkelsesværdigt: 28/3 5 Nordmandshage (PR). De næste ses 29/3 3 Lille Vildmose (JHC CHØ TL) og 30/3 5 Nordstrand, Skagen (KNP). Det nævnes til observationen, at de 5 fugle første gang blev set 28/3 af en anden observatør (SØK).

Sum: 526. 1. halvår 476, 2. halvår 50. Indsendere 92.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	23	97	258	98	20	27	3	-	-	-
Lille Vildmose, sum	-	-	13	57	95	46	19	21	1	-	-	-
Lille Vildmose, max	-	-	3	11	10	7	9	8	1	-	-	-

Forårets største forekomster: 22/4 11, 14/5 10 og 18/6 7 Lille Vildmose (PR HAC), 11+20+27/5 5 samt 9/6 21 Bygholm Vejle (O-DK HHN BLN). Grynderup Sø har 19/5 og 24/5 7 (HTM DMB). Ynglefund: Lille Vildmose 2 par med 6 og 8 pull (DFS), der ud over 0-4 mulige ynglepar. Anden ses næsten udelukkende i Lille Vildmose i juli og resten af sæsonen. Eneste obs udenfor er: 4/7 1 han S Nordmandshage (PR), 1/8 4 Agger Tange (JLØ), 11/8 2 S Nordmandshage (PR) og 13/8 1 hun Fyrkat Engsø (CSS). Den sidste fugl i efteråret er 15/9 1 Gravlev Sø (TSE). Gennemsnitlig sidste dag (10 år) er 20/9 (28/8-6/10).

Atlingand han, Lille Vildmose, 22. maj 2013. Foto: Jan Skriver.

Skeand *Anas clypeata*

Med kun 2% færre end 10 års-gennemsnittet må det betegnes et ganske normalt år. Et enkelt vinterfund bliver det til 2/1 1 S Aså Havn (SØP). Næste dukker først op 29/3 1 han Gerå (HAC). Fra 8/4 ses de næste 6 Lille Vildmose (PR) og udenfor Vildmosen 11/4 2 Vesløs Vejle (HRC). Den topper i foråret ca. 19/4-6/5 med op til 23/4 70 Bygholm Vejle (CSS), 28/4 41 Halkær Sø (TSE), 29/4 40 Kærup Holme (EMI) og 6/5 60 Ulvedybet (PES). Derefter falder antallet støt, og arten registreres næsten udelukkende på få, kendte lokaliteter – bl.a. Vejlerne, Lille Vildmose og Ulvedybet. I juni er største 23/6 30 Bygholm Vejle (HRC).

Ynglefund: Agger Tange 5 par (HHN), Lille Vildmose 4 på rede (UTE) + 1 hun med 8 pull. (PR) og 1 hun med 10 juv. (ARO), Sønder Lemvig 1 hun med 3 pull. (KDP).

I juli er det sparsomt med observationer af fuglen med det brede næb, og første større forekomst ses et stykke inde i august: 11/8 40 Lille Vildmose (HAC). Siden kom-

Sum: 6063. 1. halvår 2944, 2. halvår 3119. Indsendere 158.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	-	1	1526	986	430	74	422	1054	949	597	28

Taffeland *Aythya ferina*

I de sidste 10 år er der i gennemsnit observeret 10.561 fugle. Med en årstotal i 2013 6528 er der således tale om en lav indrapportering. Der er kun i de 10 år indrapporteret færre fugle. Det var i 2010 med 6192 fugle. I Nordjylland optræder Taffeland hovedsageligt forår og efterår som trækfugt, så nedgangen i antallet af observerede fugle kan muligvis være sammenhængende med den nedgang, der har været i en del europæiske ynglebestande. I første halvår observeres de største forekomster i slutningen af marts med 24/3 78 Hjarbæk Fjord (TRK), 27/3 56 Hjarbæk Fjord (TBR) og 29/3 165 Vilsted Sø (RSN

Skeand hun og pull,
Han Vejle, 25. juli 2013.

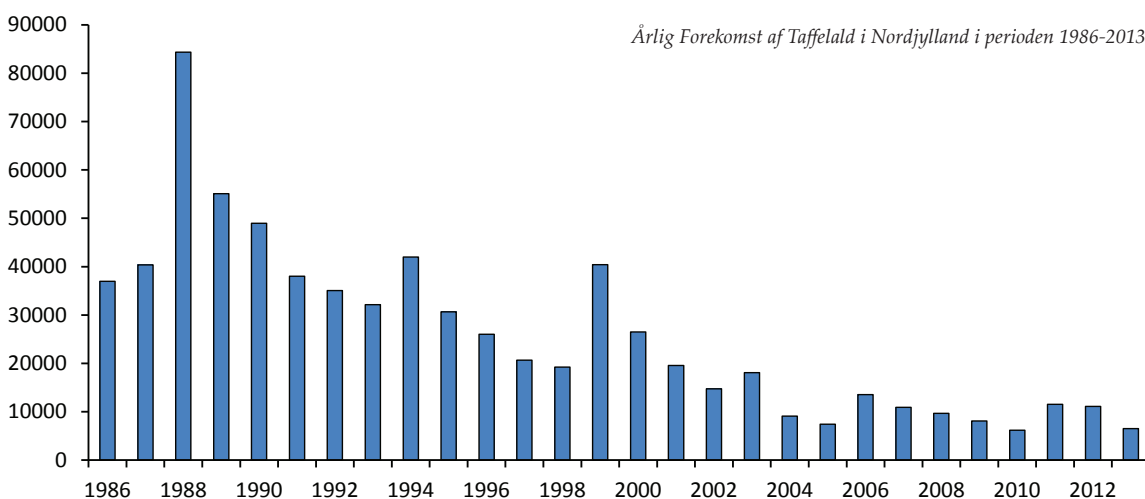
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

mer flere og flere til det nordlige Jylland, og følgende er de største i efteråret: 7/9 70 Lille Vildmose (GGU), 14/9 90 Kogleaks (HRC), 17/9 245 Lønnerup Fjord (JPK), 18/9 128 Kogleaks (JPK), 5/10 150 Kærup Holme (GGU) og 16/10 98 Halkær Sø (TSE). Vintermånederne begynder med 2/11 55 Ulvedybet (KMO), 11/11 95 Bygholm Vejle (APN) og årets største og samtidig en af de seneste obs, 20/11 255 Bygholm Vejle (HHN). Året slutter af med 28/12 10 Bygholm Vejle (GGU) og 1 han Viskum (TBR).

MON) som de største. Observationerne falder godt sammen med, at arten typisk observeres i ferskvand eller brakvand.

Der er kun indrapportering om ynglefund fra Lille Vildmose 2 par (PR TN DFS) og Gravlev Sø 2 par (TSE).

Første større observation i andet halvår er 24/8 145 Agger Tange (CHJ). Følgende er de største optællinger fra andet halvår 6/10 405 R Agger Tange (GGU), 13/10 500 Vester Vandet (MLU ATL BSØ), 20/10 439 Vander Sø (TRK), 2/11 350 Ulvedybet (KMO) og 15/12 360 Lund Fjord (HHN).

Sum: 6528 1. halvår 2294, 2. halvår 4234. Indsendere 105.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	68	50	596	857	525	198	124	523	246	1958	998	385

Troldand *Aythya fuligula*

Med 64.566 observerede fugle er årets total lidt under gennemsnittet for de sidste 10 år (2003-2012) på 68.876 observerede fugle.

Fra første halvår er der 6 observationer med mere end 1000 fugle, der alle er koncentreret omkring området ved Halkær og Sebbesund. Alle nævnes 7/1 1400 Halkær Sø (PES), 19/1 1450 Sebbesund Bredning (TSE), 21/2 1600 Halkær Bredning (TSE), 23/2 1550 Halkær Bredning (TSE), 4/3 2600 Halkær Sø (TSE) og 5/3 1570 Halkær Sø (HHN).

Halkær Sø er den "største" lokalitet i første halvår med 16.990 observerede fugle (TSE ASH PES HHN HEN m.fl.) ud af en samlet total på 38.337 fugle. Dette svarer til en

andel på 44,3%.

Ynglefugle indrapporteres fra Lille Vildmose 3-5 par (PR TBA DFS TN), Sæbygård 4 hunner med 19 unger (HHL), Han Vejle 1 par (JG), Lønnerup Fjord 1 par (TSE) og Halkær Sø 1 par (TSE)

Fra slutningen af august begynder efterårets flokke at samle sig. Den første større flok bliver 28/8 600 Halkær Sø (PES). Sammen med Halkær Sø er Madum Sø de lokaliteter, hvor de største flokke observeres. Største bliver 16/10 3970 Halkær Sø (TSE) og 2/11 3500 Madum Sø (TSE). Årets sidste større observation bliver 26/12 1400 Madum Sø (TSE).

Sum: 64.566. 1. halvår 38.337, 2. halvår 26.229. Indsendere 163.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	8072	9068	8531	9755	2305	606	1193	2466	2936	9086	8674	1874

Taffeland x Troldand *Aythya ferina* x *A. fuligula*

To observationer i 2013, 5/3 1 han Halkær Sø (HHN) og 29/3 1 ad. han Vilsted Sø (RSN MON).

Bjergand *Aythya marila*

I årets sidste dage af 2012 blev observeret en meget stor flok bjergænder ved østkysten: 27/12 2000 *Kysten ved Tofte Skov* (TN). Det er sandsynligvis samme flok på 2000 fugle, der observeres 1/1 ud for Muldbjerger (SA). Det bliver også langs østkysten, at de største forekomster noteres, således 10/1 54 N Nordmandshage (PR) og 24/1 205 S Als Odde (LLH HLL PMM).

Efteråret starter 18/7 2 han Lille Vildmose (UTE). Største fra andet halvår bliver 24/10 18 N Nordmandshage (PR), 25/10 32 Halkær Sø (KCM), 11/11 23 S Nordmandshage (PR) og 23/11 50 Hjarbæk Fjord (TBR TRK).

Flest ses ved Nordmandshage med 89 fugle i perioden 8/10-18/11 (10 observationsdage). Fuglene er fordelt med 18 N, 56 S og 15 R (KHK ØS PR).

Sum: 2686. 1. halvår 2379, 2. halvår 307. Indsendere 38.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2303	-	25	14	33	4	3	7	4	108	129	56

Ederfugl *Somateria mollissima*

Ederfugl, Nibe Bredning, 13. maj 2013. Foto: Jan Skriver.

Efter 2012, der med 85.375 observerede fugle blev et bundår, er 2013 med 131.050 fugle væsentligt bedre og noget over gennemsnittet for de 10 år fra 2003 til 2012 med 120.765 fugle.

Aalborgbugtens vigtighed for havdykænder kommer til udtryk ved, at 47.377 fugle svarende til 36,2% af årets fugle ses ved Nordmandshage.

I vinter og de tidlige forårsmåneder ses de fleste fugle langs østkysten. De største observationer herfra er 2/2 2500 Als Odde (AHO), 8/2 2850 Als Odde (TN), 25/2 2635 Nordmandshage (PR), 28/3 2500 Egense Hage (PEC) og 31/3 2500 Egense Hage (SKR JHC LAK TA m.fl.). Den

største observation uden for østkysten bliver 30/3 285 Hanstholm Havn (TBR).

Der er observationer af ynglefund fra Stokken, Læsø (3 par), Sønder Nyland (1 par), Agerø (4 par – 16 unger), Deget (27 hanner), Frederikshavn Havn (5-6 par) samt Staun, Barmø og Valsted Enge (8 med 35 pull.) (BHJ PR PES HK GRA).

Andet halvår domineres også af observationer ved Nordmandshage. Det er således 18 ud af de 20 største observationer, der er fra denne lokalitet. De største herfra bliver 11+13+15/11 3500, 9/12 2000 og 2670 N (alle PR).

Sum: 131.050. 1. halvår 79.117, 2. halvår 51.933. Indsendere 155.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	9473	19264	26731	13347	4189	6113	5011	2943	6999	11071	18231	7678
Nordmandshage – sum	4970	2650	3435	2315	251	-	1640	1084	3525	6157	16600	4750

Kongeederfugl og Ederfugl, Limfjorden ved Hals, 4. april 2013. Foto: Jan Skriver.

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

I perioden 26/3-14/4 observeres en 1 ad. han pragtdragt i området mellem Egense og Hals. Arten har udvist en

stærkt aftagende forekomst i Nordjylland og er ikke iagttaget siden 2004!

Havlit *Clangula hyemalis*

Med 535 observerede fugle er 2013 på niveau med 2012 med 511 fugle. Det er dog væsentligt under årsgennemsnittet for de sidste 10 år fra 2003 til 2012 med 780 fugle. Årets største lokaliteter bliver Skagen med 264 fugle (49,3%), Nordmandshage med 63 fugle (11,8%) og Hirtshals med 47 fugle (8,9%).

I første halvår bliver de største observationer 21/4 18 Kattegat mellem Læsø og Anholt (KOL) og 22/4 13 Bulbjerg (VFL), mens andet halvårs største observationer bliver 18/10 13 Ø Grenen (KNP TSØ ROC m.fl.), 4/11 15

S Ørhage (JBE) og 9/12 29 N Nordmandshage (PR).

I 2013 er der flere observationer i tilknytning til Limfjorden – 4/8 1 han Hjarbæk Fjord (TRK), 9-19/9 1 hun Lindholm Fjordpark/Lindholm Å (SKS SV HEN), 25/11 1 hun Selbjerg Vejle (HHN) og 21-31/12 2 (han + hun) Løgstør Havn (BLN).

Her ud over er der også et par indlandsfund, 2/11 1 han Fyrkat Engsø (JB) og 28-31/12 1 hun Nors Sø (JG KØJ GGU KØJ).

Sum: 535. 1. halvår 262, 2. halvår 273. Indsendere 57.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	27	17	43	138	37	-	2	1	7	93	76	94

Sortand *Melanitta nigra*

Med en årstotal på 325.456 fugle er 2013 væsentlig over gennemsnittet i det sidste 10 år fra 2003 til 2012 på 241.968 fugle.

Skagen og østkysten (Aalborg Bugt) dominerer det indrapporterede materiale. Skagen med 129.600 fugle (39,8%) og Nordmandshage med 76.185 fugle (23,4%) er de største lokaliteter.

2013 er knap kommet i gang før det bliver til et par meget store observationer – 10/1 33.700 N Nordmandshage (PR) og 12/1 20.000 R Nordmandshage (PR). De to observationer bliver de største for 2013.

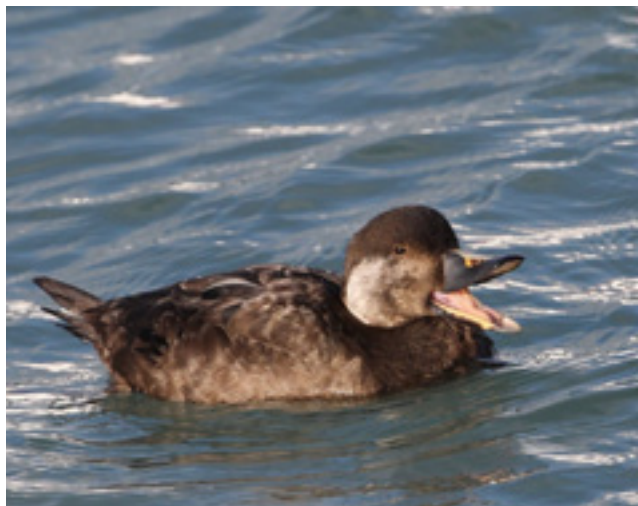
I de efterfølgende måneder er der flere observationer langs østkysten på mellem 1000 og 2500 fugle. Først i løbet af marts begynder der for alvor at blive indrapporteret fugle fra Skagen. De største observationer fra foråret bliver 15/4 6700 Ø (KNP JOK ALJ OS) og 17/4 5170 Ø (KEC POH ROC). Det er dog først i ultimo juni at de største observationer af rastende fugle ses ved Grenen, Skagen. Største bliver 23/6 5000 (ROC), 25/6 7500 (ROC FLS), 26/6 12.100 (ROC KNP) og 29/6 4200 (KNP).

Største udenfor Skagen og Østkysten bliver 30/6 3150 V Roshage (HLÆ).

I løbet af juli og august mindskes antallet af observerede fugle, og først fra primo september ses igen observeres flokke over 1000 fugle.

Det er i september og oktober hovedsageligt ved Skagen, at der observeres større rastende flokke med 5/9 2783 Grenen (ROC GEC NHC ALJ) og 8/9 1800 Grenen (ROC EKR EC).

Fra medio oktober er de større observationer hovedsa-

Sortand, Hirtshals, 23. februar 2013. Foto: Peter Nielsen.

geligt fra østkysten (Aalborg Bugt). Største bliver 1/11 6040 R Als Odde (TN), 25/11 1500 R Øster Hurup Havn (RDN AKB), 9/12 7800 N Nordmandshage (PR) og 25/12 3000 R Øster Hurup Havn (TN).

I løbet af året gøres enkelte indlandsobservationer, 9/4 mindst 10 overflyvende på nattræk Viborg (FRO), 22-23/3 1 han +1 hun Tofte Sø (PER JGL), 21/5 1 han R Tofte Sø (LLH HLL TC KJS OLP) og 29-31/12 3 hun R Nors Sø (LAM GGU KØJ JG m.fl.).

Sum: 325.456. 1. halvår 223.751, 2. halvår 101.705. Indsendere 168.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
67064	20357	8899	46143	24115	57173	21023	8195	19113	19365	21119	12890

Amerikansk Sortand *Melanitta americana*

I dagene 20-21/1 bliver 1 ad. han observeret ved Øster Hurup (John Larsen). Fundet er godkendt af SU.

Arten er SU-art.

Fløjlsand *Melanitta fusca*

Med en årssum på 8287 fugle er 2013 væsentligt over gennemsnittet i de seneste 10 år fra 2003 til 2012 på 5263 fugle. Bag den høje total gemmer der sig dog et par store observationer fra Kattegat mellem Læsø og Anholt 21/4 1500-2000 (KOL HMT THH PHK m.fl.) og 28/4 1700 R (MKP). Ser vi bort fra disse to observationer, ender årets total på et mere normalt leje.

I vintermånederne observeres ofte kun få mindre spredte flokke, men i 2013 bliver det til flere større flokke, således 10/1 112 N Nordmandshage (PR), 6/2 100 Agger Tange (HHN) og 14/2 300 Læsø Rende (LG). I løbet af foråret ses de største observationer ved østkysten mellem Lim-

fjorden og Mariagerfjord. Største er 12/3 135 Muldbjerger (PR), 21/3 240 Øster Hurup (TN) og 22/3 150 Øster Hurup Havn (TN).

Forårets største observation fra Skagen bliver 5/6 60 NV (KNP ROC PBA SSC m.fl.).

Andet halvår præges også af flere observationer fra østkysten med største 4/7 320 Nordmandshage (PR). Største observation bliver dog ikke fra dette område, men fra Læsø med 26/10 690 Holtemmen (KOL). De største observationer ved Skagen bliver 11/10 75 Grenen (TN) og 14/10 75 SØ Grenen (ROC KNP TSØ m.fl.).

Sum: 8287. 1. halvår 5906, 2. halvår 2381. Indsendere 91.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
266	586	759	3859	191	251	448	95	142	1174	309	213

Hvinand *Bucephala clangula*

2013 er lidt bedre end 2012, hvor der blev observeret 62.292 fugle. Der er dog langt til gennemsnittet i de 10 år fra 2003 til 2012, hvor det i snit blev til 99.802 fugle.

Vinterens største forekomster er 1/1 700 Mulbjerg (SA), 6/1 1150 Hjarbæk Fjord, 11/1 910 Hjarbæk Fjord (SA) og 2/2 1330 Mariager Fjord (AHO). Foråret har generelt færre fugle, og de største observationer bliver også mindre end i vinterperioden. Største bliver 3/2 700 TR Havnø (CCS), 3/3 717 Løgstør Grunde (BLN) og 1/4

1200 Langerak (SEM).

Andet halvår bliver domineret af observationer fra Hjarbæk Fjord. Største bliver 6/10 1450 (EM) og 23/11 6900 Hjarbæk Fjord (TBR TRK). Største observation uden for Hjarbæk Fjord er 30/11 1190 Mariager Fjord (AHO). Hjarbæk Fjord er med 18.428 fugle fordelt på 29 observationsdage landsdelens bedste lokalitet med 26,7% af det totale antal fugle.

Sum: 69.122. 1. halvår 41.290, 2. halvår 27.832. Indsendere 176.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	13827	11457	9929	5250	706	121	865	311	4368	4141	15122	3025

Lille Skallesluger *Mergus albellus*

Et antalsmæssigt gennemsnitligt år med som vanligt klart flest første halvår. Det reelle antal fugle er dog givet noget lavere, da stationære fugle er rapporteret gentagne gange. De største forekomster i årets første måneder er 22/1 27 Lønnerup Fjord (HHN), 20/2 15 Tange Sø (KAHA), 15/3 32 Lønnerup Fjord (HHN) og største fra april 6/4 13 Kogleaks, Vejlerne. Første halvårs sidste er 5/5 2 Byg-

holm Vejle (VFL) og 5+16/5 1 Halkær Sø (RSN TSE).

Efterårets første ses 6/10 1 Kærup Holme (TS) og 12/10 1 Glombak (UTE). Største forekomster i andet halvår er 30/11 og 15/12 11 Tofte Sø (HAC DFS PR), 7/12 14 Østerild Fjord (HHN), 26/12 11 Madum Sø (TSE) og 31/12 14 Nors Sø (KØJ).

Sum: 1172. 1. halvår 931, 2. halvår 241. Indsendere 125.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	259	212	272	181	7	-	-	-	-	19	96	126

Toppet Skallesluger *Mergus serrator*

Et år på samme lave niveau som 2012, men med en helt anderledes fordeling mellem de to halvår – i øvrigt noget der varierer meget fra år til år.

Fra vinteren (januar til marts) disse større observationer, 10/1 54 N + 23 S Nordmandshage (PR), 24/3 52 NØ Højen, Skagen (PR) og 29/3 64 R Arup Vejle (PSC). Fra foråret er eneste observation af mere end 100 fugle 17/5 103 Ø Nordstrand, Skagen (JHC KNP). Juni byder på en

usædvanlig stor observation, 14/6 525 R Agger Tange (VFL).

Der er ikke rapporteret yngleoplysninger fra 2013. Efterårets større rasttal ses i oktober og november. Nævnes kan følgende, 5/10 540 Lindholm Vejle (HHL), 5/10 420 Østerild Fjord (GGU m.fl.), 6/10 450 Agerø (JEAL EA), 2/11 800 og 4/11 1150 til overnatning Ulvedyb (begge SEM).

Sum: 11.296. 1. halvår 3916, 2. halvår 7380. Indsendere 149.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	299	197	552	871	1002	995	122	34	889	3712	2416	207

Stor Skallesluger *Mergus merganser*

Et meget stort år i forhold til gennemsnittet på ca. 9000 for de foregående 10 år. Det er især forekomsten i den lange vinter (januar til april), der trækker tallet op.

Fra denne periode kan nævnes 9/1 990 og 12/1 513 Flyndersø (begge LN), 11/1 465 Tjele Langesø (TBR), 11/1 1361 Hjarbæk Fjord (SA EM), 17/1 1521 og 2/2 950 Lovns Bredning (TRK SA EM) og 1/3 500 Skive Havn (OHØ).

Forårets sidste fugle er 30/5 2 Gjøl Bro (RWR), 2/6 4 NØ Hirtshals Fyr (AB) og 16+28/6 1 Tange Sø (KAHA).

Andet halvårs første er 3/8 1 V Grønnestrand (SA) og 14/8 1 R Agger Tange (BBK). Der ankommer dog først for alvor fugle til landsdelen fra ultimo november, 22/11 332 og 8/12 700 Flyndersø (LN), 11/12 285 og 25/12 290 Tjele Langesø (TBR) samt 28/12 311 Skive Havn (JEAL).

Sum: 17.524. 1. halvår 13.693, 2. halvår 3831. Indsendere 160.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	8470	1995	2550	565	105	8	-	2	1	13	1240	2575

HØNSEFUGLE

Agerhøne *Perdix perdix*

Årets total på 885 er noget under totalen for de to foregående år, hvor den har ligget på henholdsvis 1144 fugle i 2011 og 1023 fugle i 2012.

Fra vinteren observeres flere flokke med over 10 fugle – de største er 15/1 15 Vester Vandet (POHP), 18/1 15 Bouet (ATL) og 9/2 20 Aså enge og havn (SØP). I løbet af det tidlige forår opløses vinterens familieflokke, og der ses i foråret typisk kun små flokke på 1-3 fugle.

Sum: 895. 1. halvår 407, 2. halvår 488. Indsendere 100.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	111	49	19	74	109	45	33	65	110	115	116	49

I løbet af sommeren observeres flere territoriehævdende hanner og ynglepar, ligesom der sidst på sommeren observeres enkelte familieflokke med 26/8 11 Vodskov (MLU) og 24/8 14 Lodskovvad Mile (HSC) som de største.

I efteråret sker dannelse af større flokke igen med største 6/11 19 Store Vildmose (PES) og 19/9 24 Møllehuse, Vrå (RSN).

Vagtrel *Coturnix coturnix*

Efter et meget flot 2011 med 792 fugle og et mere gennemsnitligt 2012 med 283 fugle bliver 2013 et meget dårligt år med en årstotal på 94 fugle. Næsten alle observationer i 2013 er af syngende eller territoriehævdende hanner. Årets første er 2/5 1 Svankær (ELH), 7/5 1 Millose (AHO) og 17/5 1 Store Vildmose (KHK).

Sum: 94. 1. halvår 59, 2. halvår 35. Indsendere 39.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	14	45	27	8	-	-	-	-

Der registreres i alt 62 territoriehævdende hanner på 48 lokaliteter. I 2012 blev der hørt Vagtler på 73 lokaliteter og i 2011 vagtler på 175 lokaliteter. De største observationer er 30/6 3 Bedsted (JT) og 23/7 3 Ulsted (KHK). Årets sidste bliver 19/8 1 Vester Holmen (BKR) og 22/8 2 Hvidbjerg Kær (SR).

LOMMER

Rødstrubet Lom *Gavia stellata*

I første halvår er der kun tre observationer over 500 fugle. Det drejer sig om 27/5 913 V Nordstrand (EKR), 19/5 1030 Ø Grenen (JHC) og 19/5 1151 NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP).

Skagen bliver lokaliteten med flest observerede fugle i første halvår med 8999 fugle (64,8%), hvor største ud over observationen ud over den allerede nævnte observation fra 27/5 bliver 20/5 520 T (MKP).

I andet halvår er de fleste observationer især fra Vestkys-

ten, hvor lokaliteterne med de flest observerede fugle bliver Hirtshals Fyr 575 fugle (9%), Ørhage – 689 fugle (11%), Roshage – 1647 fugle (26%) og Skagen – 2109 fugle (34%).

De største observationer er 5/11 345 V Roshage (HHN), 10/11 275 V Roshage (JBE) og 30/12 346 SV Hirtshals Fyr (KUP BRØN).

Det foreligger ét indlandsfund, 25/4 til 1/5 1 ad. sdr. R Lille Vildmose (BNH WJ JVV DFS). Fuglen er olieskadet.

Sum: 20.280. 1. halvår 13.998, 2. halvår 6282. Indsendere 150.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1256	903	506	3663	7335	335	103	80	476	791	3050	1782

Rødstrubet Lom, Hirtshals, 1. december 2013. Foto: Hans Henrik Larsen.

Sortstrubet Lom *Gavia arctica*

I de seneste 10 år fra 2003 til 2012 er der i gennemsnit observeret 308 fugle årligt. Med 327 indrapporterede fugle i 2013 er året således meget tæt på gennemsnittet. Lidt usædvanligt observeres der ikke fugle i januar til marts ved vestkysten. Årets første fugl bliver således 1/4 1 ad. NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP) og 13/4 1 ad. Ø Skagen (AØ).

Forårstrækket observeres især ved Skagen, hvor det i alt bliver til 79 fugle (fleste trækkende mod øst) i perioden fra 13/4-11/6 (KNP KMP ROC JCH CSS m.fl.). Uden for Skagen er de største forekomster 21/4 26 R Kattegat mel-

lem Læsø og Anholt (KOL JHN THH SKI HHN m.fl.), 19/5 11 NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP) og 20/5 12 SØ Syrodde, Læsø (PR).

Tranestederne er ligesom tidligere år en god lokalitet for oversomrende fugle. Største observation fra denne lokalitet er 1/7 38 R (AØ) og 8/7 23 R (MH).

Efterårstrækket er spredt ud til alle kyster, men er hovedsageligt koncentreret ved Skagen og i mindre grad ved Nordmandshage. Største observation er 2/11 6 S Ørhage (TRK).

Sum: 327. 1. halvår 180, 2. halvår 147. Indsendere 67.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	64	88	28	85	13	17	14	14	4

Rød-/Sortstrubet Lom *Gavia stellata/arctica*

Der er indrapporteret 177 ubestemte smålommer. Den

største observation er 25/12 50 V Hirtshals Havn (JSA).

Islom *Gavia immer*

Materialet vedrørende Islom er traditionelt stort. I 2013 er det blevet til 168 observationer, men når der renses for gengangere er det reelle antal omkring ca. 50 fugle. Dette er på niveau med de seneste år.

Årets første observation er 21/4, hvor flere ornitologer tager på sejltur i farvandet mellem Læsø og Anholt. På sejlturen observeres op til 8 Islommer (HHN HMT RSN m.fl.). Fuglene ligger generelt tættere på Læsø end de Hvidnæbbede Lommer observeret på samme tur, idet disse ses tættere på Anholt.

I første halvår observeres de fleste fugle ved Skagen. I perioden fra 22/4-1/6 observeres 22 trækkende fugle fordelt over 19 dage (ROC APR CSS KNP FRO m.fl.).

Sum: 50. 1. halvår 33, 2. halvår 17. Indsendere 53.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	13	20	-	-	-	-	10	6	1

Observationerne uden for Skagen er 28/4 1 2K R Kattegat mellem Læsø og Anholt (MKP), 3/5 1 ad. N Nordmandshage (PR), 6/5 1 ad. N Agger By (TRK) og 19/5 1 ad. N Syrodde, Læsø (PR).

I andet halvår er observationerne mere spredt langs kysterne. Der observeres fugle ved Agger Tange (1 fugl – 1/11), Skagen (8 fugle – 9/10-17/11), Hirtshals Fyr (2 fugle – 13/10), Roshage (3 fugle – 12/10-6/12) og Ørhage (2 – 19/10 og 8/11). Alle observationer er af en enkelt fugl undtagen 12/10 2 Ø Skagen (KNP ROC KK m.fl.) og 13/10 1 R + 1 NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP m.fl.).

Årets sidste bliver 6/12 1 V Roshage (HNN).

Hvidnæbbet Lom *Gavia adamsii*

Der registreres i alt 22 fugle fordelt på 12 fugle i første halvår og 10 fugle i andet halvår. Alle observationer.

1. halvår: På en sejltur mellem Læsø og Anholt 21/4 registreres i alt 5 3K+ R (HNN THH HMT KO RSN m.fl.). Fuglene observeres nord for Anholt, og hører således snarere til i området for DOF Østjylland, men for overblikkets skyld er de medtaget her.

Fra forstrækket registreres i alt seks fugle i Skagen: 28/4 1 ad. sdr. NØ, 7/5 1 ad. sdr. Ø og 1 2K NV, 8/5 2 ad. sdr.

NØ og 28/5 1 sdr. SØ (ROC KNP JHC m.fl.). Derudover ses Hirtshals Fyr: 7/5 1 ad. sdr. NØ og 12/10 1 2K NØ (AB).

2. halvår: I Skagen ses syv fugle: 28/9 1 ad. sdr. Ø, 19/10 1 2K Ø, 22/10 1 1K Ø og 1 ad. sdr. Ø, 23/10 1 ad. sdr. Ø, 25/10 1 ad. sdr. SØ og 10/11 1 ad. sdr. N. (ROC KNP HAC ESA JOK m.fl.). Derudover følgende 12/10 1 2K NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP), 12/10 1 ad. sdr. Ø Roshage (MLU BSØ ATL) og 5/11 1 2K+ S Ørhage (JBE).

Hvidnæbbet Lom, Kattegat, 21. april 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Sum: 22. 1. halvår 12, 2. halvår 10. Indsendere 24.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	6	6	-	-	-	1	7	2	-

Hvidnæbbet Lom/Isлом *Gavia adamsii/immer*

Der er i alt registreret syv ubestemte storlommer. De fire er fra Skagen, to fra Hirtshals og én fra farvandet mellem

Læsø og Anholt. Fordelingen på måneder er april 3, maj 3 og oktober 1.

STORMFUGLE

Malleuk *Fulmarus glacialis*

Årets sum ligger betydeligt under det normale. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 27.396 fugle. Den lave årssum skyldes dels den hårde vinter først på året, hvor fuglene må formodes at være længere til havs, dels er der ikke så mange folk ved kysten for at holde øje. I efteråret ses igen ret lave antal, og det må tillægges manglen på blæsevej til at skubbe fuglene inden for synsafstand fra kysten.

Som altid ses hovedparten af alle fugle ved Grenen, Skagen.

Fra årets første og meget kolde måneder kun ganske enkelte observationer, hvoraf de største er 2/1 4 R, 31/1 4 NV og 3/3 20 NV alle Grenen (KNP ROC). Vi skal helt hen til slutningen af april, før der begynder at dukke lidt flere fugle op i området med f.eks. 30/4 100 V Grenen (JFR). Forårets største observation er 5/5 300 NV Grenen (ROC).

Fra sommerperioden er indsendt enkelte større antal som f.eks. 3/6 446 N Syrodde, Læsø (PR), 4/6 400 T Grenen (ROC) og 30/6 300 T Roshage (HLÆ).

I efteråret ses årets største antal normalt i oktober, men i år topper antallet atypisk tidligt med 3/8 5000 færgeoverfarten Hirtshals-Larvik (flest tæt på Hirtshals) (ALH MAL), og resten af efteråret er de største tal 20/8 1011 V, 3/9 813 NV og 24/10 230 T alle Grenen (ROC KNP). Fra starten af vinteren, der denne gang er meget mild, er som det langt største tal indsendt 6/12 1814 NV Grenen (KNP ROC). Observationen har uden tvivl sammenhæng med orkanen "Bodil", der netop hærgede i Nordjylland den dag. Året ud ses der fugle på en del datoer, primært ved Grenen og i Hirtshals. De største tal fra de to steder er henholdsvis 22/12 250 T Grenen (ROC) og 30/12 140 R Hirtshals Fyr (KUP).

Sum: 16.298. 1. halvår 3870, 2. halvår 12.428. Indsendere 69.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10	5	22	305	1094	2434	327	7215	1436	516	114	2820

Atlantisk Skråpe *Calonectris borealis*

Kuhls Skråpe er nu splittet i to arter, hvoraf kun den ene – Atlantisk Skråpe – er truffet i Danmark. Alle tidligere danske fund af Kuhls Skråpe – undtagen tre fund fra 2012 (Trelde Næs ved Vejle, Nordmandshage (se nedenfor) og Bratten Strand) er kun anerkendt af SU som værende en

sp. Atlantisk/Kuhls Skråpe.

Et fund fra 2012 er nu blevet godkendt af SU: 23/7 1 R Nordmandshage (PR m.fl.). Dette er det andet fund i Nordjylland og det tredje på landsplan.

Arten er SU art.

Sodfarvet Skråpe *Puffinus griseus*

En meget lav årssum og den laveste siden 2004. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 74 fugle. Forklaringen må ligge i manglende passager af kraftige lavtryk og dermed blæsevejr i efteråret.

Årets første fugle er 13/8 1 V Roshage (GBL), 14/8 1 S Ørhage (JBE) og 17/9 1 N Nordmandshage (PR). Eneste dag med mere end en enkelt fugl pr. lokalitet er 25/10 6

NV Grenen (ROC KNP LJ).

Efterårets sidste er 26/10 1 NV Grenen (ROC KNP) og 1 V Roshage (CSS) og endelig 1/11 1 S Agger Tange, havsiden (GGU). Orkanen "Bodil", som man ellers kunne have store stormfugleforventninger til, kom formentlig for sent på året til rigtig at gøre en forskel.

Sum: 17. 1. halvår 0, 2. halvår 17. Indsendere 8.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	-	-	2	3	11	1	-

Almindelig Skråpe *Puffinus p. puffinus*

Tendensen med meget få fugle fortsættes fra sidste år, men ellers ligger årets antal betydeligt under gennemsnittet for de seneste 10 år på 27 fugle.

Alle årets fugle nævnes: 5/6 2 NV og 26/6 2 T begge Gre-

nen (ROC), 30/6 1 V Roshage (HLÆ), 13/7 1 N Ørhage (JBE), 14/7 3 V Roshage (MEL JBE), 19/7 2 V og 13/8 1 V begge Roshage (JBE GBL) samt 19/8 1 V Grenen (KNP JMPJ JPIP).

Balearskråpe *Puffinus mauretanicus*

Ingen SU-godkendte observationer fra 2013, men en enkelt observation fra 2012 er godkendt siden sidste rapport: 18/9 2012 1 R-NV Grenen, Skagen (ROC KNP).

Fundet er det 79. fund af i alt 84 forskellige fugle gennem tiden.

Arten er SU art.

Skråpe sp. *Puffinus sp.*

Tre ubestemte skråper er indrapporteret i år. Alle drejer det sig om usikkerhed mellem Alm. og Balearskråpe:

19/7 1 V Roshage (JB PBU), 5/8 1 NV Grenen (KEC m.fl.) og 15/8 1 NV (ROC KNP m.fl.).

Stor Stormsvaler *Oceanodroma leucorhoa*

En eneste observation i år er ikke meget og den ringeste årssum i rigtigt mange år. Som for flere af de andre stormfugle må begrundelsen være den manglende blæst i det sene efterår. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på

43 fugle, selv om antallet dog svinger voldsomt mellem årene. Årets eneste observation er 27/10 1 T Grenen (ROC m.fl.).

Stormsvaler sp. *Hydrobates/Oceanodroma sp.*

En enkelt ubestemt stormsvaler ses trække syd 1/11 ved

Agger Tange, havsiden (GGU).

Sule *Sula bassanus*

Sule 4K, Grenen, 26. oktober 2013. Foto: Knud Pedersen.

Årssum, månedssum og øvrige talmateriale er forsøgt rensset for gengangere på enkelt dage, men er på trods af dette rekordstor. Den tidligere rekord er fra 2012 på 48.706 fugle. Især månederne april, maj og oktober skiller sig ud. I 2012 var summen for april 702, maj 930 og oktober 36.368. Der er indtastet hele 89 observationer med mere end 300 fugle. Forårets største observationer er alle fra Skagen-området: 19/4 1500 T (ROC POH), 27/4 1750 R (JHC EK LP) og 28/4 1600 R (GBL). De største forårsobservationer uden for Skagen er 31/3 500 R Råbjerg

Stene (AK), 20/4 1450 N Aså enge og havn (SØP). Forårets største ved Nordmandshage er 3/5 370 N (PR). I efteråret er der igen rigtigt mange Suler i Skagen. I dagene 12-17/10 er der fra Grenen indtastet hele 23.250 fugle (ROC KNP JOK KEC m.fl.). Største dag er 12/10 med hele 5250 fugle. Det er ny rekord både for Skagen og Danmark. Uden for Skagen er de største observationer 6/10 910 S Saltum Strand (ATL), 13/10 921 V Hirtshals Fyr (AØ KUP) og 14/10 817 N Nordmandshage (PR).

Sum: 117.604. 1. halvår 49.684, 2. halvår 67.920. Indsendere 208.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	228	103	3651	23347	20632	1723	2224	4662	4652	52676	3334	372

Skarv *Phalacrocorax carbo*

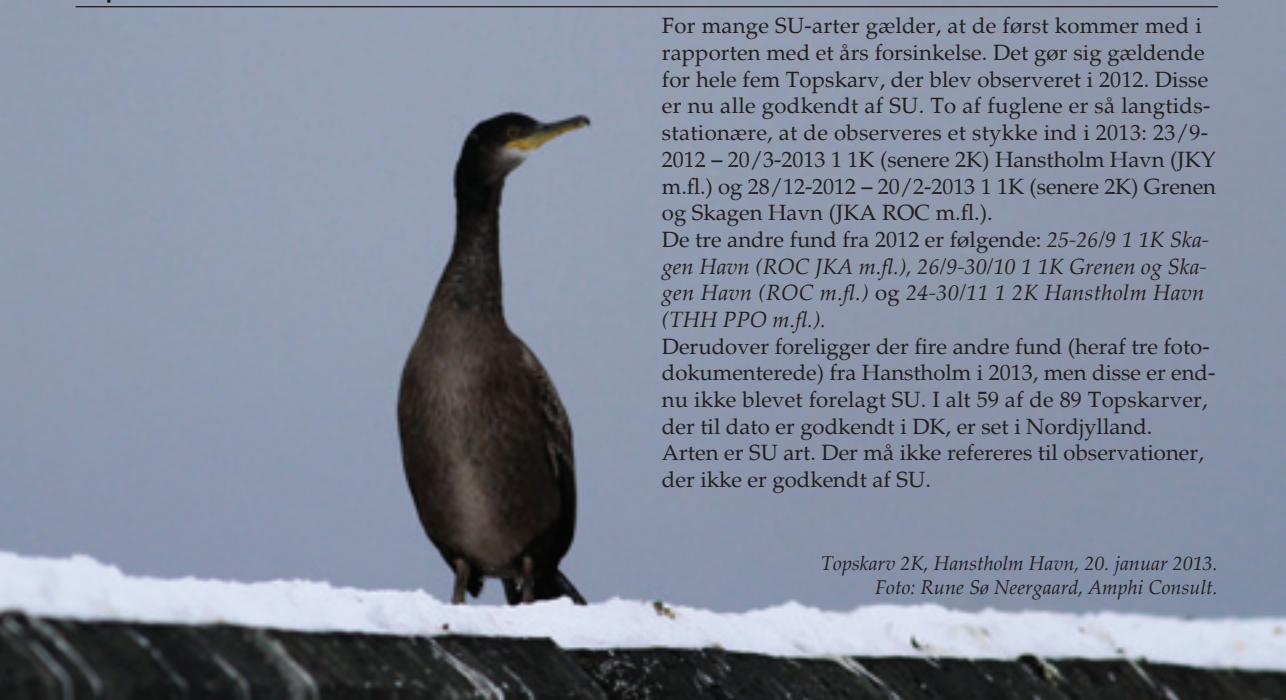
Årssum og månedssum er rensset for gengangere på enkelt dage. Summen er faldet med lidt over 17.000 fra sidste årssum på 94.789. Det ser ikke ud til at det skyldes, at Skarv ikke bliver indberettet. Antallet af indsendere er steget markant fra 178 i 2012 til 223 i 2013. Største observationer i 1. halvår er 31/3 900 Egense Hage (SKR TA JHC LAK), 28/5 1000 Tofte Sø (LS), 15+27/6 1000 Arup Vejle (HP JLG).

Knap 18% af den danske ynglebestand findes i det område, som rapporten dækker. Der er sket et fald i områdets ynglebestand fra 2012 på knap 12%, hvilket er et lidt

større fald, end der er sket for hele landet, hvor nedgangen er på 10%. Landets samlede ynglebestand er den laveste siden 1990. På trods af dette, sker der i Danmark stadig indgreb i fem kolonier, og der er givet tilladelse til bortskræmning i én koloni. I alt blev der foretaget indgreb i 1493 reder. I år var kolonien i Stavns Fjord på Samsø Danmarks største med 1858 reder (Bregnballe 2013). 2. halvårs største observationer er alle fra Nordmandshage: 7/8 2775 (PR), 9/8 2280 (PR), 11/8 2600 (PR), 20/8 1530 (AB) og 9/9 1480 (PR).

Sum: 77.766. 1. halvår 26.038, 2. halvår 51.728. Indsendere 223.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1653	1623	4312	6114	6114	6222	7777	24281	10754	3345	3167	2404

For mange SU-arter gælder, at de først kommer med i rapporten med et års forsinkelse. Det gør sig gældende for hele fem Topskarv, der blev observeret i 2012. Disse er nu alle godkendt af SU. To af fuglene er så langtidsstationære, at de observeres et stykke ind i 2013: 23/9-2012 – 20/3-2013 1 1K (senere 2K) Hanstholm Havn (JKY m.fl.) og 28/12-2012 – 20/2-2013 1 1K (senere 2K) Grenen og Skagen Havn (JKA ROC m.fl.).

De tre andre fund fra 2012 er følgende: 25-26/9 1 1K Skagen Havn (ROC JKA m.fl.), 26/9-30/10 1 1K Grenen og Skagen Havn (ROC m.fl.) og 24-30/11 1 2K Hanstholm Havn (THH PPO m.fl.).

Derudover foreligger der fire andre fund (heraf tre fotodokumenterede) fra Hanstholm i 2013, men disse er endnu ikke blevet forelagt SU. I alt 59 af de 89 Topskarver, der til dato er godkendt i DK, er set i Nordjylland.

Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

*Topskarv 2K, Hanstholm Havn, 20. januar 2013.
Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.*

STORKEFUGLE

Rørdrum *Botaurus stellaris*

2013 var blot to dage gammel da årets første fugl blev observeret. 2/1 1 overflyvende Halkær Sø og Ådal (ASH). Årets første paukende fugl blev hørt 28/2 Tømmerby Fjord (BRØL). Ellers betydeligt færre fugle specielt i marts end sidste år, hvilket skyldes den lange vinter. Der er et fald i antallet af ynglende fugle i Vejlerne i forhold til sidste år. Således registreres i år 72 territoriehævdende hanner (56 i den østlige del og 16 i den vestlige del) (O-DK). Atter i år stammer en meget stor del af indberetningerne fra Lille Vildmose. Alene i juni har PR foretaget 7 natlyt. Her blev resultaterne mellem 11 og 15 paukende fugle pr nat. Udover Vejlerne og Lille Vildmose er der blandt andet registreret paukende fugle på følgende lokaliteter: 15/4 Østerådal (RSN), 23/4 Torndrup Strand (SØP), 16/5 Mølholmsøerne (TC), 4/4 Skals Ås udløb (FRO), 10/4 Sønderlem vig (LN). Endelig foreligger der en lang række registreringer af enkelte fugle i Skagen (Grenen, Nordstrand, Ellekrattet). Herunder et ynglepar på Grenen. (KNP m.fl.). Årets sidste observation er 15/12 Gera Enge og Strand (SØP).

Sum: 877. 1. halvår 804, 2. halvår 73. Indsendere 102.

Rørdrum, Grenen, 30. maj 2013. Foto: Knud Pedersen.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	2	19	271	261	250	51	16	3	1	1	1

Nathejre *Nycticorax nycticorax*

Der har ingen observationer været af Nathejre i Nordjylland i 2013. Fundet fra 27/5 2012 2 (3K og ad.) Han Vejle

(BHJ m.fl.) er blevet godkendt af SU som det 6. nordjyske fund. Arten er SU-art.

Silkehejre *Egretta garzetta*

I alt syv observationer af ca. 4-6 forskellige individer i Nordjylland i 2013. En omtrentlig fordobling i forhold til 2012, men en relativ normal forekomst set over de seneste 10 år. Flere af observationerne kan dog dreje sig om samme fugl. Alle observationerne er gjort i perioden 8/5 til 4/6 og er primært fra Nordvestjylland. Alle ob-

servationer nævnes: 8/5 1 Kogleaks, Vejlerne (MOK), 19+27/5 1 Grynderup Sø (HTM AO VVH GR), 25/5 1 Nors Sø (EA JBE), 3/6 1 Ulvedyb (MON BRY), 4/6 1 Egense Hage (BRY), 10/6 1 Bygholm Vejle (TRK RSN HHN) og 11/6 1 Kærup Holme (HKA BJ).

Sølvhejre *Egretta alba*

Hele 20-25 forskellige individer er set i Nordjylland i 2013, hvilket vidner om et usædvanligt godt år for arten. Tallet bekræfter endnu en gang den stigende forekomst af arten på lands- og lokalplan. I september og oktober ses mange fugle i de østlige Vejle og ved to lejligheder, 2+6/10, ses otte fugle i flok ved krapdiget på Bygholm Vejle, hvilket er nyt nordjysk rekordantal. Alle observationer nævnes. Fra første halvår følgende: 18/4-3/6 1 Lille Vildmose, 19/4 1 Glombak (SST), 20-22/4 1 Jerup Strand (BKR m.fl.), 24/4 1 R-NØ Grenen (samme som ved Jerup Strand?) (ROC JHC KEC), 28/4 1 Sønderlem Vig (PJP GTA), 7-16/5 1 Kielstrup Sø (ASH), 8/5 1 R-SØ Skagen

(ROC KNP m.fl.), 20/5 1 R-N Haldager Vejle (RSN MON). I andet halvår domineres materialet af observationer fra Vejlerne: 18/7 1 Rødhus (AMC), 17/8-18/10 op til minimum 8 forskellige fugle i de Østlige Vejle (HHN JPK m.fl.), 12/9 1 Lille Vildmose (TL), 17/9 1 Tømmerby Fjord (JPK), 14/10 1 Vejrum Vestsø (FIA), 23/10-20/11 1 Lille Vildmose/Tofte Sø (DFS m.fl.), 28/10-2/11 1 Grenen (ROC m.fl.), 6-20/11 1 Haurholm, Tårs (BRØN m.fl.) og sluttelig 12-23/11 1 Kogleaks, Vejlerne (HNN m.fl.). Der henvises i øvrigt til artiklen om forekomsten af Sølvhejre i Nordjylland af Jan Skriver.

Sum: 117. 1. halvår 21, 2. halvår 96. Indsendere 63.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	7	13	1	1	1	33	40	21	-

Fiskehejre *Ardea cinerea*

Arten behandles blot kortfattet. Årstotal er på 8997 fugle. Tallet er dermed næsten det samme som 2012 (8639). Den

største koncentration af fugle findes ved Agger Tange med hele 105 individer talt 25/7 (HAT).

Sum: 8997. 1. halvår 3259, 2. halvår 5742. Indsendere 232.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	161	145	169	220	231	169	186	203	182	166	141	65

Sort Stork *Ciconia nigra*

Året byder på 8 fund af 10 fugle, der kan dog være gengangere blandt disse. Alle nævnes, 20/4 1 T Hobro (EMK), 21/4 1 NØ Frøstrup (CKP), 25/4 1 Skillingbro (Uffe Westerberg via AHO) og samme dag 2 SV Tofte Skov (TC TL). Næste ses 20/5 1 NØ Støvring (KAH) fulgt af 7/6 2 NØ Dronninglund Storskov (MSY) og 8/6 1 T Lille Vildmose (CQP). Forårets (og årets) sidste fugl ses i perioden 18-29/6 1 2K Agerø (BBK m.fl.). I alt 37 indsendere.

Sort Stork, Agerø, 24. juni 2013. Foto: Tonny Ravn Kristiansen.

Hvid Stork *Ciconia ciconia*

Med en årssum på 151 fugle er vi lidt over gennemsnittet for de seneste 10 år på 123 fugle. Fuglene ses meget spredt og på mange forskellige lokaliteter i området, og det er derfor nærmest umuligt at opgøre, hvor mange forskellige fugle observationerne dækker over. Langt hovedparten af fuglene er ikke aldersbestemt, og de få, der er, drejer sig alle om 2-3K fugle. Formentlig er de fugle, der ses i Nordjylland, alle yngre fugle, der turnerer rundt for at se sig om i Europa, før de slår sig ned og yngler syd for Danmark i de kommende år.

Årets første tre ses 4/4 Skibsted Ådal (Søren Chr. Jensen via TL), 7/4 1 Store Binderup (Bodil Anhøj via JSF) og 11/4 1 Fly (Nicolai Laustsen via JSF). Første fugl i Skagensområdet (flere steder) er 17/4 (ROC KEC KNP m.fl.). Denne fugl kan følges op langs vestkysten – således 15/4 1 overflyvende Nørre Tornby (Poul Ole Nielsen via KUP) og 16/4 1 Ø Hirtshals (AØ). De største flokke er 12/5

(kl. 11.45) 7 overflyvende Jerup Strand (BKR) og kl 13.00 samme dag 8 Tårs (JSF). Desuden 13/5 8 Tårs (KHN), 14+15/5 7 Stoksted (HHL MMR) og 14/5 6 Rugholm (HHB). Disse store observationer drejer sig med stor sandsynlighed om de samme fugle. KHN observerer tegn på redebygning, parringsadfærd og dominans fra 2 af gruppens hanner. Desuden 18/5 5 SV Skals (JSF), men det er dog næppe de samme fugle, for 19/5 ses stadig 4 ved Tårs (JSF).

Efter starten af juni har langt hovedparten af de gæstende storke igen forladt Nordjylland, og årets sidste ses allerede 18/6 1 TF (12.06-12.50) Skagen (KNP JPIP ROC) og formentlig samme fugl SV (15.55) Boller Kær (PHP) og endelig 2-3/7 1 Nors (HOC JSF).

I 2013 er der således ingen efterårsobservationer. Vi skal tilbage til 2009 for at finde den seneste rigtige efterårsobservation, 29/9 1 Skagen Klitplantage (via ROC).

Sum: 151. 1. halvår 149, 2. halvår 2. Indsendere 54.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	35	103	11	2		-	-	-	-

Sort Ibis *Plegadis falcinellus*

To godkendte fund, 3-4/9 1 R Vesløs Vejle (HRC m.fl.) og 5/11 1 S Nordmandshage (PR). Der foreligger dermed ni

nordjyske fund. Vi skal tilbage til 2009, før vi finder den seneste godkendte observation af Sort Ibis i Nordjylland.

Skestork *Platalea leucorodia*

Der er 531 indsendte observationer af Skestork i Nordjylland. Summen er på hele 8747 fugle, hvilket er det højeste antal siden 2009.

De første fugle ses 2/4 1 Arup Vejle (CSS) og samme dato 1 Ulvedyb (LYA). Observationerne af Skestork er primært koncentreret ved hhv. Vejerne og Ulvedyb samt i mindre grad på Agger Tange. Der er 10 enkeltobserva-

tioner fra Vejerne, som er større end 100 individer. De tre største observationer nævnes: 31/7 120 Glømbak (RSN), 9/8 140 Arup Vejle (AL) og 17/8 134 Vesløs/Arup Vejle (HRC). Fra Ulvedyb er der 13 observationer, som tæller over 40 individer, flest 21/8 53 (HHN), 23/8 50 (HAC) og 27/8 48 (CSS). På Agger Tange ses fugle i perioden 14/4-21/9, flest 3/8 38 (CHJ). August måned

Skestork og Knopsvane, Lønnerup Fjord, 12. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

er ubetinget den måned, der er observeret flest Skestorker i.

Uddrag af Jan Skriivers artikel om ynglefund af Skestorker i 2013: "Den danske bestand tæller 154 par. I Limfjorden er der etableret en ny koloni på en ø, hvor der ikke tidligere har været ynglende skestorker. Den tæller 5-8 par, mens Danmarks ældste koloni i nyere tid består af 40-45 ynglepar i Nibe-Gjøl Bredning Vildtreservat. Desuden er der i Nordjylland to par på Melsig i Vejlerne samt to par i Mariager Fjord. I kolonien i Limfjorden er 50 fugle blevet farvemærket".

Uden for ovennævnte ynglelokaliteter samt Vejler-området, Ulvedybs-området og Agger Tange gøres følgende observationer: 13/4 1 Sønderlem Vig (KDP), 26/4+12-13/5 1 Viskum (TBR m.fl.), 30/4-5/5 1 Rettrup Kær (SR), 14/6+27/7 1 Halkær Sø (TSE), 25/6 1 (fouragerende på mødding) Ålbæk (HMT), 29/6-6/7 1 2K Gerå (HAC OK), 29/6 1 Gårdbæk Hage (PHM), 11/7 1 N Dokkedal (HAC), 11/7 9 Thisted (EBB), 25/7 6 overflyvende Lendrup (PGT), 2/8 19 R-SV og 18/8 39 begge Vilsted Sø (PGT SUT), 4/8 2 SV-R Blegso (PHM) og 22/8 2 ad. Brokholm Sø (LN). Året slutter med 8/10 1 Ulvedyb (KHK) og 17/10 1 (med brækket ben) Bygholm Vejle (HRC).

Sum: 8747. 1. halvår 3861, 2. halvår 4886. Indsendere 150.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	232	1128	2501	2454	1097	1321	14	-	-
Vejlerne – max	-	-	-	19	55	120	134	22	31	-	-	-
Ulvedyb – max	-	-	-	-	-	-	12	35	53	11	-	-
Agger Tange – max	-	-	-	13	6	38	34	-	-	-	-	-

LAPPEDYKKERE

Lille Lappedykker *Tachybaptus ruficollis*

Antallet af indrapporterede fugle er 3434 fugle i 2013. I de sidste 10 år er det kun i 2009, hvor der med 6782 er indrapporteret flere fugle.

Om vinteren samles fuglene de steder, hvor der er åbent vand, men de maksimale ansamlinger ved de normal isfrie steder er ret små, hvilket har sammenfald med, at der ikke er tale om en egentlig isvinter. De største observationer bliver 26/1 6 Dania Saltværk, Mariager (CSS) og 6 Egebaksande (HØJ).

På grund af den skjulte levevis kan det være meget vanskeligt at vurdere antallet af ynglefugle. Samles syngende og territoriehævdende fugle med egentlige ynglepar, er der indrapporteret 37 par fra 17 lokaliteter. Den største indrapportering er 18/6 12 territoriehævdende Lille Vildmose (PR).

For andet halvår er de største observationer fra Halkær Sø, der traditionelt er den bedste lokalitet for Lille Lappedykker i landsdelen. De største observationer herfra er 28/7 98 (PES), 7/9 102 (TSE) og 24/9 106 (TSE). Uden for Halkær Sø bliver største 6/9 52 Lille Vildmose (PR).

Sum: 3434. 1. halvår 505, 2. halvår 2929. Indsendere 130.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	105	59	104	87	96	54	193	884	1120	638	67	27

Toppet Lappedykker *Podiceps cristatus*

Antallet af indrapporterede fugle er steget i forhold til 2012, hvor der blev indrapporteret 5573 fugle. En total på 6977 i 2013 er dog ikke mange i forhold til gennemsnittet i de sidste 10 år på 8532 fugle.

I årets første måneder observeres langt den største del af fuglene langs kysterne og ved de større isfrie søer. De største observationer bliver 10/1 11 Sønderlem Vig (LN), 10/2 11 Agger Tange (RQ) og 1/1 22 Jerup Strand (BKR). I løbet af marts vender fuglene tilbage til ynglepladserne, hvor største er 14/4 56 Halkær Sø (TSE) og 26/4 74 Sønderø, Viborg (NIN).

Der foreligger kun få yngleoptællinger med 14/6 122 ynglefugle Halkær Sø (TSE) som den største. Denne observation dækker over minimum 31 ynglepar med en fordeling af unger: med 1 unge – 7 par, 2 unger – 19 par, 3 unger – 4 par og 4 unger – 1 par. Første unge observeres 31/5 Rettrup Kær (SR).

Fra andet halvår er der 14 observationer med over 100 fugle – heraf er de 11 observationer fra Tjele Langsø (TBR RK LM SA TRK). De største observationer er 31/8 157 Tjele Langsø (TRK TBR), 28/4 170 Flyndersø (LN m.fl.) og 25/10 191 Tjele Langsø (TBR).

Sum: 6977. 1. halvår 2158, 2. halvår 4819. Indsendere 152.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	97	46	263	601	670	481	385	1227	1227	1153	559	268

Gråstrubet Lappedykker *Podiceps grisegena*

Med en total på 5272 fortsættes det høje indrapporteringsniveau, som det også har været i 2011 og 2012. De mange observationer er dog sammenfaldende med mange indrapporteringer fra enkelte lokaliteter – blandt andet Lille Vildmose, Juelstrup Sø og Halkær Sø.

I januar og februar observeres langs kysterne enkelte fugle. De første fugle på ynglepladserne kommer i slutningen af marts med 29/3 4 Lille Vildmose (MCH) og 30/3 1 Halkær Sø (RSN).

Sum: 5272. 1. halvår 4477, 2. halvår 795. Indsendere 179.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	5	3	29	1640	1549	1251	564	143	16	57	12	3

Største observationer af ynglefugle er 22/4 114 Lille Vildmose (PR), 20/5 54 (27 par) Halkær Sø (TSE), 12/6 67 Lille Vildmose (MKP) og 27/6 100 Lille Vildmose (UTE). Den sidste observation fra Lille Vildmose dækker over 56 par nord for Hegnsvej og 3 par i Lillesø.

De største observationer i 2. halvår er også fra ynglepladserne med 9/7 46 Lille Vildmose (KØJ) som største. Årets sidste observation bliver 9/12 1 N Nordmandshage (PR) og 11/12 1 Skagen (KEC JOK ROC).

Nordisk Lappedykker *Podiceps auritus*

Når materialet er renset for mulige gengangere vurderes det, at der i 2013 er observeret maksimalt 20 forskellige fugle. Der er dog nogen usikkerhed om antallet, da der eksempelvis i Nors Sø i oktober til december er flere observationer, hvor det ikke kan afgøres, om det er de samme fugle, eller om der er tale om flere forskellige.

Fra foråret er der to observationer, 2/4 1 Han Vejle (CSS OEH CDJ) og 17/4 1 Jerup Strand (BKR). Det bliver endvidere også til en enkelt sommerobservation 28/6 1 Ulvedyb (BKR).

I andet halvår observeres fra 13/10 til 29/12 fugle ved Vejlerne, Nors Sø og Vandet Sø. Alle observationer nævnes 13/10 1 Harboslette (MON RSN), 20/10 2 Vandet Sø (TRK), 21/10 1 Nors Sø (KØJ), 8/11 1 Nors Sø (JBE), 22/11 6 Selbjerg Vejle (HHN), 25/11 1 Selbjerg Vejle (HHN), 28/12 2 Nors Sø (JG GGU FLH) og 29/12 1 Nors Sø (LAM).

Uden for dette område er der 2 observationer, der begge er fra Læsø, 26/10 1 Holtemmen (KOL) og 26/12 1 Storedal (KO).

Sorthalset Lappedykker *Podiceps nigricollis*

Med en total på 2081 fugle er antallet tæt på rekorden fra 2012 med 2285 fugle. Tallene dækker dog over, at der for Kogleaks foreligger en lang række observationer af primært de samme fugle. Således er der observationer af i alt 1602 fugle i perioden 15/4-30/7 fra området.

Årets første fugl er 6/4 1 Lille Vildmose (GRØN) og 11/4 1 Fyrkat Engsø (CDD), hvilket er noget senere end 2012. Det er således også først i slutningen af april, at fuglene er på plads på ynglepladserne.

De største observationer fra 1. halvår er 28/6 56 Kogleaks (HNN), 16/5 60 Vilsted Sø (RSN) og 16/5 62 Kogleaks (JPK).

Sum: 2081. 1. halvår 1848, 2. halvår 233. Indsendere 99.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	241	1080	527	197	29	7	-	-	-

Der indrapporteres ynglefugle fra Østerådal ved Aalborg, Han Vejle, Bygholms nordlige rørskov, Kogleaks samt Søndre Mose i Viborg. På baggrund af materialet kan ikke siges noget om antallet af ynglepar.

De første pull. observeres 11/6 22 ad., hvor flere har unger på ryggen og 14/6 18 pull. begge Kogleaks (HKA HHN).

Efterårets observationer er især af enkelte fugle, men et par større observationer skiller sig markant ud – 4/8 18 Hjarbæk Fjord (TRK) og 17/8 6 fou. Grynderup Sø (KDP). Årets sidste bliver 13/9 1 Viskum (TBR).

Steppehøg 2K, Grenen, 17. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

"Rovfugleåret 2013" er på ynglefronten præget af flere opløftende tendenser. Hos de store ørne, Hav- og Kongeørn er der fuld valuta med henholdsvis et par med tre unger og tre par med fire unger. Hav- og Kongeørn yngler endda ganske tæt på hinanden (se artikel). Desværre præderes reden med Fiskeørn, men til gengæld er den nordjyske bestand af Rød Glente nu omkring 20 par. Trods flere opsatte ynglekasser venter vi fortsat på det første par ynglende Vandrefalk.

Forårstrækket er for de fleste arter præget af en lang og kold vinter, der varer til ind i april. For mange af især de traditionel tidligt trækkende arter er træktallene således ret lave. Den sædvanlige gruppe af sjældenheder tæller denne gang blandt andet Blå Glente. En lun sommer byder på en hidtil uset forekomst af Rød Glente primært ved Skagen. Disse får følge af rekordstore forekomster af Hvepsevåge samt en Beringshavørn, som dog givet må være en undsluppet fangenskabfugl.

Forekomsten af flere tiltrækkende arter nordfra i efteråret er fåtallig og må givet tilskrives en meget dårlig forekomst af gnavere på ynglepladserne.

Opgørelse af forårstrækket ved Skagen er foretaget af Knud Pedersen.

Rovfugletrækket ved Skagen i foråret 2013 fordelt på måneder, samt totalen, største dag(e) og mediantdato for de enkelte arter.

	Marts	April	Maj	Juni	Total	Største dag	Median-dato
Hvepsevåge			934	150	1084	20/5 (218)	20/5
Blå Glente		1			1		
Sort Glente		27	24	3	54	22+23/4 (4)	30/4
Rød Glente	24	84	63	81	252	16/4, 22/4, 25/6, 26/6 (10)	10/5
Slangeørn				1	1		
Havørn	6	13	44	9	72	4/5 (8)	5/5
Rørhøg		76	172	36	284	11/5 (18)	11/5
Blå Kærhøg		76	90	3	169	22/4 (21)	3/5
Hedehøg			11	4	15	ingen dage over 1	19/5
Steppehøg		7	24		31	10/5 (4)	10/5
Spurvehøg	38	628	693	68	1427	18/5 (110)	3/5
Duehøg	10	19	6	1	36	1/4 (5)	3/4
Musvåge	434	1715	1513	681	4343	16/4 (220)	1/5
Fjeldvåge	5	197	50	2	254	22/4 (72)	22/4
Lille Skrigeørn			3	1	4	23/5 (2)	
Dværgørn				1	1		
Kongeørn					0		
Fiskeørn		60	101	11	172	22/4, 20/5 (10)	10/5
Tårnfalk	2	66	260	29	357	19/5 (30)	17/5
Lærkefalk		4	166	26	196	18/5 (25)	18/5
Aftenfalk			2		2		
Dværgfalk	2	53	93	2	150	13/4 (13)	7/5
Jagtfalk		1	1		1		
Vandrefalk	3	51	42		96	22/4 (10)	27/4
Sum	524	3078	4292	1109	9002		

Hvepsevåge, Grenen, 17. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Art / År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Gns.
Hvepsevåge	399	589	325	512	1082	1871	899	277	614	668	1084	832
Blå Glente	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	
Sort Glente	28	20	31	40	40	59	38	39	54	52	54	46
Rød Glente	43	63	103	104	169	267	195	136	209	174	252	146
Havørn	33	18	30	40	45	93	63	27	55	30	72	43
Slangeørn	0	0	0	1	1	2	0	0	1	0	1	
Rørhøg	319	354	350	416	248	483	417	351	395	291	284	362
Blå Kærhøg	290	340	237	307	143	339	328	139	158	356	169	264
Hedehøg	20	35	24	30	23	50	25	10	36	10	15	26
Steppehøg	7	3	6	13	1	12	9	5	26	44	31	13
Spurvehøg	2497	3098	2079	2510	2549	3736	3134	2827	2387	3120	1427	2794
Duehøg	30	29	23	39	21	26	81	56	39	42	36	39
Musvåge	3188	4223	4369	5963	5060	7670	4083	5204	7356	5081	4343	5220
Ørnevåge	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
Fjeldvåge	331	244	440	387	242	882	323	205	377	592	254	402
Lille Skrigeørn	1	3	1	1	1	3	1	1	2	2	4	2
Stor Skrigeørn	1	0	0	0	1	4	1	0	3	0	0	1
Dværgørn	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	
Kongeørn	1	2	6	3	0	4	1	3	5	2	0	3
Høgeørn	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	
Steppeørn	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
Kejserørn	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
Fiskeørn	314	291	332	229	211	434	301	238	336	307	172	299
Lille Tårnfalk	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Tårnfalk	243	494	609	877	487	1038	721	322	827	1216	357	683
Lærkefalk	94	191	143	358	198	330	182	113	215	248	196	207
Aftenfalk	10	4	6	8	5	63	7	1	43	20	2	17
Dværgfalk	205	358	424	299	182	367	296	223	267	374	150	300
Eleonorafalk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	
Slagfalk	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	
Jagtfalk	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
Vandrefalk	93	116	106	87	83	140	124	98	185	194	96	123
I alt	8145	10472	9643	12222	10789	17864	11227	10274	13593	12825	9002	11705

Sum af rovfugletræk ved Skagen i forårene 2003-2013, med gennemsnit (Gns.) for årene 2003-12.

Statistik:

Træktallene fra Skagen 2013 sammenlignes i disse tabeller med tiårs-gennemsnittet for årene 2003-12.

2013 over gennemsnit (>10% afvigelse)

Hvepsevåge	+30%
Sort Glente	+17%
Rød Glente	+73%
Havørn	+67%
Steppehøg	+138%
Lille Skrigeørn	+50%

2013 tæt på gennemsnit (<10% afvigelse)

Duehøg	-8%
Lærkefalk	-5%

Alle arter samlet

Alle arter	-23%
------------	------

2013 under gennemsnit (>10% afvigelse)

Rørhøg	-21%
Blå Kærhøg	-36%
Hedehøg	-42%
Spurvehøg	-49%
Musvåge	-17%
Fjeldvåge	-37%
Kongeørn	-100%
Fiskeørn	-42%
Tårnfalk	-48%
Aftenfalk	-88%
Dværgfalk	-50%
Vandrefalk	-22%

Hvepsevåge, Tofte Skov, 5. juni 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult .

Hvepsevåge *Pernis apivorus*

En stor årssum, hvilket skyldes et pænt forårstræk ved Skagen og mange fugle samme sted i juli, hvor der opleves de hidtil største sommer-dagstotaler.

Årets første ses 8/5 1 Nørreådal (SKA) fulgt af 1-2 fugle ved Skagen 9/5 (APR SAL m.fl.) og 1 ved Høstemark (TLP).

Ved Skagen ses det største forårstræk i fem år med i alt 1084 fugle. De største dage er 17/5 136 (HST m.fl.), 18/5 144 (JLI m.fl.) og 20/5 218 (JPIP JAE m.fl.). Pæne træk-dage ses måneden ud.

Fra andre lokaliteter er de største forekomster i foråret 19/5 19 N Dronninglund Storskov (SØP) og 1/6 11 N Elling Ås udløb (SSL).

Yngel, herunder territoriehævdende fugle, er registreret med 15 par som følger – ét par hvor ikke andet er nævnt:

Sum: 1637. 1. halvår 1258, 2. halvår 379. Indsendere 123.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	-	-	-	-	1071	187	296	69	14	-	-	-
	-	-	-	-	934	150	262	9	-	-	-	-

Gettrup Skov (JTN), Nejsum Skov (JTN), Eskær Skov (JTN), Dal Skov, Bjergby (JTN), Hals Nørreskov (JTN), Børglum Klosterskov (JTN), Ravnborg Skov (TL), Lille Økssø (AHO), Skørping (CR), Dronninglund Storskov (SØP), Øby/Viskum (TRK LM), Hald Sø (MHH) samt op til 3 par i Lille Vildmose-området (PR TLP TSE m.fl.). I juli ses på flere datoer mange trækkende eller trækførsøgende fugle ved Skagen. Flest 24/7 75 NØ (KNP JPIP) og 25/7 80 NØ (KNP JPIP MIK). Der er tale om de hidtil største dagstotaler fra Skagen i juli. Fra andre lokaliteter foreligger en række fund af 1-2 fugle i sensommeren/efteråret og årets sidste fugle ses til normal tid, 23/9 1 K S Nordmandshage (PR TSE KHK), 27/9 1 S Gerå (HAC) og 30/9 1 S Hobrovej, Aalborg (HHB).

Blå Glente *Eleanus caeruleus*

Skagens fjerde fugl af denne art blev set 23/4, hvor en 2K-fugl var ude at runde Grenen (Lars Ejlersen Jan Speierman m.fl.) – godkendt af SU. Arten er tidligere iagttaget i 1998, 2005 og 2007. Artens nærmeste ynglepladser er i det sydligste Frankrig og Spanien. Arten er SU-art.

Blå Glente 2K, Skagen, 23. april 2013. Foto: Jørgen Kabel.

Sort Glente *Milvus migrans*

En årssum lidt større end i 2012, hvilket blandt andet skyldes pænt mange fugle ved Skagen. Årets første er 3/4 1 SV Frøstrup (CKP) fulgt af 6/4 1 T Vejrum Nørremark (MHH). Ved Skagen ses første 14/4 1 Ø (ROC), og herefter ses arten dagligt måneden ud samt på de fleste datoer i maj. De største dage er 22+23/4 4 (TPA JHC HAC GRØN m.fl.). Sidstnævnte dato ses 3 af fuglene sammen med Blå Glente og rastende fugle sidder senere og kalder i reservatet (HAC). I maj ses også 3-4 fugle ved flere lejligheder. Fra andre lokaliteter nævnes alle fund, 23/4 1 S Aså Havn (SØP), 25-26/4 1 Øster Tversted (CP), 26/4 1 T Viskum (TBR), 27/4 1 R-Ø Volsted Kær (TSE), 29/4 1 Løgstrup (OLI), 4/5 1 Egebjerg ved Tranum (CP),

4/5 1 Østerådal, Aalborg (AHO AEP m.fl.), 9/5 1 NØ Juelstrup Sø (TSE), 9/5 1 S Lyngså (MLU), 11/5 4 S Lille Vildmose (LG TLP), 15/5 1 NØ Lund ved Virksund (CH), 15/5 1 NV Asmild Eng (CBB), 21/5 1 NØ Tolne Skov (AØ), 23/5 1 NØ Ulvedybet (KHK), 31/5 1 N Nørresundby (SØK), 16/6 1 Vorring (JVI) og 25/6 1 Høstemark Skov (UTE).

Fra andet halvår foreligger fund fra Skagen-området fra 9 dage i perioden 6/7-6/8. Det er ikke muligt at sige, hvor mange forskellige fugle iagttagelserne drejer sig om (flere inds.). Desuden 27/7 1 S Vestbjerg (UK) og 6/8 1 Flamsted Kær (APN).

Sum: 87. 1. halvår 76, 2. halvår 11. Indsendere 87.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	-	-	-	34	37	5	9	2	-	-	-	-

Rød Glente *Milvus milvus*

Et exceptionelt år, hvilket ikke mindst skyldes en helt unik forekomst i juli, primært ved Skagen. Pæn fremgang i antallet af ynglepar.

Først på året ses de fleste fugle omkring yngleområderne. Nævnes kan 11/1 11 overnattende Boel Mølle/Hestvangen (SEF).

Ved Skagen ses første allerede 1/3 1 TF (KNP). Forekomsten her i foråret bliver den hidtil næststørste med 252 fugle – kun overgået i 2008 med 267. Blandt mange store dage kan nævnes følgende hver med 10 fugle, 16+22/4 samt 25+26/6 (mange indsendere). Udover de mange fugle ved Skagen skal fra foråret nævnes 23/4 10 S Asaa (SØP) og 10/6 5 Bratbjerg (OES).

Desuden pæn fremgang i ynglebestanden med nu 18-21 par, men successen er dårlig. I Vendsyssel 14-17 ynglepar – rekord, men kun 7 par med i alt 10 unger og hele 7 par uden unger. Der ud over er der tre lokaliteter med mulige yngleforsøg (alle oplysninger JTN m.fl.). Uden for dette område 1 par ved Fjerritslev (JTN) samt par ved Randrup Skov, Viskum Skov og Løvskaal (JSP og via Kim

Skelmose).

I juli ses en sommer-forekomst som er fuldstændigt uden sidestykke i Danmark. 24/7 ses 19 nordtrækkende fugle ved Flyndersø (JKK), 45 ved Hulsig (CHJ) og mindst 39 ved Skagen (KNP JPIP) og 25/7 ca. 150 ved Skagen (KNP MIK m.fl.) fulgt af ikke mindre end 210 26/7 samme sted (KNP LG CHJ JPIP HP m.fl.). Herefter forsvinder fuglene næsten lige så pludseligt som de kom, dog med spredte iagttagelser af sydtrækkende fugle i dagene efter, flest ved Lille Vildmose med 11 fugle 28-29/7 (AKV DFS TL TC m.fl.). Den store forekomst af Rød Glente er i høj grad domineret af ikke ynglende 2K-fugle. De optræder i den alder gerne som "løse fugle" uden fast territorium og strejfer derfor ofte en del omkring. Det varme sommervejr i Syd-og Mellemeuropa har sikkert sat gang i et spredningstræk mod nord og Jylland/Skagen har opsamlet de mange trækkende glenter i hidtil uset grad. Resten af året er fundene spredt over hele landsdelen, dog med flest fugle omkring yngleområdet i Vendsyssel. Største notering er 16/12 7 Boel Mølle/Hestvangen (TOS).

Sum: 1462. 1. halvår 842, 2. halvår 620. Indsendere 229.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	47	34	122	306	159	174	490	43	16	16	24	31

Havørn ad., Lille Vildmose, 6. november 2013. Foto: Jan Skriver.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Med 1116 indtastninger i DOFbasen er der tale om et meget stort antal indrapporteringer, og selv om der er rigtigt mange gengangere i materialet, er der ingen tvivl om, at Nordjylland sæsonen igennem huser et pænt stort antal fugle – herunder et ynglepar, der får hele tre unger.

Udover forårstrækket ved Skagen ses en stor del af årets fugle i Vejlerne og Lille Vildmose (se skema). Herforuden er de største enkeltobservationer i vintermånederne 12/2 4 Krik Vig, 12/2 4 Ove Sø (begge RQ), 17/3 5 Nørhå (JJA) og 30/3 4 Ove Sø (JJK).

Ved Skagen ses første Havørn 24/3 1 Grenen (ROC m.fl.). Forekomsten bliver stor med hele 72 fugle, flest i maj hvor dagsrekorden tangeres 4/5 med 8 fugle (KNP JHC m.fl.). Dagen efter, 5/5 findes en ørn død ved de store vindmøller i Skagen, som tydeligvis er klippet over af møllevingerne (Jan Eske Schmidt og Jesper Andersen via ROC). Det bringer nogen debat op i medierne om-

kring fugle og vindmøller og KNP optræder flere gange i nyhedsudsendelser på TV.

De største observationer af trækkende fugle fra andre lokaliteter er 12/3 4 N og 22/4 3 N Lille Vildmose (begge PR).

Et ynglepar i Tofte Skov får hele 3 unger, se artikel om dette andetsteds i denne publikation. Parret, der tidligere har bygget rede i Østerild Plantage, ses ikke fast omkring reden. Redetræet vælter desuden i december-stormen (HRC). Men mon ikke der snart kommer en fast yngleforekomst i Vejlerne. I efteråret ses mange fugle, således i september formentlig mindst 10-15 ørne i Vejlerne og Thy tilsammen (HRC) og to udparrede par i og omkring Vejlerne. Op til 6 ses sammen ved Østerild Fjord 17/9 (JPK). Året ud mange spredte iagttagelser af 1-2 fugle fra det meste af Nordjylland.

Sum: 1149. 1. halvår 580, 2. halvår 569. Indsendere 244.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	54	106	118	126	79	25	65	140	146	82	75	61
Vejlerne – sum	9	7	20	55	33	8	7	47	55	42	20	26
Lille Vildmose – sum	7	38	33	30	33	13	36	59	28	15	32	18
Skagen	-	-	6	13	44	9	3	3	-	-	1	-

Beringshavørn 1K, Skagen, 26. juli 2013. Foto: Finn Laugo Sørensen.

Beringshavørn *Haliaeetus pelagicus*

Et dokumenteret fund, 25-31/7 1 1K flere lokaliteter i Skagen-området. Arten, der er hjemmehørende i det nordøstligste Asien, er givet undsluppet fra en dyrepark/falkonér. Dog er der tilsyneladende ikke danske falkonérer,

der savner den. Ikke desto mindre en imponerende fugl! Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Gåsegrib *Gyps fulvus*

Danmarks fjerde og Nordjyllands andet fund, idet en 2K-fugl opholdt sig ved Kåstrup nord for Skive 14-15/6 (GTW m.fl.). Første nordjyske fund er fra Skagen i 1985.

Fundet er godkendt af SU. Se specialomtale af fundet andetsteds i denne publikation. Arten er SU-art.

Slangeørn *Circaetus gallicus*

Det 12. fund fra Skagen og det 17. fra Nordjylland: 2/6 1 3K+ TF Hulsig og Skagen (ALM RSN m.fl.).

Fundet er godkendt af SU. Arten er SU art.

Rørhøg *Circus aeruginosus*

Arten behandles ret kortfattet, idet primært yngleforkomsten gennemgås. Trods endnu et år med et svagt forårstræk ved Skagen, bliver årstotalen væsentligt højere end i 2012. Det skyldes primært utallige rapporter af fuglene i Lille Vildmose.

Årets første ses 2/3 Kærup Holme og 3/3 Selbjerg Vejle (PSC HHN). Trækket ved Skagen ses af skemaet. Ynglefugle: I alt er indberettet oplysninger om 82-84 par. I Vejlerne er bestanden tilbage på niveauet fra 2011 efter et dyk sidste år. I alt 54 par med 42 i østlige og 12 i vest-

lige del (O-DK). Lille Vildmose har 11-13 par (incl. Portlandsmosen) (TN PR m.fl.), Vilsted Sø 2 par (AHO ASH), Haldager Vejle 2 par (KHK) samt følgende lokaliteter med hver ét par, Halkær Sø (EHL), Kytterne (PHA), Ulvedybet (HMT), Brødslev (JG), Nørreådal (LM), Tange Sø (KAHA), Liver Ås udløb (AØ), Vandplasken (KUP), Horne (AØ), Livø (SSL), Udholm Mose 1 (SSL), Vorde (BOEK) og Rærup (ATL).

Årets sidste fugle ses 22/11 1 Selbjerg Vejle (HHN) og en decideret efternøler 12/12 1 Førbj Sø (SB).

Rørhøg, Selbjerg Vejle, 19. maj 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Sum: 4414. 1. halvår 2766, 2. halvår 1648. Indsendere 271.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Lille Vildmose – sum	-	-	4	862	1285	615	455	654	503	34	1	1
Skagen	-	-	-	76	172	36	10	25	1	-	-	-

Blå Kærhøg *Circus cyaneus*

En betydelig nedgang, hvilket primært skyldes, at forårs-trækket kun er halvt så stort som i 2012.

Antallet af vinterfugle er noget lavere end de seneste år. Eneste større tællinger (mere end 2 fugle) stammer fra en overnatningsplads ved Sønderlem Vig, 1/1 8 (AO JLJ) og 7/2 6 (AO).

Ved Skagen ses første trækkende 3/4 (ROC m.fl.). Træk-
ket bliver som sagt ret fåtalligt. De største dage er 22/4
21 (JHC m.fl.). Månedssummen er større for maj dog
uden de store dage. Den sidste fugl her ses 9/6 1 han
(GBL KNP FSH).

Uden for Skagen området er der ikke væsentlige iagttag-
elser under forårstrækket og seneste er 6/6 1 2K fou.
Kringelrøn, Læsø (SSL).

Også i år foreligger der enkelte sommerfund, således
2/7 1 ad. hun Tofte Mose (HAC TC), 27/7 1 ad. han Kær-
ret, Læsø (MHH) samt enkelte fugle uden angivelse af

køn/alder, som derfor ikke med-
tages her.

Første efterårsfugl kan være 12/8
1 ad. han Grønhøj (JBE), fulgt af
18/8 1 ad. han Tidselbak (SWJ)
og 23/8 1 hun Hansted Reser-
vatet (JJA). Efteråret byder i øv-
rigt på en ret fåtallig forekomst,
der vidner om et dårligt år på
ynglepladserne. Største træk-
tal er 6/10 3 1K S Nordmands-
hage (PR AB) og største tælling-
er i øvrigt er 27/10 4 Vesløs
Vejle (HRC), 15+30/12 6 Lille
Vildmose (PR) samt ikke mindst
tællinger fra en overnatnings-
plads ved Sønderlem Vig, 4/11 9 og 12/2 8 (EA AO).

Sum: 791. 1. halvår 454, 2. halvår 337. Indsendere 196.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	83	39	61	159	107	5	5	3	34	97	99	99
	-	-	-	76	90	3	-	-	1	2	-	-

Stæppehøg *Circus macrourus*

Skønt noget færre end i rekordåret 2012 er der tale om
mange fugle. Alle på nær fem fugle er fra Skagen. Ved
Skagen ses første 14/4 1 3K han Grenen (ROC m.fl.). Ho-
vedparten af fuglene ses dog i maj, hvor største dage er
9/5 3, 10/5 4 og 11/5 3 (mange indsendere). Sidste ses
31/5 1 han T Grenen (JMPJ KNP JHC GTA ROC). Fra for-

året yderligere fire fund, 17/4 1 ad. han Portlandsmosen,
Lille Vildmose (WJ TN m.fl.), 26/4 1 ad. hun Bygholm
Vejle (HHN), 9/5 1 brun Jerup Strand (GBL) og 31/5 1
brun NØ Lille Vildmose (HAC JLA).
Fra efteråret blot et enkelt fund, 21/8 1 2K han SØ Halv-
rimmen (HHN).

Sum: 36. 1. halvår 35, 2. halvår 1. Indsendere 56.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	9	26	-	-	1	-	-	-	-

Steppehøg han, Skagen, 10. maj 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård Naturfoto.

Hedehøg *Circus pygargus*

Endnu et år med få fugle. Der ses 15 fugle ved Skagen og 6 på andre lokaliteter. Årets første ses 27/4 1 han Hjarde-mål Klitplantage (RBU). Næste dukker op ved Skagen 3/5 1 han (mange indsendere). Her ses frem til 11/6 15 fugle – ingen dage med mere end én fugl. Det er dog 5 mere end i 2012. Øvrige fund er 18/5 1 2K NØ Hirtshals

Fyr (AØ), 21/5 1 hun Gårdbo Sø (APN JAE MKP), 13/6 1 2K han N Portlandsmosen, Lille Vildmose (PR PES TC), 14/6 1 ad. hun Gudenådalene ved Bjerringbro (TRK) og 23/6 1 2K han V Bulbjerg (HRC). Der foreligger ingen fund fra andet halvår. Et par obser-vationer uden angivelse af køn og/eller alder er udeladt.

Sum: 21. 1. halvår 21, 2. halvår 0. Indsendere 36.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	13	7	-	-	1	-	-	-

Kærhøg sp. *Circus sp.*

Blandt observationerne i denne kategori skal nævnes to fund af Blå Kærhøg x Steppehøg, 1/5 1 han NØ Flagbak-ken, Skagen (KMO m.fl.) og 10/5 1 hun TF Nordstrand,

Skagen (KNP JHC EC m.fl.). Desuden 6 fugle i kategorien Steppe/Hedehøg fra Ska-gen i perioden 23/4 til 12/6.

Duehøg *Accipiter gentilis*

En lav årssum på samme niveau som i 2012 (203 ex.). Forårstrækket ved Skagen er lidt under middel og frem-går af skema. Der er indrapporteret potentielle eller sikre ynglepar fra

Høstemark Skov (PR TLP), Østerild Klitplantage (HRC), Ø, Nørreådalene (TRK), Velds Krat (TRK) og Skjern Skov (TBR TRK). Fra JTNs område i Vendsyssel er rapporteret 39 par, der henvises til specialartikel om disse.

Sum: 204. 1. halvår 127, 2. halvår 77. Indsendere 100.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	11	13	39	41	14	9	7	23	17	12	14	4
Skagen - sum	-	2	10	19	6	1	-	7	4	7	6	-

Spurvehøg *Accipiter nisus*

En meget lav års-total, hvilket skyldes et nærmest rekord-fåttalligt forårstræk ved Skagen. Det skal nok i ret høj grad sættes i forbindelse med det meget sene forår, hvor artens normale hovedtræk-periode i april nærmest er ramt af vin-terligt vejr. Usædvanligt er det således med flere fugle ved Skagen i maj end i april. Men en årssum på 1427 er kun 50% af det seneste 10-års gennemsnit. Største dags-total ses også meget sent, 18/5 110 Grenen (JAE m.fl.). Uden for Skagen-området er eneste noteringer af mere

end 10 fugle, 15/4 18 N Muldbjerger (GRØN) og 20/5 16 NØ Syrodde, Læsø (PR). Ét rapporteret ynglefund fra Byrum, Læsø (JJO) er selv-følgelig på ingen måde udtryk for artens udbredelse. Her vil de kommende års ATLAS-projekt give ny viden. Fra andet halvår skal blot nævnes, at der ved Nordmands-hage i perioden 29/7 til 18/11 ses 199 trækkende (PR m.fl.), heraf hele 72 6/10 (PR SSC HHB RWR m.fl.). Des-uden 21/9 14 trækkende Hanstholm (JJA HRC).

Sum: 2766. 1. halvår 2064, 2. halvår 702. Indsendere 210.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	80	90	134	882	795	83	49	94	141	238	120	60
Skagen	4	1	38	628	693	68	9	19	2	17	4	-

Musvåge *Buteo buteo*

Arten behandles ikke i år. Forekomsten er på samme, lave niveau som i 2012. Hvad angår forekomsten ved Skagen henvises til oversigten derfra.

Musvåge, Bygholm Vejle, 13. august 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Sum: 13.471. 1. halvår 10.182, 2. halvår 3289. Indsendere 283.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	789	759	1609	3526	2328	1171	841	442	558	588	540	320
Skagen	2	64	434	1715	1513	681	225	30	8	46	10	-

Fjeldvåge *Buteo lagopus*

Efter mange fugle i 2012, er årssummen halveret, og vi er tilbage på et niveau, der indikerer svage yngleår nordpå både i 2012 og 13.

I januar ses pænt med fugle spredt over landsdelen. De største koncentrationer er 10/2 3 Agger Tange (RQ) og 26/3 4 R Store Vildmose (PR).

Uden for Skagen foreligger ingen fund under forårstrækket af mere end 2 fugle. Trækket ved Skagen er fåtalligt med hovedparten af fuglene ultimo april, klart største dag er således 22/4 72 (JHC m.fl.). Sidste fugle ved Skagen ses 1/6 1 Grenen (FRO KNP m.fl.) og 2/6 1 NØ Nord-

strand (HAC CR). Endnu senere er 5/6 1 2K Lundby He-
de (HMT).

Den første i efteråret ses 24/9 1 Lille Vildmose (GRØN). Ellers ses meget få fugle, hvilket vidner om en meget dårlig ynglesæson nordpå. Dette underbygges af summen fra Falsterbo, hvor antallet er det næstlaveste i de seneste 10 år (www.falsterbofagelstation.se). De største tal fra træktiden er 27/9 4 R Grenen (ROC m.fl.) og 6/10 4 S Nordmandshage (PR AB). Herefter ses blot få rastende fugle.

Sum: 553. 1. halvår 489, 2. halvår 64. Indsendere 156.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	50	52	81	242	59	5	-	-	10	27	14	13
Skagen	-	-	5	197	50	2	-	-	5	13	-	-

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Året byder på hele tre ynglepar, der i alt får 4 unger. Ud over disse blot ret få fund, således helt usædvanligt ingen forårs-fugle ved Skagen. Der er heller ikke umiddelbare tegn på en forøgelse af bestanden ud over de tre par. Således ses det potentielle par i det nordlige Vendsyssel, som var omtalt i sidste års rapport, ikke længere i området (JTN).

Hals Nørreskov (JTN m.fl.):

Parret ses i skoven gennem hele året (HAC m.fl.) og får i år 2 unger (han og hun), der begge ringmærkes 23/5 (JTN). I modsætning til tidligere forbliver ungerne i området gennem efteråret og ses blandt andet rastende sammen 10/12 (HAC). I perioden 2/4 til 18/10 ses ørnene (1-3 fugle) af og til på afstand fra Nordmandshage (PR).

Tofte Skov (TC ATL HAC):

For første gang siden 2002 yngler Kongeørn med held i skoven. Det nye par får én unge, der forlader reden ret sent og først ses flyve over skoven 1/9 (TL TBA AS). Ungen forbliver i skoven året ud. Parret yngler kun godt 2 km fra et par Havørne – se artikel om det andetsteds i denne rapport. Desuden ses i Tofte Skov 22/4 og 29/5 1 2-3K (TC PR). Om det kan være ungen fra 2012 fra Høstemark er uvist. Ligeledes ses i perioden 14/8 til 5/10 1

Sum: 750. 1. halvår 417, 2. halvår 333. Indsendere 169.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	24	47	68	77	116	85	40	85	66	42	81	21

3K i skoven og mellemområdet (DFS HMT BGO m.fl.).

Høstemark Skov (FA TL):

For 11. år i træk får parret en unge i skoven. Denne forlader reden omkring 1/7 og ses første gang flyve over skoven 14/8 (DFS). Ungen forbliver i skoven og den nordlige del af Lille Vildmose året ud. Ud over disse ses ungen fra 2012 frem til ca. 14/4 (GRØN).

Skagen:

Helt usædvanligt ses ingen fugle under forårstrækket ved Skagen. Fra sommer/efterår foreligger dog disse to observationer: 24/7 1 2K+ SV Hulsig (CHJ) og 3/10 1 1K+ Skagen Klitplantage (AAA).

Øvrige iagttagelser:

Udover ovennævnte foreligger fra landsdelen blot dette ene fund, 13/4 1 2K S Skørping (CR).

Enkelte observationer udenfor yngleområderne, hvortil der ikke foreligger angivelse af alder eller andre kommentarer, er ikke medtaget.

Sum-skemaet herunder giver på ingen måde udtryk for det reelle antal fugle, men viser blot i hvor høj grad arten rapporteres.

Kongeørn, Lille Vildmose, 18. maj 2013. Foto: Jan Skrivers.

Lille Skrigeørn *Aquila pomarina*

Et godkendt fund af to fugle, 23/5 2 TF (4K + 2K) Skagen (Oluf Lou, David B. Collinge, KNP m.fl.). Desuden to dokumenterede fund, der endnu ikke er forelagt/færdigbehandlet af SU.

Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU. Arten udgår dog af SU-listen fra og med 2014.

Lille Skrigeørn 2K, Skagen, 23. maj 2013. Foto: Knud Pedersen.

Dværgørn *Aquila pennatus*

Et fund, 8-9/6 og 15/6 1 3K+ TF (mørk/rødbrun form) Skagen (RT ROC KNP m.fl.). Der foreligger tidligere 9 nordjyske fund, alle fra Skagen. Observationerne er godkendt af SU. Arten er SU art.

Dværgørn 3K+, Skagen, 15. juni 2013. Foto: Knud Pedersen.

Fiskeørn *Pandion haliaëtus*

En meget lav årstotal, som tilskrives et meget koldt forår med deraf følgende meget få fugle set på forårstræk. Ved Skagen er der således tale om det svageste træk siden 2002. Årets første fugle ses ved Skagen 3/4 1 NØ Grenen (ROC JS) og 4/4 1 N Hals (MLH) og 1 Kytterne (RSN). Ved Skagen ses i alt 172 fugle frem til sidste, 15/6 1 Ø (EKR). De største dage med blot 10 fugle er 22/4 og 10/5 (mange indsendere).

Uden for Skagen skal nævnes et par markante observationer, 13/4 6 T Asaa (SØP), 18/5 7 T Bulbjerg (CKP SØP) og i Lille Vildmose ses der i april/maj 16 trækkende.

Fuglene i det nordjyske ynglepar ved Flyndersø ankommer i perioden 3-10/4. De får 3 unger, som alle ses 27/6, men allerede 7/7 er reden tom. I området omkring redestedet findes efterfølgende tre plukke-steder. Ungerne er præderet, sandsynligvis af Stor Hornugle (medd. LN). August og september byder som vanligt på en del rastende og gennemtrækkende fugle. Eneste observation af mere end 3 fugle og klart største er 29/8 9 til overnatning Østerkær Enge (KHP). Årets sidste ses lidt senere end normalt, 12/10 1 Kogleaks (UTE), 16/10 1 S Agger Tange (SA) og 22/10 1 Flyndersø (LN).

Sum: 471. 1. halvår 298, 2. halvår 173. Indsendere 177.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	124	149	25	16	89	65	3	-	-
Skagen	-	-	-	60	101	11	1	1	-	-	-	-

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Arten behandles blot kortfattet. En årssum på linie med 2012. Usædvanligt med flest fugle i andet halvår. Forårstrækket ved Skagen er svagt med 357 fugle (se skema) med største enkelt dag 19/5 30 (flere indsendere). Ingen dage med over 10 fugle fra andre lokaliteter.

Pænt mange fugle i juli-august ved Skagen og Lille Vildmose (se skema) og ikke mindst Nordmandshage. Her ses i perioden 5/8 til 16/11 307 (PR AB m.fl.) primært trækkende med de største dage 17/9 103 S (PR) og 21/9 29 S (AB).

Tårnfalk, Lille Vildmose, 15. august 2013. Foto: Lars Grøn.

Sum: 3199. 1. halvår 1366, 2. halvår 1833. Indsendere 234.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	92	78	131	279	600	186	330	683	453	117	160	90
Lille Vildmose	10	14	25	15	27	27	73	198	95	11	60	40
Skagen	-	-	2	66	260	29	58	72	7	3	-	-

Aftenfalk *Falco vespertinus*

Et år med blot 5 fugle. Således foreligger blot to rapporter fra Skagen, 17/5 1 ad. han trækkende Storklit (JB) og 18/5 1 ad. han Nedermose (TN). Her foruden er blot 3 fugle indsendt, 18/5 1 ad. hun Sønderlem Vig (DMB), 19/5 1 2K han Vangså Hede (JKK) og endelig en station-

nær fugl ved Gårdbo Sø, 19-22/5 1 2K han (JAE og mange andre).

Fra efteråret foreligger et fund 7/9 1 1K overflyvende Hansholm Slamdepot (JJA).

Dværgfalk *Falco columbarius*

En meget lav årstotal, hvilket kan tilskrives et antalsmæssigt meget ringe forår med det laveste antal ved Skagen i 22 år! Året starter med få, spredte fund af overvintrende fugle, og første trækkende ses ved Skagen 30/3 1 NØ (JPIP). Her ses i alt blot 150 fugle mod et gennemsnit for de foregående 10 år på 300. Største trækkedage er 13/4 13

(ROC KNP) og 3/5 7 (flere indsendere). Fra andre lokaliteter foreligger der ret få observationer af 1-2 fugle, flest fra Lille Vildmose med 8 i april/maj. Forårets sidste ses 15/6 1 Ø Flagbakken, Skagen (EKR) og 1 Gårdbo Sø (HBJ). Andet halvår starter med 3 fugle i august, 4/8 1 Løgstør Holme (PGT), 10/8 1 Viskum (BST) og 29/8 1 T Grenen (ROC). Fra efterårstrækket skal ud over Skagen (se skema) nævnes Nordmandshage, hvor der 10/9 til 22/10 ses 11 trækkende med max. 17/9 4 (PR m.fl.) og 24/10 3 S Tofte Sø (TC). Året slutter med blot en enkelt fugl i december, 30/12 1 Kongerslev Kalkværk (DFS).

Dværgfalk, Lille Vildmose,
24. november 2013. Foto: Jan Skriver.

Sum: 320. 1. halvår 221, 2. halvår 99. Indsendere 124.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	4	6	12	88	119	1	-	3	50	40	5	1
	-	-	2	53	93	2	-	1	8	-	-	-

Lærkefalk *Falco subbuteo*

En klar nedgang i årstotalen, hvilket ikke mindst skyldes et forårstræk ved Skagen lidt under middel. Her ses første fugl 21/4 1 NØ Storklit (HAC) fulgt af 23/4 1 SV Vippefyret (JPIP). Ellers ses næsten alle fugle i maj med de klart største dage 17-19/5, 18/5 således 25 (tal oplyst i skema af KNP), andre angiver dog større tal, således 30 (EØ) og 43 (CR).

Fra andre lokaliteter ses de første fugle 6/5 med 1 ad. N Tofte Skov (PR), 1 ad. Høstemark (HAC) og 1 Bulbjerg (MOK). Desuden kan nævnes 10/5 1 ad. SØ Nørresundby (SØK), 12/5 1 V Rønnovsholm Mark (MHH), 17/5 1 R Han Vejle (JBE), 18/5 1 Ulvedybet (HMT) og 1 Ø Slettestrand (IZN), 18/5 1 Skørping (CR), 1 NØ Førby Sø (JKC) og 3 NØ Klitmøller-området (JASA JJA), 20/5 2 Rønnerne, Læsø (PR), 21/5 3 2K TF Syrodde, Læsø (PR) og 1 N Ålvand Klithede (JJA), 23/5 1 N og 2/6 1 S begge

Støvring (TSE), 9/6 1 Sorthøj, Aalborg (RWR), 10/6 1 N Agger Tange (JJA). Desuden ses i Lille Vildmose fugle på mange datoer i perioden med flest 10/6 3 (TSE). Der er dog ikke noget, der tyder på yngel.

Efteråret igennem er der fortsat ni iagttagelser af enkeltfugle fra Lille Vildmose (flere obs.). Fra andet halvår i øvrigt følgende iagttagelser, fra Skagen 9/7 1 (FNI), 19/7 1 (JPIP), 24/7 1 Ø (KNP) og 28/7 1 (ROC). Fra andre lokaliteter 15/7 1 Lyngsø (MLU), 20/7 1 Muldbjerger (TSE), 3/8 1 T Ulvedybet (ATL), 24/8 1 Ø Ø, Nørreådal (TRK), 25/8 1 Juelstrup Sø (TSE), 7/9 1 Liver Ås udløb (PEB) og 1 SV Saltum Strand (RWR), 8/9 1 S Ø, Nørreådal (TRK) og 10/9 2 S Nordmandshage (PR). Årets sidste iagttagelser er 14/9 1 Lille Vildmose (DFS), 17/9 1 S Nordmandshage (PR) og 26/9 1 T Havkær Skov (AHO).

Sum: 275. 1. halvår 233, 2. halvår 42. Indsendere 100.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	-	-	-	4	192	37	15	16	11	-	-	-
	-	-	-	4	166	26	4	-	-	-	-	-

Jagtfalk *Falco rusticolus*

Et fotodokumenteret fund fra Skagen i april/maj. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer,

der ikke er godkendt af SU.

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Trods kun halvt så mange fugle på forårstræk ved Skagen som i 2012 bliver årssummen pænt stor. Koncentrationen af rastende fugle på få lokaliteter er aftagende, så det store antal fugle ses spredt over hele regionen. Gengangere er fjernet på dagsbasis. Forekomsten i første halvår er i nogen grad påvirket af de usædvanligt kolde måneder marts og april. Forekomsten er i denne periode mere spredt over landsdelen, således væsentligt færre fugle i blandt andet Vejlerne og Lille Vildmose. Stationære fugle ses som vanligt i Skive Havn i perioden 1/1-10/4 1, Nørresundby 23/1-26/4 med op til to rastende fugle og i Frederikshavn holder et par til på havnen 4/1-12/4 (flere indsendere). Ved Skagen er trækket præget af køligt vejr i artens hovedtræktid i april. I alt ses i perioden 28/3-30/5 blot 96

fugle sammenlignet med 194 året før. Flest fugle ses 21/4 5 (JHC JPIP m.fl.), 22/4 10 (JHC EKR HAC m.fl.) og 3/5 4 (KNP KMO m.fl.). Fra andre lokaliteter er blot enkeltfugle set trækkende pr. dag. Få oversomrende fugle ses, primært i Vejlerne. I efteråret ses første 1K-fugl 25/8 Grenen (ROC). Fra Nordmandshage er der som vanligt mange rapporteringer, således fra 30 dage i perioden 7/9 til 12/12 (PR m.fl.). De fleste dage drejer det sig dog om de samme to rastende fugle. Stationære fugle indfinder sig atter i havnene, således 5/9-31/12 1 Skive Havn, 30/10-23/12 1 Nørresundby Havn, mens blot en enkelt fugl ses i Frederikshavn på 3 datoer i perioden. Største fra Vejlerne i andet halvår er 15/9 4 Bygholm Vejle (TRK) og i øvrigt 25/11 3 Gerå (HAC).

Sum: 953. 1. halvår 458, 2. halvår 495. Indsendere 227

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	79	76	98	116	83	6	13	54	120	153	100	55
Skagen	-	-	3	51	42	-	-	4	4	-	-	-
Vejlerne	11	4	7	16	20	2	6	6	24	32	21	10
Lille Vildmose	5	1	8	7	4	1	1	2	12	13	7	3

TRANEFUGLE

Vandrikse *Rallus aquaticus*

Årstotalen ligger noget under gennemsnittet for de seneste 10 år på 1128 fugle. Den kolde start på året har uden tvivl været hård ved de fugle, der har forsøgt at overvintrere, og der er da også meget sparsomt med fugle, indtil det bliver lidt varmere i april. Talrige observationer fra Lille Vildmose dominerer materialet. Største tal fra vinteren er 10/2 3 fou. Gravlev Ådal (JLA) og 22/2 2 R Tjele Langsø (TBR). I april stiger antallet af lokaliteter med fugle langsomt og de største tal er 16/4 22 R og 20/4 hele 70 R begge Lille Vildmose (PR) og 23/4 6 Grenen (ROC). I maj og juni dominerer Lille Vildmose fortsat med mange store tal som f.eks. 6/5 31 sy., 28/5

45 sy. og 21/6 53 sy. (alle PR), men også 25/5 25 sy. Selbjerg Vejle (JBE) og 8/6 10 sy. Skårup Odde (CSS) er absolut nævneværdige antal. I løbet af juli falder antallet af registreringer betydeligt, hvilket uden tvivl er tegn på at sangaktiviteten hos fuglene falder, snarere end at det reelle antal af fugle går ned. Resten af året er langt de fleste observationer på 1-2 fugle/lokalitet, og de eneste der hæver sig over dette er 7/9 3 R og 16/10 6 R begge Halkær Sø, 2/11 3 R Kielstrup Sø (alle TSE), 6/11 5 R og 2/12 3 R begge Grenen (ROC) og endelig 30/11 3 R Han Vejle (HRC).

Sum: 843. 1. halvår 638, 2. halvår 205. Indsendere 104.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	7	10	9	156	278	178	85	23	26	29	35	7

Plettet Rørvagtel *Porzana porzana*

En årstotal i underkanten af gennemsnittet for de seneste 10 år, der ligger på 92 fugle. Sorteret for gengangere drejer det sig om ca. 27 forskellige fugle. Årets materiale er helt overvejende domineret af observationer fra Lille Vildmose, med op til 9 forskellige fugle og fra Vejlerne med op til 10 forskellige fugle. Årets første fugle høres 16/4 1 sy. Lille Vildmose (PR), 22/4 1 sy. Nørre Enge, Viborg (KMH) og 30/4 1 sy. Byg-

holm Vejle (IHNN). Fra midten maj ser det ud til at hovedparten af fuglene er ankommet. Årets største tal er 25/5 4 sy. og 27/5 3 sy. Selbjerg Vejle (JBE HHN), 28/5 7 sy. og 25/6 5 sy. Lille Vildmose (PR). Ud over allerede nævnte er arten hørt på følgende lokaliteter i år: 7+9/5 1 sy. Rærup Slambassin (ALM CSS), 19/5 1 sy. Fredskilde (JKK), 21/5 1 sy. Hulsig Hede (GGU), 24+25/5 1 sy. Haldager Vejle (RSN CSS), 20/6 1 ringmærket Grenen (ROC),

28/7 1 sy. Jerup Strand (SWJ) og årets sidste 18/8 1 fou. Elling Ås udløb (LJ).

Det bør måske lige nævnes, at DCE (tidl. DMU) i år i et pilotprojekt har radiomærket 4 fugle i Lille Vildmose og ved pejling forsøgt at afklare spørgsmål om artens fore-

trukne biotopsvalg, krav til vandstand, territoriestørrelse mv. Alt sammen nyttig viden, hvis man på nogen måde skal kunne gøre plejetiltag for at forbedre forholdene for arten på længere sigt (Fox 2014).

Sum: 78. 1. halvår 67, 2. halvår 11. Indsendere 39.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	3	43	21	9	2	-	-	-	-

Dværgrørvagtel *Porzana pusilla*

Ét fund, 25/6-1/7 1 Lille Vildmose (PR m.fl.) er godkendt af SU som det 8. nordjyske. Seneste fund er fra samme

område i 2011.
Arten er SU-art.

Engsnarre *Crex crex*

Årets sum er den laveste i 15 år, og gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 119 fugle. De 39 indsendte observationer dækker over ca. 27 forskellige fugle, der næsten alle er set i den nordøstlige del af området mellem Lille Vildmose og Skagen.

Årets første registreres 11/5 1 R Bygholm Vejle (lettet under ynglefugletælling, O-DK). Dernæst høres 18/5 1

R Grenen (CMM) og 19/5 1 Enge øst for Lindenberg og 1 Flamsted Kær (begge TSE). Eneste lokalitet med mere end én fugl er 22/6 2 sy. Vogn Enge (SEM).

Efter midten af juli, hvor fuglene normalt bliver tavse ses kun en enkelt fugl, der således også bliver årets eneste efterårsfugl og samtidig årets sidste 20/9 1 R Røjensø Odde (HHL).

Sum: 39. 1. halvår 32, 2. halvår 7. Indsendere 24.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	13	19	6	-	1	-	-	-

Grønbenet Rørhøne *Gallinula chloropus*

En årssum tæt på det normale idet gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 617 fugle.

Fra vinteren er kun indsendt antal på mere end 5 fugle sammen fra to lokaliteter; Østre Anlæg, Aalborg med maks. den 26/2 9 fou. (HNB) og Lundbæk Landbrugs-skole med flest 19/1 og 10/2 11 fugle (begge TSE).

Fra yngletiden er indberettet ca. 60 territoriehævdende fugle med langt flest i Lille Vildmose den 28/5 14 sy. (PR). Næstflest er indsendt fra Øster Sundby og Øster Uttrup

begge med 5 fugle den 13/7 (TBA).

Efter yngletiden og resten af året er der kun indberettet ganske få forekomster med et nævneværdigt antal fugle. Største tal er 5/8 22 R Østerådal (RWR), 17/8 14 R og 16/10 9 R begge Halkær Sø (TSE). Hen mod årets udgang ses slet ingen større samlinger af fugle. Det har uden tvivl sammenhæng med den milde vinter, hvor fuglene ikke som så ofte før bliver trykket ud fra deres levesteder af frosten.

Sum: 578. 1. halvår 304, 2. halvår 274. Indsendere 62.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
44	58	30	50	98	24	34	87	72	58	14	9

Blishøne *Fulica atra*

Rekordlav årstotal, der kun er en brøkdel af gennemsnittet for de seneste 10 år, der ligger på 134.736 fugle. Der er nok ingen tvivl om, at flere hårde isvintre efter hinanden har været rigtig hård ved en art som Blishøne. De sidste måneder i 2013 var så til gengæld usædvanligt milde og fuglene har ikke i sædvanligt omfang samlet sig i isfrie områder og er derfor ikke talt i nært samme omfang som andre år. Det plejer især at være de store efterårs- og vintertal, der flytter noget på årstotalen.

Fra vinteren er alle større tal indsendt fra én enkelt loka-

litet 19/1 1200 R, 10/2 1700 R og 21/2 1100 R alle Sebbesund (alle TSE). Fra alle øvrige lokaliteter er de største tal 17/1 587 R og 15/2 600 R begge Skive Fjord (JEAL BJA) og 14/3 550 R Åmølle (TN). I løbet af april, når småsøer og damme bliver fri for is, sker der en spredning af vinterflokkene ud til ynglepladserne, og større ansamlinger er af gode grunde ret så sparsomme.

Ynglefugle er indrapporteret med ca. 350 par. Flest er indsendt fra Lille Vildmose 13/6 med 28 par (PR).

Efter yngletiden samles der flere steder i landsdelen flok-

ke på nogle hundrede. Formentlig er der tale om fældningsflokke. Flest ses 27/7 720 R og 17/8 810 R begge Halkær Sø (begge TSE), 18/8 946 Vilsted Sø (SUT) og 24/8 550 fou. Agger Tange (CHJ). I resten af efteråret er

det de samme tre lokaliteter plus Ulvedybet, der huser de største ansamlinger. De største er 21/9 1550 R Agger Tange (CHJ) og 22/10 1700 fou. Ulvedybet (SEM). Resten af året ses som tidligere nævnt ikke de helt store flokke.

Sum: 55.330. 1. halvår 24.903, 2. halvår 30.427. Indsendere 155.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	5823	5867	5977	3180	2051	2005	3888	6566	7675	7559	3880	859

Trane *Grus grus*

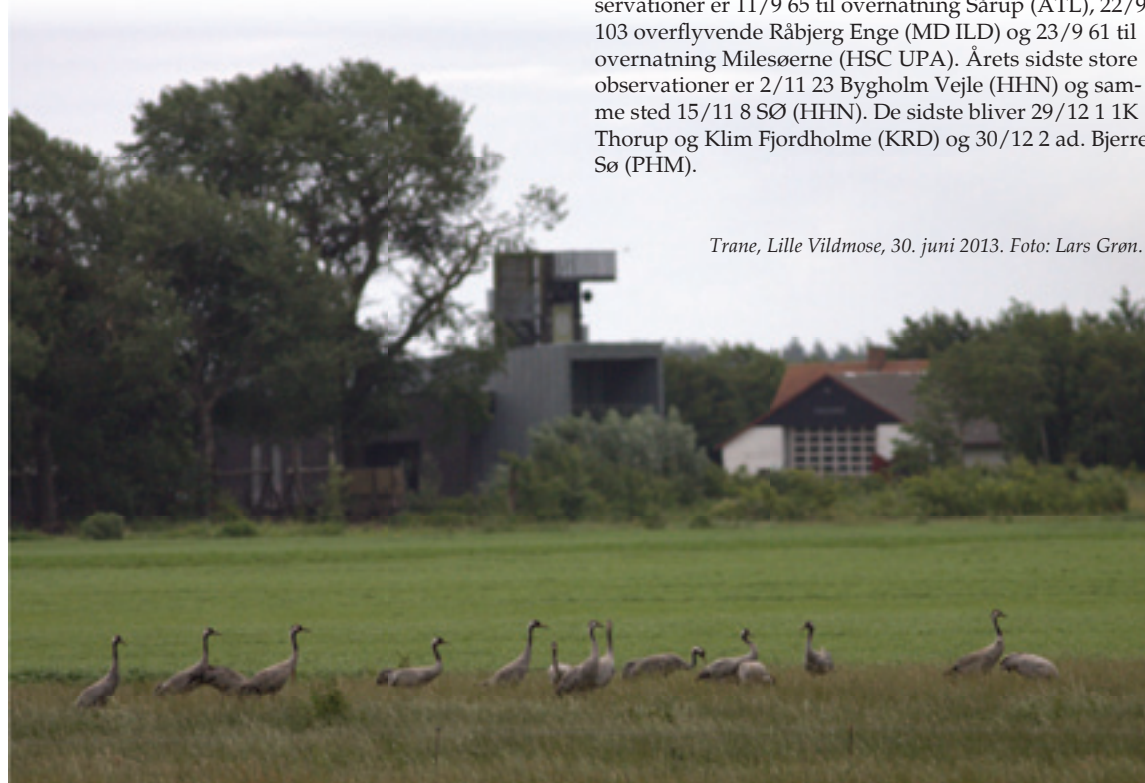
Rekordstor sum, som nok ikke skal tillægges den store betydning, da der er mange gengangere, samt at Trane nok er den fugl i rapporten, som har det højeste antal indsendere. Til sammenligning har Musvåge 283, Havørn 241, forårsbebuderen Viben "kun" 235 og årets store "hit" Ismåge 200 indsendere. At der bliver set Trane i alle årets måneder er ikke helt almindeligt, og i de foregående ti år er det kun sket i 2009.

Årets første er to overflyvende Bygholm Vejle (VAG), 11/1 1 Strandkær (TN) og måske samme fugl 13/1 1 Havnø Vejle (AHO). Første observationer af mere end to fugle er 1-3/3 4 Gårdbo Sø (KEC BKR), 5/3 4 Faddersbøl (SB) og 6/3 4 Selbjerg Vejle (HHN). Årets første tocfrede observation er 11/3 10 Sjørring Sø (KØJ). Mange af forårets store observationer kommer fra Vejlerne, største her-

fra er 18/5 59 Bygholm Vejle (JPK). Af andre store forårsobservationer skal nævnes 9/4 35 Lille Vildmose (GRØN TL DFS) og 12/4 22 Sørig Enge (AØ). Skagen har fire dage hvor træktallet er på ti fugle eller der over, 14/5 10 (EMI), 18/5 10 (CMM), 20/5 14 (KNP JHC JPJP) og 21/5 16 (DBC KKN GGU).

Der er meldt om ynglefugle fra 47 forskellige lokaliteter. I 2009, hvor der blev lavet yngleoptælling af arten, blev antallet af lokaliteter anslået til 42, så 47 er nok et rimeligt antal. Trane er i øvrigt en af de arter, der i det nye Atlas III projekt skal optælles over hele landet.

Andet halvårs største observationer kommer fra Vejlerne og er 8/9 175 til overnatning Bygholm Nordlige Rørskov (JPK), 11/9 ca. 200 Torup Holme (OES) og 11/10 196 Bygholm Vejle (ATL MMLU BSØ). Andre store observationer er 11/9 65 til overnatning Sårup (ATL), 22/9 103 overflyvende Råbjerg Enge (MD ILD) og 23/9 61 til overnatning Milesøerne (HSC UPA). Årets sidste store observationer er 2/11 23 Bygholm Vejle (HHN) og samme sted 15/11 8 SØ (HHN). De sidste bliver 29/12 1 1K Thorup og Klim Fjordholme (KRD) og 30/12 2 ad. Bjerre Sø (PHM).

Trane, Lille Vildmose, 30. juni 2013. Foto: Lars Grøn.

Sum: 11.981. 1. halvår 6135, 2. halvår 5846. Indsendere 291.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	7	5	1013	1467	2708	935	684	1118	2644	1345	46	9

Strandskade *Haematopus ostralegus*

Årets sum er den næsthøjeste i rapportens historie kun overgået af 2009, hvor summen var 66.381. Årets 32 største observationer kommer alle fra Limfjordens østlige munding med lokaliteterne Nordmandshage, Korsholmene og Egense Hage. De 32 observationer har en samlet sum på 17.325, størst er 30/3 1045 Nordmandshage (TN). Der er meldt om territoriehævdende, ynglende

eller ungeførende Strandskader fra 29 lokaliteter, flest 23/5 28 Hirsholm (HSC BHJ) og 14/5 14 Agger Tange (HHN). Der er indberettet ynglende Strandskader i følgende byer: Hjørring, Nørresundby, Aalborg, Gistrup, Viborg og Støvring. Årets sumskema og månedsfordeling er renset for gengangere på enkelt dage.

Sum: 49.763. 1. halvår 28.815, 2. halvår 20.948. Indsendere 208.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1418	2876	8568	3304	1839	2943	6778	7567	6410	4903	2244	913

Klyde *Recurvirostra avosetta*

En årssum, som er pænt over summen i 2012 på 8882, men stadig langt fra rekordsummen fra 2001 på 27.682. Klyden kommer sent til Danmark i 2013, og en marts-sum på 9 er meget lav, men kan sættes i forbindelse med den lange vinter. I 2010 var den 1092, 1161 i 2011 og 1443 i 2012. Årets første observationer er 21/3 2 Nibe Rokklub (MML), 25/3 5 Nibe Havn (RWR PES) og 31/3 2 Bygholm Vejle (AEP).

Om ynglefuglene kan det blandt andet nævnes, at der kun er meldt om 52 par fra Vejlerne (O-DK), en væsent-

lig nedgang fra 124 i 2012. Desuden mange angivelser af op mod 200 ynglefugle i Ulvedybet (mange indsendere), 29-63 par Agger Tange (HHN), 11-15 par Grynderup Sø (KØJ) og 10-15 par Havnø (TN) samt 10-15 par Rettrup Kær (SR).

Årets sidste observationer er til normal tid med 8/10 6 Ulvedybet (KHK), 9/10 1 Arup Vejle (HHN) og 30/10 1 Ulvedybet (OES). Der har tidligere år været enkelte observationer fra november.

Sum: 18.205. 1. halvår 11.754, 2. halvår 6451. Indsendere 150.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	9	4956	5038	1751	1567	4705	161	18	-	-

Klyde, Limfjorden ved Bygholm Vejle, 21. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Stiltneløber, Ulvedybet, 11. maj 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Stiltneløber *Himantopus himantopus*

Et helt utroligt år med det første succesfulde danske ynglefund (se special-artikel) og i alt fund af minimum 7 forskellige fugle. Årets observationer begynder 11-13/5 2 (han og hun) Ulvedybet (RSN JHC KMO KHK m.fl.). De samme to fugle genfindes 14/5 i Lille Vildmose (TBA). Her bygger de rede, lægger æg og opfostrer to flyvefærdige unger, som ses første gang 18/6 (HAC TL m.fl.). Alle fire fugle ses sidste gang 4/8.

Den første observation af Stiltneløber fra Skagen udgøres af 15/5 1 SØ Grenen (OFJ). 10/6 ses to (han og hun) nye Stiltneløbere i Ulvedybet (RSN MON KHP), og også disse dukker op i Lille Vildmose, hvor de ses sammen med yngleparret 18/6 (PR m.fl.). Så i alt 7 forskellige fugle i Nordjylland.

Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Triel *Burhinus oediceus*

Et fotodokumenteret fund 11/5 1 2K+ Butterbakke og Højen, Skagen. Der foreligger hidtil 29 nordjyske fund og 52 i landet som helhed.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Rødvinget Braksvale / Orientbraksvale *Glareola pratincola* / *G. maldivarum*

I rapporten fra 2012 nævnes et fotodokumenteret fund af en Rødvinget Braksvale: 25/5-2012 1 sdr. Agger Tange. Dette fund er af SU godkendt til at være en ubestemt

Rødvinget braksvale/Orientbraksvale.

Både Rødvinget Braksvale og Orientbraksvale er SU-arter.

Hvidbrystet Præstekrave *Charadrius alexandrinus*

Der blev ikke set fugle i 2012, og 2013 byder kun på en enkelt observation, 20/6 1 Agger Tange (PSC).

Lille Præstekrave *Charadrius dubius*

Rekordsum, som overgår den tidligere fra 2012 med 8 fugledage. 40% af årssummen kommer fra lokaliteten Viskum og skyldes talrige indrapporteringer af de samme fugle. Årets første Lille Præstekrave er normalt en april-fugl, dog er der observeret fugle i marts måned i 4 ud af de sidste 10 år. Årets første er 10/4 3 Viskum (TBR TRK), 11/4 4 Fyrkat Engsø (CSS) og 11/4 1 Viskum (TRK LM). Første halvårs største observationer er 16/4 9 Fyrkat Engsø (CSS), 28/4 8 Ulvedybet (GRØN) og 19/4 7 Viskum (TBR).

Sum: 599. 1. halvår 330, 2. halvår 269. Indsendere 76.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	123	150	57	167	94	8	-	-	-
Viskum – sum	-	-	-	48	40	28	92	32	-	-	-	-

Der er meldt om ynglefugle på tolv lokaliteter, heraf ti lokaliteter med ét par samt Aggersund og Uggerby Strand med hver 2 par.

Efterårstrækkets største observationer kommer alle fra Viskum, 16/7 13 (TBR), 30/7 16 (TBR LM TRK) og 8/8 11 (LM TRK). Årets sidste observationer er 7/9 1 Lille Vildmose (GGU), 8/9 1 Grenen (ROC EKR EC) og 14-20/9 1 Juelstrup SØ (TSE). I de sidste ti år har der været 6 år, hvor de sidste fugle har været set i september og 4 år, hvor de har været set i august.

Stor Præstekrave *Charadrius hiaticula*

En pæn sum, som er 3360 højere end summen i 2012, men stadig et stykke fra summen i 2008, som var 18.617. Årets første fugle bliver set 5/3 1 Nordstrand, Skagen (ROC), 6/3 4 Strandby (JKA) og 6/3 3 Agger Tange (JLØ). I de foregående 10 år har der været 4 år med observationer i januar og 10 år med observationer i februar, så lidt usædvanligt med ingen fund i februar, hvilket dog kan tilskrives en lang vinter.

Der er meldt om ynglefugle på 18 lokaliteter, hvor de største er 7/5 10 Ulvedybet (HAC), 4/7 22 Grenen (MHH) og 5/7 10 Nordmandshage (KAH).

Sum: 13.456. 1. halvår 3010, 2. halvår 10.446. Indsendere 185.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	133	931	1546	400	950	8048	1387	61	2	-

Stor Præstekrave pull., Hjørdemål Klit, 15. juni 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

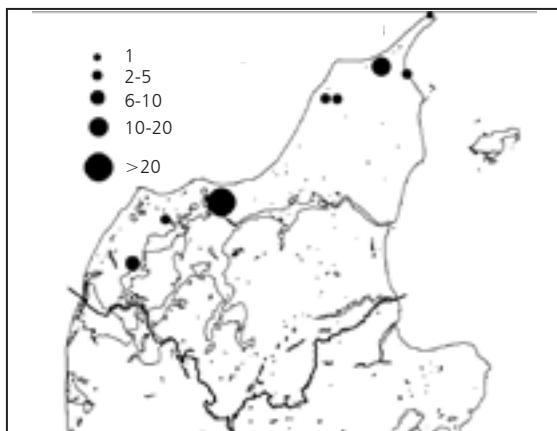
Pomeransfugl, Thorup Fjordholme, 18. maj 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård Naturfoto.

Pomeransfugl *Charadrius morinellus*

Forårstrækket af Pomeransfugl i Nordjylland er hurtigt overstået i 2013, og der er ingen observationer fra efteråret. I alt ses minimum 74 forskellige fugle af 31 indsendere.

Der går kun 13 dage fra den første ses 9/5 til den sidste observation 21/5. De fem foregående år har et lidt større spænd mellem første og sidste observation. Således 27/4-25/5 i 2008, 26/4-23/5 i 2009, 2-24/5 i 2010, 24/4-19/5 i 2011 og 17/4-22/5 i 2012.

Der er meldt om observationer fra 8 lokaliteter, alle nævnes: 9/5 1 Ø Nordstrand, Skagen (KNP JHC RS m.fl.), 11/5 3, 12/5 2, 13/5 4 og 14/5 6 alle Skyum (EA MAKR), 11/5 3, 12/5 2, 13/5 11 og 14/5 5 alle Gårdbo Sø (CSS KUP MHH m.fl.), 13/5 15, 14/5 13, 15/5 37, 16/5 19, 17/5 5, 18/5 31, 20/5 3 og 21/5 1 alle Thorup og Klim Fjordholme (HRC JHC HHN JPK m.fl.), 14+17/5 5 Revlbuske (POHP HHN JBE MOK), 14/5 5 Jerup Strand (BCS), 16/5 5 og 17/5 1 Bakholm (HHL AØ HHL) samt 17/5 4 Sønder Harritslev (BHJ).

Pomeransfugl i Nordjylland 2013. Maxtal pr. lokalitet.

Hjejle *Pluvialis apricaria*

En ret normal årssum, som er mindre end i 2011 og større end i 2012. Det er ret normalt, at der er måneder hvor der ikke registreres Hjejle. Det kolde forår gør, at der er få observationer i det tidlige forår. De foregående fem års martssum er mellem 4319 og 14.549 så de 4 i 2013 er absolut i den lave ende. Årets første er 9/3 4 SV Vesløs Vejle (HRC SUB), 8/4 3 Lille Vildmose (PR) og 10/4 8 Lille Vildmose (BKR). Første halvårs største observationer er alle fra områder ved Limfjorden, 20/4 3000 NØ Østerild Dæmningen (BLR), 4/5 5000 Nees Sund (HHL)

og 4/5 2500 Agerø (EA).

Årets meget glædelige oplysning er, at der har været et par ynglende Hjejler på Agger Tange, som fik to unger (Naturstyrelsen).

Andet halvårs største observationer er 16/10 35.000 Agger Tange (SA JJA DMB JES m.fl.), 24/10 14.500 Arup Vejle (HHN), 25/10 16.500 Ulvedybet (OES) og 2/11 29.700 Agger Tange (JPK HAC). Årets sidste observationer er 6/12 29 Lille Vildmose (HAC), 6/12 275 Bøstrup (FRO) og 12/12 1 Vesløs Vejle (HRC SUB).

Sum: 485.422. 1. halvår 40.333, 2. halvår 445.089. Indsendere 171.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	4	21099	19177	53	2916	48427	35710	246307	109313	2416

Strandhjejl *Pluvialis squatarola*

En ret normal årssum, som er 157 højere end i 2012. At der ses ret få fugle i årets tre første måneder er ret normalt og indenfor de foregående 10 år var der heller ingen fugle i de tre måneder i 2003 og 2007. Årets første observationer kommer først midt i april, 16/4 3 Østerkær Enge (RSN MON) og 17/4 1 Jerup Strand (BKR), og først 5/5 kommer årets tredje observation 1 Ulvedybet (RSN). Første halvårs største observationer er 18/5 78 Gerå (SØP),

21/5 150 Knobgrund, Læsø (PR) og 22/5 77 Østerkær Enge (RSN).

Andet halvårs største er 11/8 130 Nordmandshage (PR), 1/10 109 Ulvedybet (OES) og 6/10 145 Agger Tange (GGU). Mon ikke der kommer observationer fra januar 2014, idet årets sidste er sene 28/12 2 Bygholm Vejle (GGU), 31/12 5 Mågerodde (ASB) og 31/12 1 Gjøll Bredning (BKR).

Sum: 4640. 1. halvår 821, 2. halvår 3819. Indsendere 95.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	805	12	149	1020	574	1550	517	9

Vibe *Vanellus vanellus*

Summen har et ret markant fald på hele 69.083 i forhold til summen i 2012, og vi skal tilbage til 2005 for at finde en lavere årssum, her var den 124.106. At der ikke er observationer i alle årets tolv måneder er ret usædvanligt. I de foregående 10 år er det kun sket i 2010, hvor der ikke var observationer i december. Første halvårs største observationer er 13/4 1620 N Aså (SØP), 21/6 400 (AK), 22/6 800 (SPP) og 25/6 775 (PR) alle Lille Vildmose. Der meldes om ynglefugle fra 63 forskellige lokaliteter, flest 172 par Bygholm Vejle (O-DK), 14/5 190 ynglefugle Agger Tange (HHN) og 20/6 162 ynglefugle Lille Vildmose (TAF). Mange af efterårets største observationer kommer fra Ulvedybet, flest i perioden 29/10-4/11, hvor der er flere indrapporteringer på 3-4000 fugle (OES KCM). Af andre store observationer skal nævnes 8/9 3000 Skive Fjord (TN) og 11/11 2000 Toftegårds Enge (PES VAG).

Vibe pull., Lille Vildmose, 7. juni 2013. Foto: Lars Grøn.

Sum: 185.606. 1. halvår 19.311, 2. halvår 166.295. Indsendere 235.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	10	3145	7871	2344	5941	16475	36554	38616	46248	27499	903

Islandsk Ryle *Calidris canutus*

En årssum tæt på middelsommen for de foregående 10 år på 8006.

Fra første halvår kan følgende større obs nævnes fra vestkysten 5/5 45 Agger Tange (HHN), fra østkysten 20/5 30 Stensnæs, Voerså og Sørå (UTE), 21/5 55 Gerå enge og strand (HAC) og 28/6 40 Hou Nordstrand (OK). Desuden fra Læsø 21/5 120 Knobgrund (PR) og fra Limfjorden 21/4 20 Bygholm Vejle (TVI).

Fra andet halvår kan fra vestkysten nævnes Agger Tange 22/7-21/9 2643 med de største 17/8 665 (TRK), 20/8 232 (HHN) og 24/8 400 (MMR), fra østkysten Jerup Strand

22/7-7/10 151 med største 3/9 24, 9/9 25 og 20/9 33 (alle BKR), Gerå 4/7-19/9 321 med største 6/8 60 og 20/8 50 (begge HAC), Hou Nordstrand 6/8-13/11 1779 med største 19/8 og 2/9 150 og 9/9 300 (alle OK) og Nordmandshage 23/7-18/11 1155 med de største 3/9 180, 19/9 220 og 22/9 232 (PR). Endelig kan fra Limfjorden nævnes Ulvedybet 4/7-27/10 308 med største 31/7 33 (RSN), 1/8 33 (ATL) og 31/8 60 (OES) samt Vejlerne 16/7-28/9 199 med største 17/8 21 Pytodde (JPK), 18/9 35 Bygholm Vejle (JPK) og 19/9 35 Bygholm Vejle (EA).

Sum: 8266. 1. halvår 492, 2. halvår 7774. Indsendere 90.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	24	2	2	77	312	75	493	3575	3404	220	82	-

Sandløber, Lild Strand, 21. august 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Sandløber *Calidris alba*

Årssummen er næsten på samme størrelse som middelsommen for de foregående 10 år på 10.066.

Fra første halvår stammer de største obs primært nordfra langs Vendsyssels kyster samt på Læsø, hvor der er færre besøg på lokaliteterne end på fastlandet. Her kan nævnes følgende obs fra Skagen, 2/1-17/5 707 med største fra 20/2 Grenen 120 (CSS). Fra vestkysten kan nævnes Hirtshals 12/1-6/4 1026 med største 19/1 190 (KUP) og 21/2 58 Saltum Strand (SEM). Fra østkysten nævnes Jerup Strand 1/1-19/6 784 med største 1/4 77 (BKR) og Gerå 9-27/5 657 med den største 25/5 200 (RSN). Endelig er der fra Læsø 28/3-5/6 1012 med største Stokken (Store-Knotten) 19/5 270 og 21/5 315 Havrevlen (begge

PR).

Fra andet halvår er der fra Skagen 12/7-29/12 1455 med flere obs på over 100 fugle. Her nævnes den største 24/11 200 Grenen (ROC). Fra vestkysten kan nævnes 1/12 107 Østerklit (SWJ), Tversted Strand 2/9-23/12 251 med største 7/12 92 (MCH), Uggerby strand 13/8-16/11 456 med største 1/9 80 (PHP) og Agger Tange 25/7-21/12 318 med største 17/8 80 (TRK). Fra østkysten nævnes Jerup Strand 27/7-14/11 292 med største 14/11 87 (BKR) og Nordmandshage 27/7-17/9 108 med største 7/8 52 (PR). Endelig nævnes fra Limfjorden Ulvedyb 27/7-18/10 21 med største 18/10 6 (KCM).

Sum: 9853. 1. halvår 5356, 2. halvår 4497. Indsendere 115.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	937	891	924	634	1951	19	47	791	1037	619	949	1054

Dværgryle *Calidris minuta*

Årssummen er tæt på middelsommen for de foregående 10 år på 627.

Årets første fugle ses 3/5 1 Agger Tange (MOK). Derudover kan fra første halvår nævnes følgende, 11/5 2 Bygholm Vejle (O-DK), 11/5 2 Grynderup Sø (DMB) og 9/6 2 Bygholm Vejle (O-DK), som er de sidste i 1. halvår.

Andet halvårs første obs er 19/7 1 Dokkedal (AK) og 20/7 1 Mulbjerg (TSE). Fra Grenen 2-16/9 34 med største 3/9 6 og 4/9 5 (ROC). Fra vestkysten nævnes Uggerby Strand 10/8-15/9 27 med største 10/9 5 (RSN) og Agger Tange

25/7-13/9 178 med de største 15/8 27 (EA), 17/8 29 (TRK) og 13/9 30 (OA). Fra Limfjorden kan nævnes Ulvedyb 30/7-1/10 225 med største 1/9 12 (RSN), 7/9 11 (KBC) og 11/9 11 (RSN) og Vejlerne 26/7-18/9 61 med de største fra Bygholms Nordlige Rørskov 18/8 7, 19/8 9 og 21/8 5 (alle HHN). Endelig nævnes indlandslokaliteten Vejrum Vestsø 31/8-18/9 25 med de største 5/9 6 og 11/9 4 (TRK) og 13/9 4 (TBR). Årets sidste fugl ses 5/10 1 Røddhus Strand (JG).

Sum: 646. 1. halvår 14, 2. halvår 632. Indsendere 67.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	12	2	19	305	307	1	-	-

Temmincksryle *Calidris temminckii*

Årssummen er højere end middelsommen for de foregående 10 år på 943.

Årets første iagttagelser er begge fra 4/5: 6 Ulvedyb (KMO) og 7 Lønnerup Fjord (HRC). Fra første halvår nævnes fra Limfjorden Isbakkeholm 9/5 12 (JLJ) og 11/5 13 (RSN), Ulvedyb 4-28/5 332 med de største 11/5 40

(RSN), 17/5 28 (RSN) og 18/5 45 (RWR) og Vejlerne 4/5-9/6 205 med de største Lønnerup Fjord 5/5 21 (HHN) og 9/5 19 (AKV) og 11/5 129 Bygholm Vejle (O-DK) og Grynderup Sø 7/5-18/5 101 med de største 9/5 21 og 11/5 27 (DMB) og 14/5 12 (LSN). Endelig kan fra indlandslokaliteter nævnes Lille Vildmose 6-27/5 99 med

største 12/5 19 (TLP RSN) og 17/5 20 (KBC) og Viskum 9-17/5 28 med den største 17/5 10 (TBR). Første halvårs sidste er 27/5 1 Lille Vildmose (UTE) og 1 Grenen (KNP), 28/5 2 Ulvedyb (RSN) og 9/6 1 Bygholm Vejle (O-DK). Fra andet halvår er de første 2/7 1 Lille Vildmose (PR), 12/7 3 Jerup Strand (LAM) og 16/7 2 Ulvedyb (RSN). Fra vestkysten nævnes Agger Tange 25/7-28/8 17 med den største 25/7 5 (JBE). Fra østkysten Jerup Strand 12/7-

14/8 8 med største 12/7 3 (LAM). Fra Ulvedyb 16/7-7/9 45 med største 30/7 5 og 11/8 6 (RSN) og Vejlerne 18/7-25/8 35 med største 25/7 6 Bygholm Vejle og 8/8 8 Bygholm Vejle (VFL) og 18/8 5 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN). Endelig kan nævnes Lille Vildmose 2/7-19/8 11 med observationer af 2 fugle 27/7 og 28/7 (DFS) og 3/8 (TBR). Årets sidste er 1+7/9 1 Ulvedyb (RSN KBC) samt 7/9 1 Uggerby Å (SWJ).

Sum: 1014. 1. halvår 886, 2. halvår 128. Indsendere 73.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	885	1	47	78	3	-	-	-

Stribet Ryle *Calidris melanotos*

Fire til seks fugle er observeret. Fra foråret 4/5 1 Lønnerup Fjord (HRC) og 11-12/5 1 Grynderup Sø (DMB). De andre er fra andet halvår, 16/7 1 ad. Ulvedyb (RSN MON), 12-21/8 1 ad. Ulvedyb (RSN m.fl.) er nok en

ny fugl samt 13-14/9 1 1K Vejrum Vestsø (TBR m.fl.) og 12-14/10 1 1K Vejrum Vestsø (TBR m.fl.), som også kan være en ny.

Stribet Ryle og Brushøne, Ulvedyb, 12. august 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Krumnæbbet Ryle *Calidris ferruginea*

Årssummen er noget større end middelsummen for de foregående 10 år på 906. Meget få fugle i første halvår. Årets første fugle er fra Ulvedyb. Her ses 11/5-10/6 11 fugle (max antal to fugle) med de første 11/5 1 (RSN) og 12/5 2 (JMPJ). Herudover er der følgende obs fra første halvår: 9/6 2 Bygholm Vejle (O-DK) samt 17-18/6 1 (RSN SSL) og 20/6 2 alle Gerå (HAC), som er de sidste fra første halvår.

Andet halvårs første fugle er 13/7 1 og 14/7 2 begge Viskum (TBR). Fra vestkysten nævnes Agger Tange 22/7-13/9 348 med de største 3/8 45 (CHJ), 17/8 49 (TRK) og 19/8 30 (TVN). Fra østkysten nævnes Jerup Strand 27/7-

7/10 36 med de største 29/8 7 (BKR), 4/9 6 (PES) og 9/9 7 (BKR), Gerå 29/7-19/9 75 med de største 29/7 18 (RSN) og 16/8 10 (HAC) og Nordmandshage 23/7-24/9 34 med de største 2/8 5, 27/8 9 og 3/9 9 (PR). Fra Limfjorden ses ved Ulvedyb 30/7-28/9 430 med de største 19/8 75 (OES), 21/8 30 (CSS) og 23/8 45 (HAC) og Vejlerne 20/7-18/9 106 med de største 7/8 8 Bygholm Vejle (GBL), 23/8 8 Bygholm Vejle (HRC) og 7/9 15 Østerild Fjord (AS). Endelig ses ved indlandslokaliteten Viskum 13/7-3/8 9 (TBR TRK), alle observationer af 1-2 fugle. Årets sidste fugle er 7/10 1 Jerup Strand (BKR) og 9/10 1 Grenen (ROC).

Sum: 1131. 1. halvår 17, 2. halvår 1114. Indsendere 70.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	9	8	182	716	212	4	-	-

Sortgrå Ryle *Calidris maritima*

En årssum under middel for de foregående 10 år på 529. Fra 1. halvår kan fra vestkysten nævnes Hanstholm, hvor der 2/1-16/2 ses 64 med de største 6/1 6 Hanstholm Havn (SA) og 5/2 6 Roshage (JBE) samt 6/2 13 Agger Tange (HHN) og fra Læsø 14/2 65 Østerby Havn (LG). Dette er et stort antal for Nordjylland. Siden 2005 er der følgende andre observationer af 50 fugle eller mere, 3/5 2011 94 Nordre Rønner (KO), 11/3 2010 80 Hirtshals fyr (PHP) og 1/2 2005 50 Agger Tange (PHA). Forårets sidste fugle

er 26/3 1 Hirtshals Fyr (BHJ), 20/4 3 Vigso (LP) og 8/5 2 Gammel Skagen (ROC MOM). Efterårets første fugle er fra Hanstholm, 27/9 3 Havnen (JBE) og Roshage 5/10 3 og 6/10 1 (TS). Fra Hanstholm ses samlet 27/9-31/12 97 med de største 23/12 8 Roshage (KHK), 29/12 8 Havnen (LAM) og 31/12 10 Roshage (HAC CR JLA ESA). Desuden ses ved Agger Tange 6/10-10/12 50 med de største 2/12 18 og 4/12 18 (JCJE) og 10/12 10 (KØJ).

Sum: 347. 1. halvår 179, 2. halvår 168. Indsendere 73.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
56	108	8	3	4	-	-	-	3	16	36	113

Almindelig Ryle *Calidris alpina*

Årssummen er mindre end middelsummen for de foregående 10 år på 164.205. Fra første halvår er de største tal fra Læsø 16/5-30/6 10.171 med de største 18/5 5000 Bovet Bugt og 21/5 5000 Knobgrund (begge PR). Fra Agger Tange følgende rastende/trækkende fugle 19/1-25/6 3049 med de største 14/4 410 (KØJ) og 10/5 640 (CAN). Fra østkysten nævnes følgende trækkende/rastende fugle, Jerup Strand 3/3-26/6 563 med de største 29/5 276 (KNP) og 30/5 134 (BKR) og Gerå 5/5-29/6 1215 med de største 21/5 390, 28/6 180 og 29/6 350 (alle HAC). Endelig kan fra Limfjorden nævnes fra Ulvedyb, 15/4-28/6 1972 med de største 4/5 120 (EMI), 8/5 200 (IZN) og 11/5 310 (JHC) og 13/5 120 (GBL) og Vejlerne 2/1-28/6 1152 med de største 15/4 140 Østlige Vejler (O-DK), 7/5 172 Vejlerne (O-DK) og 11/5 390 Bygholm Vejle (O-DK). Fra andet halvår nævnes følgende trækkende/rastende fugle, Grenen 3/7-5/11 974 med max. 4/9 105, 5/9 130 og 23/9 74 (alle ROC). Fra vestkysten kan nævnes Uggerby Strand 10/8-16/11 866 med de største 18/8 110 og 30/8 130 (AØ) og 3/9 130 (PHP) og Agger Tange 22/7-

7/12 26.369 med de største 17/8 11.500 (TRK), som er årets største obs, 25/8 1960 (KØJ) og 410 2500 (JG). Fra østkysten nævnes Jerup Strand 2/7-24/11 4276 med de største 29/8 368 (BKR), 4/9 470 (PES) og 9/9 336 (BKR), Gerå 2/7-14/10 9656 med de største 28/8 1000, 6/9 1200 og 7/10 1350 (alle HAC), Hou Nordstrand 1/7-17/11 8695 med de største 16/9 1000 og 28/9 520 (begge OK), Nordmandshage 4/7-12/12 15.591 med de største 27/8 670, 3/9 800 og 24/9 1475 (alle PR) samt Als Odde 8/9-2/11 5848 med de største 26/9 3000 og 1/11 2227 (begge TN). Fra Læsø nævnes 26/10 1100 Vester Nyland og Kirkeflod (KOL) og fra Limfjorden Ulvedyb 3/7-9/12 10.229 med de største 31/8 400, 22/10 2200 og 25/10 2500 (alle OES) og Vejlerne 16/7-30/12 4887 med de største 17/8 542 hele lokaliteten (O-DK), 25/8 545 Bygholm Vejle (BJA) og 18/9 447 Bygholms Nordlige Rørskov (JPK). Endelig kan følgende to indlandslokaliteter nævnes, Juelstrup Sø 6/7-10/10 25 med den største 6/10 16 (TSE) og Vejrum Vestsø 10/8-29/10 73 med den største 13/9 10 (TBR).

Sum: 125.199. 1. halvår 19.450, 2. halvår 105.749. Indsendere 164.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
62	87	132	2299	15881	989	2585	36049	30597	26962	8802	219

Almindelig Ryle, Pytodde, 13. august 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Engryle *Calidris alpina schinzii*

Både for Nordjylland og på landsplan ser bestanden af ynglepar ud til at være stabil til en svag fremgang i for-

hold til 2012, som det kan ses af skemaet..

Engryle, Bygholm Vejle, 9. juni 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Lokalitet (tællere i 2013 i parentes)	2012	2013
Læsø (PR)	15	16-18
Nørholm Enge (HAC)	1	1
Ulvedybet (HMT)	0-2	2
Bygholm Vejle (HHN/O-DK)	56	58
Arup Vejle (HHN/O-DK)	2	4
Agger Tange (JJA)	14-16	21
Danmark Total	125-133	141-145*

Ynglebestand af Engryle fordelt på nordjyske lokaliteter, foruden den samlede landsbestand, 2012 og 2013.
*) To lokaliteter uden for Nordjylland er ikke optalt i 2013, her er tallene fra 2012 indsat (HAC).

Kærløber *Limicola falcinellus*

Årssummen er under middelsummen for de foregående 10 år på 57. Observationerne dækker over ca. 22-25 forskellige fugle.
Foråret domineres af optællinger fra den traditionelle rasteplads ved Gerå. Her ses årets første fugle til normal tid, således 18/5 5 (RSN MON SØP), og fra samme lokalitet følgende: 19/5 1 (JHC), 20/5 3 og 21-22+26/5 2 (HAC RSN AHO). Derudover blot 26/5 1 Jerup Strand (BKR) og 28/5 2 Gjølvej, Ulvedybet (RSN).

Første fugl på returtrækket er 4+6/7 1 ad. Gerå (RSN OK). Derudover følgende observationer: 26/7 1 S Nordmandshage (PR), 25/7+6/8 1 Agger Tange (JBE SA PLO), 29/7+7-8/8 1 ad. Gerå (RSN HAC), 7+9/8 1 Nordmandshage (PR), 7/8 1 Bygholm Vejle (GGU), 16+20/8 1 1K Gerå (HAC), 22/8 1 1K Østerild Fjord (JVI), 24+28/8 1 1K Agger Tange (SAL), 25/8 2 Bygholm Vejle (BJA), 27/8 2 1K Nordmandshage (PR) og 27/8 1 Ulvedybet (ATL).

Sum: 41. 1. halvår 20, 2. halvår 21. Indsendere 17.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	20	-	5	16	-	-	-	-

Prærieløber *Tryngites subruficollis*

21-27/8 1 ad. Perlen, Ulvedybet (HHN MON m.fl.). Fundet udgør det 44. danske og det 12. nordjyske fund af arten. Derudover er fundet det andet godkendte fund af ar-

ten fra Ulvedybet. Arten er udbredt i Nordamerika. Arten er SU art.

Prærieløber (til venstre), Ulvedybet, 21. august 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Brushane *Philomachus pugnax*

Et år over gennemsnittet for de sidste 10 år, som ligger på knap 10.000. Alligevel 50% under de mængder, der blev set op igennem 80-90'erne. Arten overvintrer jævnligt i små antal i den vestlige del af Limfjorden. Det er generelt også i dette område, at de forårstrækkende fugle ankommer først, og for det vestlige område af Nordjylland (lokaliteter som Mors, Agger Tange, Vejlerne) er ankomstdatoen i gennemsnit 18/3 set over de sidste 10 år (29/2-14/4). For den østlige del er forårsankomsten 31/3 i gennemsnit (5/3-20/4). Med den hårde og lange vinter dukkede de første i år op 14/4 20 Agger Tange (HHN KØJ).

Under forårstrækket ses de største flokke på Agger Tange: 28/4 143, 3/5 137 og 6/5 123 (SPP MOK TKK). Derudover tælles 5/5 60 Vesløs Vejle (AS) og 6/5 25 Ulvedyb (PES).

Sum: 11.108. 1. halvår 1947, 2. halvår 9161. Indsendere 132.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	549	1215	183	635	5275	2916	331	4	-

Enkeltebekkasin *Lymnocyrtus minimus*

Arten, som ses bedst/kun med gummistøvler på! En lokalitet står for ca. 1/3 af alle fugle og har samtidigt en dag, med hvad der kan være rekordantal for det nordjyske i nyere tid. Ellers et år over gennemsnittet for de sidste 10 år på 90 fugle.

Vinteren har 9/1 2 Bygholm Vejle (HE) og 24/2 1 Lindeneborg Å (AHO). Forårstrækket sætter ind sidst i marts med 23/3 1 Skive Fjord (JEAL) og største bliver 24-25/3 3 Skals Enge (TRK CSS). Sidste på trækket er 24/4 1 Tofte Skov (RSN). Ingen sommerfund og ikke noget usædvanligt i det – kun 2 fund fra juni de sidste 30 år!

Sum: 116. 1. halvår 18, 2. halvår 98. Indsendere 32.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	1	12	3	-	-	-	-	4	79	13	2

Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago*

33% flere fugle i år sammenlignet med gennemsnittet for de foregående 10 år. Andet halvår skiller sig meget positivt ud. Få bekkasiner i en meget lang vinter. I foråret ses ubetydelige forekomster ud over 12/4 29 (RSN) og 22/4 42 (PR) – begge Lille Vildmose.

Fra ynglefronten ses/høres 159 territoriehævdende hanner på 51 lokaliteter med flest 6/5 15 Vesløs Vejle (HRC) og 21/6 17 Lille Vildmose (PR).

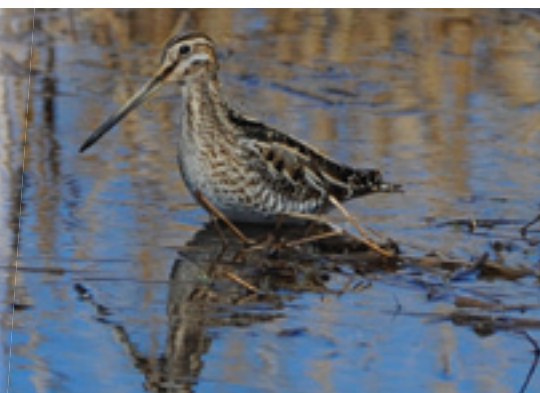
Mange store flokke i efteråret. Alle på 150 eller derover nævnes: 12/8 150 Ulvedyb (RSN), 4/9 150 Boller Enge (RSN VF BR MON), 27/10 150 Hovsør Røn (HRC). Vejrum Vestso skal fremhæves for adskillige store antal over en række datoer i august-oktober med 14/9 292 som største (TBR TRK). Lokaliteten har desuden 17/10 200 (TBR).

Sum: 12.403. 1. halvår 865, 2. halvår 11.538. Indsendere 171.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
8	2	44	324	328	159	299	5242	3557	2098	331	11

Ynglefugle: Vestlige Vejler 1 og Østlige Vejler 13 (O-DK). Efterårstrækket domineres af Ulvedyb, hvor der bliver talt flittigt op, men som også kan fremvise de største antal. Der indledes med de adulte fugle 16/7 80 Ulvedyb (RSN MON) og 30/7 60 samme sted, men nu med 30% 1K-fugle (RSN PHK MON). I august ses 2/8 160 Ulvedyb (RWR), 13/8 85 Thisted Sø, Nørreådal (LM), 23/8 92 Grynderup Sø (SA), 24/8 310 Agger Tange (CHJ) og 31/8 300 Ulvedyb (OEJ). Årets største 8/9 455 1K Ulvedyb (RSN KHK) efterfølges senere på måneden af en pæn obs fra Vejlerne 18/9 90 Kogelaks (JPK). Resten af året ses kun småflokke, og til trods for mildt vejr ses sidste allerede 2+4/11 1 Ulvedyb (KMO OES) og 2 Hovsør (JPK).

I efteråret ses første på Hirsholm 21/9, en fugl udtrækkende mod øst, efter at have rastet på stranden (HAC)! Ellers bemærkes 4/10 23 Ulbjerg Klint (FRO), hvor han trådte dem op på en meget mudret eng. Det er største nordjyske observation i mange år. Næststørste er 16/10-2005 22 Nors Sø (RT). Der ses op til 6 fugle i området omkring Ulbjerg Klint til og med 12/10 (MHH). Andre større forekomster: 12/10 5 Hirtshals (MON), 18/10+17/11 5 Simsted Ådal (EM). Årets sidste er 17/12 1 Ska-gen (ROC), som vælger at lette på hele 25 meters afstand – altså fuglen!

Dobbeltbekkasin, Lille Vildmose, 10. april 2012. Foto: Jan Skriver.

Tredækker, Boller Enge, 3. september 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Tredækker *Gallinago media*

Året er præget af en stor forekomst i efteråret. Fra foråret ét fund, 11/5 2 Bygholm Vejle (O-DK). I efteråret ses første 29/8 1 Simested Ådal, Ravnkilde (SSL) og 3/9 3 (1 ad. + 2 1K) Boller Enge, Tårs (RSN). På sidstnævnte lokalitet ses 5 rastende fugle 4/9 – et ganske stort tal (RSN

MON VF BR) og 6/9 ses 1 levende + 1 død samme sted (SKI RSN MCH). Lille Vildmose har 4/9 1 (GRØN) og Skagen slutter af 8/9 med 1 ved kolonihaverne/Nedre Mose (KEC). Summen på 23 dækker vel reelt over ca. 10 forskellige individer.

Sum: 23. 1. halvår 2, 2. halvår 21. Indsendere 8.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	2	-	-	1	20	-	-	-

Langnæbbet Sneppeklire *Limnodromus scolopaceus*

Et dokumenteret fund af en fugl fra Bygholm Vejle i juni. Det er ikke mere end 3 år siden arten sidst blev set i Lille Vildmose i 5 dage. Et ophold for fuglen, som brat endte i kløerne og gabet på først en Spurvehøg og efterfølgende en ræv.

Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Rødben og Langnæbbet Sneppeklire,
Bygholm Vejle, 9. juni 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Skovsneppe, Portlandsmosen, 16. marts 2013. Foto: Jan Skriver.

Skovsneppe *Scolopax rusticola*

Et ret gennemsnitligt år – 253 over de seneste 10 år. Alle observationer på 4 eller flere fra 1. halvår nævnes: 12/1 4 Jerup Hede (SWJ), 15/4 5 Skagen Klitplantage (SWJ), 13-14/5 5 sy. Læsø (JA). "Pistende" fugle er i ynglesæsonen primært hørt fra Læsø med op til 10 fugle (JA JJO).

Efteråret og vinteren byder bl.a. på 10/11 4 dødfundne

Sum: 257. 1. halvår 155, 2. halvår 102. Indsendere 86.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	23	11	50	50	18	3	7	2	-	13	54	26

Skagen (ROC), 30/11 5 R Skagen Klitplantage (SWJ) og årets største 7/12 7 R Jerup Hede (SWJ). Jagtudbyttet af Skovsneppe var i 2009 (seneste tal) på over 65.000 i Danmark, så det er bemærkelsesværdigt få, vi får registreret. Men de er der.

Stor Kobbersnepe *Limosa limosa*

Årets sum er et stykke under gennemsnittet (2026 ex i gennemsnit over 10 år). Godt halvdelen (800 ex.) er fra Vejlerne. Normal ankomstdato er 14/3 ud fra de sidste 10 års gennemsnit. Første ankommer 3/4, hvor de første sætter landingsstellet på Bygholm Vejle (AS), og snart følger flere efter. På nær 15/4 1 Tissing Vig (ASB) er alle observationer i april fra enten Vejlerne, Agger Tange eller Ulvedybet. Udenfor de tre sidstnævnte lokaliteter ses i maj følgende: 2/5 1 Skals Enge (EM), 6/5 1 Lille Vildmose (PR HAC), 7/5 1, 21/5 1, 23/5 3 Jerup Strand (JN JHC BOJ IO m.fl.) og 17/5 1, 18/5 2, 27/5 1 Grynderup

Sum: 1368. 1. halvår 937, 2. halvår 431. Indsendere 103.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	237	438	262	365	62	4	-	-	-

Sø (DMB OL).

Ynglefugle: Vejlerne har 96 par (O-DK HRC), hvor af de 91 er på Bygholm Engen og 5 i Vesløs Vejle samt Agger Tange 27 par (HHN).

Hovedparten af fuglene trækker som altid væk meget hurtigt efter ynglesæsonen og allerede i starten af august er de stort set borte. Alle de største sensommerflokke ses på Agger Tange og med de største antal: 22+25/7 43 (KØJ SA) og 27/7 49 (KØJ). Efter 4/8 30 Agger Tange (HHN) ses der kun encifrede antal. Årets sidste er 7+8+11/9 1 ad. vdr. R Ulvedybet (SSC RSN KBC).

Islandsk Stor Kobbersneppe *Limosa limosa islandica*

Et rekordstort år. Da næsten alle sene Stor Kobbersneppe anses for at være denne race, er de flyttet her til.

Racen blev først så småt konstateret i det nordjyske fra 1997 og er de senere år blevet ret almindelig om efteråret.

En enkelt observation fra foråret: 14/4 7 sdr. Agger Tange (HHN).

Første i efteråret bliver 17/7 1 ad. Bygholm Vejle (HHN).

I Ulvedybet ses fugle i perioden 30/8-30/10 med de største tal 7/9 38 1K + 1 ad. (RSN), 9/9 35 (OES) og 11/9 32 1K (RSN m.fl.). I Vejlerne ses jævnligt fugle i hele perio-

den mellem 22/8 og 18/10 og med de største tal 14/9 17 1K (HRC), 30/9 21 1K og 6/10 22 – alle Kærup Holme/Kogleaks (HRC HHN TS).

Uden for disse lokaliteter ses overvejende enkelte spredte fugle i Nordjylland. De største er 2/9 5 Lille Vildmose (DFS), 6/9 21 Kysten ved Tofte Skov (GRØN) og 17/9 5 1K Læsø (JPK).

Observationen på 39 fugle 7/9 er formentlig den hidtil største i DK. Den tidligere rekord var også fra Nordjylland, således 32 1K Agger Tange i august 2008.

Sum: 710. 1. halvår 7, 2. halvår 703. Indsendere 29.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	7	-	-	4	20	532	147	-	-

Islandsk Stor Kobbersneppe 1K, Grenen, 18. september 2013. Foto: Knud Pedersen.

Lille Kobbersneppe *Limosa lapponica*

11% flere fugle i år i forhold 10-års gennemsnittet skyldes store antal på Læsø i maj måned, men også et godt efterår.

Før vinterkulden for alvor sætter ind ses 5-6/1 5 Agger Tange (FRO EA) og 12/1 2 Nordmandshage (PR). Fuglene holder stand ved Krik Vig 12/2 4 (RQ), men derefter noteres først fugle igen 16/3 1 S Agger Tange (MOK) og 40 R Krik Vig (HHN). Igen en længere pause uden fugle og vi skal ind i april, før der begynder at komme nye til. De fleste i april ses ved Agger Tange, bl.a. 14/4 170 (HHN) og 21/4 205 (BLR). Udover allerede nævnte lokaliteter ses første 15/4 1 Skagen (ROC), og i dagene efter byder flere lokaliteter til med småflokke. I maj starter måneden igen med mange fugle ved Agger Tange og Krik Vig: 5/5 581 Agger Tange og 335 Krik Vig (HHN). Gerå har 12/5

165 og 13/5 210 (begge HAC), men især optællinger på Læsø finder de store ansamlinger frem: 17/5 680 Bovet Bugt (JA) og 18/5 2600 samme sted (PR) viser lidt om, hvor værdifuldt et vadeområde Læsø besidder. 21/5 tælles 1500 på højvandrast på Knobgrund, som ligger syd for Bovet Bugt (PR). Trækket er stort set ovre derefter med en lille flok 36 43 Stokken, Læsø (PR).

Returtrækket tager nok sin begyndelse med 28/6 30 ad. Gerå (HAC). Der ses generelt ikke mange fugle i juli, men et par større flokke skal med: 2/7 156 Læsø (JJO) og 25/7 110 Agger Tange (JBE). I august og året ud dominerer Agger Tange (incl. Krik Vig) og Nordmandshage (incl. Korsholm) materialet. Følgende er bl.a. set fra de lokaliteter: Agger – 2/8 200, 4/10 450, 6/10 220, 15/10 340 og 16/10 200 (JKK JG GGU KØJ SA). Nordmandshage –

30/9 208, 7/10 257, 8/10 503, 24/10 320 og 1/11 360 (alle PR). Fra andre lokaliteter kan nævnes: 31/8 120 Ulvedyb-
bet (OES), 9/9 76 1K SV Rødhus Strand (SØK), 11/9 130

Gerå (HAC) og 22/9 136 Hou Strand (OK). Der ses pænt
mange i starten af den til tider milde vinter og 4/12 tæl-
les hele 295 i Krik Vig (JCJE KØJ).

Sum: 16.998. 1. halvår 8092, 2. halvår 8906. Indsendere 110.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	9	6	41	812	7070	154	749	1567	2178	3006	760	646

Lille Regnspove *Numenius phaeopus*

Knap 5% færre i år end 10-års gennemsnittet giver et år indenfor det normale. Ankomstdatoen de sidste 10 år er i gennemsnit 11/4 (3/4-21/4), og i år ligger den tæt der på: 12/4 3 Vejlerne (OES). Næste ses 15/4 1 Ulvedyb-
(RSN). Vi skal ind i maj, før der ses to-cifrede antal. 6/5 36 T Vejlerne (HHN) bliver foråret største, herudover følgende større observationer primo maj: 7/5 10 Skelby, Mou (DFS), 8/5 14 T Skagen (ROC JHC), 9/5 33 Skagen (FSH) og 9/5 17 Vejlerne (JPK) er de største fra træk-
ket først i maj. Sidste større forårsobs er 13/5 13 Agger Tan-
ge (KØJ). Der ses få fugle ind i juni.
Første på efterårstrækket ses 15/6 1 SV Skagen (KNP). Knap en trediedel af efterårets fugle ses ved Nordmands-
hage, bl.a. 15/7 72, 23/7 24, 29/7 37 og 2/8 33 (alle PR). Fra øvrige lokaliteter er værd at bemærke 8/7 19 Lille
Vildmose (UTE), 16/7 35 Slette Strand (IZN), 20/7 28 S Muldbjerger (TSE), 21/7 25 Dokkedal (AK), 25/7 60 Ag-
ger Tange og 7/8 23 Østerkær Enge (RWR). Træk-
ket er stort set overstået efter 10/8, og sidste obs af mere end 10 bliver således 15/8 13 Nordmandshage (PR). Et par
sene observationer fra sep/okt: 21/9 1 Agger Tange (CHJ)

og 6/10 1 samme sted (GGU m.fl.). Der findes i DOFba-
sen kun 6 observationer fra oktober de sidste 10 år i Nord-
jylland.

Sum: 1218. 1. halvår 409, 2. halvår 809. Indsendere 80.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	25	339	45	539	263	6	1	-	-

Stor Regnspove *Numenius arquata*

4% flere fugle i år end 10 års gennemsnittet. Selv i de kol-
de vintermåneder ses der mange. 12/1 372 Nordmands-
hage (PR) og 21/2 348 Als Odde (LLH HHL) er to gode
lokaliteter for arten på denne årstid. Forårets største
flokke: 30/3 800 Krik Vig (JKK), 2/4 350 Korsholm (PR)
og 14/4 370 Agger Tange (HHN). Træk ses bl.a. 20/4 215
NØ Hirtshals Fyr (KUP BRØN) og samme dag 280 Ø
Skagen (GBL CHJ). Derefter kun småflokke og færrest
ses der i maj, hvor fuglene er trukket igennem eller lever
et anonymt liv på ynglepladserne.
Der er angivet 40-55 mulige/sandsynlige ynglefund.
Efteråret starter som sædvanlig tidligt, hvis man er en
Stor Regnspove, så 16/6 2 T Skagen (ROC EKR KNP) og
18/6 7 SV Sønder Sørig (LAM) og 7 SV Sundby Sø (EA)
samme dag er de første trækkende. Allerede 20/6 ses

370 S Gerå Strand (HAC), og det er også derfra, at næste
større antal tælles 4/7 220 (HAC). Fra juli også følgende:
7/7 290 Hornfiskrøn (JJO), 15/7 420 og 29/7 470 Nord-
mandshage (PR), samt 27/7 270 Agger Tange (KØJ).
Mange spover overnatter ved Nordmandshage og Kors-
holm, og her ses året rundt mange fugle. 39% af årets
fugle tælles der. Se skema herunder. Fra andre lokale-
ter ses bl.a. 17/8 431 Agger Tange (TRK), 13/9 848 Plet-
ten, Mariager Fjord (TN) og 26/9 566 R + 258 V Als Odde
(TN). Fra oktober og året ud skal nævnes 25/10 365 Als
Odde (TN LTP), 28/10 175 Helligsø (HHL), 21/11 110
Valsted (PES), 22/11 108 Lovns Bredning (SUT) og 14/12
127 Agger Tange (SA). Årets sidste dag har flere store
flokke, bl.a. 31/12 86 Gjør Bredning (BKR), efter en me-
get mild start på vinteren.

Sum: 41.681. 1. halvår 11.418, 2. halvår 30.263. Indsendere 204.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1553	1863	1550	4032	482	1938	3365	6081	7469	6240	5629	1479
Nordmandshage sum	748	-	-	350	2	-	1235	2242	4136	3896	3420	406
Nordmandshage max	372	-	-	350	1	-	470	820	730	845	520	315

Mudderklire, Han Vejle, 25. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Mudderklire *Actitis hypoleucos*

26% flere fugle end 10-års gennemsnittet vidner om et godt år. 12/4 er gennemsnits-ankomstdatoen for arten set over 10 år, og lige nøjagtigt 12/4 ses de første 3 i Lille Vildmose (GRØN).

Forårsforekomsterne foregår spredt ud over landsdelen, bl.a. 29/4 12 Øster Tversted (CP), 1/5 14 Juelstrup Sø (TSE), 9/5 12 Viskum (TBR TRK), 12/5 15 Jerup Strand (BKR), 16/5 35 TF Skagen (DMZ JHC), 17/5 27 Ø Skagen (KNP JHC) og 25/5 15 Tange Sø (KAHA).

Første lidt større observationer fra returtrækket er 18/6 8 Gerå (JLG) og 8/7 10 Thisted Bredning (AS). Fra efterårstrækket nævnes de største fra hver lokalitet: 28/7 22 Lovns Bredning (SUT), 4/8 17 Viskum (TBR), 7/8 17 Jerup Strand (BKR) og 17 S Nordmandshage (PR), 8/8 52 Ulvedybet (RSN), 11/8 24 Juelstrup Sø (TSE), 13/8 18 S Hou Strand (OK) og 15/8 35 Egholm (HHB). Antallet af fugle ebber hurtigt ud i september og sidste ses 28/9 1 Hovsør (KØJ).

Sum: 2175. 1. halvår 814, 2. halvår 1361. Indsendere 145.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	103	687	24	373	917	71	-	-	-

Svaleklire *Tringa ochropus*

10% over 10 års-gennemsnittet, men en nedgang i forhold til sidste år på godt 100. Arten svinger meget fra år til år. Set over længere tid virker den dog stabil i forekomsten. Det er slet ikke usædvanligt med vinterfund, selv om det ikke sker hvert år. I år bød januar på 10/1 1 Randrup Mølle (VL) og februar på 15/2 1 Brønbjerg (AHO). Vinterens hårdhed og længde til trods ses i marts 3/3 1 Hæstrup Møllebæk (SWJ), 13/3 6 Lille Vildmose (SKS) og 31/3 1 Willestrup (SA). Mere massiv ankomst til landsdelen sker i starten af april og topper allerede midt på måneden. Her ses 15/4 15 Viskum (TBR TRK), 15/4 13 SØ Skagen (ROC), 16/4 11 Lille Vildmose (PR) og fra Vejrum Vestsø 18/4 10 og 23/4 9 (begge TRK). Trækket flader derefter hurtigt ud.

Der er ikke registreret ynglefugle i det nordjyske i år, men der har de senere år været flere mulige yngleforsøg i det nordlige Vendsyssel, samt det østlige Himmerland. Første observationer fra returtrækket af adulte fugle af mere end to fugle er 16/6 5 Sønder Sørig (LAM), 16/6 4

Lille Vildmose (TSE) og 20/6 5 Viskum (TBR). Herefter ses blot encifrede antal, indtil ultimo juli, hvor følgende observationer gøres: 24/7 11 Vejlerne (JBE), 29/7 12 Simon Skrivers Klit, Tversted (VHL) og 30/7 16 Ulvedybet (RSN). Hovedparten af trækket finder sted i august, og ligesom om foråret trækker fuglene igennem over en forholdsvis kort periode med maximum midt i august. Følgende er derfra: 10/8 14 og 12/8 20 begge Vejrum Vestsø (TBR), 11/8 13 Ulvedybet (RSN) og 19/8 18 Vejlerne (HHN). Der foreligger få spredte observationer i september indtil sidste observation 18/9 1 Vejrum Vestsø (TBR).

Herefter ses ingen fugle før november, hvor der igen ses enkelte overvintrende fugle: 2/11 1 Romdrup Å (TBA), 14/11 1 Nørreådal (LM), 14 og 22/11 1 Døstrup Bæk, Hobro (AHO) samt 19/11 1 Foulum (BOEK). Årets sidste bliver 24/11 1 Egebæk kilde, Gravlev Ådal (HAC AHO m.fl.).

Sum: 880. 1. halvår 297, 2. halvår 583. Indsendere 87.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	1	8	197	30	60	161	463	13	-	6	-

Sortklire *Tringa erythropus*

Et meget gennemsnitligt år sammenlignet med de sidste 10 år. 1% over gennemsnittet efter 3-4 dårlige år. Fuglene ankommer i foråret fra vinteropholdet i Vestafrika i begyndelsen af april – 5/4 er gennemsnittet set over 10 år (yderdatoer 23/3 – 11/4). I år står de første 2 i Ulvedybet 4/4 (RSN). Næste ses 15/4 1 Ulvedybet (RSN) og 1 Viskum (TBR TRK). Forårstrækket registreres som sædvanlig med få fugle og relativt få lokaliteter med Ulvedybet og Lille Vildmose som væsentlige i den sammenhæng. Ikke de store ansamlinger af fugle, men alle med 4 eller flere nævnes: 5/5 7 Gerå (HAC), 5/5 4 Lille Vildmose (DFS), 6/5 9 Lille Vildmose (PR), 11/5 6 Vejlerne (O-DK) og 16/5 4 Ø Skagen (JHC). Herefter er forårstrækket stort set overstået. En observation 30/5 1 Ulvedybet (RWR) er sandsynligvis den første på returtræk. Herefter ses enkelte fugle

Sum: 1623. 1. halvår 187, 2. halvår 1436. Indsendere 105.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	37	77	73	88	692	386	255	14	1

Hvidklire *Tringa nebularia*

Igen et år over gennemsnittet med knap 20% flere end gennemsnittet for de sidste 10 år. 33% af årets fugle ses ved Gerå. Blev der talt jævnlgt op på Læsø, ville der sikkert tegne sig et billede af en trækrute om foråret langs østkysten over Læsø til Sverige. Andre gode lokaliteter langs denne rute har tidligere vist sig at være bl.a. Havnø ved Mariagerfjord. Forårsankomst er 14/4 1 Vandplasken (KUP) og 1 Agger Tange (HHN), hvilket ligger inden for det normale, hvor gennemsnitsdatoen er 9/4. Ankomstdatoen for de sidste 10 år ligger i perioden 1/4-16/4. Hvidklire er under forårstrækket hovedsagligt set på lavvandede områder ved Ulvedybet og langs sydøstvendt syssels kyst. Største derfra er 25/4 37 Ulvedybet (HCH), 2/5 52 Kyterne (PHA), 5/5 115 Gerå (HAC) og 11/5 55 Aså (SØP). Sidste to-cifrede antal fra forårstrækket er 20/5 11 Lille Vildmose (DFS). Vaden mellem Aså og Gerå

Sum: 7791. 1. halvår 2604, 2. halvår 5187. Indsendere 149.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	489	1300	815	2382	2393	347	60	5	-

Hvidklire, Bygholmengen, 19. august 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

primo juni, og første observationer af mere end en enkelt fugl er 7/6 3 Stensnæs (MLU) og 9/6 5 Viskum (TRK) og 10/6 5 Vejlerne (RSN). I løbet af juli ses blot få fugle og eneste tocifrede antal er 28/7 12 Vejlerne (VFL). I løbet af august stiger antallet af fugle som følge af, at returtrækket af ungfugle påbegyndes. Her er det Vejlerne og Ulvedybet, som dominerer materialet. Nævnes skal 18-19/8 op til 41 Vejlerne (HHN HRC) og 28/8 28 Agger Tange (SAL). 13/9 28 Lille Vildmose (TL) og 30/9 49 Vejlerne (HHN) er største fra september. I oktober står der mange fugle i Ulvedybet og hér topper antallet 4/10 45 (HHN). Største i Vejlerne er 6/10 42 Kærup Holme (TS). De sidste ses 11/11 1 R Nordmandshage (PR) og 17/11 1 R Lille Vildmose (DFS) og årets efternøler 26/11 og 9/12 1 Tissing Vig (ASB), hvilket må betegnes som et overvintringsforsøg.

står for 42% af 1. halvårs antal. På samme lokalitet ses allerede 20/6 55 (HAC) – fugle på vej sydover igen. I perioden 28/6-9/7 ses på otte optællingsdage mellem 120 og 370 ved Gerå (HAC RSN OK). Nordmandshage har 4/7 67 S (PR), og derefter kommer en stille periode med mindre forekomster. 27/7 38 Lovns Bredning (SUT) bliver starten på anden del af sydtrækket, hvilket må formodes primært at hidrøre ungfugle. Max. tal fra følgende lokaliteter: 2/8 78 Ulvedybet (BKR), 3/8 55 Agger Tange (CHJ), 4/8 47 S Muldbjerger (TSE), 6/8 140 Gerå (HAC) og 19/8 33 Bygholm Vejle (HHN). Sidste større flok i efteråret er 6/10 13 Tissing Vig (HHL). Årets efternøler bliver 13/11 2 Nordmandshage (PR). Sidste fund i efteråret er de sidste 10 år spredt over perioden 13/10-29/11 med 5/11 som sidste dato i gennemsnit.

Tinksmed *Tringa glareola*

Næsthøjeste sum nogensinde! Arten er i fremgang i det nordjyske, se bare her: Gennemsnittet for 5-årsperioden 1989-93 er 656, 1442 for 1994-98, 2172 for 1999-03, 2761 for 2004-08 og 4209 for 2009-13. Verdensbestanden er stabil, så om det er fremgange i lokale bestande i Skandinavien eller ændrede trækvaner, kan man kun gætte på. De seneste 10 års gennemsnitlige ankomst-dato er 14/4. Årets første ses 12/4 1 Vejlerne (SB). Fra april skal desuden nævnes 29/4 11 Viskum (TRK). I første halvdel af maj ses de fleste fugle - heraf den største nordjyske observation nogensinde! Det begynder med 4/5 52 Viskum (TBR), 6/5 53 Fyrkat Engsø (FJU), 7/5 100 N Lille Vildmose (PR) og 9/5 60 Grynderup Sø (DMB). 11/5 bliver så dagen med rekorden - 560 R Bygholm Vejle (O-DK).

Sum: 4501. 1. halvår 2802, 2. halvår 1699. Indsendere 113.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	98	2463	241	1002	658	39	-	-	-

Rødben *Tringa totanus*

Med 24% færre fugle i 2013 set over 10 års gennemsnit må året betegnes som et af de "dårligere" - dog bedre end de foregående to år.

Der ses spredte småflokke rundt omkring langs kysterne i vintermånederne med 3/2 24 Øster Hurup (TSE) som største. I april begynder fuglene for alvor at trække igenem og samtidig sker ankomsten af lokale ynglefugle. I

Den tidligere rekord er i øvrigt fra samme lokalitet, nemlig 9/5 2011 541. De sidste på forårstræk er 26/5 1 NØ Skagen (JPE) og 2 Vilsted Sø (AHO).

Der registreres på yngleoptælling 21/5 22 par Ålvand Klithede (JJA) som de eneste.

Fra midt i juni er der godt gang i returtrækket med f.eks. 18/6 42 Lille Vildmose (PR). Generelt ses der mange fugle i Ulvedybet, Viskum, Vejrum Vest Sø og Vejlerne under efterårstrækket. Ulvedybet lægger ud med 1/7 85, 3/7 105 og 16/7 145 (RSN). Ellers skal nævnes 1/7 26 Viskum (TBR), 28/7 24 Juelstrup Sø (TSE), 30/7 30 og 19/8 49 Vejlerne (AS HHN). Efter 20/8 ses kun et-cifrede antal. De fleste observationer i september er fra Vejrum Vest Sø, hvor sidste ses 18/9 1 (TBR).

år svigter trækfuglene til dels, så de største flokke på rasteplasserne er små i antal, og det ses således af følgende mxtal: 18/4 46 Agger Tange (KØJ) og 19/4 43 Jerup Strand (BKR). I maj skulle alle ynglefugle gerne være på plads, og der tælles generelt flere i maj og juni: 17/5 75 Bovet, Læsø (JA), 20/6 58 Agger Tange (PSC) og 28/6 75 Gerå (HAC) er nok overvejende lokale ynglefugle/ikke

Rødben, Lille Vildmose, 14. juni 2013. Foto: Lars Grøn.

ynglende fugle.

Der er indrapporteret >386 par, hvor Bygholm Vejle alene har 270 par (O-DK). Der findes helt givet flere par i det nordjyske, og de næste års ATLAS-projekt vil forhåbentlig give et klarere billede af bestanden.

Efteråret er ikke imponerende i antal. Billedet af arten

ligner meget Hvidklirens, hvad angår de lokaliteter, som arten overvejende bruger på efterårstrækket: 9/7 160 Gerå (HAC) bliver årets største. Andre tal fra efteråret er 11/8 90 T Jerup Strand (KNP), 12/8 150 Ulvedybet (OES) og 6/10 90 Agger Tange (GGU).

Sum: 13.225. 1. halvår 5701, 2. halvår 7524. Indsendere 202.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	130	127	191	1313	1944	1996	2565	2713	875	535	529	307

Islandsk Rødben *Tringa totanus islandica*

Der bliver indtastet en del Rødben som Islandske i vintermånederne, men mon ikke alle Rødben i det hele taget er Islandske på den årstid? Sidste i foråret ses 5/4 7 Hals (AO) og 6 Egense (JLJ). Andre steder i landet obser-

verer man Islandske Rødben fra juli måned – det gør vi tilsyneladende ikke i Nordjylland eller hva'? 12/10 2 Vejlerne (UTE) er første i 2. halvår, mens 22/11 95 Havnø (TN) er største fra den periode og året som sådan.

Sum: 355. 1. halvår 191, 2. halvår 164. Indsendere 21.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	115	56	7	13	-	-	-	-	-	2	150	12

Stenvender *Arenaria interpres*

Med 22% færre fugle i 2013 i forhold til 10-års gennemsnittet bliver det et af de dårligere år. Fra årets begyndelse ses bl.a. 2/1 7 Hanstholm (FRO) og 2/2 15 Rugholm Stene (HSC). Ellers et forår med få større observationer. Tal fra Agger Tange udgør det største bidrag, og her ses 21/4 12 (BLR NBJ) og 9/5 24 (AKV). Eneste tocifrede antal uden for Agger Tange er 25/5 10 Størdal, Læsø (MD). Sidste fugle fra forårstrækket er 7/6 1 Perlen, Ulvedybet (KHK BHJ) og 14/6 3 Agger Tange (VF).

Læsø, som er artens eneste stabile yngleplads i Danmark, er optalt til blot 19 par, hvilket er en klar tilbagegang fra 35 par ved seneste tælling i 2009 (PR).

De første fugle på returtræk er 15+23/7 2 Nordmandshage (PAFR) og 21/7 2 Agger Tange (MAKR). De fleste observationer af større flokke er fra vestkysten, således 17/8 14, 18/8 15 og 19/8 11 alle Agger Tange (TRK TVN), 18/8 11 Roshage (HRC) og 29/8 14 Ulvedybet (MON) er største fra august. Resten af året ses igen kun mindre flokke med undtagelse af følgende: 1/9 15 Rødhus (SKR), 19/11 15 Hanstholm (KAHA) og 7/12 14 Agger Tange (JCJE). Den milde start på vinteren giver forholdsvis mange fugle langs kysterne uden dog at nå større antal end de allerede nævnte.

Sum: 1077. 1. halvår 279, 2. halvår 798. Indsendere 153.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	39	61	6	36	132	5	37	281	114	20	50	296

Odinshane *Phalaropus lobatus*

Med en årssum på 58 ligger 2013 godt over gennemsnittet for de sidste 10 år på 25. Men der er mange gengangere i materialet, og giver man et konservativt bud på det reelle antal, lander man måske kun på 7 individer! Alle nævnes. Fra forsommeren 24/6 1 ad. Gjøllevej, Ulve-

dybet (PHK MON) og fra august følgende: 14/8-28/8 1 1K Agger Tange (SVUR FIA TRK BBK m.fl.), 18/8-21/8 2 1K Bygholm Vejle (HRC HHN), 13/8-27/8 op til 2 1K Ulvedybet (RSN KHK MON HAC m.fl.). Årets sidste ses 7/9 1 Grenen (EC via ROC).

Sum: 58. 1. halvår 1, 2. halvår 57. Indsendere 32.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	1	-	56	1	-	-	-

Thorshane *Phalaropus fulicarius*

Med fem fugle i alt må det betegnes som et helt normalt år. Alle nævnes: 11/10 1 SØ Grenen (ROC KNP KEC),

1/11 1 S Agger Tange (GGU), 2/11 2 NV-R-NV Grenen (ROC KNP m.fl.) og 17/11 1 1K SV Kandestederne (CSS).

Mellemkjo *Stercorarius pomarinus*

Når materialet renses for gengangere, bliver årets resultat kun på 8 forskellige fugle. I de sidste 10 år fra 2003 til 2012 er blevet set mellem 18 og 148 fugle med et gennemsnit på 47 fugle. Alle observationer nævnes: 2/1 1 NV Grenen (ROC KNP), 15/10 1 1K V Hamborg ved

Hanstholm (SA DMB), 26/10 1 1K Ø Roshage (CSS), 2/11 1 2K S Ørhage (TRK), 5/11 2 1K V Roshage (LTP) (sandsynligvis samme observeres ved Ørhage af JBE) og årets sidste observation 10/11 2 1K V Roshage (JBE).

Almindelig Kjo *Stercorarius parasiticus*

Efter 2012 med en meget lav årstotal på 627 fugle kunne 2013 næsten ikke blive dårligere, men det blev det med kun 405 observerede fugle.

Første fugle bliver set 7/4 1 ad. SØ Skagen (RPC FLS JKA EC m.fl.) og 9/4 1 ad. R, 1 ad. Ø Skagen (KNP CJ KEC JOK m.fl.). Herefter er der resten af første halvår en lang række observationer af 1 til 4 fugle. De største observationer bliver 17/4 5 Ø Grenen (KEC ROC POH), 19/4 6 NØ Hirtshals Fyr (BKR) og 19/4 8 SØ Grenen (ROC POH).

Fuglene i første halvår observeres hovedsageligt ved Skagen (183 fugle – 83,6%) samt ved Hirtshals (12 fugle – 6,6%).

Sum: 405. 1. halvår 183, 2. halvår 222. Indsendere 50.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	62	93	23	13	119	57	7	32	1

Der er en enkelt indlandsobservation – 6/5 2 NV Ulvedybet ved Bjerget (PES).

Fra begyndelsen af august bliver arten igen regelmæssigt observeret. Der er antalsmæssigt tale om et meget stille efterår, hvor største bliver 23/9 12 V Roshage (JBE), 18/8 14 S Agger Tange (TVN) og 18/8 19 S Ørhage (JBE). De største lokaliteter er Grenen (95 fugle – 42,8% – 46 dage), Roshage (33 fugle – 14,9% – 16 dage) og Nordmandshage (27 fugle – 12,2% – 9 dage).

Årets sidste bliver 26/11 1 1K R Grenen (KNP ROC m.fl.), 30/11 1 R Grenen (KNP KK ROC JOK) og 31/12 1 SØ Grenen (ROC STK m.fl.).

Lille Kjo *Stercorarius longicaudus*

Lille Kjo 1K, Rødhuse Strand,
9. september 2013. Foto:
Søren Kristoffersen.

Efter 2012, der blev et fantastisk år med hele 254 observerede fugle, så er 2013 tilbage på et mere normalt niveau med 17 fugle.
Der er i foråret kun en enkelt observation, der til gengæld er en indlandsobservation, 26/5 1 ad. NV Vilsted Sø (ASH).
I andet halvår observeres fugle mellem 20/8 og 23/9. Første observation er 20/8 1 1K R Grenen (KNP OS SSN ALJ).

Sum: 17. 1. halvår 1, 2. halvår 1. Indsendere 11.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	1	-	-	4	12	-	-	-

Storkjove *Stercorarius skua*

Med en total på 550 fugle er 2013 et år noget under gennemsnittet på 790 fugle for de 10 sidste år.
Årets første fugl er 31/1 2 S Grenen (ROC), hvilket også bliver eneste vinterfugle i første halvår. Den første forårsfugl bliver 6/4 1 ad. NØ Hirtshals Fyr (AØ KUP) fulgt af 14/4 1 R Grenen (ROC KK JPE m.fl.) og 17/4 1 R Grenen (ROC POH KEC GEC m.fl.). I løbet af de efterfølgende måneder er der en del observationer, der især er koncentreret omkring Skagen, som også tegner sig for de største observationer i første halvår, 1/5 42 NV (KNP AAB ASF ROC m.fl.), 2/5 10 NV (ROC HHN HEB NBO m.fl.), 4/5 12 Ø (EKR) og 23/5 10 T (JAE). Foråret er an-

Alle observationer er af en enkelt fugl undtages 1/9 2 1K SV Roshage (SA TRK) samt efterårets største 3/9 5 1K S Nordmandshage (PR). Ud over Grenen, Roshage og Nordmandshage observeres også i efteråret fugle i Klitmøller, Rødhus Strand, Agger Tange samt som indlandsobservation også Dannerhøj ved Dronninglund Storskov, hvor der observeres 3/9 1 1K R (HMT).
Ud af 15 aldersbestemte er alle bestemt til 1K. Efterårets sidste bliver 23/9 1 1K V Roshage (JBE).

talsmæssigt flot, og især maj med 145 observerede fugle skiller sig positivt ud.
Ligesom første halvår er andet halvår også domineret af observationer ved Skagen (257 fugle – 73,6% – 91 observationsdage), men det bliver ved Roshage at den største observation gøres 19/7 34 V (JBE PBU). De andre større observationer i andet halvår er alle fra Skagen med 2/9 10 T (ROC EC), 25/10 12 overflyvende (ROC JKI EC LSJ m.fl.) og 24/9 17 NV (ROC BSØ).
Årets sidste bliver 23/12 1 overflyvende Grenen (ROC CC JK STK m.fl.), 26/12 1 T Grenen (ROC) og 27/12 1 R Grenen (ROC HE ABK).

Sum: 550. 1. halvår 201, 2. halvår 349. Indsendere 39.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	-	-	38	145	16	64	89	62	74	56	4

Sabinemåge *Xema sabini*

For andet år i træk et bundår med kun 4 fugle: 23/9 (kl. 08:40) 1 1K V Roshage (JBE), 23/9 (kl. 13:50) 1 1K V Roshage (APN), 1/11 1 1K S Agger Tange (GGU) og 6/12 1

1K NV Vesløs Vejle (HRC). Sidstnævnte fund er usædvanligt ved at være et indlandsfund, ret sent samt trækretningen.

Ismåge *Pagophila eburnea*

Et godkendt fund, 18/12-9/1 2014 1 1K Hanstholm Havn (Flemming Møller Vibeke Skov Møller JKY m.fl.). Fuglen forårsager en større folkevandring i juledagene (219 observationer indrapporteret i DOFbasen). Det er 3. nordjyske fund og første siden 1983. Det er samtidigt 7. danske fund. Se artikel andetsteds i rapporten. Arten er SU-art.

Ismåge 1K,
Hanstholm Havn,
22. december 2013.
Foto: Knud Pedersen.

Ride *Rissa tridactyla*

Årets sum kan siges at være meget normal. Foråret er helt uden markante trækbevægelser, således som vi ellers i tidligere år har set i forbindelse med stormende vejr. Fra april begynder der at komme indberetninger fra ynglepladserne, således en del fra Bulbjerg. Største tal herfra er 11/5 535 (VFL). Fra Hanstholm er der ingen oplysninger, selv om vi må formode, at Riderne har ynglet, eller forsøgt herpå på den for mennesker vanskeligt tilgængelige vestmole. På Hirtshals Havn får 39 par 48

unger på vingerne på fire forskellige lokationer (AØ KUP m.fl.). Efteråret byder på enkelte større tal i forbindelse med blæst og storm. Største tal fra Hirtshals er 18/10 662 NØ (AØ m.fl.). Fra Grenen er de største tal 31/10 3500 T, 9/11 3631 NØ og 6/12 3300 NV (ROC m.fl.). Et enkelt usædvanligt indlandsfund: 6/12 1 ad. fou. Nørresø, Viborg (FRO) i forbindelse med passage af orkanen Bodil.

Sum: 48.926. 1. halvår 9937, 2. halvår 38.989. Indsendere 142.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	669	205	655	1779	4032	2597	1649	774	1184	10340	14563	10479

Hættemåge *Chiroicocephalus ridibundus*

En art, der viser en stabil årssum på omkring de 220.000 år efter år.

Sum: 219.498. 1. halvår 83.721, 2. halvår 135.777. Indsendere 191.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4589	5128	3032	27959	26304	16709	44691	54182	23086	6598	4106	3114

Dvärgmåge *Hydrocoloeus minutus*

Årssummen er lavere end gennemsnittet. Det skyldes især et svagt forår, hvor eneste tocifrede tal ved Skagen er 15/4 33 Ø (KNP ROC). I Vejlerne sker en opbygning af antallet fra maj og frem, med følgende topdage: 24/5 21 Kogleaks (HHN), 4/7 49 Kogleaks (LAM), 28/7 72 Kærup Holme (VFL) og 27/8 60 Lund Fjord (SAL). Trods de store antal gøres der kun et yngleforsøg i Vejlerne. En

ad og 1 3k fugl gør yngletiltag, men den 2/6 overfalder og dræbes den ene fugl af Hættemåger og partneren opgiver og forsvinder (O-DK). Efteråret er ganske pænt, især i årets sidste kvartal med mange fugle især ved Vestkysten. Maksimum er 4/11 137 S Ørhage (JBE). Tallene nedenfor er korrigeret for dobbeltindberetninger på dags- og lokalitetsbasis.

Sum: 1795. 1. halvår 475, 2. halvår 1320. Indsendere 141.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2		-	79	231	163	416	197	57	33	417	200
Heraf Vejlerne	-	-	-	13	159	155	404	123	24	-	-	-

Sorthovedet Måge *Larus melanocephalus*

Årssummen er 111, men heriblandt er en del gengangere fra især Hanstholm og Hirtshals. Første er 28/5 1 3K Østerild Fjord (JPK). Hanstholm er som vanligt hovedlokalitet for arten i Nordjylland. Herfra i alt 69 observationer i perioden 1/9 – 16/11. Største antal er 6/10 6, fordelt på 2 ad., 2 2K og 2 1K (TS). Hirtshals er næststørst med 14 observationer i perioden 16/6 – 11/8, heraf mindst 2 2K

og 1 1K (KUP AØ m.fl.). Grenen præsterer 3 forskellige fugle med 7/8 1 2K, 8/8 1 1K og 17/10 1 1K (ROC KNP m.fl.). Agger Tange har 2 observationer: 19/8 1 1K (EST) og 6/10 1 1K S (GGU). Nordmandshage har besøg af en adult fugl i sommerdragt 2/7 og 4/7 (RSN PR). Fuglen holdt til i koloni af Stormmåger. Endelig er der en observation fra Rødhus Strand: 9/9 1 1K (SØK).

Stormmåge *Larus canus*

Største tal fra overnatningsstederne er 2/11 og 11/11 (TRK). 18.000 Madum Sø (TSE) og 19/11 12.000 Tjele Langsø

Sum: 288.304. 1. halvår 36.328, 2. halvår 251.976. Indsendere 127.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10252	3975	6365	12448	2939	349	5996	20785	87934	58185	61064	24008

Stormmåge ad., Hirsholmene, 6. juni 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Sildemåge ad., Vårholm, Limfjorden, 13. maj 2013. Foto: Jan Skriver.

Sildemåge *Larus fuscus*

Summen er ret normal. Fra vinteren 10/2 1 2K Hanstholm Havn (JHC m.fl.). I marts ankomst en del steder heraf første 3/3 Krik Vig (BBK) og 3/3 Løgstør Holme (BLN). Største tal fra de velkendte, store sensommer-

flokke på Grenen er 10/8 950 Grenen (ROC). Sidste fugl i 2013 er 8/11 1 Grenen (ROC). Se endvidere Britisk Sildemåge, hvortil enkelte fund er overflyttet.

Sum: 10.680. 1. halvår 9065, 2. halvår 1625. Indsendere 105.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	-	10	713	711	189	862	5523	2374	285	11	1

Britisk Sildemåge *Larus fuscus graellsii*

Der foreligger 12 observationer af nok syv individer. Syv fund fra Aalborg-Nørresundby af en ad. fugl i perioden 12/1-21/3 må formodes at være samme individ og er sandsynligvis samme, som er observeret her tidligere

vintre (SSC RSN HEN HHB). Desuden 1/8 1 ad. Grenen (RSN), 15/8 2 ad. Grenen (KNP), 10/9 1 4K hun Tversted Strand (RSN), 12/11 1 ad. Egense Hage (HMT) og 1/12 1 ad. Grenen (ROC).

Sølvmåge ad., Arupdæmningen, 12. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Sølvmåge *Larus argentatus*

En art, der har ligget forbavsende stabilt i antal i nogle år efterhånden.

Sum: 263.957. 1. halvår 105.642, 2. halvår 158.315. Indsendere 171.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	42760	20253	13822	15926	9834	3047	14540	58588	36736	11857	16059	20535

Middelhavssølvmåge *Larus michahellis*

9 fugle indberettet med aldersangivelse. Vi nævner alle i kronologisk orden: 20/8 1 3K Uggerby Strand (RSN), 19-23/9 1 1K Grenen (KNP), 30/9 1 1K Hirtshals Øststrand (RSN), 4/10 1 1K (ny fugl) Hirtshals Øststrand (RSN), 11/10 1 2K Løkken Strand (RSN), 17/10 1 ad. Uggerby

Strand (RSN), 25/10 1 1K Hirtshals Øststrand, ringmærket 16/6 2013 i Kroatien (HHLA), 26/10-14/11 1 ad. Hanstholm Havn (CSS m.fl.) og 2/11 1 1K Hirtshals Havn (HHLA).

Middelhavssølvmåge 3K, Uggerby Strand, 20. august 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Kaspisk Måge ad., Hirtshals Øststrand, 30. august 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Kaspisk Måge *Larus cachinnans*

I alt ses ca. 25-30 i årets løb, heraf langt de fleste i andet halvår med kulmination i september og oktober. Der ses her to farvemærkede 1K-fugle i Hirtshals. En fugl fra september er mærket som redeunge 23/5 2013 i Polen. I Hirtshals ses den samme 2K-fugl 1/1-23/2 (AØ m.fl.). Derudover ses i første halvår blot 5-6/2 1 3K Hanstholm Havn samt 3/2 1 ad. sodr. og 28/4 1 2K begge Hirtshals Havn (RSN KMO m.fl.). I perioden 2-29/7 ses 1 1K, 1-2

2K og 1 4K ved Gerå (RSN). 1K-fuglen er fra 29/7 og således måske den hidtil tidligste 1K i Jylland. Resten af efteråret i perioden 20/8-22/12 ses ca. 15 fugle på strækningen fra Grenen til Løkken. Det drejer sig om 5 ad., 5 2K og 5 1K (KNP RSN m.fl.). Desuden skal det nævnes, at en formodet hybrid mellem Kaspisk Måge og Sølvmåge er rapporteret, således 20/1 1 3K Nørre Vorupør (RSN). Fugle uden aldersangivelse er ikke medregnet.

Hvidvinget Måge 3K, Hanstholm Havn, 9. januar 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult

Hvidvinget Måge *Larus glaucooides*

Med nok 5-6 fugle et beskedent år ovenpå invasionen i 2012. Alle nævnes: 5-21/1 1 3K Hanstholm Havn (AKV m.fl.), 31/1-4/2 1 2K Hanstholm Havn (JK m.fl.), 16/4

1 2K Hirtshals Øststrand (KOL) og 14/12-31/12 2-3 1K Hanstholm Havn (JK m.fl.).

Gråmåge *Larus hyperboreus*

Summen er ret høj, selv om den er lidt lavere end sidste år. Det reelle tal er nok omkring 25 fugle ligesom i 2012. Samtlige på nær én fugl er iagttaget på strækningen fra Skagen til Ørhage, flest fra Skagen, Hirtshals og Hanstholm. Den ene undtagelse er en adult fugl, der i øvrigt

også er årets eneste adulte, som holdt til i Strandby Havn i december (JKA m.fl.) Tallene fra juni og juli skyldes en oversomrende 2K-fugl i Hirtshals Havn. Tallene nedenfor er korigeret for dobbeltindberetninger på dags- og lokalitetsbasis.

Sum: 219. 1. halvår 162, 2. halvår 57. Indsendere 150.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
61	35	12	31	21	2	5	-	-	2	6	44

Svartbag *Larus marinus*

Også denne art med en ret nordlig udbredelse udviser ret stabile antal år efter år, dog med en tendens til stig-

ning de senere år. Største antal er 10/8 1200 Grenen (ROC m.fl.).

Sum: 23.520. 1. halvår 8841, 2. halvår 14.679. Indsendere 151.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
976	514	302	2063	4007	979	2101	7659	2286	521	543	1569

TERNER

Dværgterne *Sterna albifrons*

Et antalsmæssigt meget dårligt år, der ikke er set ringere siden 1997 med 186 fugle. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 577 fugle.

Årets første fugle ses til normal tid 21/4 2 R Bygholm Vejle (SST), 23/4 2 S og 24/4 3 S begge Aså Enge og Havn (SØP). Allerede fra sidst i april træffes fuglene i stigende

grad i området, og ynglepladserne bliver så småt indtaget. Største tal fra foråret er 28/4 5 fou. Vester Nyland og Kirkeflod (LG), 3/5 12 R Nordmandshage (PR) og 30/5 23 Agger Tange (SSL).

Ynglefugle er kun indrapporteret med i alt 30-32 par fordelt med 16 ved Nordmandhage (PR), 10-11 på Agger

Tange (SSL), 1 Hou Nordstrand (OK) og fra Læsø 1-2 på Stokken (BHJ JJO), 1 Havrevlen (PR) og 1 Holtemmen (HHA). Antallet ligger langt under det normale antal, idet der plejer at være dobbelt så mange.
Hen over sommeren er alle de største tal indsendt fra ynglepladserne, som f.eks. 2/7 25 og 4/7 32 begge Nord-

mandshage (RSN PR) og 7/7 10 R Agger Tange (TOLA). Allerede fra midt i juli falder antallet af fugle drastisk og de sidste fugle ses som sædvanlig ret tidligt 9/8 1 ad. V Lild Strand (GBL), 17/8 3 R Kogleaks (JPK) og 20/8 3 fou. Hou Nordstrand (OK).

Sum: 319. 1. halvår 163, 2. halvår 156. Indsendere 47.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	15	113	35	144	12	-	-	-	-

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Fire fund, hvoraf de tre kan dreje sig om samme fugl. Et af fundene er godkendt af SU, 11/8 1 ad. i sdr. S Nordmandshage (PR).

Arten er lokal SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Rovterne *Sterna caspia*

I alt mindst 9 forskellige fugle er indsendt i år. Alle nævnes; 17+18/6 1 R Bygholm Vejle (PES MON PSC), 24/6 1 R Ulvedybet (MON), 28/6 1 ad. R Glombak (JPK) (muligvis samme som 17+18/6), 20/7 1 S Mulbjerg (TSE), 25/7 1 R Bygholm Vejle (VFL) og 1 ad. NV Glombak (CSS) (formentlig samme fugl), 28/7 4 V Ørum Øst for

Viborg (TRK), 21/8 1 ad. R-NV Arup Holm (SB) og 23/8 1 ad. Limfjorden ved Bygholm Vejle (HRC) (måske samme).
Arten er efterhånden årlig i det Nordjyske, men hele 9 fugle er alligevel flere end normalt.

Hvidskægget Terne *Chlidonias hybrida*

En enkelt fugl set i år; 10/5 1 ad. R-NV Lille Vildmose (TLP m.fl.). Fuglen raster i hættemågekolonien på Hegnsvej et par timer før den ca. 19.50 tager højde og forsvinder mod NV.

Fundet er godkendt af SU som det 39. fund af 62 forskellige fugle i landet som helhed og det 13. fund i Nordjylland.
Arten er SU art.

Hvidskægget Terne, Lille Vildmose, 10. maj 2013. Foto: Søren Kristoffersen.

Sortterne *Chlidonias niger*

En indrapportering lidt under det normale. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 1766 fugle. Som altid domineres materialet fuldstændigt af ynglefuglene i Vejlerne, og kun 53 fugle svarende til 3% er set andre steder i Nordjylland.

Årets første fugle ses til normal tid 24/4 1 R Selbjerg Vejle, 1/5 5 R Lund Fjord (begge HHN) og 3/5 2 fou. Kærup Holme (KHK). Allerede en uge senere er mange af ynglefuglene ankommet med 7/5 32 R Kærup Holme (CAN). Forårets største antal ses 11/5 46 Kogleaks (HHN).

Uden for Vejlerne ses de fleste forårsfugle ved Grenen, og de største tal herfra er 8/5 3 R (ROC) 16/5 7 Ø (KNP JHC m.fl.) og 29/5 4 R-Ø (KNP JHC m.fl.). Fra andre lokaliteter bør desuden nævnes 16/5 3 R Vilsted Sø (RSN), men ellers udgøres de resterende observationer uden for Vejlerne kun af enkeltfugle.

Ynglefugle. På områdets eneste yngleplads ved Kogleaks i Vejlerne ses som allerede nævnt op til 46 ynglefugle, svarende til 23 par op med yngleaktiviteter (HHN). Alt

ser tilforladeligt ud med f.eks. ungefodring i kolonien 18/6 (HRC). Af en eller anden grund (prædation?) opgives kolonien dog gradvist sidst i juni og den 2/7 ses 40 ynglefugle varsle over en ny koloni lidt længere mod syd. Kun 3 1K fugle er tilsyneladende kommet på vingerne fra den første koloni 2/7 (JPK). Den nye koloni er kun aktiv kortvarigt, for 16/7 er denne også forladt (JPK). Altså igen et rigtig dårligt yngleår for arten i det nordjyske.

Efter yngleforsøget forsvinder de gamle Vejler-fugle meget hurtigt allerede i juli og kun en enkelt 1K fugl ses på flere datoer i august. I resten af Nordjylland er næsten alle efterårsfuglene enlige 1k-fugle, og de eneste observationer, der afviger herfra, er 3/8 2 ad. fou. Ulvedybet (ATL), 17/8 4 R Agger Tange (TRK) og 27/8 2 1K S Nordmandshage (PR). Årets sidste fugle er 6/9 1 1K R Gerå enge og strand (HAC) og 14+15/9 1 1K R Tofte Sø (HE SKS HMT).

Sum: 1571. 1. halvår 1286, 2. halvår 285. Indsendere 89.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	960	325	260	22	3	-	-	-

Sortterne adult fodrer unger, Kogleakssøen, 2. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Hvidvinget Terne *Chlidonias leucopterus*

I alt 7 forskellige individer af denne smukke terne i Nordjylland i år; 18/5 4 fou. Bygholm Vejle (OHØ JPK PJA) og 23/5 3 ad. fou. Elling Strandenge (JKA BKR EMI ILD

m.fl.). Årsummen er det næstbedste i mange år, kun overgået af 26 fugle i 2009.

Splitterne *Sterna sandvicensis*

En lidt lav årstotal idet gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 22.927 fugle.

Årets første fugle ses et par uger senere end normalt, men det kan nok tillægges det meget kolde forår; 1/4 1 NØ Hirtshals Fyr (AØ), 2/4 1 Ø Grenen (KNP KEC) og 4/4 2 Ø Nordstrand, Skagen (OS), 2 Ø Grenen (KEC) og 1 fou. Stensnæs (MLU). Forårsfuglene ankommer fortsat langsomt, og først med 17/4 128 Ø Grenen (KEC ROC) ses der mere end 100/dag på en nordjysk lokalitet. Hvornår forårstrækket topes, er noget vanskeligt at vurdere ud fra det indkomne materiale, men de største forårstal uden for ynglepladserne er 21/4 135 R Agger Tange (NBJ), 5/5 180 R Krik Vig (HHN) og 6/5 150 R Grenen (SAL).

Ynglefugle er i år indrapporteret fra de samme to ynglepladser som i 2012 med maks. 11/5 800 Hirsholm (TL) og 14/5 140 Ørum Sø (svarende til 98 par) (HHN). På Agger Tange, hvor fuglene havde en stor ynglekoloni

så sent som i 2011, står der helt op til 550 rastende 23/7 (KL), men der er ingen tegn på de yngler på dette sted i år. Ligeledes er 2/6 280 T Stokken, Læsø (PR) og 22/7 180 Ø Bunken (EØ) heller ikke ynglefugle, men nærmere fugle der har forsøgt og evt. opgivet at yngle eller de sædvanlige "overspringere", der bare turnerer rundt. Arten er tilsyneladende meget følsom over for forstyrrelse af prædatorer på ynglepladsen, og der skal formentlig ikke ret meget til, før de helt opgiver.

Fra efteråret ses følgende større ansamlinger af fugle 6/8 400 R på overnatningsplads ved Agger Tange (PHM), 15/8 150 R Nordmandshage (PR), 17/8 190 N Agger By (TRK) og 10/9 440 N Nordmandshage (PR). Sidst i september er næsten alle fuglene ude af landet igen, og årets sidste ses alle på samme dag 18/10 5 R Tranum Strand (RWR), 1 S Nordmandshage (PR) og 1 R Grenen (UTE KNP).

Sum: 16.079. 1. halvår 9103, 2. halvår 6976. Indsendere 119.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	2032	4972	2011	2643	3107	1202	24	-	-

Splitterne, Hirsholmene, 6. juni 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Fjordterne *Sterna hirundo*

Igen en meget lav årstotal, der ligger betydeligt under gennemsnittet for de seneste 10 år på 20.225 fugle.

Trods det kolde forår indfinder de første fugle sig til nor-

mal tid med 12/4 1 N Aså Enge og Havn (SØP) og 1 T Grenen (ABB). Fra 14/4 ses der fugle mange steder i området. Antallet stiger langsomt, indtil forårstrækket top-

per i starten og midt i maj med en del store træk dage alle fra Skagen. I Skagen se der i alt 4503 T/Ø/R i perioden 12/4-29/6 (ROC JHC KNP m.fl.) med de største tal 8/5 1082 Ø (KNP JHC), 9/5 950 Ø (JHC) og 17/5 494 Ø (KNP). Fra andre lokaliteter er de største tal til sammenligning 19/4 37 NØ Hirtshals Fyr (BKR), 17/5 300 N Rødhus Strand (RSN), 23/5 73 S Nordmandshage (AB) og 18/5 37 NØ Hirtshals Fyr (AØ).

Ynglefugle er optalt med i alt ca. 90 par, hvilket er langt fra det reelle antal, da der mangler tal fra flere af de normalt største kolonier. Antallet af par fra de enkelte lokaliteter er: Kogleaks ca. 40 (JPK m.fl.), Hirsholmene ca. 35 (ESAN), Bygholm Vejle 13 par (HHN), Halkær Sø 4 (TSE), Melsig 2 (JPK), Nordmandshage 2 (PR) og Rettrup Kær 2 (SR).

Allerede fra starten af juli ses der så småt sydgående træk-

Sum: 11.536. 1. halvår 6043, 2. halvår 5493. Indsendere 118.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	239	5098	706	839	4298	327	23	6	-

Havterne *Sterna paradisaea*

En årstotal lidt over det normale. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 5891 fugle.

Årets første ses 14/4 5 R Halkær Sø (RSN), 16/4 2 R Bygholm Vejle (KØJ) og 18/4 2 R Hovsør (HRC). Mange af de første fugle er formentlig nordjyske ynglefugle, idet der først fra begyndelsen af maj dukker nævneværdige antal op på træklokaliteter. Forårstrækket er dog ikke særligt imponerende i år. F.eks. har Skagen i alt kun 465 Ø/R i perioden 22/4-21/6 (KNP JHC m.fl.) og med de største dage 21/5 50 R, 22/5 53 fou. og 23/5 50 R alle Grenen (GGU DBC). Der ses stort set ikke direkte trækkende fugle andre steder i det nordjyske.

Ynglefugle er indrapporteret med i alt godt 500 par set på følgende lokaliteter: Als Odde ca. 200 (SSL), Nordmandshage ca. 138 (PR), Agger Tange ca. 55 (SSL HHN), Hirsholmene 25 (ESAN), Stensnæs 20 (SSL), Østlige Vejler 26 (O-DK), Ulvedyb 12 (RSN m.fl.), Frederikshavn Havn 10 (TOS GRA), Karby Odde 7 (SSL), Gerå Enge 5 (HAC SSL), Havrevlen, Læsø 5 (PR), Jerup Strand 5 (CSS AØ), Tornby Strand 3 (SSL), Agerø 2 (CSS), Rej-

Sum: 6656. 1. halvår 2812, 2. halvår 3844. Indsendere 130.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	222	1653	937	3276	527	23	5	13	-

Fjord-/Havterne *Sterna hirundo/paradisaea*

I denne robebunke af ubestemte Fjord/Havterner gemmer sig nogle meget store tal, der typisk er ternet set på træk, men for langt ude til en sikker artsbestemmelse. Som eksempel kan nævnes 17/5 360 Ø Nordstrand, Skagen (EMI), 18/5 350 Ø Grenen (JAE) og 20/5 1000 Ø Gre-

Sum: 3907. 1. halvår 3344, 2. halvår 563. Indsendere 41.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	112	2515	717	314	238	7	1	3	-

bevægelser af fugle, men efterårstrækket starter først for alvor en måned senere og toppe midt i august. Mange af de store efterårstal ses ved Nordmandshage, hvor der i perioden 4/7-24/9 i alt ses 1498 fugle (alle PR) med de største dage 7/8 181 S, 11/8 336 S og 15/8 204 S + 300 R (alle PR). Andre store efterårstal er 11/8 1023 SV (AØ), 14/8 287 V Ø, Nørreådal (LM), hvilket er rigtig mange på en indlandslokalitet og 17/8 161 S havsiden af Agger Tange (TVN). Flere af de indsendte tal viser, at der (som også set tidligere) er en del efterårstræk tværs ind over Jylland.

Fra sidst i august tynder det kraftigt ud i fuglene i det nordjyske, men som altid bliver enkelte ungfugle hængende langt ind i efteråret, og de sidste er 22/10 1 1K R Nordstrand (KNP JKI), 24/10 2 1K SØ Grenen (KNP) og 27/10-5/11 1 1K R Grenen (ROC KNP m.fl.).

holm, Dråby Vig 2 (SSL), Feggeklit 2 (SSL), Hou Nordstrand 1 (OK) og Strandby 1 (JKA). Der mangler tal fra en del ynglepladser, som formodes stadig at være besat, så antallet er ikke fuldstændigt dækkende for den lokale forekomst.

Efterårstræk registreres allerede fra begyndelsen af juli med f.eks. 4/7 102 S Nordmandshage (PR), 14/7 235 V og 19/7 160 V begge Roshage (begge JBE). Flest ses ved Nordmandshage, der i perioden 4/7-7/11 har i alt 1206 S (PR) med de største dage ud over allerede nævnte 23/7 189 ad. S og 26/7 684 S (begge PR). Allerede midt i august ser det ud til at hovedparten af trækfuglene har passeret landsdelen, og de sidste nævneværdige tal i år er 17/8 10 R Hanstholm Havn (TRK), 26/8 13 V Hamborg v. Hanstholm (SAL). Resten af efteråret ses kun enkelte spredte forekomster af 1-2 fugle sammen, og årets sidste er 8/11 2 TF Nordmandshage (AB VAG), 9+10/11 1 R Grenen (ROC) og 11/11 1 1K N Nordmandshage (PR).

nen (MKP JAE). Andre observatører har på de samme dage langt overvejende talt trækkende Fjordterner både i Skagen og andre steder, og man kan gætte på at hovedparten af de ubestemte ternet på disse dage formentlig er Fjordterner, men det må stå hen i det uvisse.

Lomvie *Uria aalge*

Et antalsmæssigt ret normalt år med en sum under gennemsnittet. I foråret nogle markante trækbevægelser på Grenen først i marts med største 1/3 254 Ø, 2/3 513 SØ og 3/3 1679 SØ (alle ROC KNP m.fl.). Desuden et større

træktal så sent som 19/4 578 SØ Grenen (ROC), hvilket er udsædvanligt. Efteråret forekommer ret normalt med største tal 5/11 519 V Roshage (IHN m.fl.).

Sum: 5677. 1. halvår 3223, 2. halvår 2454. Indsendere 77.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	20	27	2487	611	64	14	23	6	50	1082	1265	28

Alk *Alca torda*

Et år noget under middel, som er godt 45.000 for de seneste 10 år. Foråret er helt uden markante trækbevægelser, som det ellers er set i de første måneder i visse år. Efteråret byder som sædvanligt på et markant østgående træk ved Grenen, i år koncentreret i sidste halvdel af ok-

tober. Største tal herfra er 17/10 3469, 18/10 6550, 19/10 2304, 24/10 5662 (KNP ROC m.fl.). Det store træk bliver også observeret ved Hirtshals Fyr med 18/10 2288 NØ (AØ).

Sum: 28.567. 1. halvår 78, 2. halvår 28.489. Indsendere 49.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	14	4	26	15	18	1	12	87	27784	675	10

Tejst *Cephus grylle*

Et normalt år, hvor langt hovedparten af fuglene ses i Kattegat inkl. Grenen. I en oversigt over ynglebestanden af Tejst i Danmark 2013 angives 1069-1278 par i Nordjylland ud af 1454-1699 par i Danmark. Det er pæn fremgang i forhold til opgørelsen i 2007, hvor tallene var 986-1024 par i Nordjylland ud af 1370-1414 i Danmark. De nordjyske par i 2013 fordeler sig med Hirsholmene 900-

1100, Deget 145, Ndr. Rønner 20, Østerbyhavn 4, Strandby Havn 0-3, Skagen Havn 0-1, Frederikshavn vindmølefundamenter 0-5 (alle via Sten Asbirk). I Hirtshals Havn ses forår og sommer hvert år fugle, men der er aldrig konstateret yngel. I år er max. 23/6 5 ad. sdr. R (KUP).

Sum: 8485. 1. halvår 6506, 2. halvår 1979. Indsendere 84.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	18	189	2674	3543	81	1788	117	34	31	7	2

Tejst, Hirsholmene, 30. maj 2014. Foto: Albert Steen-Hansen.

Søkonge *Alle alle*

Igen et antalsmæssigt ret beskedent år. Kun én observation fra første halvår, nemlig 2/1 3 NV Grenen (ROC). Første i efteråret er 15/10 1 R Tranum Strand (SGN), 17/10 1 R + 1 N Grenen (ROC KNP) og dagen efter årets

største 18/10 18 Ø Grenen (KNP). Et enkelt "indlandsfund" er 2/11 1 R Agger Tange, nordlige lagune (HAC). Fra Kattegat-kysten er største tal 9/12 7 N Nordmandshage (PR).

Sum: 106. 1. halvår 3. 2. halvår 103 Indsendere 20.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3	-	-	-	-	-	-	-	-	65	21	17

Lunde *Fratercula arctica*

En total på 9-10 fugle, fordelt på 5 observationer kan siges at være ret normalt, men hele to obs af flere fugle sammen er usædvanligt. Ingen dødfundne fugle i år. Enkelte observationer er ikke medtaget, da der ingen beskrivelse er angivet i notefeltet. De første to observationer er nok

af samme fugl og er ret tidlige, 13+14/8 1 1-2K V Roshage (JBE). Disse fund kan sidestilles med to fund fra august 2012 fra Lønstrup. Øvrige er: 6/10 1 V Roshage (TS), 18/10 4 NØ Hirtshals Fyr (AØ) samt 13/11 3 1K V Lild Strand (CSS).

DUER

Huldue *Columba oenas*

Et år på niveau med 2012 (924), hvilket er lidt over gennemsnittet for de sidste 10 år på 798 fugle, men lidt under de tre rekordår 2009-2011, hvor der alle år blev registreret over 1100 fugle. Som altid er året præget af forårs-trækket i marts-april måned, mens Huldue er en fåtallig fugl i Nordjylland om efteråret.

Forårets første fugl ses på årets første dag, endda en syngende fugl, 1/1 1 sy. Hald Sø ved Niels Bugges Kro (FRO). 24/1 27 Nørreådalene, Øby-Løvsdal (TRK) er en usædvanlig stor flok for årstiden. Forårstrækket går i gang 28/2 1 T Grenen (KEC). Med 230 trækkende fugle lever forårstrækket i Skagen ikke op til de store år i 2009 og 2010, og forårets største observation fra området er 25/3 23 T Gre-

nen (KEC). Heller ikke ved Nordmandshage ses et stort træk med kun fem trækdage med 7/4 12 N (AHO) som bedste dag.

Årets ynglebestand kan ikke opgøres, da der ikke er foretaget dækkende optællinger af skovene, men på baggrund af det indtastede materiale anslås, at der har ynglet 60-70 par, flest i Rold Skov-området, hvor der meldes om op til 44 syngende fugle på egnede biotoper (GRA HEN KVE AHO m.fl.).

Efterårstrækket er generelt beskedent, og de bedste trækdage er 30/10 38 SV Ø, Nørreådalene (LM) og fra Nordmandshage 13/11 6 S (PR). Årets sidste fugl er 15/12 1 Tindbæk Hestehave (LM).

Sum: 935. 1. halvår 792, 2. halvår 143. Indsendere 87.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	35	43	248	246	138	82	29	28	14	58	11	3

Ringdue *Columba palumbus*

Ovenpå rekordåret 2012, med næsten 124.000 indrapporterede fugle, er 2013 tæt på gennemsnittet for de sidste 5 år (2008-2012) på 105.109. Siden DOFbasen blev etableret, er der sket en kraftig stigning i antallet af indrapporteringer. Gennemsnittet i den foregående 5-årsperiode (2003-2007) er således kun på 50.362.

Årets første store observation bliver også den største, 19/1 2460 Store Vildmose (PR). Der ses i alt 13.574 trækkende Ringduer over Skagen området henover foråret, med 15/4 1525 NØ Hulsig (AÅ) og 1000 TF Grenen (ROC) som bedste dag. Samme dag registreres et flot træk på Muldbjerget med 1450 N (GRØN). Nordmandshage har ganske få da-

ge med trækkende Ringduer med 2/4 660 N (PR) som højdepunktet. Af gode trækdage udenfor Skagen og Nordmandshage skal nævnes 6/4 642 N Jerup Strand (BKR). Efterårstrækket toppe som vanligt i perioden oktober-november. Nordmandshage er bedste lokalitet med 5/11 10.135 S (PR) som efterårets klart største dag. Også 11/11 2360 S (PR) er fint for lokaliteten, og henover efteråret noteres i alt 17.915 trækkende fugle ved Nordmandshage. Også Ø i Nørreådalene markerer sig med en del gode trækdage med 30/10 1820 T (LM) som bedste dag. I alt er der indrapporteret 5433 trækkende fugle fra denne lokalitet. Af andre gode trækdage kan nævnes 12/10 2330 SV

Asmild Eng (CBB) og 12/10 1505 S Tjele Langsø (TBR). 2300 Hals Nørreskov (PR).
Andet halvårs største forekomst af rastende duer er 10/12

Sum: 101.350. 1. halvår 54.944, 2. halvår 46.406.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	17721	7152	7107	17869	4123	972	619	911	1601	13227	23391	6657

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

Et normalt år for arten for så vidt angår antallet af observationer. Til gengæld er det usædvanligt, at andet halvår står for næsten dobbelt så mange fugle som første halvår. Det skyldes bl.a. indrapportering af en række ganske store flokke fra andet halvår, med flest 23/11 34 Storrørde Østerenge (TBA), 20/9 32 Skive Havn (JEAL), 30/8

28 Skive Havn (JEAL) og 17/12 26 Ørum øst for Viborg (TRK).

Arten ses ikke hyppigt på trækstederne og forårets bedste dage er 19/5 24 TF Grenen (HST), 25/5 22 TF Grenen (GGU) og 19/5 15 NØ Hirtshals Fyr (AØ), mens der ikke registreres fugle af betydning på efterårstrækket.

Sum: 971. 1. halvår 325, 2. halvår 646. Indsendere 95.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	111	75	44	66	344	95	24	139	61	125	124	173

Turteldue *Streptopelia turtur*

Året byder på i alt 10 observationer af 6 fugle, hvilket er normalt for arten. Alle observationer er fra foråret og nævnes her: 20/4 1 Vigsø (MKO) er meget tidligt. Næste fugle dukker op og ses af mange 10/5 1 Skagen Genbrugsplads (PBH m.fl.). Derefter 18/5 1 Skagen Haveforening (BWI GBL JAE JHC JOK), inden en stationær fugl dukker op

og ses i perioden 21 - 25/5 Gl. Vesløs (HRC HHN SB m.fl.). Herefter ses arten 28/5 1 Kandestederne (KEC), og samme dag ses 1 NØ med 6 Tyrkerduer Vangså Hede (JJA). Foråret sluttet af 30/5 1 N med 11 Tyrkerduer Hanstedreservatet (SSL).

Turteldue, Gl. Veslø, 22. maj 2013.
Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

GØGE

Gøg *Cuculus canorus*

Årets indrapportering på 1349 fugle er næsten tilsvarende 2012 på 1255 fugle.
Den første observerede bliver 21/4 1 fou. Hald Sø (FRO). Dette er ret tidligt, men dog inden for normalen i forhold til, at den første Gøg i perioden fra 1992 til 2012 i snit er observeret 27/4 med variation fra 17/4 til 8/5. Umiddelbart efter at første fugl er ankommet, sker ankomsten flere steder i landsdelen med næste 25/4 1 sy. Nørresø, Viborg (OL), 26/4 1 sy. Dollerup ved Hald Sø (VL) og 27/4 1 sy. Tømmerby Fjord (HHN).
Der er hørt i alt 349 fugle på 174 lokaliteter. Flere af de

fugle, der er indrapporteret som fouragerende eller rastende, må formodes også at være lokale ynglefugle, da de eksempelvis observeres på tidligere eller potentielt egnede ynglelokaliteter. Der høres typisk kun enkelte fugle for hver lokalitet, men der er også enkelte større observationer som 20/5 63 sy. Nørreådal (LM TRK SK), som det absolut største.

Fra juli sker en markant fald i antallet af fugle. Årets sidste bliver 8/9 1 V Ø, Nørreådal (TRK LM), 10-11/9 1 Tømmerby (JPK).

Sum: 1349. 1. halvår 1266, 2. halvår 83. Indsendere 189.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	920	342	63	10	10	-	-	-

Slørugle *Tyto alba*

Det bliver i 2013 kun til en enkelt observation, 26/8 1 på lokalitet ved Tårs (personlig meddelelse fra Bjarne Jen-

sen, Hjørring til GRA). Der er forhåbentlig flere hemmeligholdte ynglepar i landsdelen.

Stor Hornugle *Bubo bubo*

Der er indrapporteret 5-10 ynglepar, men det lykkes blot for 2 par at få 2-3 unger.

Langt hovedparten af årets observationer kommer fra landsdelens ynglelokaliteter. Der er indrapporteret følgende par (Jan Tøttrup Nielsen og Frits Rost pers. meddelt samt indrapporteret i DOFbasen):

Vendsyssel: 2-3 par (0 unger).

Himmerland: 2 par (1 unge).

Thy/Hanherred: 1-2 par (1-2 unger).

Viborg-området: 0-3 par (0 unger – ynglesucces ukendt for 2 par).

Herudover er det kun en enkelt observation uden for ynglelokaliteterne, 25/8 1 Juelstrup Sø (TSE).

Sneugle *Nyctea scandiaca*

Fra 21/12 og en uge ind i 2014 observeres en 1K hun ved Hanstholm Slamdepot, Hanstholm Havn og Hansteds-

servatet. (HLÆ FLU RSN m.fl.). Fundet er godkendt af SU. Arten er SU art.

Sneugle 1K hun, Hanstedsreservatet, 26. december 2013. Foto: Lauge Fastrup.

Kirkeugle *Athena noctua*

Det ser mere og mere kritisk ud for denne vores mindste, ynglende ugle. Der er ligesom i 2012 ikke indrapporteret en eneste observation i den offentlige del af DOFbasen. Fra DOF artscaretaker vurderes bestanden til under 30 par og fortsat kun i Jylland. I alle delområder er det gået tilbage herunder også i det traditionelle kerneområde i

Himmerland. Det største problem er fortsat alt for få kirkeugleunger pr. par, således at bestanden ikke bliver fornyet eller øger i antal. Der er nu også så få gamle fugle, at når de dør, kan magen ikke kalde en ny mage til og parret forsvinder (Benny Kristensen personligt meddelt).

Perleugle *Aegolius funereus*

Der foreligger ikke observationer af Perleugle i 2013.

Høgeugle *Surnia ulula*

Der foreligger fra landsdelen hele seks fotodokumenterede fund af arten. Følgende fund er godkendt, 31/3-13/4 1 2K Bunken Klitplantage (AØ m.fl.), 11/10 1 Hirtshals (via AØ), 10-16/11 1 Råbjerg Plantage (Finn Rasmussen, Thom Kongerslev, Werner Larsson), 2/12+28/12-1/2 2014, Karup Flyveplads og Kølvrå (Michael Andersen, PBU m.fl.).

Fund fra Skagen i oktober samt fra Stenbjerg Plantage i oktober er endnu ikke indsendt til SU.

Arten er SU art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Høgeugle 2K, Bunken, 6. april 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Natugle *Strix aluco*

I perioden fra januar til primo maj høres tudende og kaldende ugler mange steder i landsdelen. En nærmere vurdering af antallet af ynglepar er meget vanskelig, da observationssteder i de større skovområder som eksempelvis Rold Skov oftest ikke angives nærmere. Det vurderes, at der er indrapporteret 55 syngende fugle/yngefund.

Sum: 181. 1. halvår 132, 2. halvår 49. Indsendere 46.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	37	35	18	10	26	6	6	5	6	-	25	7

Eneste indrapportering af unger er 10/6 2 1K Brændeskoven, Rold Skov (AHO).

Største indrapportering af syngende/territoriehævdende Natugle er 12/3 3 Høstermark Skov (PR), 9/11 3 Øby (LM), 12/5 4 Nørreådal (Øby-Løvskaal) (TRK) og 21/2 6 Rold Skov (statsskoven) (HEN).

Skovhornugle *Asio otus*

En årstotal på 93 er meget lav, og man skal tilbage til 2002 for at finde en lave årstotal på 78 fugle. En af årsagerne til den lave total skal findes i, at der ikke tilsvarende tidligere år er større optællinger af ynglefugle og kaldende unger, ligesom der kun er få registreringer fra vinterstader.

Der er indrapporteret 3 vinterstader – 12/1 2 Viborg golfbane (SA PBA), 23/1 10 Gammel Vrå (ATL) og 21/11 12

Nørreådal (LM).

I forbindelse med yngletiden registreres yngleforekomster oftest ved tudende fugle, eller ved at de store unger kalder højt. Der er i alt indrapporteret 10 ynglepar med syngende fugle eller kaldende unger (CSS RSN MLU HEN CBB m.fl.). Til sammenligning blev i 2012 indrapporteret 55 ynglepar.

Der er ikke indrapporteret trækobservationer.

Sum: 93. 1. halvår 50, 2. halvår 43. Indsendere 32.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	13	6	7	2	11	11	2	4	-	2	23	12

Mosehornugle *Asio flammeus*

Antallet af observerede Mosehornugle varierer meget. I perioden fra 2003 til 2012 er der observeret mellem 65 og 340 fugle. Med et gennemsnit på 184 fugle er årets total på 126 fugle noget under gennemsnittet.

Der observeres typisk kun én eller to fugle af gangen, men især i Nørreådal, hvor der er et vinterstade, observeres hyppigt flere fugle af gangen. De største observationer bliver 15/1 10 Nørreådal (LM), 18/1 8 Nørreådal (TBR TRK), 9/5 4 TF Skagen (ROC STA CSS ABK m.fl.) og 13/5 4 Jerup Strand (BKR RL).

Ved Skagen observeres i perioden 16/4-12/6 Mosehornugle på 22 dage – især ved Grenen og Nordstrand. Det reelle antal fugle er vanskeligt at vurdere, da der obser-

veres én til to rastende fugle hver dag. Ud over den allerede nævnte observation 9/5, bliver største ved Skagen 6/6 3 (ROC AEC MEP JMP m.fl.).

Der er ingen indrapportering om sikre ynglepladser, og modsat 2012 er der ikke mange observationer fra samme lokaliteter i løbet af sommeren. For et par lokaliteter er der enkelte sommerobservationer, men om dette er ynglefugle er uvist.

Andet halvår byder kun på meget få fugle, hvilket givet skyldes et meget dårligt yngleår nordpå. Årets sidste bliver 29/12 1 Gjør Bredning (PEC), 29/12 1 Hanstholm Slamdepot (JTL) og 29/12 1 Hanstedsreservatet (HE).

Sum: 126. 1. halvår 110, 2. halvår 16. Indsendere 73.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	23	2	7	19	47	12	-	1	2	1	3	9

Mosehornugle, Ulvedybet, 6. juni 2013.

Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Natravn *Caprimulgus europaeus*

Indrapporteringen er faldet markant i forhold til 2012. Der er i 2013 observeret 231 fugle, hvilket kun er 67% i forhold til sidste år.

Ankomsten til det nordjyske sker til normal tid med de første fugle i begyndelsen af maj med 6/5 1 sy. Skagen Klitplantage (SAL) og 7/5 4 sy. Ålbæk Klitplantage (HSC). Lokalteter med flest syngende hanner er 21/6 8 Tvorup Hul (JJA), 8/7 10 Læsø Klitplantage (JJO), 29/5 11 Bunken Klitplantage (HSC) og 10/6 12 Tranum Klitplantage

Sum: 321. 1. halvår 186, 2. halvår 135. Indsendere 73.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	94	92	88	46	1	-	-	-

(KHK). Det er bemærkelsesværdigt, at der fra lokaliteten med flest syngende hanner i 2012 Ålbæk Klitplantage (14) i 2013 kun er indrapporteret 6 syngende hanner. Antallet af syngende hanner er samlet på 119 fordelt på 31 lokaliteter. Der er tale om samme niveau som i 2011 og 2012, hvor der blev registreret hhv. 121 og 118 syngende hanner.

Årets sidste fugle er 30/8 2 fou. Ålbæk Klitplantage (HSC) og 19/9 1 R Saltum Strand (KBC).

SEJLERE

Mursejler *Apus apus*

Ankomsten til Nordjylland sker normalt omkring månedsskiftet april/maj, men i 2013 er ankomsten temmeligt tidlig, da første observeres 17/4 1 SV Skagen By (JPIP). Herefter følger 23/4 og 24/4 1 R Tømmerby Fjord (sand-synligvis samme fugl) (HHN), 27/4 1 N Nørre Vorupør (JKK) og 3/5 1 R-N Skiveren (AWN TPA).

Forårstræk bliver især registreret ved Skagen fra midten af maj og cirka en uge ind i juni. Alle trækobservationer på over 1000 fugle fra Skagen-området nævnes: 6/6 1400 NØ (JPIP MH), 15/5 1500 Ø (JHC KNP m.fl.), 29/5 2563

Ø (JHC KNP ROC m.fl.), 30/5 5200 NØ (KEC) og 20/5 7000 NØ (GGU). Uden for Skagen er de største trækobservationer 15/5 500 Ø Slettestrand (IZN), 13/6 620 S Lille Vildmose (PR) og 20/5 2300 NØ Syrodde (PR).

Andet halvårs største forekomster bliver forholdsvis begrænset i forhold til tidligere år, således 20/7 265 N Mulbjerg (TSE), 24/7 265 NØ Skagen (KEC) og 20/7 600 fou./T Skagen By (JPIP RW).

Årets sidste bliver 17/9 2 R Hasseris Å udløb (RWR) og 22/10 1 S Nordmandshage (PR).

Sum: 32.052. 1. halvår 3.834, 2. halvår 28.218. Indsendere

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	24508	3706	3047	743	43	1	-	-

SKRIGEFUGLE

Isfugl *Alcedo atthis*

Udviklingen i indrapporteringen forsætter med at gå frem fra 202 fugle i 2011 til 323 fugle i 2012 til 379 fugle i 2013. Det øgede antal observationer er forhåbentlig et udtryk for, at arten er på vej tilbage efter tidligere hårde vintre. Alle observationer i første halvår er af 1-2 fugle undtagen 22/2 3 R Rindsholm (KAHA).

Der er indrapportering af fem ynglefund: Elling Å (JLG), Gårdbogård (CP), Hald Sø – Skytteholm (PBA), Hald Sø

– Non Mølle (MHH) og Buderupholm (HEN). Her ud over er der en række observationer i yngleperioden fra lokaliteter, hvor der dog ikke er indberetning om yngel. I andet halvår observeres også typisk 1 eller 2 fugle – dog undtagen 10/9 3 R Nørreådal (Øby-Løvskaal) (LM), 20/9 3 R Tjele Langsø (TBR), 25/10 3 R Tjele Langsø (TBR) og 11/11 3 R Tange Sø (KAHA).

Isfugl, Elling Å, 9. juli 2013. Foto: Knud Pedersen.

Sum: 379. 1. halvår 194, 2. halvår 185. Indsendere 83.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	41	37	50	35	24	7	10	19	45	39	49	23

Biæder *Merops apiaster*

De 60 observationer af 122 fugle dækker reelt nærmere over 5 forskellige fugle. Alle observationer er fra maj. I perioden fra 16-24/5 er der en lang række observationer i Skagen-området, hvor op til 3 Biædere observeres af mange fuglekiggere (ROC JMPJ KNP JPIP m.fl.). Uden

for Skagen ses der 17/5 1 V Skørping (HAC) og 25/5 1 overflyvende Råbjerg Mile Camping (CSS). Den sidste fugl kan meget vel være en af fuglene fra Skagen, da de sidst observeres 24/5 om formiddagen.

Hærfugl *Upupa epops*

Der blev også i 2013 observeret Hærfugl i det nordjyske – og endda hele 4 fugle. Årets fugle er 23/4 1 R Aså enge og havn (SØP), 22/5 1 R Hirsholm (BHJ KTP TEG), 16/6

1 R øst for Rubjerg Knude (H.C. Hansen, Løkken foto sendt til DOF) og 2/10 1 fou. Vilsted Sø (Medarbejder ved Naturstyrelsen personligt meddelt til SSL).

SPÆTTER

Vendehals *Jynx torquilla*

Med 57 observationer af enkeltfugle er vi tæt på 10 årsrekorden på 61 fugle fra sidste år. Derimod er det inden for normalen med den første fugl 17/4 Nørre Enge ved Viborg (KMHA). Som sædvanlig ses de fleste fugle på lokaliteterne omkring Skagen, hvor der i første halvår er 15 observationer fordelt på 12 dage. Syngende fugle høres i perioden 25/4-12/6 i Skagen Klitplantage og By (SAL JPIP), Horne (AØ), Tofte Skov (PR), Skadsholm i Rold Skov (AHO), Nørreådalene/Øby-Løvskal (TRK TBR), Øby (LM), Næsset ved Løvskal (JSP), Bulbjerg (HRC), Vorde (BOEK), Øsløs (PHM) og Vorning (FRO).

Ynglefugle er fundet 5/7 Vester Torup Klitplantage (VFL), 3/6 Kylløbæk nær Råbjerg Plantage (ROC), 6/6-2/7 Tofte Skov (PR KOL GRØN HAC) og 17/6 Åresvad Å (FRO). Sandsynlige ynglepar rapporteres 29/6 Skiveren (VHL) og 9/5 Skagen Klitplantage (SAL). En fugl er ringmærket 23/8 Grenen (ROC) og to er fundet døde: 12/5 Reservatet, Skagen (ROC) og 15/8 Sindal (DOF). Årets sidste observation er 10/9 1 Nordmandshage (PR m.fl.). Det bliver spændende at se, om der dukker flere Vendehals op i forbindelse med totaloptælling af ynglepar i løbet af Altas III-undersøgelsen.

Sum: 58. 1. halvår 52, 2. halvår 5. Indsendere 36.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	14	32	7	1	3	1	-	-	-

Grønspætte *Picus viridis*

På trods af færre observationer i den forlængede vinter ses næsten det samme antal fugle som sidste år. Der er flere oplysninger om ynglepar end i tidligere år. Der indrapporteres 4+17/5 1 ynglepar med redehul i Skindbjerglund (HN) og 9/4 1 ynglepar Viffertsholm Hovskov (TN). Desuden ses 25/7 voksne fugle med udføjne unger i Bjergskov (AHO) og 4/8 i Ø, Nørreådal (TRK). Endelig giver JTN direkte oplysninger om 3 par i Hammer Bakker og 2 par i Stagsted Skov samt 1 par på hver af lokaliteterne Pajhede Skov, Aså, Øster Aslund, Hals Sønderskov, Hals Nørreskov, Koldkær, Dronninglund Storskov og Sæbygård Skov. Der observeres således 17 rimeligt sikre ynglepar. Derudover er der i yngleperioden sang og anden territoriehævdelse på følgende loka-

liteter: Tversted, Hørnsted, Tolne Skov, Stagsted Skov, Skårupgård, Lyngså, Store Bovet Skov og Enge, Hammer Bakker og Hals Golfbane, Rørdal Lergrave, Lundby Krat, Høstemark Skov, Tofte Skov, Højris Mølle, Støvring, Fruerskov, Store Blåkilde og engarealer, Villestrup Ådal mellem Store Blåkilde og Ardenvej, Skove ved Vester Korup, Visborg Skovmark og Krogen; Hald Ege, Hald Sø ved Niels Bugges kro, Hald Sø/inderø, Hald Tostrup, Dollerup ved Hald Sø, Grundvad Bæk, Nørreådal/Bruunshåb-Vejrum, Øby, Onsild Ådal, Sandvild Høje, Skårupgård, Tindbæk, Velds Krat, Viskum Skov. Sluttelig skal 4/8 1 1K TF Grenen (ROC m.fl.) nævnes. Arten er ikke årlig i Skagen, og det aktuelle fund udgør det måske kun andet fund fra selve Grenen de sidste ca. 20 år.

Sum:257. 1. halvår 193, 2. halvår 64. Indsendere: 81.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	8	10	38	72	50	15	8	20	10	9	14	3

Sortspætte *Dryocopus martius*

Årssummen er faldet med godt 50 i forhold til sidste år, men det skyldes især den mindske observationsaktivitet i den lange vinter. Blandt de 143 observerede fugle er 57 fra Rold Skov-området og 32 fra Lille Vildmoseområdet. Rold Skov-caretakergruppen koncentrerer sig om 3 ynglepar i statsskoven (Bjergskov, Sønderskov og sandsynligvis Mosskov) og vurderer at territoriehævdende fugle i Nørreskov, Skadsholm, Hesselholt Skov og Troldekov næppe repræsenterer yderligere par. Men der er der observeret sandsynlige ynglepar i de private Ersted Skov og Rold Østerskov. De mange observationer i Vildmoseområdet repræsenterer 1 ynglepar i Tofte Skov og 1 i Høstemark Skov. Herudover observeres syngende

og på anden måde territoriehævdende fugle på følgende lokaliteter: Dollerup Bakker, Hald Sø ved Non Mølle, Hald Sø/inderøen, Lindum Skov, Ormstrup Skov og Sødal Skov. Endelig kommer gode nyheder fra områderne nord for Limfjorden. Mens der her ikke blev set Sortspætte sidste år, så rapporteres der 24/4 1 Dronninglund Storskov (JTN) og 1 ynglepar i Pajhede Skov (JTN). Desuden ses i andet halvår 8/10 1 Skiveren (CVL) og 30/10 1 Sømmosen i Dronninglund Storskov (SEM). Der er dog et generelt behov for en forøget observationsindsats. Under Altas III skal der foregå en målrettet optælling alle ynglepar af Sortspætte.

Sum:143. 1. halvår 95, 2. halvår 48. Indsendere 44.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3	7	18	28	24	15	6	5	8	5	21	3

Stor Flagspætte *Dendrocopus major*

Det er endnu et rekordår med 366 flere fugle flere end ved sidste års store spring fremad (se også oversigten i NJF 2011). Dette resultat skyldes udelukkende det kraftigt øgede antal fugle i andet halvår, hvor arten optræder invasionsagtigt. Tilsammen er der 266 ynglefugle samt syngende og territoriehævdende fugle på 71 lokaliteter. De største obser-

vationer i denne forbindelse er: 14/3 10 Lindum Skov (TN) og 1/4 10 Høstemark Skov (TL). De største antal under efterårsstrækket er 9/3 19 S Nordmandshage (PR) og 12/9 20 TF Grenen (ROC m.fl.). Der er oplysninger om 23 ringmærkede fugle i Skagensområdet i løbet af året (MIK ROC).

Sum:2959. 1. halvår 1404, 2. halvår 1555. Indsendere194.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	170	194	312	365	233	130	89	189	456	468	262	91

Stor Flagspætte, Høstemark Skov, 9. marts 2013. Foto: Jan Skriver.

Lille Flagspætte *Dendrocopos minor*

Årssummen er halveret i forhold til sidste år, og det skyldes kun delvist en formindsket observationsaktivitet i den kolde marts. Der er vist ikke en simpel forklaring på, at antallet af fugle i maj er faldet fra 12 til 1. De fleste observationer i kerneområdet ved Hald Sø, hvor årets første rapporterede fugl er 13/3 1 trommende han Niels Bugges Kro på vestsiden af Hald Sø (LN). Herefter er der mange enkeltobservationer fra området ved Niels Bugges Kro i marts og april, og 17+20/4 registreres et territoriehævdende par (POHP BCS). Ved Non Mølle nord for Hald Sø ses 2/3-14/4 1 han (CSS m.fl.), og 23/4 ses der her en

hun (SA) samme sted. Ved Dollerup Mølle i sydenden af søen ses 20-21/4 op til 2 fugle (PBA NOE). Udenfor området ved Hald Sø ses følgende: 16/1-12/2 1 han Han Vejle/Lund Fjord (HHN m.fl.), 19/2 1 Vilsbøl Plantage (JJA), 23/3+13/4 1 hun af nominatformen Hals Mose (RSN MON GRØN), 8-9/4 1 hun TF/R Grenen og Ellekrattet (KNP KEC ROC m.fl.) samt endelig 3/5 1 territoriehævdende han Gyvelstien, Skagen (JPIP KMO HAC KNP m.fl.). Opgørelserne er rensede for gengangere på enkelt dage. Lille Flagspætte er i øvrigt blandt de arter, hvis yngleforekomst bliver totaloptalt under Atlas III.

Sum: 33. 1. halvår 33, 2. halvår 0. Indsendere 34.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	2	4	24	1	-	-	-	-	-	-	-

Lille Flagspætte, Hals Mose, 23. marts 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Pirol *Oriolus oriolus*

Materialet er domineret af fugle fra Skagen og Lille Vildmose, hvorfra der foreligger et ynglefund. Første fugl ses 6/5 1 hun-farvet Tofte Skov (PR). Herefter ses der regelmæssigt Pirol i Skagen-området i perioden 11/5 til 20/6. Grenen dominerer som altid, og på tre datoer ses mere end en fugl, 18/5 3 TF (JAE), 29/5 2 TF (KNP JMPJ) og 30/5 2 TF (KNP RSN). I alt noteres 16-18 forskellige fugle.

I Portlandsmosen i Lille Vildmose ses og høres en han

ved flere lejligheder i perioden 7/6 til 12/7 (PR m.fl.). Desuden ses en hun-farvet ved Høstemark tårnet 15/6 (HE). Herefter ses en hun flere gange omkring måneds-skiftet juli/august under omstændigheder, der godt gør, at der tale om et ynglefund (medd. Flemming Ahlmann; se foto side 150).

Endelig ses yderligere to fugle, 29-31/5 1 han sy. Lundby Krat (AK) og 6/6 1 sy. han Skjern Hovedgaard, Nørreådal (LM).

Rødrygget Tornskade *Lanius collurio*

Et flot år, der kun overgås af 2007 (1482) og 2011 (1042) og en klar forbedring i forhold til sidste år, hvor arten skuffede med kun 665 indsendte fugle. Især første halvår er flot og 373 fugle er ny rekord for maj måned. Generelt har indrapporteringen været stigende de senere år, hvilket er i kontrast til den generelle tilbagegang for tornskader i Vesteuropa. Dette må tilskrives en øget ornitologisk aktivitet i de områder, hvor arten forekommer.

Den første observation sker typisk i Skagen i starten af maj, således også i 2013 med 4/5 1 hun Byfogedskoven i Skagen (ROC). De største registreringer er herefter 16/5 13 (9 territoriehævdende hanner og 4 hunner) Lundergård Mose (SGB), 19/5 13 (8 hanner og 5 hunner) Sønder Nyland-området, Læsø (PR), 20/5 17 (9 hanner og 8 hunner) Syrodde, Læsø (PR), 30/5 11 Skagen (RSN), 5/6 Rubjerg Knude 11 (9 hanner og 2 hunner) (RWR) og 11/6 10 Tofte Skov (PR).

Der er indrapporteret 80-112 ynglepar fra 58 lokaliteter, men der mangler dækkende data fra en række af områdets vigtigste lokaliteter, herunder Hulsig Hede og Rold

Sum: 986. 1. halvår 601, 2. halvår 385. Indsendere 187.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	373	228	227	154	4	-	-	-

Stor Tornskade *Lanius excubitor*

Et godt år, selvom der er tale om en lille tilbagegang i forhold til 2012. Som altid ses arten oftest alene, men på gode lokaliteter som Store Vildmose ses der ofte flere fugle spredt rundt i moseområderne. Forårets største forekomster er da også alle fra Store Vildmose med 19/1 7, 5/3 4 og 26/3 6 (alle PR). Uden for Store Vildmose er bedste lokalitet Præstesø (Råbjerg Sø) med 13/4 3 (BKR). Der er kun meldt om 3 trækkende fugle ved Skagen: 9/4 1 T Grenen (ROC) og 15/4 2 Ø Nordstrand (KNP). En usædvanlig iagttagelse sker under en sejltur 21/4 i Kattegat mellem Læsø og Anholt. Her ses en enkelt fugl på

Sum: 356. 1. halvår 150, 2. halvår 206. Indsendere 100.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	40	29	49	31	1	-	-	-	11	90	75	30

Rødrygget Tornskade,
Lille Vildmose, 7. juli
2013. Foto: Lars Grøn.

Skov. Største bestande er 8-10 par Slettestrand (IZN), 6 par Tofte Skov (PR m.fl.) og 4 par Tornby Klitplantage (MLUH).

I andet halvår ses der flest fugle 7/7 10 Lille Vildmose (GRØN), 22/7 13 C. E. Flensborg Plantage (CSS) og 25/7 12 Tofte Skov (TC). Årets sidste observation er 18/9 1 Stenstrup (MHH).

direkte træk mod nordvest (SKI).

De første trækfugle i efteråret dukker op lidt senere end normalt, nemlig 25/9 1 Lille Øksø (AHO) og samme dag 1 R Vullum (JBE). Også i efteråret drejer langt de fleste observationer sig om enlige fugle. Største observationer i andet halvår er af 3-4 fugle, der ses dagligt på Grenen i perioden 16-19/9 (HMT KNP JS m.fl.), mens Lille Vildmose har 4 fugle 24/10 (HAC), og samme antal ses i Store Vildmose 26/11 (PR). Eneste rapporterede træk er fra Nordmandshage, hvor der ses enkelte sydtrækkende fugle 6/10, 8/10, 18/10 og 5/11 (alle PR).

Husskade *Pica pica*

En årssum lidt over middel for de foregående 10 år på 3608.

Fra første halvår er de største tal af rastende/overnattende fugle 3/1 70 Nørresundby Kridtgrav (SEM), 4/1 102 Langholt (SEM) og 28/1 75 Nørreådalens Øby-Løvskaal (TBR). Fra Skagen er der indsendt følgende observationer af primært trækforsøgende fugle, 1/2-10/6 397

med de største observationer fra Grenen 6/4 37 og 16/4 30 (ROC) og 17/4 26 (KEC).

I andet halvår er der blandt andet følgende antal rastende/overnattende fugle 20/11 23 Østerådalens, Aalborg (SEM), 14/12 73 Søhngårdsholmsparken, Aalborg (ATL) og 24/12 26 Fårup Klit (ATL).

Sum: 4688. 1. halvår 3167, 2. halvår 1521. Indsendere 136.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
841	710	698	436	355	127	142	151	186	345	338	359

Skovskade *Garrulus glandarius*

Årssummen er højere end middelsummen for de foregående 10 år på 2520, og tallet for første halvår er højere end andet halvår, hvilket er usædvanligt. Dette kan være en følge af invasionen i 2012. I første halvår er der fra Skagen følgende observationer af trækforsøgende fugle, 24/4-21/6 879 med største tal fra Grenen 1/5 30 (PPO), 7/5 27 (KEC) og 10/5 29 (AWM). Derudover er der følgende tal af rastende/overnattende fugle, 24/3 15 Rå-

bjerg Mose (BKR), 9/4 12 Hals Sønderkov (SEM) og 25/4 12 Haldager Vejle (KHK).

Fra andet halvår kan følgende antal af rastende/overnattende fugle nævnes, 20/9 29 Gyvelstien, Skagen (JPIP), 3/10 20 Tornbakkerimmen, Hulsig (AØ) og 12/10 21 Røn-høj Plantage (BLN). Endelig skal nævnes en rent hvid fugl (albino), der er set ved Tofte Sø i perioden 16/11-30/12 (BSP HAC PR).

Sum: 3517. 1. halvår 2248, 2. halvår 1269. Indsendere 168.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
181	200	201	382	1127	157	78	145	249	414	256	127

Nøddekrige *Nucifraga caryocatactes*

I alt 3 fund i år. 18/10 1 R Ørum ved Viborg (MHH), 30/10 1 overflyvende Lille Vildmose, Vildmosegård (via AHO) og 1/11 1 overflyvende Kongenshus Mindepark

(GGU). Observationer af fugle, der kun er hørt, er udeladt.

Allike *Corvus monedula*

For fjerde år i træk er årssummen over 100.000, kun overgået af 2011 på 146.105 og 2012 på 150.248.

Fra første halvår er der indsendt følgende observationer af rastende/overnattende fugle, 2/1 2900 Bolle og Tryenge (SØP), 8/2 3500 Kronborgskoven, Egholm (BLN) og 1/4 3700 Aså enge og havn (SØP). Fra Skagen er der følgende obs af trækkende fugle fra Grenen, 2/1-12/6

40.190 med de største 26/2 10.140 (KNP) og 25/3 4820 og 26/3 5395 (begge KEC). Fra Nordmandshage kan nævnes 2/4 1880 N (PR).

Fra andet halvår kan følgende obs af rastende/overnattende fugle nævnes 21/10 2000 Hæstrup (PHP), 22/10 3500 Fjordparken, Aalborg (HHB), 25/10 2000 Egholm (ATL) og 16/11 2200 Als Odde (TN).

Sum: 131.445. 1. halvår 93.946, 2. halvår 37.499. Indsendere 120.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
11175	35409	31759	14449	1031	123	708	664	253	16790	14583	4501

Råge *Corvus frugilegus*

En høj sum, som i de foregående 10 år kun overgås af 2011 på 38.910.

Fra første halvår er de største antal af rastende/overnattende fugle 6/1 800 Hjarbæk Fjord ved Kvols Vig (TRK), 12/1 570 Storvorde (VFL) og 17/2 700 Gistrup (KJNI).

Der er indsendt optællinger af 2260 ynglepar fordelt på 14 lokaliteter/olonier. De største tal kommer fra Sjør-

ring Volde 235 par (SB), Thisted By 706 par (AS) og Aars 298 par (BLN).

Fra andet halvår kan følgende antal af rastende/overnattende fugle nævnes 3/8 og 28/9 700 Juelstrup Sø (TSE), 29/10 1200 Vodskov (MLU) og 16/11 2600 Als Odde (TN). Derudover kan nævnes følgende trækobs fra Nordmandshage, 17/9-18/11 362 med største 5/11 126 S (PR).

Sum: 38.844. 1. halvår 18.286, 2. halvår 20.558. Indsendere 88.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5863	4193	4698	1337	1016	1179	1235	2834	2328	2728	7714	3719

Sortkrage *Corvus corone corone*

Årssummen overgås kun af summen fra 2012 på 385 fra de foregående 10 år.

Fra første halvår er de største obs på hver 3 fugle, 11/5

Flagbakken (BLN), 18/5 Hirtshals Fyr (AØ) og 11/6 Grenen (ROC). Fra andet halvår er største obs 17/10 6 Grenen (KNP) og 28/10 5 Grenen (KNP).

Sum: 219. 1. halvår 134, 2. halvår 85. Indsendere 70.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
4	8	12	23	66	21	9	8	8	26	20	15

Gråkrage *Corvus corone cornix*

Fra de foregående 10 år er årssummen kun overgået af 2007 på 68.886.

Fra første halvår kan nævnes følgende obs af rastende/overnattende fugle, 11/1 510 Staun, Barmer og Valsted enge (PES), 19/1 1100 Sebbesund, Nibe og Halkær Bredning (TSE) og 8/2 500 Lille Vildmose (UTE). Ved Grenen ses 2/1-25/5 4810 med største tal 26/3 1050 (ROC), 27/3

570 (KEC) og 15/4 500 (ROC).

Fra andet halvår kan nævnes følgende trækobs fra Nordmandshage, 8/9-18/11 2178 med største 13/11 312 (PR) og 16/11 757 og 17/11 231 (begge AB). Derudover kan nævnes følgende observationer af rastende/overnattende fugle, 1/11 2800 Als Odde (TN), 11/11 1800 Madum Sø (TSE) og 16/11 1600 Als Odde (TN).

Sum: 67.030. 1. halvår 37.468, 2. halvår 29.562. Indsendere 183.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
10236	7261	11047	6801	1447	676	2374	1203	2277	3429	15680	4599

Ravn *Corvus corax*

Årssummen er den hidtil største. Fra første halvår er der følgende tal af rastende/overnattende fugle 11/1 210 Enge ved Dvergetved (AØ), 25/1 175 Tolne Skov (BKR) og 4/3 135 Halkær Sø og Ådal (TSE) og fra Grenen/Skagen er der noteret trækforsøgende fugle i perioden 2/2-20/5 med 56 ex. med største antal 5/3 11 (ROC).

Der er indsendt 118 ynglepar fordelt på 51 Vendsyssel (JTN), 6 Thy (AS JJA POW EA KØJ), 1 Mors (ASB), 21

Himmerland (TN AHO ATL CSS ASH HEN AEP AHO HMT GRA TLP UN), 4 Salling/Skive (GTW AO AHO BJS), 1 Nørreådal (TBR) og 1 ved Viborg (JLJ).

Fra andet halvår er der blandt andet indsendt følgende antal rastende/overnattende fugle, 23/9 34 Halkær Sø og Ådal (HMT), 10/10 50 Uggerby Å (Bindslev-Uggerby) (MCH) og 24/10 90 Sejlstrup (HAC).

Sum: 4794. 1. halvår 3325, 2. halvår 1468. Indsendere 207.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1203	560	560	493	385	124	156	162	311	364	261	214

Fuglekonge *Regulus regulus*

Efter sidste års meget store antal (4772) er årssummen tilbage ved 10 års-gennemsnittet. Det skyldes især et mindre efterårstræk i oktober, hvor totalen faldt fra 2050 til 887 fugle. Ellers er der ikke de store udsving, hvorfor arten behandles kortfattet. Det største antal syngende

fugle på en enkelt lokalitet er 1/4 14 Store Anden & Alminden Skov (TN). Årets største notering er 12/10 60 Grenen (ROC). Det største antal trækkende fugle er 7/10 17 S Nordmandshage (PR). Der er ved Skagen ringmærket 180 fugle (ROC MIK).

Sum: 2898. 1. halvår 1017, 2. halvår 1881. Indsendere 115.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	301	242	182	155	110	27	30	65	134	887	509	256

Fuglekonge og Rødtoppet Fuglekonge (forrest), Hanstholm Fyrhaver, 6. oktober 2013.
Foto: Lauge Fastrup.

Rødtoppet Fuglekonge *Regulus ignicapillus*

Renset for gengangere foreligger der syv fund af otte fugle, hvilket er meget mere end de blot to fugle i 2012. Alle årets observationer nævnes: 25/5 1 hun ringmærket Grenen (ROC m.fl.), 28/5 1 hun ringmærket (ny fugl) Grenen (ROC m.fl.), 12-13/6 op til 2 syng. Skjern Skov, Løvskaal (LM TBR TRK), 4+12/7 1 syng. Hobro Østerskov (CSS), 6/10 1 hun ringmærket Hanstholm Fyrhaver (JKY

m.fl.), 10/11 1 han ringmærket Nordstjernevej, Skagen (MIK) og 23/11-7/12 1 hun ringmærket og senere feltobset Grenen (ROC CSS). Det bliver i forbindelse med Atlas III spændende at se, hvor mange flere sandsynlige ynglefugle, der kan findes ved forsøget på optælling af alle ynglepar af denne underobserverede fugleart.

Pungmejse *Remiz pendulinus*

Alle observationer nævnes. Årets første observation sker på præcis samme dato som i 2011: 25/4 1 han sy. Rærup Slambassiner (RSN MON). På samme lokalitet registreres formentlig den samme fugl på tre datoer frem til 21/5, men der er ingen tegn på yngleforsøg (RSN ALM). Fra en anden lokalitet i nærheden kan nævnes 2/5 1 Syregrun-

den, Nørresundby (HHB). Skagen melder kun om et fund af Pungmejse i foråret med 24/5 1 Grenen (KUH). Efterårets første er 29/7 2 1K TF Grenen (ROC STK JOK EC). Herefter ses blot to fugle i perioden september-oktober, 2/8 1 Grenen (ROC), 3/9 1 1K S Nordmandshage (PR).

MEJSER

Mejserne af slægten *Parus* behandles under ét i årets rapport. **Blåmejse** har et flot år over gennemsnit, hvilket især skyldes et forrygende forår med rigtigt mange trækkende fugle. Det store læs trækkes af Skagen, hvor der henover foråret noteres 5620 trækkende fugle, flest 28/3 400 TF Grenen (ROC), hvilket også er årets højeste antal. Efteråret er mere normalt med 491 trækkende fugle ved Nordmandshage, flest 19/9 90 S (PR). **Musvit** har et normalt år. Der ses i alt 799 fugle på trækk ved Skagen, flest 5/4 200 TF Grenen (ROC), mens efteråret byder på 566 trækkende fugle ved Nordmandshage, flest 19/9 65 S. Årets største flok er 6/4 200 R Skagen By (MIK). **Topmejse** får igen et flot år, der kun er overgået af 2012. Årets største forekomst er imponerende 13/1 26 fou. Østerild Klitplantage (HRC), mens trækket helt domineres af Nordmandshage med i alt 75 fugle, flest 15/7 17 S (PR) – usædvanligt mange. **Sortmejse** har et normalt år uden de store træktal, hvor den største forekomst registreres 13/1 38 fou. Østerild Klitplantage (HRC). Skagen kan kun byde på 4 fugle på forårstræk, mens der meldes om moderat efterårstræk ved Nordmandshage med 108 fugle, flest 6/10 23 S (PR). Endelig kan nævnes, at **Sumpmejse** ikke udviser de store udsving i forhold til tidligere år. En flok på 15 fouragerende fugle er indrapporteret fra Viborg 20/3 (NIN).

	Sum	1. halvår	2. halvår	Indsendere
Blåmejse	12266	9899	2367	160
Musvit	9307	6304	3003	165
Topmejse	1509	783	726	137
Sortmejse	2040	1176	864	131
Sumpmejse	1496	886	610	107

Topmejse, Farstrup, 6. april 2013. Foto: Albert Steen-Hansen.

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Et jævnt år for arten i Nordjylland. Der ses kun 3 flokke på mere end 20 fugle i første halvår, alle i Rærup Slam-bassiner: 15/1 22 (SEM), 17/1 36 (SEM) og 31/3 21 (AB). Fra Skagen meldes om i alt 30 fugle på trækk eller træk-forsøgende henover foråret. Der er kun meldt om yngle-fund eller tegn på ynglefund fra syv lokaliteter, med hovedvægten på Vejlerne. Fra efteråret skal nævnes i alt 85 trækkende fugle ved

Nordmandshage i perioden 22/9-17/11, flest 5/11 17 S (PR). Grenen melder om 84 trækkende eller trækforsøgende fugle i efteråret, med max. 2/11 36 TF (KNP). De største flokke af rastende fugle i andet halvår er alle vin-terflokke fra i Vejlerne: 2/12 120 Han Vejle og 90 Byg-holms Nordlige Rørskov (HHN) samt 12/12 105 Byg-holms Nordlige Rørskov (HHN).

Sum: 2862. 1. halvår 617, 2. halvår 2245. Indsendere 130.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	135	13	52	137	213	67	244	153	171	320	845	512

Toplærke *Galerida cristata*

Bestanden i Hirtshals holder stand. Med to ungfugle set i løbet af august (KUP PHP) samt endnu en ret sen ungfugl i september (PHP KBF) ser det ud til, at tre unger er produceret af to forskellige par. Det stemmer også fint overens med iagttagelser af territoriehævdende fugle i løbet af foråret og forsommeren. Som det også er set andre år, ses ungerne i år også først ret sent på sommeren. Største observation fra Hirtshals er 20/3 10 (KUP). Fire gange er der set 9 individer: 19/1 (VFL), 9/2 9 (KUP),

12/2 9 (EØ) og 19/2 9 (CSS KEC). I årets sidste måned ses, som det højeste, seks individer og dette sker fire gange: 13/12 (KUP), 21/12 (KUP), 29/12 (PHJA) og 31/12 (KUP).

Udenfor Hirtshals, Hirtshals Havn og Hirtshals Øststrand er der kun én observation af Toplærke i Nordjylland: 4/6 1 Det Hvide Fyr, Skagen (JMPJ ROC). Uden for Nordjylland er der i 2013 kun én observation i Danmark af Toplærke ifølge DOFbasen.

Hedelærke *Lullula arborea*

Den laveste årssum siden 2006 (190) og lavere end gennemsnittet på 278 for de foregående 10 år. Det lave antal kan primært henføres til et meget lavt antal under forårstrækket i marts, som var meget kold. Her ses kun fire fugle fordelt på tre observationer: 9/3 1 N Nørreådal (TRK), 24/3 2 T Grenen (ROC) og 25/3 1 T Pælebakke Klit, Skagen (JS). De foregående 10 år er der i gennemsnit noteret 70 fugle i marts. Til gengæld er summen for maj relativt høj.

Årets største observationer er 24/5 6 Damsted Klit (GGU),

9/5 4 Ø Grenen (APR) og største fra efteråret er 9/10 4 S Hanstedreservatet (JJA).

Der rapporteres op til 125 syngende fugle fra 39 lokaliteter. Der er få notater om ynglepar, blot 8 – 12 par fordelt på 7 lokaliteter.

Året sidste observationer er 13+15/11 1 S Nordmandshage (begge PR) og 25/11 1 Haslevgård Å (TN). Største lokalitet er Skagen med en årssum på 121, mens Nordmandshage har næstflest med 8.

Sum: 197. 1. halvår 165, 2. halvår 32. Indsendere 77.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	4	64	77	20	6	3	6	11	6	-

Sanglærke *Alauda arvensis*

Et relativt jævnt år målt på årssummen, da gennemsnittet for de foregående 10 år er 8202. Ses årssummen i forhold til hele denne rapports levetid, er der tale om en halvering fra et gennemsnit på 18.002 (1986-2013) til 9252 i år. Månedsfordelingen indikerer et relativt sent forårstræk, da summen for februar er den næstlaveste i 10 år, mens summen for april er rekordhøj.

Forårets største observationer er 5/3 300 Store Vildmose (PR), 5/3 227 T Grenen (ROC KNP) og 13/4 290 N Aså enge og havn (SØP). Lokalitetsmæssigt noteres flest fugle i foråret ved Grenen med 1417, mens Jerup Strand følger

efter med en sum på 503.

Uden for træksæsonen er der to større observationer af syngende fugle: 3/6 50 Staun, Barmer og Valsted enge (HM) og 20/6 61 Lille Vildmose (TAF).

Efterårets største observationer er 26/9 94 S Als Odde (TN), 6/10 104 S Nordmandshage (PR) og 16/10 225 S Agger Tange (SA). Lokalitetsmæssigt ses flest fugle i efteråret ved Agger Tange med 256 og Nordmandshage følger med 215. Årets sidste observationer er 12/12 1 Mammen Nørremark (LM) og 28/12 2 Hanstedreservatet (GGU).

Sum: 9252. 1. halvår 7224, 2. halvår 2028. Indsendere 182.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	95	269	3898	1523	834	605	382	131	469	1006	37	3

Bjerglærke *Eremophila alpestris*

Årssummen er lavere end gennemsnittet for både de foregående 5 år (989) og de foregående 10 år (1048). Mest bemærkelsesværdigt er det, at der ikke er observationer i maj og relativt få observationer i april.

Første halvårs største observationer er 12/1 50 Nørhå (EST), 14/1 40 Rosvang (HHN) og 19/4 25 Vester Vandet (JJA). Revlbuske er den lokalitet, hvor der samlet noteres flest Bjerglærker, nemlig 64, mens der noteres 50 ved Nørhå og Vester Vandet. De sidste fugle ses allerede i april, hvilket er relativt tidligt: 21/4 7 Bulbjerg (EM), 2

Bygholm Vejle (LBR OFL) samt 26/4 1 Grenen (ROC) og 2 Jerup Strand (BKR).

Observationerne i andet halvår starter som sædvanligt i september med 29/9 1 Grenen (ROC), 30/9 1 Grenen (ROC) og 30/9 45 Rosvang (JJA), hvilket samtidig er efterårets største observation. Andet halvårs største observationer ud over denne er 10/10 22 Sjørring Sø (HHN) og 17/10 21 Grenen (KNP). Det er ved Grenen, at der samlet set noteres flest Bjerglærker i andet halvår, nemlig 194, mens Rosvang/Sjørring Sø følger med 54.

Sum: 902. 1. halvår 348, 2. halvår 554. Indsendere 54.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	201	49	34	64	-	-	-	-	47	393	70	44

Digesvale *Riparia riparia*

Et meget ringe år med en årssum, der næsten er det halve af gennemsnittet på 24.209 for de foregående 10 år. Årssummen er den laveste siden 2010.

Årets første Digesvaler ses 14/4 2 Hald Sø (SKS), og allerede dagen efter er der observationer mange steder i landsdelen. Forårets største iagttagelser er begge optællinger af fugle på overnatningsplads fra Rærup Slambassin: 6/5 700 og 7/5 1000 (RSN ALM).

Der er så få registreringer af ynglefugle, at de er ikke repræsentative for yngleaktiviteten i landsdelen. Største antal noterede ynglefugle er begge på 60 individer: 11/5

Ertbølle Hoved (ALM) og 25/5 Nørre Lyngby Strand (JJ). Der er to større observationer, som skal nævnes, og de er begge fra 25/7, hvor yngleperioden er ved at slutte og fuglene er ved at samles med henblik på at trække sydover: 1100 Toftuse (JG) og 400 Østerild Fjord (TSE).

De største observationer i andet halvår er alle fra august: 12/8 1500 Vesløs/Arup Vejle (JPK), 13/8 600 Vejrum Vest-sø (TRK) og 18/8 800 Bygholm Vejle (HRC). Året slutter med to observationer i oktober ved Grenen: 9/10 1 og 26/10 1 (ROC), hvilket er indenfor det normale.

Sum: 13.433. 1. halvår 5785, 2. halvår 7648. Indsendere 110.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	747	4567	471	1804	4515	1327	2	-	-

Landsvale *Hirundo rustica*

Arten behandles blot kortfattet. Årssummen er på niveau med gennemsnittet på 126.813 for de foregående 10 år.

Første observationer gøres 14/4: 2 Hald Sø (SKS LN

MCH PBA SVUR), 2 Højen, Skagen (DMZ) og 15 Tange Sø (KAHA). Største observation er 16/9 9000 Vejrum Vestsø (TRK). Sidste observation er 20/11 1 Grenen (ROC).

Sum: 121.293. 1. halvår 36.392, 2. halvår 84.901. Indsendere 216.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	3134	31368	1890	6713	31098	45046	2022	22	-

Landsvale med redemateriale, Hirsholmene, 6. juni 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Bysvale *Delichon urbica*

Et relativt moderat år vurderet på årssummen, da gennemsnittet for de seneste 5 år er 16.090, og gennemsnittet for de seneste 10 år er 11.058. Ser man på fordelingen hen over året, er der observeret relativt mange fugle i maj

og relativt få i september.

Året starter i midten april med en enkelt observation, 14/4 4 Hald Sø (SKS). Derefter ses Bysvaler på mange lokaliteter over hele landsdelen. Forårets to største obser-

vationer er begge fra maj: 13/5 300 Lille Vildmose (PR FEH) og 20/5 700 NØ Skagen (GGU). Lokalitetsmæssigt er Skagen og Viskum samlet set dér, hvor der i foråret noteres flest Bysvaler med henholdsvis 2440 og 1205. Der er så få registreringer af ynglefugle, at de er ikke repræsentative for yngleaktiviteten i landsdelen. Største antal noterede ynglepar er 86 reder talt ved Ulvedyb 15/8 (HMT).

Sum: 15.377. 1. halvår 6665, 2. halvår 8712. Indsendere 127.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	155	5223	1287	2599	4174	1919	20	-	-

Rødrygget Svale *Hirundo daurica*

En fugl er observeret 9/5 på Grenen (EC ROC CSS APR m.fl.).

Efterårets tre største observationer er: 7/8 365 S Nordmandshage (PR), 13/8 350 Vejrum Vestso (TRK) og 10/9 260 S Nordmandshage (PR). Viskum er også en væsentlig lokalitet i efteråret med en sum på 2446, mens Nordmandshage er næststørst med 1160.

Året slutter relativt normalt med to observationer i oktober, 2/10 2 Støvring (TSE) og 6/10 18 S Nordmandshage (PR).

Der er noteret i alt 41 individer af Rødrygget Svale i Nordjylland siden 1977. De 25 er set i Skagen.

Halemejse *Aegithalos caudatus*

Endnu et flot år ovenpå rekordåret 2012, hvor der blev indrapporteret 1566 fugle.

Til forskel fra året før, er det især i første halvår, at der ses mange fugle i det nordjyske. Det skyldes ikke mindst en række store flokke, 16/1 20 R Han Vejle (HHN), 17/1 20 R Non Mølle (KAHA), 3/2 21 R Nørreådal, Ølby-Løvskal (TRK) og 11/2 24 R Nørreådal, Bruunshåb-Vejrum (TRK). Grenen melder om pæne træketal for arten med i alt 83 trækkende eller trækforsøgende fugle,

flest 4/4 23 (ROC KEC).

Der er indrapporteret ynglende fugle på i alt 13 lokaliteter. Kun fra Høstemark Skov foreligger der en bestandsvurdering på 2-4 par (TLP).

Efterårstrækket er hurtigt overstået: 26/9 9 TF Als Odde (JAV), 6/10 7 S Nordmandshage (AB PR) og 25/10 15 S Als Odde (LTP). Af større flokke fra andet halvår kan nævnes 30/11 20 R Tofte Sø (AHO) og 28/12 25 fou. Hald Sø ved Niels Bugges Kro (JLJ).

Sum: 1936. 1. halvår 1302, 2. halvår 634. Indsendere 118.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
327	286	338	216	78	57	27	21	100	144	188	154

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*

Tre fugle observeres: 17/6 1 sy. Viborg Golfbane (PTH), 11+12/8 1 hun ringmærket/genfanget Grenen (ROC m.fl.)

og 30/8 1 set og hørt kalde Grenen (ROC).

Fuglekongesanger, Tranum Klit Camping, 16. oktober 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Fuglekongesanger *Phylloscopus proregulus*

To Fuglekongesangere observeres i Nordjylland i 2013. Den første 16/10 ved Ejstrup Strand bliver opdaget på kaldet og fotodokumenteret, hvorefter den forsvinder. Den bliver ikke genfundet trods eftersøgning de efterfølgende

dage (RSN). Fuglekongesanger er sjælden i Skagen, og det vakte begejstring, da man 7/11 kunne ringmærke en han på Grenen (ROC JPIP JOK) – årets anden fugl i Nordjylland. Det var den første i Skagen i 6 år.

Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*

En art som næsten udelukkende observeres på efterårstrækket, og det er da også tilfældet i 2013. Der ses i alt fire fugle i Nordjylland, som alle nævnes: 19/9 1 Grenen (ROC), 28/9 1 Hanstholm Fyrhaver (JKK), 29/9 1 Als

Odde (CSS) og 5/10 1 ringmærket Hanstholm Fyrhaver (Arne Urvang HHN). Hanstholm Fyrhaver er uden tvivl den sikreste lokalitet for arten i Nordjylland.

Skovsanger *Phylloscopus sibilatrix*

Et rigtig godt år for Skovsanger, hvor årssummen på 387 er en stigning på hele 70% i forhold til 2012. Vi skal helt tilbage til 1990 for at finde en højere sum, her lød den på 433. I det nye årtusinde har det set sløjt ud med observationer af Skovsanger og i en årrække 2001-2005, kom årssummerne ikke over 100. Det kan se ud til, at udviklingen er vendt, men det er endnu for tidligt at konkludere noget, da tallene varierer en del fra år til år, også historisk set, hvis man ser længere tilbage. Fundene i 2013 er næ-

sten udelukkende begrænset til månederne maj og juni og dermed også første halvår, som står for hele 98% af indrapporteringerne. Den første Skovsanger er 24/4 1 sy. Hald Sø ved Niels Bugges Kro (NIN). De største observationer som drejer sig om ynglefugle er: 6/6 11 Tofte Skov (TC), 4/6 8 sy. Skoven, Læsø (PR) og 18/6 7 sy. Hammer Bakker (SEM). Der ses kun én fugl i hele juli måned og 3 i august, og den sidste bliver ringmærket 11/8 Grenen (ROC).

Sum: 387. 1. halvår 383, 2. halvår 4. Indsendere 82.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	2	249	132	1	3	-	-	-	-

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Gransanger fortsætter med at stortrives i Danmark, hvor vi har set en femdobling af bestanden siden 1975 (Heldbjerg, H. 2013), og vi har dette år flere fugle i Nordjylland end nogensinde med en årssum på 4545. Kigger vi bare tilbage til 2006, lå årssummen her på 1133, og kigger vi længere bagud, så lå årssummerne i dette leje eller derunder så langt vi kan se. Det er i sandhed en fin udvikling, og årsagen hertil skal måske søges i vinterkvartterne, hvor Gransanger i modsætning til flere andre sangere ser ud til i større grad at vælge Sydeuropa fremfor Afrika og derfor skal begive sig ud på et langt mindre farefuldt træk og måske samtidigt er garanteret bedre forhold under vinteropholdet. Andre forhold kan også have spillet ind såsom varmere klima og større udbredelse af de biotoper som Gransanger ynder (dof.dk 2005). Gransangeråret starter med et usædvanligt vinterfund

10/1 1 Nordmandshage (PR). Herefter skal der gå to måneder før den næste ses 8/3 1 sy. Fårup, Nykøbing Mors (BBK). Denne kan også være en overvintrende fugl, da der nemlig skal gå over en måned før forårstrækket sætter i gang med den næste fugl 13/4 1 Voldsted Kær (TSE). Dette er meget sent og skal tilskrives den kolde start på året, men herefter er forårstrækket i fuld gang med daglige observationer. Maj er som altid den største måned, og herefter falder antallet af observationer, indtil efterårstrækket sætter ind i september. Den største observation fra første halvår er 5/5 30 Hjørring (AØ). Fra andet skal nævnes følgende, 25/9 30 R Grenen (KNP ROC JAS JOK), 7/10 42 S Nordmandshage (PR), og 12/10 30 R Grenen (ROC KK KNP PHP STP). Grenen kommer ligeledes til at stå for årets sidste observation 26/12 1 Grenen (ROC).

Sum: 4545. 1. halvår 2676, 2. halvår 1869. Indsendere 181.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	-	1	955	1342	377	339	320	676	494	33	7

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

I modsætning til Gransanger har Løvsanger-bestanden haft det skidt og er således i Danmark blevet ca. halveret siden 1975 (Heldbjerg, H. 2013). Løvsanger har dog et

stort udbredelsesområde og bestanden i Europa er på ca. 100 millioner ynglepar, så selvom der på verdensplan kan ses en nedgang i bestanden, ser man ikke nogen

grund til bekymring for arten generelt (Birdlife International 2013). Den nedadgående tendens ses også i Nordjylland, men indenfor de sidste fem år er det begyndt at se bedre ud. Man kan dog ikke ud fra tal i DOFbasen konkludere, at bestanden er i fremgang, da hovedparten af de fugle, der registreres i Nordjylland, er på gennemtræk. 2013 bliver dog et uventet godt år i forhold til 2012 med en årssum på 3954. Dette er en stigning på 78%, men man skal dog tage i betragtning, at der også er 34 flere indsendere end sidste år. Vi skal tilbage til 2009, for at se en højere årssum med 4133, og før dette var der til tider årssummer på under 1000. Før 2009 skal vi tilbage til 1996 for at finde en årssum, der overgår 2013 med 7561. Før 1996 var der bedre tider for Løvsanger i Nordjylland, og årssummerne lå mellem 4000 og 8000, Man

Sum: 3954. 1. halvår 3479, 2. halvår 475. Indsendere 166.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	376	2739	364	83	307	79	2	4	-

Munk *Sylvia atricapilla*

Rekordår for arten i rapportens historie og hele 34% flere i forhold til 2012, hvor årssummen lå på 1999. 2011 var dog også med en årssum på 2166 et rigtigt godt år. Ser man i forhold til gennemsnittet af årssummerne over 25-års perioden 1986-2010, som ligger på 900, er det tydeligt at se, at bestanden er i fremgang i regionen, hvilket også er billedet for Danmark som helhed (Heldbjerg 2013). Et stigende antal Munk er rapporteret overvintrende i NV-Europa (DOF.dk 2012), og dette kan være årsagen til fremgangen for denne art. Spændende og positivt er det i hvert fald, og denne tendens ses også afspejlet i Nord-

må formode at disse tal ikke er direkte sammenlignelige med tallene fra i dag, men derimod reelt lå endnu højere, da der var betragteligt færre indsendere af observationer dengang, og dermed nok også en mindre del af Nordjylland, der blev dækket.

De første Løvsangere i 2013 observeres til normal tid 16/4 2 sy. Rønhede Plantage (JJA), og herefter er der daglige observationer. De største enkeltregistreringer er: 6/5 95 Lille Vildmose (HAC), 7/5 80 sy. Ø, Nørreådal (TRK), 17/5 100 R og 18/5 242 ringmærket Grenen (ROC m.fl.), og 25/5 63 sy. Nørreådal, Øby-Løvsdal (TBR). Den sidste Løvsanger i år er meget sen, 22/11 1 Grenen (ROC FLS LKJ NDU) og er sammen med et fund fra Vejle-området samme dag måske hidtil seneste danske fund.

jylland, hvor Munk nu oftere ses om vinteren. I 2013 er der således indrapporteret 8 fugle i januar, 4 i februar og 8 i december.

I april begynder arten at ankomme i større antal, og dette kulminerer i maj med en sum på 1243. Herefter er der pænt med fugle indtil august, hvor antallet igen ryger under 100, men vi skal først ind i december, før antallet ligger et godt stykke under 50 med de førnævnte 8. Der er 8 observationer med antal på 20 fugle eller derover, de 3 største er: 3/5 30 Skørping (HAC), 19/6 25 Grenen (ROC) og 6/5 24 Lille Vildmose (HAC).

Sum: 2674. 1. halvår 1971, 2. halvår 703. Indsendere 172.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
8	4	11	213	1243	492	372	86	48	144	45	8

Havesanger *Sylvia borin*

Et år som bekræfter den stabilitet, som indrapporteringerne er inde i med årssummer på omkring 500 eller derover igennem de sidste syv år. Det er en fremgang i forhold til de foregående 10 år 1997-2006, hvor antallet af indsendte fugle lå på omtrent kun det halve, nemlig 232 i gennemsnit. Vanen tro observeres Havesanger ikke i april, og den første høres 5/5 1 sy. Nørreådal, Bruuns-håb-Vejrum (TRK). Langt de fleste fugle observeres i maj

og juni, og det er da også her, at de største observationer skal findes: 25/5 15 sy. Tange Sø, Bjerringbro (KAHA) og 15/6 15 sy. Nørreådal, Øby-Løvsdal (LM). To store observationer som begge er fra områder umiddelbart øst for Viborg. Den sidste fugl findes 5+6/10 1 feltobset og ringmærket Hanstholm Fyrhaver (GGU HRC CSS JKY). Observationerne er renset for gengangere på enkelt dage.

Sum: 503. 1. halvår 442, 2. halvår 61. Indsendere 92.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	275	167	37	17	5	2	-	-

Høgesanger *Sylvia nisoria*

I alt tre individer bliver observeret i 2013, og alle nævnes her. Den første, en hunfarvet 2K fugl, bliver fundet 16/5 på Skagen Genbrugsplads (via ROC). En måned senere,

nemlig 16/6 bliver en 2K han ringmærket på Grenen (ROC EKR KNP EC AJ). Den sidste fugl i 2013 er en typisk efterårs-Høgesanger, 23/8 1 1K Sennels (JBE).

Gærdesanger *Sylvia curruca*

En pæn årssum på 780 som siden 1986 bare er set højere i 1993, 2009 og 2010 med henholdsvis 816, 875 og 849 fugle. Den første fugl ses som sædvanligt i april, 20/4 1 Bulbjerg (MOK), og maj topper også som sædvanligt med langt størstedelen af de observerede fugle med hele 68%. Den absolut største observation kommer fra Agger Tange, 6/5 45 sy. (TRK). Den næststørste er fra Nordstrand ved Skagen, 9/5 15 (RWR). Et usædvanligt sent fund ses

Sum: 780. 1. halvår 686, 2. halvår 94. Indsendere 124.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	66	534	86	34	51	6	2	1	1

6/11-31/12 1 Grenen (ROC KNP BNH MEP). Fuglen fodres ved Verdens Ende og holder skansen året ud. Den observeres sidste gang 1/1 2014. Der er taget DNA-prøve af fuglen, og resultat siger *halimodenri*-type. Denne er SU-race og fundet skal således omkring SU. Observationerne er rensat for gengangere i november og december, da disse alle drejer sig om samme fugl.

Gærdesanger med karakterer som ssp. *halimodendri*, Grenen, 6. november 2013. Foto: Knud Pedersen.

Asiatisk Ørkensanger *Sylvia nana*

Fundet fra 2012 er blevet godkendt af SU: 20/5 1 Grenen, Skagen (AWN m.fl.). Se artikel i Nordjyllands Fugle 2012.

Arten er SU art.

Tornsanger *Sylvia communis*

Endnu et godt år for en art som er i moderat fremgang i Danmark (Heldbjerg, H. 2013). Årssummen på 3398 er kun overgået i nyere tid af årssummen fra 2011, der lå på 3678. Den første fugle dukker op sidst i april, 21/4 1 Bulbjerg (NBJ BLR), og herefter begynder arten så småt at ankomme. Fra 1/5 er der daglige observationer. De

største observationer i første halvår er 25/5 Nørreådal, Øby-Løvskaal 85 sy. (TBR CBB LM) og fra andet halvår 7/8 50 Grenen (ROC EVR FLS). De sidste fugle forlader os i slutningen af september 29/9 2 Tissing Vig, Sydvestmors (ASB). Observationerne er renset for gengangere på enkelt dage.

Sum: 3398. 1. halvår 2380, 2. halvår 1018. Indsendere 158.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	1501	875	450	489	79	-	-	-

Græshoppesanger *Locustella naevia*

Denne hyggelige *Locustella*-sanger, som altid er en fryd at høre i skumringen en stille sommeraften, er den hyppigste af disse i vores område. Med en årssum på 420 er der næsten tale om en tangering af de to bedste år i nyere tid, nemlig de foregående to, som begge præsterede fine årssummer på 425. Den første fugl ankommer i slutningen af april, 26/4 1 Grenen (ROC). De største observationer er 20/5 11 sy. Nørreådal, Bruunshåb-Vejrum (LM SK TRK) og samme dag på en nærliggende lokalitet 11 sy. Nørreådal, Øby-Løvskaal (TRK SK LM). Nørreådal udmærker sig igen en uge senere med en stor observation 27/5 7 sy. Nørreådal, Øby-Løvskaal (LM). Ud-

over Nørreådal skal også nævnes en håndfuld andre gode steder: 11/5 6 sy. Rubjerg Knude (RSN MON), 27/5 6 sy. Voldsted Kær (TSE), 20/6 6 sy. Skals Ådal syd for Onsild (CSS) og 21/6 6 sy. Lille Vildmose (PR). Fire ud af de sidste fem fugle siger farvel til Nordjylland 1-4/8, og en enkelt takker først af for i år 17/8 1 sy. Halkær Sø og Ådal (TSE). I princippet kan man dog ikke sige at de forlader os, når indrapporteringen stopper, da Græshoppesangerens skjulte adfærd gør, at den næste udelukkende opdages på dens sang. Observationerne er renset for gengangere på enkelt dage.

Græshoppesanger, Lille Vildmose, 21. juni 2013. Foto: Jan Skriver.

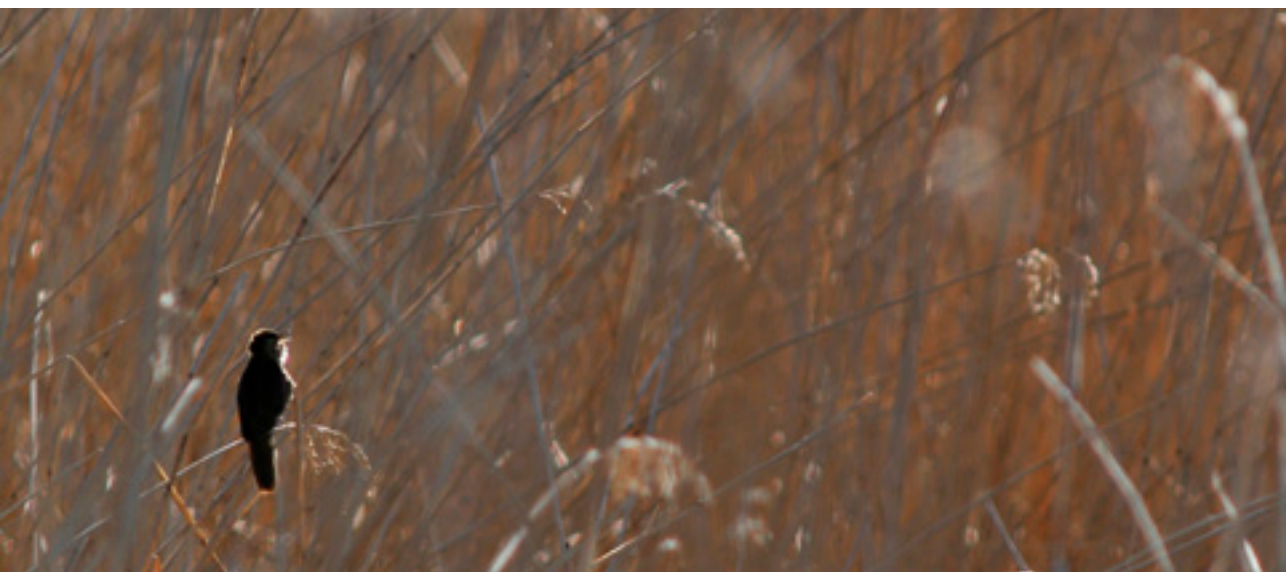
Sum: 420. 1. halvår 368, 2. halvår 52. Indsendere 52.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	261	103	47	5	-	-	-	-

Flodsanger *Locustella fluviatilis*

3-4 fugle observeres i år. Alle fundene nævnes: 19/5 1 sy. Hvide Fyr, Skagen (ROC). Denne fugl høres kun synge kort og genfindes ikke. Det kan dog dreje sig om den samme fugl, som 23/5 høres synge ca. 10 serier af 5 sekunder ved Grenen Camping (ROC). Dagen efter findes én fugl i den anden ende af regionen med 24/5 1 sy. Sen-

nels (JBE). Denne fugl høres både synge en mængde strofer og kalde over en 20 minutters periode og genfindes endda dagen efter. Endelig observeres en ret stationær fugl til glæde for en del birdere: 5-10/6 1 sy. Lyngve ved Selbjerg Vejle (MOK m.fl.).

Savisanger, Østre Landkanal, Bygholms Nordlige Rørskov, 1. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Savisanger *Locustella luscinioides*

Et år med nogle gode stationære fugle, som kommer som et plaster på sidste års sår, hvor Savisanger helt var fraværende i det nordjyske. I alt fem syngende fugle høres i 2013 – alle observationer nævnes: 24-27/4 1 Ellekrattet, Skagen (LPE EKR m.fl.), 1/5 1 Bygholms Nordlige

Rørskov, Vejerne (HHN JPK), 17/5-5/6 1 Skårup Odde ved Selbjerg Vejle (MOK HHN JBE m.fl.), 24/5-3/7 1 Haldager Vejle (RSN MON CSS) og 27/6-1/7 1 Vejrum Vestsø (TRK LM).

Gulbug *Hippolais icterina*

Gulbug er traditionelt set den af vore sangere, som ankommer næstsenset, kun overgået af Kærsanger. Dette er også tilfældet i år med den første fugl 6/5 1 Tofte Skov (TC), dog kun én dag senere end den første Havesanger. Vi skal dog først hen til 15/5, før der rigtigt kommer gang i observationerne, og Gulbug kan betragtes som at være ankommet for alvor. Årssummen på 369 vidner om et ikke prangende, men ganske normalt år for arten. I ny-

ere tid er det bedste år for arten 1993 med en forekomst på 569 og det dårligste år 2002 med kun 93 fugle. De største observationer fra 2013 er 31/5 11 sy. Lille Vildmose (PR), 20/5 10 sy. Agger Tange (RSN MON) og 18/5 8 sy. Hansholm Fyrhaver (JBE). Den sidste fugl registreres 25/8 1 Frederikshavn Havn (JLG). Observationerne er ikke rensat for gengangere.

Sum: 369. 1. halvår 337, 2. halvår 32. Indsendere 97.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	165	172	24	8	-	-	-	-

Sivsanger, Han Vejle, 11. juni 2013. Foto: Albert Steen-Hansen.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Med en årssum på 664 ser vi en lille fremgang på 20% i forhold til sidste år, men arten er stadig gået tilbage i det nye årtusinde (Heldbjerg, H. 2013). Mellem 1986 og 2000 så vi til tider årssummer på over 2000, og det bedste år var 1995 med 2760. Det skal dog i nogen grad tilskrives tællinger fra feltstationen i Vejlerne. Den første Sivsanger i 2013 høres 21/4 1 sy. Søndervig, Sydmons (ASB). De

største observationer gøres 18/5 44 sy. Ulvedybet (HMT JLI SEM RWR), 19/5 29 sy. Selbjerg Vejle (JPK), 20/5 16 sy. Halkær Sø og Ådal (TSE) og 13/6 12 sy. Lille Vildmose (PR).

Fra efterårstrækket kun få fugle registreret. De sidste observationer 7/9 1 Halkær Sø (TSE) og 18/9 1 Tissing Vig (ASB).

Sum: 664. 1. halvår 597, 2. halvår 67. Indsendere 97.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	13	449	135	52	13	2	-	-	-

Kærsanger *Acrocephalus palustris*

Årssummen på 662 er en nedgang på 11% i forhold til 2012 og en nedgang på 20% i forhold til 2011. Bestanden har været stabil i Danmark siden 1975 (Heldbjerg 2013) og tallet er mere end en fordobling af årsgennemsnittet for 1986-2010, som lå på 307. Kærsanger ankommer som den sidste af vore almindelige sangere, således 10/5 1

Grenen (JLG KNP). De største koncentrationer af arten ses 11/6 25 sy. Lille Vildmose (PR) og 23 sy. Nørreådal (SA). Den sidste Kærsanger findes efter en 14 dages periode uden observationer af arten og er det eneste septemberfund, 13/9 1 Grenen (ROC KK STK).

Sum: 662. 1. halvår 610, 2. halvår 52. Indsendere 93.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	183	427	42	9	1	-	-	-

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

Årssummen på 1294 er en stigning på 17% i forhold til 2012. Den første fugl ankommer en smule tidligt 21/4 1 Agdrup (VAG), men i resten af april observeres der kun tre andre fugle. Herefter er maj vanen tro den bedste måned med en sum på 605. De største observationer finder sted i maj og juni med 21/6 76 sy. Lille Vildmose (PR), 20/5 40 sy. Halkær Sø og Ådal (TSE), to store observationer fra Nørreådal 25/5 33 sy. Nørreådal, Vejrum-Øby (TBR) og 20/5 32 sy. Nørreådal, Bruunshåb-Vejrum (LM) og endelig to fra andre store rørskovene nemlig 30/5 31 sy. Rærup Slambassiner (AB) og 10/6 30 sy. Han

Vejle (TRK).

Der er to ret sene observationer fra oktober: 2/10 1 Grenen (ROC) og den sidste observation i Nordjylland foretages 10/10 1 Tissing Vig (ASB). Observationerne er renset for gengangere på enkelt dage.

En lille historie knytter sig til arten i 2013, hvor en ung Rørsanger, der blev ringmærket på Grenen 2/8 (ROC) bliver afløst i Coimbra i det vestlige Portugal 26 dage efter, at den fik ringen om benet i Skagen. Den havde således da tilbagelagt omkring 3000 km i dette tidsrum, hvilket er over 100 km per trækdag, men højest sandsynligt

mere, da det ikke kan vides, hvornår den tog af sted, og om den ellers havde rastet under sin færd. Rørsangere trækker i etaper og foretager længerevarende rast undervejs, hvor de ligesom dette individ nogle gange bliver

genfundet og aflæst ned igennem Europa. Under rastet samler de kræfter til at flyve videre til overvintrings-pladserne i Afrika i den brede Sahelzone syd for Sahara.

Sum: 1294. 1. halvår 1026, 2. halvår 268. Indsendere 120.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	605	417	135	106	25	2	-	-

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

Med to observationer af arten er dette en halvering i forhold til året før, men dog bedre end 2011, hvor arten overhovedet ikke blev observeret. Årets observationer er: 9+

11/5 1 sy. Han Vejle, Vejlerne (EDJ AH) og 11/5 1 sy. Reservatet, Skagen (EC m.fl.).

Silkehale *Bombycilla bombycilla*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 17.392 Silkehaler, så årets sum ligger i den lave ende. Det er faktisk den laveste årssum siden 2009. Første halvårs største observationer er ikke specielt store, 22/1 160 Hadsund (TN) og 3/2 80 Skagen By (JPIP). I første halvår er der usædvanligt mange sene fund af Silkehaler i forhold til, at de seneste fugle typisk bliver set omkring månedsskiftet april-maj. Alle de sene fund nævnes: 20/4 4 Grenen (JLY m.fl.) 15/5 1 Ø Bulbjerg (HHN),

19/5 1 TF Syrodde (PR), 23-26/5 1 Rendsborg (CAS) og 31/5 1 TF Grenen (KNP m.fl.). Der forekommer helt usædvanligt et par sommerfund 28-29/7 1 Grenen (ROC) og 30/7 1 død Byrum, Læsø (MCH). Ellers ses normal ankomst i efteråret med 22/10 1 SV Skagen Klitplantage (KNP) og 26/10 31 SV Vester Nyland, Læsø (KOL). De største observationer i andet halvår er 15/11 374 S Nordmandshage (PR), 7/11 350 Ålbæk (LAM) og 1/11 360 S Nordmandshage (PR).

Sum: 10.045. 1. halvår 4055, 2. halvår 5990. Indsendere 124.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1381	1249	866	490	69	-	-	-	-	102	4317	1571

Spætmejs *Sitta europaea*

Selv om årstotalen kun er 80% af tallet fra 2012, så er den stadig mere end tre gange større end gennemsnittet for de sidste 25 år. Der er rapporteret 108 ynglefugle på 27 lokaliteter, og det største antal er 17/4 12 Lundén/Havnø (TN). Derudover observeres i alt 293 syngende hanner fordelt på 67 forskellige lokaliteter. Blandt de øv-

rige observationer er de største i første halvår 30/4 24 Hobro Skov (CSS) og 20/4 20 Hald Sø ved Niels Bugges Kro (BCS). Den største observation i andet halvår er 13/10 15 Bangsbo Skov (PCH). I Skagen, hvor arten er notorisk sjælden, er der i perioden 4/3-5/5 registreret op til fire forskellige fugle (ROC m.fl.).

Sum: 2090. 1. halvår 1446, 2. halvår 644. Indsendere 137.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	168	212	332	495	174	65	69	71	127	112	157	108

Spætmejs, Høstemark, 9. marts 2013. Foto: Jan Skriver.

Træløber
Certhia familiaris

Der er set 239 flere fugle end sidste år. Der er 48 yngle-fugle på 18 lokaliteter, og det største antal er 1/4 8 i Store Arden & Alminden Skov (TN). Derudover observeres i alt 125 syngende hanner fordelt på 42 forskellige locali-

teter. Den største observation i andet halvår er 22/12 9 Hammer Bakker (KCM). Der er ringmærket 23 fugle i Skagen-området (MIK ROC).

Sum: 776. 1. halvår 551, 2. halvår 225. Indsendere 108

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	29	52	88	224	109	49	20	24	30	71	40	40

Korttået Træløber
Certhia brachydactylos

Årets sum er kun to tredjedele af rekordtallet fra sidste år, men det skyldes især en formindsket observationsaktivitet i marts (som for Lille Flagspætte). Den første fugl er 1/1 1 Rindsholm (TBR) og 11/1 2 Velds Skov (MHH). Fra kerneområdet ved Hald Sø er der 44 observationer ved Niels Bugges Kro med et maksimum på 6 syngende hanner 7/4 (SA). Områdets andre maksimumstal er: Non Mølle 14/3 4 sy. (LN), 29/5 2 sy. Hald Sø-inderøen (TRK), 25/5 2 sy. Hald Hovedgård (OL) og 25/4 1 sy. Dollerup Mølle (FRO). Herudover bemærkes årets nordligste fore-

komst i Danmark: 5/6 1 sy. Almen Kirkegård, Aalborg (HMT). De resterende observationer i første halvår er fordelt på følgende lokaliteter: Hobro Skov, Nørreådalene/Bruunshåb-Vejrum, Ormstrup Skov, Rindsholm, Sødal Skov, Velds Krat og Viborg/Klosterskoven. Det bemærkes, at der i andet halvår kun er fem observationer, som alle er fra Bruunshåb og Tjele Langsø/Bigum. I øvrigt bliver det i forbindelse med den generelle Atlas III-undersøgelse spændende at se, hvor mange flere der kan findes af denne underobserverede fugleart.

Sum: 108. 1. halvår 101, 2. halvår 7. Indsendere 32.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4	12	23	47	12	3	-	-	-	5	2	-

Gærdesmutte
Troglodytes troglodytes

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 2003. Max-sum de sidste 10 år er 4138 i 2009. Der ses en lille stigning i forhold til sidste år. De største observationer i første halvår er som sædvanligt af syngende fugle, således 7/5 25 sy. Ø, Nørreådalene (TRK), 30/4 25 sy. Hobro Skov (CSS)

og 18/5 18 Skrikes/Neckelmann Plantage (BEJE). De største observationer i andet halvår gøres typisk i oktober: 12/10 30 Grenen (ROC) og 14/10 17 Nordmandshage (PR).

Sum: 2297. 1. halvår 1218, 2. halvår 1079. Indsendere 143.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	102	82	132	351	389	162	163	99	104	326	254	133

Stær, Barmer Enge, 21. august 2013. Foto: Albert Steen-Hansen.

Stær *Sturnus vulgaris*

Arten behandles kun kortfattet. Årsummen er højere end middelsummen for de foregående 10 år: 351.926. Den er for denne periode kun overgået af summerne fra 2009 på 485.040 og 2012 på 540.638.

Fra første halvår kan nævnes følgende tal af rastende/overnattende fugle, 14/4 4000 Halkær Sø og Ådal (TSE),

17/6 10.000 Lille Vildmose, Lillesø (HAC) og 18/6 2625 Hasseris (RWR).

Fra andet halvår kan nævnes 1/10 20.000 Vejrum (TBR) og følgende på hver 10.000 18/10 Liver Ås udløb og Kærsgård Strand (BRØN), 22/10 Thisted Sø, Nørreådal (MHH) og 2/11 Agger Tange (PJP).

Sum: 459.920. 1. halvår 80.535, 2. halvår 379.385. Indsendere 202.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1241	1290	3398	25208	4581	44817	71615	77900	56508	133867	33542	5953

Rosenstær *Sturnus roseus*

Den eneste indsendte observation er 25/7 1 ad. R Agger Tange, store nordlige lagune (SA JJA).

Vandstær *Cinclus cinclus*

En fin årssum som er større end de foregående 10 år, hvor middelsummen er 211. Fra første halvår er der indsendt følgende obs af 4 fugle pr. lokalitet, som er de højeste tal: 20/1 Nørreådal, Rindsholm-Bruunshåb og 26/1 Rindsholm (begge TBR), 1/2 Døstrup, Himmerland (AHO) og 16/2 Mastrup Bæk, Støvring (TSE). Forårets sidste fugle er 7/4 1 Støvring (CR) og 14/4 1 Rindsholm (SVUR).

De første fugle i fra andet halvår er 11/10 1 Varbro Å (VAG), 19/10 1 Elling Å (BRY) og 20/10 1 Mastrup Bæk, Støvring (TSE). Derudover kan følgende obs af hver tre fugle nævnes, 8/11 Bindslev (PHP) og 22/11 Døstrup Bæk (AHO), samt følgende af hver to fugle, 21/11 Rindsholm (FIA) og 25/12 Mastrup Bæk, Støvring (TSE). Alle øvrige obs er på hver én fugl.

Sum: 409. 1. halvår 329, 2. halvår 80. Indsendere 95.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	96	124	104	5	-	-	-	-	-	14	38	28

Solsort *Turdus merula*

Arten behandles blot kortfattet. De største observationer er: 5/11 65 Skagen By (JPIP), 10/11 150 Hanstholm (HRC)

og 24/11 55 Mastrup Bæk og Søerne i Støvring (TSE).

Sum: 7199. 1. halvår 4059, 2. halvår 3140. Indsendere 169.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	820	678	586	776	842	357	355	272	186	619	1142	566

Solsort, Bjergby, Mors, 12. april 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård Naturfoto.

Ringdrossel *Turdus torquatus*

Et relativt magert år med en årssum på kun 776 mod et gennemsnit for de foregående 10 år på 1170. Årssummen er dog på niveau med årene 2006 og 2011.

Meget bemærkelsesværdigt ses et formentlig overvintrende eksemplar ved Ør. Grønning nord for Skive fra 3/2 til 12/4 (FD AO JEAL), hvor den holder til i en privat have omkring en foderplads. Observationer af Ringdrossel i februar i Danmark er meget usædvanlige.

Den første trækfugl ses til normal tid, 11/4 1 Malle (OH). To dage efter følger trækket bredt over mange lokaliteter. Forårets største observationer er 19/4 47 Nørre Vorupør (SB) efterfulgt af 15/4 27 Grenen (ROC) samt 25 Vangså

16+19/4 (JJA). Samlet set noteres flest Ringdrossler i foråret på følgende lokaliteter: Vangså (84), Grenen (70) og Øster Tversted (67). Ved de traditionelle træksteder som Bulbjerg og Klitmøller ses henholdsvis 12 og 40 fugle. Trækket mod nord slutter sidst i maj med 28/5 1 Lille Vildmose (PR) og 30/5 1 Agger Tange (SSL). I juni ses en enkelt efternøler op 13/6 1 Grenen Camping (JMPJ). Returtrækket starter med 28/9+7/10 1 Nørreådal (CBB TRK LM). Største observation i efteråret er 14/10 11 S Nordmandshage (PR). Året slutter med 24/10 1 Grenen (ROC).

Sum: 776. 1. halvår 756, 2. halvår 20. Indsendere 98.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	6	2	594	153	1	-	-	1	19	-	-

Sortstrubet Drossel *Turdus atrogularis*

Fuglen, der blev fundet 28/12 2012 ved Vust Holme (HHLA m.fl.), bliver set frem til 13/1 i 2013. Fundet er godkendt af SU som det 11. i Danmark og det tredje i Nordjylland. Arten er SU art.

Sortstrubet Drossel, Vust Holme, 5. januar 2013. Foto: Lauge Fastrup.

Sjagger *Turdus pilaris*

Arten behandles blot kortfattet. Årssummen er den femtestørste i rapportens historie og over gennemsnittet på 68.115 for de senest 10 år. Største observation er 30/10

5770 SV Nørreådal (LM). Der kun melding om to sikre ynglepar ved Søengene (HEN).

Sum: 102.948. 1. halvår 18.366, 2. halvår 84.582. Indsendere 163.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10164	2422	1733	3516	526	5	18	42	92	27243	41111	16076

Sangdrossel *Turdus philomelos*

Årssummen er den laveste siden 2009, hvor den blev 1982, og under gennemsnittet på 2525 for de seneste 10 år. Mest bemærkelsesværdigt er den meget lave sum for marts, hvilket uden tvivl skyldes den lange vinter. I januar ses to fugle: 20/1 1 Gl. Vesløs (HRC) og 24/1 1 Onsild Ådal (CSS). De næste ses i marts 3/3 1 Nørreådal (CBB TRK), 5/3 1 Batteriskoven, Skagen (ROC) og 5/3 1 Onsild Ådal (CSS). Alle observationer i marts er af enkeltfugle. Først fra april ses Sangdrossler på daglig basis og i

antal på mere end én. Forårets største observationer er alle fra 15/4: 215 Klitmøller (JJA), 44 Vester Holmen (BKR) og 35 Vangså (JJA).

Efteråret største observationer er alle fra Nørreådal 24/9 46 SV (LM) og 25/9 34 SV (LM TRK). I december gøres der kun tre observationer: 8/12 1 Onsild Ådal (CSS), 9/12 4 Stavad Bro (VAG) og 23/12 1 Hobrovej kvarteret, Aalborg (HHB).

Sum: 2056. 1. halvår 1585, 2. halvår 471. Indsendere 122.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	-	8	1164	265	146	87	43	212	119	8	2

Vindrossel *Turdus iliacus*

Arten behandles blot kortfattet. Et relativt beskedent år set i forhold til gennemsnittet på 10.402 for de foregående 10 år. Mest bemærkelsesværdigt er det meget lave antal i marts på beskedne 8. Forårets sidste ses ved Grenen,

6/6 1 sy. og 12/6 1 ringm. (KNP ROC MKP). Årets største observationer er alle fra Nørreådal: 22/10 754 SV (LM), 30/10 700 (TRK) og 1/11 600 (TRK).

Sum: 7730. 1. halvår 301, 2. halvår 7429. Indsendere 86.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	21	14	8	242	14	2	-	-	135	4307	2578	409

Misteldrossel *Turdus viscivorus*

Der blev i år noteret lidt flere Misteldrosler end forrige år, men trods dette ligger årssummen lidt under gennemsnittet på 1914 for de foregående 10 år og markant under gennemsnittet på 2727 for de foregående 5 år. Mest bemærkelsesværdigt er det meget lave antal i marts, som er det laveste siden 2006. Til gengæld ses der relativt mange i maj, som kun overgås af 2009.

Forårets største observationer er alle fra Skagen: 9/4 90 Ø Nordstrand (KEC KNP), 12/4 50 Gyvelmarkerne (ABB) og 13/4 109 T Grenen (ROC).

Der er så få meldinger om ynglefugle, at det ikke giver et retvisende billede. Største observation i yngleperioden er begge fra Tofte Skov: 15/6 7 (ATL) og 5/7 8 (TC). Efterårets største observationer er 7/10 41 Nørreådal (LM), 11/10 35 Grenen (ROC) og 14/10 38 SV Nørreådal (LM).

Skagensområdet er samlet set dér, hvor der ses flest fugle, nemlig 720. Derefter følger Nørreådal med 238 og Nordmandshage med 125.

Sum: 1736. 1. halvår 1167, 2. halvår 569. Indsendere 126.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	7	11	130	863	110	46	39	39	95	298	89	9

Grå Fluesnapper *Muscicapa striata*

Efter et flot 2012 (923 fugle) bliver 2013 et mere normalt år, men 772 fugle er dog ganske pænt. Årets første fugl dukkede op lidt senere end de foregående år, 3/5 1 Gyvelstien, Skagen (HAC). Noget usædvanligt er den største enkeltforekomst ikke fra Skagen-området, men derimod fra Læsø: 20/5 12 Syrodde (PR). Men ellers er det Skagen, der trækker flest fugle til i første halvår med 9/5 10 Skagen By (KNP), 17/5 10 TF Grenen (ROC m.fl.), 18/5 10 Skagen Genbrugsplads (JAE) og 7/6 10 TF Grenen (ROC). Af andre større forekomster udenfor Skagen kan nævnes 14/5 8 Velds Krat, 2/6 6 Hald Sø og 18/6 8 Ø,

Nørreådal (alle TBR).

Arten er tilsyneladende en forholdsvis udbredt ynglefugl i Nordjylland, og der meldes om mange ynglefugle rundt omkring i regionen. Der foreligger ikke optællinger fra større lokaliteter, og der meldes ingen steder om mere end 1 par.

Andet halvårs 268 er normalt for arten. Største forekomst er 9/8 10 Skørping (HAC), men mere bemærkelsesværdigt er en meget sen observation 22/10 1 Hanstholm Fyrhaver (SEK).

Sum 772. 1. halvår 504, 2. halvår 268. Indsendere 94.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	353	151	106	123	38	1	-	-

Rødhals *Erithacus rubecula*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 2187, så årets sum må siges at være meget klassisk for de seneste år. Den højeste årssum gennem de sidste 10 år er fra 2009 med 3221.

Første halvårs største observationer er 30/4 16 Hobro

Skov (CSS) og 1/5 50 Aså Enge og Havn (SØP). Desuden skal nævnes 5/5 11 sy. Tranum Klitplantage (BRK) og 6/5 10 sy. Skrikes/Neckemann Plantage (BEJE).

I andet halvår kulminerer trækket af Rødhals typisk fra medio oktober til primo november. Det er også her, at de

største antal ses, 14/10 25 Nordmandshage (PR), 16/10 30 Hanstholm Fyrhaver (TBR), 2/11 30 Agger Tange (HAC) og 2/11 20 Hanstholm (HRC).

Sum: 2168. 1. halvår 1068, 2. halvår 1100. Indsendere 129.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	84	89	83	374	318	120	55	70	75	348	424	128

Nattergal *Luscinia luscinia*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er på 589, så årets sum er stabil i forhold til gennemsnittet. Den største årssum gennem de sidste 10 år er fra 2010 og er på 713. Arten ankommer i år på et ganske normalt tidspunkt med 2/5 1 sy. Skive By (GKJ) og 3/5 1 sy. Nørreådal (LM). De største observationer er 20/5 25 sy. Nørreådal (LM), 20/6 24 sy. Skals Ådal (CSS) og 25/5 22 sy. Volsted Kær (HEN). I andet halvår ses der som vanligt ganske få fugle. Den sidste fugl ses 5/8 1 ringm. Grenen (KNP ROC m.fl.).

Sum: 605. 1. halvår 601, 2. halvår 4. Indsendere 64.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	465	136	3	1	-	-	-	-

Blåhals *Luscinia svecica*

Året byder blot på 3 ikke racebestemte Blåhalse: 19/5 1 hun Syrodde (PR), denne fugl har sandsynligvis været en fugl af den nordlige race, da den er fundet udenfor de kendte yngleområder og midt i træktiden for den nordlige race. Desuden 12/6 1 hun ringm. Grenen (MKP JMP ROC) og 30/8 1 hunfarvet Klitmøller (SAL).

Nordlig Blåhals *Luscinia svecica svecica*

Endnu et rigtigt dårligt år, der kun byder på én Nordlig Blåhals, hvilket er det laveste antal, der er rapporteret gennem de sidste 10 år. Årets eneste sikre fugl ses 16/5 1 han Hirtshals Fyr (AØ).

Sydlig Blåhals *Luscinia svecica cyanecula*

Arten ser ud til at fortsætte sin fremmarch i hele Jylland. Årets sum er den største nogensinde. Antallet af ynglepar er ligeledes det største, der er rapporteret. Antal ynglepar er vurderet til at være 14 par og 2 mulige og er vurderet ud fra det højeste antal af syngende fugle igennem en længere periode. Yngleparrene er listet op med lokalitet og antallet af par i parentes: Skals Ådal (1), Han Vejle (5), Lund Fjord (2), Tømmerby Fjord (1), Revlbuske (1), Haldager Vejle (2) og Lille Vildmose (1). De mulige ynglepar er Skårup Odde (0-1) og Onsild Ådal (0-1). Årets første observationer er 13/4 1 sy. Lund Fjord (HRC), 13/4 1 sy. Han Vejle (HRC) og 15/4 1 sy. Haldager Vejle (MON). De største observationer i første halvår er 20/4 3 sy. Han Vejle (JVJ), 26/4 3 Råbjerg Mose (KEC), som må siges at være en usædvanlig observation langt fra de normale yngleområder og 3/5 5 sy. Han Vejle (GSL). Årets sidste observationer er 19/7 1 hun-farvet Portlandsmosen (TL), 25/7 1 1K Han Vejle (JJK) og 8/8 2 Han Vejle (HHN). Skemaet er forsøgt rensat for gengangere på ynglelokaliteter.

Sum: 55. 1. halvår 42, 2. halvår 13. Indsendere 40.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	15	16	11	11	2	-	-	-	-

Sydlig Blåhals 1K, Han Vejle, 25. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Lille Fluesnapper *Ficedula parva*

Forekomsten af Lille Fluesnapper står som en af de helt store fugleoplevelser i Nordjylland i 2013. Hele 48 indrapporteringer, når materialet er rensat for oplagte gengangere, er rekord og langt over normalen. Det er vanskeligt at vurdere det præcise antal fugle, men mindst 21 forskellige fugle er ringmærket i Skagen, der som altid står for langt flest observationer:

Det forrygende forår starter tidligt: 10/5 1 Nordstrand (KHA) og 11/5 1 Grenen (AWM). Herefter går et par dage, inden det går løs: 14/5 3 Grenen (ROC) bliver begyndelsen til en periode med næsten daglige observationer af arten i Skagen-området, og foråret kulminerer med 28/5 6 Grenen (ROC) og 1/6 4 Grenen (ROC). I løbet af de næste fjorten dage aftager antallet af iagttagelser, og forårets sidste fugl er 12/6 1 ringm. Grenen (ROC). Som noget nyt er arten flere gange set på direkte træk over Grenen!

Udover Skagen er der en interessant observation 6/6 1 2K han sy. Tofte Skov (KOL TC) og senere 12/6 1 Vorning (FRO). Der er dog ingen oplysninger om yngleforøg.

Efteråret er mere normalt med 2 observationer: 13/9 1 ringm. Grenen (ROC) og 14/9 1 Mølleparken, Aalborg (RWR).

Lille Fluesnapper 2K han, Grenen, 1. juni 2013.

Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

Sum: 48. 1. halvår 46, 2. halvår 2. Indsendere 37.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	35	11	-	-	2	-	-	-

Hvidhalset Fluesnapper *Ficedula albicollis*

Foråret byder på to fugle, begge 2K hanner, fundet med få dages mellemrum i Skagen. Den første er 1/5 1 2K han Kolonihaverne, Skagen (JHC m.fl.). Formentlig samme fugl ses også 2/5 på Poul Eeg Camping (AKV). En ny fugl opdages 3/5 1 2K han Gyvelstien (HAC m.fl.). Denne fugl ses også på Gyvelstien 4/5 (FSH), hvorefter den forsvinder.

Hvidhalset Fluesnapper er ikke set i Nordjylland siden 2010, og ikke siden 1999 er der set mere end én fugl om året. De to fugle udgør henholdsvis 15. og 16. fund i det nordjyske.

Hvidhalset Fluesnapper 2K han, Gyvelstien, 3. maj 2013.

Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Broget Fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

2013 vil blive husket som et virkelig godt fluesnapper-år, og det gælder også for Broget Fluesnapper. Årstotalen på 292 er således ikke set højere i dette årtusinde. Der er dog fortsat et stort spring til antallet for år tilbage, hvor der i 1980'erne ofte blev set omkring 1500 fugle årligt og op til 300 fugle dagligt af langt færre indsendere. Årets første fugl ankommer én dag senere end året før, nemlig 21/4 1 Høstemark Skov (TLP). Herefter ses der mange i landsdelen gennem maj måned, men kun Skagen kan melde om flere fugle på en gang, med max. 18/5 10 Ska-gen By (JHC) og 8 Ellekrattet (BCS).

Sommeren byder på mange meldinger om ynglende fugle: bestanden i Høstemark Skov er opgjort til 4-5 par (TLP), hvilket er flot, selv for en lokalitet, der må antages at være meget velegnet for arten. Derudover meldes der

om et sikkert ynglefund fra Bjergeskov i Rold Skov (AHO HEN), Nørklit (POW) og fra Velds Krat (TRK), mens der er rapporteret om sandsynlige ynglefund fra henholdsvis Eskær Skov (AØ), Gravlev Ådal (2 par), Hesselholt Skov, Mørkeskov og Vælderskov i Rold Skov (AHO), Løvskal (TBR), Tolne Skov (AØ), Tversted Søerne (AØ) og Ø (TBR). Det skal blive rigtigt spændende at se, hvor udbredt arter egentlig er, når Atlas III ruller over Nordjylland fra næste år.

Andet halvår af 2013 byder på mere beskedne 21 fugle med 30/8 3 Grenen (ROC) som bedste dag. Modsat 2012 forlader fluesnapperne landet forholdsvis tidligt, med en enkelt fugl både 11/9, 12/9 og 13/9, alle Grenen (BNH ROC).

Sum: 292. 1. halvår 271, 2. halvår 21. Indsendere 90.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	31	216	24	2	12	7	-	-	-

Husrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 209. Så årets sum er et pænt stykke over 10-årsgennemsnittet. Der er dog langt op til det store år i 2011, der bød på hele 429. Årets første fugl ses 13/4 1 sy. Strandby (JKA). Efter denne dato ses arten regelmæssigt. Første halvårs største observationer er alle ynglefugle 3/5 3 Nørre Vorupør (SB) og 7/5 4 Strandby (JKA). Der er registeret optil 45 syngende

fugle, tallet er forsøgt rensat for gengangere. Andet halvårs største observationer er 24/8 5 Vesterby, Skagen (AAA) og 14/10 6 Nordby, Skagen (ROC). Årets sidste fugle ses i december, hvilket er lidt udsædvanligt, men det skyldes sandsynligvis det milde vintervejr 17/12 1 sy. Skive By (VVH) og 25/12 1 Skagen Havn (ROC).

Sum: 291. 1. halvår 141, 2. halvår 150. Indsendere 87.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	46	63	32	25	49	31	36	5	4

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 717. Årets sum ligger på hele 502 fugle over 10-årsgennemsnittet, hvilket må siges at være en rigtig flot årssum. Seneste år, der byder på en årssum tæt på dette års sum, er 2010 med 1254 fugle. Der er indtastet hele 658 syngende fugle.

Arten ankommer til normal tid med 15/4 1 Vester Holmen (BKR). De største fund i første halvår er 5/5 7 sy.

Hjørring (AØ), 5/6 14 sy. Høstemark Skov (KOL) og 6/6 21 Tofte Skov (TC).

Andet halvårs største fund er 29/8 20 Grenen (ROC), 13/9 15 Grenen (ROC) og 18/9 7 Nordby, Skagen (JPIP). De seneste fund i år er 26/9 1 Hirtshals Fyr (AØ) og 5/10 2 Hanstholm Fyrhaver (HHN).

Sum: 1219. 1. halvår 996, 2. halvår 223. Indsendere 156.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	176	618	202	48	86	87	2	-	-

Bynkefugl *Saxicola rubetra*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 769. Årets sum på hele 1124 fugle er således 355 fugle mere end 10-årsgennemsnittet. Årets sum er desuden også den største gennem de seneste 10 år. Den næststørste sum findes tilbage i 2009 med 1052.

Arten ankommer som regel ultimo april, og årets første ses 20/4 1 Rærup Slambassinier (AB), herefter ses arten

dagligt. De største fund i første halvår er 20/5 27 sy. Nørreådalen (LM) og 20/5 20 Syrodde, Læsø (PR).

I andet halvår er de største observationer 3/7 15 Rosborg Sø (AO) og 10/9 9 Skagen Haveforening (BNH). De seneste fund i år er 22/9 1 Vandplasken (POHP) og et sent fund 14/10 1 Tranum Strand (SGN).

Bynkefugl, Vejlerne, 7. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Sum: 1124. 1. halvår 836, 2. halvår 288. Indsendere 127.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	32	572	232	149	90	48	1	-	-

Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola torquata*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 242, så årets sum ligger i den lave ende. Årets første fugle ses 29/3 1 Højen Fyr (VIH) og 15/4 2 Vangså (JJA). Første halvårs største observation er 9/5 4 Grønnestrand (IZN).

Der er rapporteret 16-19 ynglepar i år. Parrene er listet op med lokalitet og antal ynglepar i parentes: Bulbjerg (1), Kongenshus Mindepark (1), Hamborg ved Hanstholm (1), Klitmøller (1), Grønnestrand (2), Præstesø (Råbjerg Sø) (1-2), Slettestrand (1), Slåbakken (1), Tornby Klit (1-2), Liver Ås udløb og Kærsgård Strand (1), Vand-

plasken (1-2), Ejstrup Strand og Klit (1), Ellidsbøl Strand (1), Bunken Klitplantage (1), Uggerby Strand (1) og Skiveren (1).

De største observationer i andet halvår er 7/9 5 Hanstholm Havn (JJA), 14/9 4 Hamborg ved Hanstholm (HRC) og 12/10 5 Ejstrup Strand og Klit (RSN). De sidste observationer i år er 8/11 2 Ellidsbøl Strand (AS) og 16/11 2 Roshage (RSN HHN). Skemaet er forsøgt rensat for gengangere.

Sum: 131. 1. halvår 61, 2. halvår 70. Indsendere 47.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	1	12	27	21	18	14	13	21	4	-

Sibirisk Bynkefugl *Saxicola maurus*

Femte nordjyske fund, 1/6 1 2K han Fyrvej, Skagen (FRO HAC CR JLA JSP m.fl.) er godkendt af SU. Fundet er godkendt som ssp. *maurus/stejnegeri*. Desuden foreligger fotodokumenterede fund fra Vigso ultimo september og Ska-

gen i oktober, der endnu ikke er behandlet af SU.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Sibirisk Bynkefugl 2K han, Fyrvej, Skagen, 1. juni 2013. Foto: Jørgen Kabel.

Stenpikker *Oenanthe oenanthe*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 2103. Årets sum ligger 284 fugle under 10-årsgennemsnittet, men i forhold til sidste år er der sket en stigning på 115 fugle. Årets første Stenpikker ses 14/4 1 Flyndersø (JHC). Herefter ses arten dagligt. Første halvårs største observationer er alle fra ultimo maj, 17/5 15 Bulbjerg (KØJ), 20/5 25 Syrodde,

Læsø (PR) og 20/5 15 Rønnerne, Læsø (PR).

Andet halvårs største observationer er 27/8 37 Hansted-reservatet (POHP), 27/8 31 Hanstholm Fyrhaver (SAL) og 21/9 30 Hirsholm (HAC). Årets sidste fund er 24/10 1 Arup Vejle (HHN) og 4/11 1 Gl. Ørumgård (KØJ).

Sum: 1816. 1. halvår 683, 2. halvår 1133. Indsendere 140.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	95	574	14	3	581	541	8	-	-

Jernspurv *Prunella modularis*

Gennemsnittet for de sidste 10 år er 1302, så årets sum er meget lig denne. Den største årssum er fra 2012 på 2345. Dette år var dog også præget af nogle meget store observationer under efterårstrækket. Årets første observationer af trækkende fugle ses i primo april, men det er dog først i medio april, at der er regelmæssige observationer af arten. Første halvårs største observationer er ikke sær-

ligt store, således 1/5 9 ringm. Skagen (MIK) og 7/5 8 sy. Ø, Nørreådal (TRK).

Andet halvårs største observationer falder typisk i ultimo september, da trækket kulminerer her. Nævnes skal 3/9 52 S Nordmandshage (PR), 21/9 65 Grenen (ROC m.fl.) og 25/9 33 Ø, Nørreådal (LM).

Sum: 1191. 1. halvår 417, 2. halvår 774. Indsendere 102.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	11	9	30	209	109	49	14	32	451	167	80	30

Jernspurv, Bjergby, Mors, 16. april 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård Naturfoto.

Gråspurv *Passer domesticus* og Skovspurv *Passer montanus*

Fremgang i rapporteringen af begge arter, men trenden med tre til fire gange flere rapporterede Skovspurve end Gråspurve holder. Det kan være et udtryk for forskellen i hyppighed, men også et udtryk for, at Skovspurv i højere grad optræder, hvor ornitologerne i øvrigt færdes. For Gråspurvs vedkommende er den eneste rapportering af mere end 25 fugle fra første halvår 23/6 85 Vodskov (MLU). Der ses betydeligt flere fugle i andet halvår med de største 23/8 100 Døstrup Søndermark (TN), 3/9

150 Knepholt (KHK) og 7/9 175 Dybvad.

For Skovspurv er der i første halvår langt flere observationer af 50-100 fugle, men ingen over. Fra andet halvår er største observation 11/8 350 R Lille Vildmose (HAC). Desuden skal nævnes et par store trækobservationer fra Nordmandshage, 6/10 169 S og 18/10 228 TF (PR m.fl.). Skemaerne på næste side er Gråspurv øverst og Skovspurv under.

Gråspurv, Tømmerby, 24. juli 2013.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Sum: 3442. 1. halvår 1307, 2. halvår 2135. Indsendere 77.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
192	238	199	286	156	236	219	809	612	126	99	271

Sum: 10.898. 1. halvår 4218, 2. halvår 6680. Indsendere 110.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1251	1118	690	611	277	271	562	1462	1267	1542	1063	784

Skovspurv, Hovsør, 12. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Gul Vipstjert *Motacilla flava*

Da racerne *flava*, *thunbergi* og ubestemte bliver indberettet noget tilfældigt, behandles de under ét.

Årssummen er den højeste i over 10 år. Sidst der var en årssum på over 10.000 er tilbage i 2003 på 12.133. Årets første ses 15/4 16 Ulvedybet (RSN MON), 16/4 6 Ulvedybet (RSN) og 12 Lille Vildmose (PR) – alle racen *flava*. Første *thunbergi* ses 4/5 7 Nordstrand, Skagen (KNP) og 5/5 2 Gl. Vesløs (SB).

Maj står for hovedparten af observationerne på grund af stort antal trækkende fugle fra Grenen. Her ses 21/4-31/5 7051 med de største 17/5 3000 (ROC), 18/5 2660 (JAE) og 19/5 364 (JAE). Fra Hirtshals Fyr skal nævnes 18/5 470 NØ (AØ). Disse er alle altovervejende *thunbergi*. Udover træktallene fra Skagen kan fra første halvår nævnes følgende større antal af rastende fugle, 13/5 260 Lille Vild-

mose (PR FEH) og 18/5 425 Syrsig, Læsø (PR).

Der er i alt optalt 29 ynglepar (*flava*) fordelt på 18 lokaliteter, hvilket på ingen måde er repræsentativt for den nordjyske bestand. Det største antal par er 3 Lindholm Overdrev (HHB), 4 Ulvedybet (OEC SSL) og 2 Øster Uttrup (TBA). Her foruden foreligger en række indtastninger af ynglefugle uden angivelse af antal par.

Fra andet halvår kan følgende antal rastende/overnattende fugle nævnes, 30/7 200 Ulvedybet – angivet som *flava* (RSN), 27/8 120 Vester Hassing Slamdepot (PR), 29/8 200 Rærup Slambassiner (MLU) og 8/9 600 Ulvedybet (RSN ALM). Fra Nordmandshage ses i perioden 4/7-8/10 58 med største 11/8 11 og 3/9 26 (PR). Årets sidste ses 28/9 1 Ø, Nørreådal (DBB) og 8/10 1 Nordmandshage (PR).

Sum: 20.954. 1. halvår 18.398, 2. halvår 2456. Indsendere 140.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	332	17944	122	292	1297	866	1	-	-

Gulhovedet Gul Vipstjert *Motacilla flava flavissima*

Der er indsendt følgende to observationer, 4/5 1 R Vesløs Vejle (JKK HRC) og 7/5 1 han R Lønnerup Fjord (AKV).

Sorthovedet Gul Vipstjert *Motacilla flava feldegg*

Følgende tidligere fund er blevet godkendt: 4/5 2012 1 hun TF Grenen, Skagen (RSN ROC m.fl.). Det er det blot

andet godkendte fund af denne race herhjemme. Racen er SU race.

Citronvipstjert *Motacilla citreola*

Der er indsendt følgende fund 6-7/5 1 2K han Lønnerup Fjord (HHN POHP MOK), som er godkendt af SU. Følgende tidligere fund er blevet godkendt af SU: 25/5 2011 1 hun Grenen, Skagen (ROC m.fl.), 28/4 2012 1 2K+

han Grenen, Skagen (ROC m.fl.), 1-2/5 2012 1 hun Grenen, Skagen (HKP m.fl.), 6/5 2012 1 han Grenen, Skagen (ROC m.fl.) og 14/8 2012 1 1K TF Grenen, Skagen (ROC m. fl.). Arten er SU art.

Bjergvipstjert *Motacilla cinerea*

En lav årssum. I den foregående 10-års periode er det kun 2003 på 331, som er lavere. Fra første halvår er der indsendt følgende obs af rastende/overnattende fugle, 6/4 3 Lindborg Ådal (AHO) og 17/4 3 Hald Sø ved Niels Bugges Kro (POHP), og fra Skagen kan nævnes følgende trækobs fra Grenen 25/3-25/6 59 med største tal 13/4 5 og 15/4 6 (ROC).

Der er indsendt 19 ynglepar fordelt på 16 lokaliteter med

de største tal Tustrup 2 par (HHB) og Gravlev Ådal 3 par (AHO).

Fra andet halvår kan nævnes følgende antal rastende/overnattende fugle, 12/8 3 Gravlev Kildebæk (TSE) og 21/8 3 Lindborg Ådal (AHO) og følgende trækobs fra Nordmandshage 26/7-7/11 51 med de største 6/10 9, 7/10 8 og 8/10 4 (PR).

Sum: 377. 1. halvår 242, 2. halvår 135. Indsendere 91.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10	5	26	115	57	29	8	14	43	58	11	1

Hvid Vipstjert *Motacilla alba*

En årssum over middel for de foregående 10 år. Siden 2009 har alle summer været over 14.000.

Årets første fugl ses allerede i februar, 26/2 1 Mosbjerg (CP), og de næste næsten en måned senere på grund af

Hvid Vipstjert, Han Vejle, 21. maj 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

vinteren, som fortsætter langt ind i marts og april: 21/3 1 Nørhå (HOC) og 23/3 2 Ø, Viborg (CBB). Forårstrækket fra Grenen, Skagen 1/4-29/6 269 med de største 14/4 25 og 15/4 75 (ROC) og 22/4 50 (KEC). Derudover er der fra første halvår indsendt følgende obs af rastende/overnattende fugle: 8/4 60 Høndrup Sø og Mose (TN), 15/4 120 Rannerød (AØ) og 23/4 45 Øster Tversted (BH).

Fra andet halvår kan nævnes følgende trækobs fra Nord-

mandshage, 23/7-15/11 4230 med de største 10/9 380, 17/9 480 og 22/9 1065 (PR). Endelig kan følgende obs af rastende/overnattende fugle nævnes, 15/8 264 Lille Vildmose (SUT), 1/10 220 Vejrum (TBR) og 14/9 170 Uggerby Strand (AØ). Fra december er der indsendt følgende obs fra Mariager 7/12 1 (BH) og fra Skagen følgende, som kan være samme fugl 1/12 1 Grenen og 1 Sønderstrand (ROC) samt 30/12 1 Grenen (ROC).

Sum: 14.163. 1. halvår 3531, 2. halvår 10.632. Indsendere 201.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	1	13	2035	1101	381	868	3045	5788	919	8	4

Sorttrygget Hvid Vipstjert *Motacilla alba yarrellii*

I alt 5 fugle er blevet observeret. Fra foråret 14/4 1 Vilsted Sø (MON RSN), 20/4 1 Vigsø (SST), 21/4 1 Skyum

(EA) og 11/5 1 Frederikshavn Havn (TL). Endelig er der en sen obs fra efteråret 23/11 1 Juelstrup Sø (TSE).

Storpiber *Anthus richardi*

Et stort Storpiber år med hele 15 forskellige fugle. Den tidligere rekord på 12 fugle er fra 2003. Året starter med første observation på samme dato og sted som i 2012: 21/9 1 TF Grenen, Skagen (ROC m.fl.). Det kan være svært at få et overblik over antallet af forskellige Storpibere observeret på Grenen. Knud Pedersen, Skagen har lavet oversigten over Grenens observationer, som samlet kommer helt op på 11 fugle. Udover ovenstående fugl fra 21/9 ses følgende: 6/10 1 TF (ROC KNP EC OES JOK), 23/10 2 R

(ROC JKI), 1-2/11 4 R (KNP ROC MEP JKI SAKI m.fl.), 12-19/11 1 (ROC KNP m.fl.), 14-15/11 2 (ROC KNP), hvor af den ene fugl regnes som genganger fra 12-13/11 samt 27-30/11 1 (KNP ROC m.fl.).

Uden for Grenen er der gjort følgende observationer: 28/9 1 R Lille Vildmose (GRØN), 30/9 1 Fjordparken, Aalborg (HHB), 3/10 1 Ø Blovsgårde (HHN) og 14/10 1 R Højen, Gammel Skagen (ROC).

Markpiber *Anthus campestris*

Ingen observationer af Markpiber i Nordjylland i år og ingen meldinger om fugle på Anholt, så mon ikke Markpiber kan skrives på listen over forsvundne danske yng-

lefugle? Vi kan håbe, at det kommende Atlas Projekt kan ændre på dette!

Skovpiber *Anthus trivialis*

En middel årssum som er 229 højere end summen i 2012. Året første observationsdag er 15/4. Her ses der fugle en del steder – 32 T Grenen, Skagen (ROC VSV KNP JOK m.fl.), 1 NØ Flagbakken (JPIP), 1 N Ulvedyb (RSN PHK) og 1 N Sohngårdsholmparken, Aalborg (ALM). Det er en noget senere ankomst end de foregående år, således 7/4 i 2010, 8/4 i 2011 og 3/4 i 2012, hvilket uden tvivl skyldes det meget kolde forår. Grenen står for årets største observationer, 17/5 400, 18/5 524 og 19/5 166 (ROC JAE m.fl.).

Der er meldt om syngende fugle fra 149 forskellige lokaliteter, største tal er 7/5 30 Ø, Viborg (TRK), 15/6 18 Tofte Skov (ATL), 15/6 18 Nørreådal Øby-Løvskaal (LM), 20/6 18 Lille Vildmose (TAF) og 1/7 20 Finderup Øvelsesplads (AO).

Efterårets største observationer er 13/8 56 SV Ø, Nørreådal (LM), 3/9 104 S Nordmandshage (PR) og 14/9 78 S Mølleparken, Aalborg (RWR). Det er normalt med enkelte observationer i oktober, årets sidste er 3/10 1 R Ø, Nørreådal (LM) og 8/10 1 S Nordmandshage (PR).

Sum: 3809. 1. halvår 2955, 2. halvår 854. Indsendere 122

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	351	2359	245	176	328	348	2	-	-
Grenen – sum	-	-	-	162	1405	19	11	43	11	-	-	-

Engpiber *Anthus pratensis*

Engpiber, Hirtshals, 20. juni 2013.
Foto: Hans Henrik Larsen.

Engpiber-summen varierer meget fra år til år. Blandt de foregående 20 år har der været 14 år, hvor summen har været under 30.000 og 6 år, hvor den har været over. Årets materiale er rensat for gengangere på enkeltdage. Første halvårs største observationer er 16/4 3200 S Lille Vildmose (PR), 16/4 778 N Ø, Nørreådal (TRK) og 20/4 500 R Lille Vildmose (PR).

På 54 lokaliteter meldes der om syngende, territoriehæv-

dende eller ynglende Engpibere. Størst er 15/6 24 Nørreådal, Øby-Løvskaal (LM), 25/5 15 De nordlige græsningsfener, Lille Vildmose (GGU) og 18/5 14 Ulvedyb (HMT JLI EFJ SEM RWR). Andet halvårs største observationer kommer alle fra Nordmandshage, 10/9 535 S (PR SSC HHB), 19/9 2060 S (HAC) og 23/9 1130 S (PR KHK TSE). Største observation uden for Nordmandshage er 18/9 470 S Stensnæs (HAC).

Sum: 27.997. 1. halvår 15.716, 2. halvår 12.281. Indsendere 168.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4	27	25	12270	3191	199	264	330	8864	2528	223	72

Rødstrubet Piber *Anthus cervinus*

I alt 19 forskellige fugle er klart over middel, og bedste år siden 1999, hvor der blev set 20 fugle. Den flotte årssum skal tilskrives et meget stort efterårstræk, hvor der

ses langt flere fugle end normalt i hele landet.

Et normalt første halvår med én observation, men en ret sen en af slagsen, 15/6 1 SV Grenen (KNP MH EC KK

AJ), idet maj er den normale måned for observationer i årets første halvår.

Andet halvår byder på mange observationer af Rødstrubet Piber. De to første observationer er fra august og således tidlige, idet arten normalt ikke ankommer før primo til medio september: 27/8 1 Dalsgård (RSN) og 29/8 1 R-SV Grenen (ROC ABK EKR). Dernæst følger 7/9 1 Ulvedybet (RSN MON), 8/9 1 TF Grenen (ROC EKR EC), 10/9 1 R-S Bækslugten, Bisgård-Nørlund (SSL), 11/9 3 R Ulvedybet (RSN EFJ TIE ØS KBC), 12-13/9 1 Grenen

(ROC BNH), 14/9 1 R-V Juelstrup Sø (TSE), 23/9 1 SV Grenen (ROC KNP FRS FLS), 24/9 1 Als Odde (CSS), 28/9 1 SV Sennels (JB), 6/10 1 S Agger Tange (GG m.fl.) og 7/10 1 S Nordmandshage (PR KNK). Desuden fra Skagen, 8-9/10 1 R Grenen (ROC JOK), 19/10 1 Grenen (CHJ) samt 1-10/11 1 R Grenen (ROC KNP OBO JPIP m.fl.). Denne fugl står for hele to rekorder, som det første fund fra november i Skagen og det seneste fund i Danmark. Det hidtil seneste danske fund er 6/11 2010 ved Fornæs, Østjylland.

Sum: 19. 1. halvår 1, 2. halvår 18. Indsendere 17.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	1	-	2	11	4	1	-

Bjergpiber *Anthus spinoletta*

Bjergpiber, Lønnerup, 22. januar 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Et ret normalt år med observationer i årets tre første og tre sidste måneder. Bjergpiber optræder ofte som "ene og alene fugl" – 42 af årets 85 observationer er af kun én fugl. Første halvårs største observationer er alle fra Nørreådal, Øby-Løvskaal 3/2 11 (TRK), 7/2 19 (LM) og 8/2 20 (TBR). Den største observation i januar er 13/1 9 Glømbæk (HHN), og den største i marts er 28/3 2 Skals Enge (FRO). Forårets sidste observation er også fra Skals Enge, 31/3 1 (TRK).

De første observationer fra andet halvår er 20/10 1 Fyrkat Engsø (CSS), 23/10 1 TF Grenen, Skagen (ROC) og 24/10 1 Arup Vejle (HHN). Andet halvårs største observationer er alle fra Grenen: 30/10 20 (ROC KNP FLS LAP m.fl.), 1/11 30 (ROC) og 10/11 12 (ROC JKI SOK KK m.fl.). Decembers største observation er også fra Grenen 2/12 5 (ROC KNP FLS JAS LAP m.fl.). Årets sum og månedssummer er rensat for gengangere på enkelt dage.

Sum: 317. 1. halvår 95, 2. halvår 222. Indsendere 21.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	24	62	9	-	-	-	-	-	-	54	137	31

Skærpiber *Anthus petrosus*

Årets sum viser et fald på 311 i forhold til 882 i 2012, men ikke noget unormalt med ret store udsving i årssummen på Skærpiber. Første halvårs største observationer kommer alle fra Agger Tange og er alle indsendt af (RQ) 10/2 19, 11/2 15 og 13/2 10. Uden for Agger Tange er første halvårs største observation 26/2 6 Skagen Havn (ROC). Sidste fugle på forårstræk er 20/4 2 Vigsø Bugt (TV) og 24/4 1 Skagen Havn (HAC). Der er meldt om 8 ynglepar på Hirsholmene 22/5 (BHJ KTP TEG). Derudover er der følgende observationer,

som både kan hidrøre lokale ynglefugle eller sene træk-gæster: 6/5 1 Frederikshavn Havn (JN1) og 20/5 1 Skagen havn (GG). De første fugle på efterårstræk ses til normal tid primo september, således 4/9 1 Skagen Havn (JPE), 5/9 2 Grenen (ROC) og 7/9 2 Ulvedybet (RSN). Andet halvårs største observationer er 27/9 15 Hanstholm Havn (TBR LM), 30/11 7 Skagen Havn (ROC) og 2/12 22 Agger Tange (JCJE).

Sum: 571. 1. halvår 250, 2. halvår 321. Indsendere 102.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	55	100	28	47	20	-	7	-	58	100	85	71

Bogfinke *Fringilla coelebs*

Meget lille årstotal efter sidste års sum på 110.018. Vi skal tilbage til 2006, før summen er mindre.

Første halvår byder på 8124 trækkende fugle. Skagen står for 4895 T/TF i perioden 3/3-21/6 (ROC KNP KEC m.fl.) med bl.a. 9/4 1000 T Grenen (ROC). Største trækobservation ses dog uden for Skagen 13/4 1137 N Ø, Nørreådal (TRK LM TBR). Af andre store observationer uden for

Skagen ses også 13/4 975 N Jerup Enge og Strand (BKR). Der meldes om 157 ynglefugle fordelt på 27 lokaliteter. Andet halvår byder på 7748 T/TF. Det største træk ses ved Nordmandshage med 4778 S 3/9-12/12 (PR AB m.fl.), næsten halvdelen trækkende 23/9 2300 (PR TSE KHK). Største forekomst af rastende er 19/1 400 Store Vildmose (PR). Materialet er renset for oplagte gengangere.

Sum: 29.164. 1. halvår 18.727, 2. halvår 10.437. Indsendere 172.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2954	1752	1918	8765	2341	997	260	166	5492	2703	1505	311

Kvækerfinke *Fringilla montifringilla*

Noget lavere årssum end sidste års total på 69.568, men højere end de sidste 10 års gennemsnit på 34.294.

I første halvår trækker blot 606 fugle i perioden 4/3-15/6. 355 T/TF ses i Skagen (ROC KNP KEC JHC RT m.fl.) med største observation 9/4 250 T Grenen (ROC). 120 trækkende ses ved Ø, Nørreådal (TRK LM TBR) i perioden 23/3-16/4. Fra 9/5 og første halvår ud observeres der kun Kvækerfinke i Skagen. Renset for gengangere drejer det sig ca. om 47 fugle fordelt på 29 observationer. De tre sidste observationer er alle fra Grenen: 18/6 1 (ROC JOK IUH), 20/6 1 sy. (ROC KNP JOK) og 21/6 1 ad. han ringmærket (ROC KNP JOK). Sidstnævnte har i øvrigt deformt næb.

De tre første observationer i andet halvår er 27/8 1 TF Grenen (ROC JOK), 31/8 1 T-R Grenen (ROC EKR JOK AØ) og 3/9 3 S Nordmandshage (PR). Der ses i alt 17.193 trækkende/trækforsøgende fugle i perioden 27/8-7/12. 438 T/TF på Grenen (ROC KNP), 5688 T ved Ø, Nørreådal (TRK LM TBR) og 10.886 S ved Nordmandshage (PR AB HAC). Fem trækobservationer er over 1000 – de tre største følger: 24/10 2200 S Nordmandshage (PR), 25/10 1440 Ø, Nørreådal (LM) og 5/11 5275 S Nordmandshage (PR). De største forekomster af rastende er 11/11 3500 Madum Sø (TSE), 11/12 10.000 Tjele (TBR), 30/11 2500 Rold Skov (BLN).

Materialet er forsøgt renset for gengangere.

Sum: 48.360. 1. halvår 3.337, 2. halvår 45.023. Indsendere 122.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	454	507	261	1950	151	14	-	2	535	6825	20837	16824

Bog/Kvækerfinke *Fringilla coelebs* / *F. montifringilla*

Lav sum i forhold til sidste års rekordhøje total på 148.340. I første halvår ses 3179 i perioden 9/4-4 fordelt på fem lokaliteter (KNP JJA MIK m.fl.). Særligt mange observeres 13/4 1500 N Aså Enge og Havn (SØP).

I andet halvår ses 12.280 i perioden 30/9-14/10 – ligele-

des på fem forskellige lokaliteter (PR LM KEC CBB KHK m.fl.). 90% af efterårstrækket ses ved Nordmandshage fordelt på to datoer: 30/9 300 S (PR KHK) og 6/10 10.700 S (PR SSC HHB RWR AB m.fl.).

Sum: 17.367. 1. halvår 4026, 2. halvår 13.341. Indsendere 22.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	300	72	50	3604	-	-	-	-	300	12349	662	30

Grønirisk *Carduelis chloris*

Årstotalen er en anelse mindre end de seneste tre år, men på niveau med de sidste 10 års gennemsnit på 11.942. I første halvår observeres 244 T/TF i perioden 1/1-25/5 (ROC KNP BKR SØP m.fl.). I Skagen ses der langt flest med 145 T/TF fordelt på 14 observationer (KNP ROC m.fl.). Der meldes om 27 ynglefugle på 12 lokaliteter. I andet halvår observeres der 1675 T/TF i perioden 19/9-

7/12 (KNP AØ AB PR LM m.fl.). Ved Grenen trækker 170 (KNP KEC), ved Hirtshals Fyr 83 (AØ) og langs østkysten nord for Limfjorden 1317 S (PR AB m.fl.). De to største observationer er begge fra Nordmandshage: 24/10 335 S (PR) og 5/11 335 S (PR). De tre største forekomster af rastende er alle fra oktober: 8+11/10 200 Hou Nordstrand (OK), og 22/10 225 Nordmandshage (PR MON).

Sum: 12.553. 1. halvår 4768, 2. halvår 7785. Indsendere 165.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1497	1240	752	728	417	134	182	265	636	3265	2598	839

Gulirisk *Serinus serinus*

Et ret fåtalligt år der ikke matcher de sidste 10 års gennemsnit på 37 individer.

Året begynder med et relativt tidligt fund 9/4 Egeense 1 N (MEL). Skagen leverer otte fugle med den første 20/4 1 sy. Skagen By (JPIP) og den sidste 9/6 1 TF Grenen (RT JMPJ). Uden for Skagen gøres der desuden to fund i Klit-

møller: 21/4 1 NØ (JJA) og 19/5 1 overflyvende (JKK). Andet halvår byder på hele to fugle – begge fra Grenen: 30/10 og 5/11 1 TF (ROC m.fl.). Sidstnævnte er en ret sen fugl, da der kun foreligger to nordjyske fund, der er senere end dette års fund – begge fra 28/11 2011. Materialet er renset for gengangere.

Sum: 13. 1. Halvår 11, 2. halvår 2. Indsendere 17.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	5	4	2	-	-	-	1	1	-

Stillits *Carduelis carduelis*

En fortsat stigning på ca. 1000 om året siden 2007, hvor årstotalen var på 1988.

I foråret observeres de største flokke fra januar til marts, heriblandt 23/2 89 Lovns Bredning (SUT), 25/2 80 fou. Eskær Skov (PHP) og 25/2 80 Lundby ved Gistrup (GRA). Der ses et begrænset træk på 65 T/TF – særligt i Skagen og langs østkysten. 63 ynglefugle indrapporteres fordelt på 21 lokaliteter.

Efterårets største observationer af rastende fugle bliver 8/9 85 Juelstrup Sø (TSE), 27/9 90 Romdrup Ådal (TBA) og 10/10 95 Juelstrup Sø (TSE). Der observeres 781 trækende fugle, flest ved Nordmandshage med 504 S i perioden 19/9-7/12 (PR AB HAC BKR) og Grenen med 168 TF i perioden 25/9-28/10 (ROC KNP KEC JHC).

Materialet er søgt renset for gengangere.

Sum: 7577. 1. halvår 3145, 2. halvår 4432. Indsendere 152.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	729	998	698	371	242	107	159	265	994	1701	649	664

Grønsiken *Carduelis spinus*

En begrænset årstotal der ikke engang nærmer sig halvdelen af 2010's rekordhøje total på 77.686.

I første halvår observeres 4391 T/TF i perioden 12/1-15/6. 78% af fuglene trækker ved Skagen med i alt 3421 T/TF i perioden 19/1-15/6. De største dage er alle fra Grenen: 9/3 300 TF (ROC), 13/3 667 TF (ROC KEC JS), 5/4 370 Ø (KEC ROC) og 25/3 300 TF (ROC KEC AWM JS JTK). Ved Nordmandshage trækker 283 i perioden 12/1-8/4 (PR KHK BKR AHO AB). Der foreligger én observation af udføjne unger: 21/6 6 Lyngsø (MLU).

I andet halvår observeres der 15.756 T/TF i perioden 12/7-23/12. Modsat foråret, hvor de fleste trækende

fugle ses i Skagen, ses hovedparten af fuglene ved Nordmandshage. Det bliver til hele 94% af alle trækende fugle i Nordjylland med en total på 14.841 i perioden 15/7-7/12. Fire dage ses over 1000: 10/9 2640 S (PR SSC HHB), 21/9 2195 S (AB CBB), 6/10 1780 S (PR SSC HHB RWR AB m.fl.) og 7/10 1420 S (PR KHK HAC). Ved Grenen trækker 127 T/TF. De tre største rastforekomster er alle fra december: 1/12 240 Hammer Bakker (AB), 10/12 250 Lindholm Fjordpark (MLU) og 21/12 500 Høstemark Skov (TBA).

Materialet er søgt renset for gengangere.

Sum: 31.202. 1. Halvår 10.481, 2. halvår 20.721. Indsendere 127.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1227	1395	4421	2706	688	44	40	7	7252	7268	4087	2067

Grønsiken, Romdrup Ås
udløb, 6. december 2013.
Foto: Lars Grøn

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Årstotalen er næsten 2400 mindre end sidste års total, men fint på niveau med de sidste 10 års gennemsnit på 5496.

Januar byder på en enkelt vinterfugl 5/1 1 R Ø, Nørreå-dalen (TRK). Herefter ses de første fugle 3/3 1 Vejrum Vestso (TRK), 4/3 1 TF (KNP ROC KEC), 5/3 1 N Jerup Strand og Enge (BKR) og 5/3 1 TF Grenen (ROC KNP). I løbet af første halvår noteres 375 fugle trækkende. 135 af disse ses i Skagen og 178 langs østkysten. De største observationer er 20/4 44 N og 26/4 51 N (begge BKR) – begge Jerup Strand og Enge. Desuden skal nævnes 13/4 38 N Ø, Nørreådal (TRK LM TBR) og en enkelt flok på over 100, der ses rastende 15/4 130 Jerup Strand og Enge (BKR). Endelig indrapporteres der 68 ynglefugle

fordelt på 12 lokaliteter.

I andet halvår trækker 841 fugle. 92% af disse ses ved Nordmandshage med i alt 774 individer. De største træk-dage er 23/9 118 S (PR TSE KHK), 6/10 220 S (PR SSC HHB RWR AB) og 24/10 76 S (PR). Desuden trækker 40 ved Ø, Nørreådal (LM TRK), mens kun én ses ved Gre-nen.

Der ses et par store flokke, 8/8 310 til overnatning Ves-løs Vejle (HRC), 17/9 325 Gammel Ingstrup (RSN) samt tre flokke på 150: 27/7 Vesløs Vejle (HRC), 11/8 Egholm ved Aalborg (BKR) og 31/8 Hjortdal ved Svinkløv (TSE). Sidste observationer gøres 15/11 9 S Nordmandshage (PR), 20/11 2 Faskær (FRP) og 20/11 2 Lille Knudsho-ved, Fur (FRP).

Sum: 5597. 1. halvår 2132, 2. halvår 3465. Indsendere 143.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	-	25	881	813	412	377	1157	1179	668	64	-

Bjergirisk *Carduelis flavirostris*

Årstotalen er næsten 1200 større end sidste års total og over 4000 større end de sidste 10 års gennemsnit på 9423. I løbet af første halvår er de største flokke 6/1 155 Hov-sør Røn (KMO TA JHC), 26/1 125 Juelstrup Sø (HEN), 23/3 132 Skive Havn (JEAL) og 21/4 125 Vilsted Sø (RSN). Der ses et begrænset træk i perioden 1/1-9/5 på 73 fugle. De sidste fugle ses primo maj: 3/5 1 NØ Skagen (HAC), 3/5 1 Grenen (ROC RSN MON BS HHN m.fl.) og 9/5 1 V Grenen (APR CSS ROC m.fl.). Desuden en stor flok 4/5 12 Frederikshavn Havn (BKR).

De første fugle ses til normal tid i andet halvår 29/9 20 Lille Vildmose (TL), 29/9 9 Lønstrup Strand (PEB) og

30/9 27 Nordmandshage (PR KHK). De største rastende flokke er 16/10 200 Hou Nordstrand (OK), 16/10 450 Gre-nen (ROC) og 1/11 475 Nordmandshage (PR). Efterårs-trækket byder på 5199 fugle. 94% af fuglene ses ved Nord-mandshage. Her er 10 dage på over 100 individer med de største 18/10 665 S (PR), 19/10 700 S (AB) og 24/10 1520 S (PR). Foruden de trækkende ses 1116 rastende på Nordmandshage. På Als Odde observeres i alt 238 T (TN) – den største dag er 1/11 140 SV (TN). Til sammen-ligning byder Skagen på blot 33 individer i løbet af efter-året.

Sum: 13.763. 1. halvår 3023, 2. halvår 10.740. Indsendere 89.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1082	1068	417	441	15	-	-	-	56	7282	2523	879

Bjergirisk, Vilsted Sø, 5. november 2013.
Foto: Albert Steen-Hansen.

Lille Gråsiken *Carduelis cabaret*

6% af det samlede antal af gråsiskener er bestemt til Lille Gråsiken. Årstotalen er ca. 200 mindre end sidste års total og ca. 250 større end de sidste 5 års gennemsnit. Langt hovedparten af observationerne i første halvår er på 1-3 individer. Nogle få flokke er større, og de største ses primo maj: 6/7 32 Grenen (ROC SAL NPd m.fl.), 7/5 32 Milesøerne, Råbjerg Mile (SSL) og 8/5

Sum: 922. 1. halvår 560, 2. halvår 362. Indsendere 55.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	13	11	46	382	107	124	59	74	60	13	32

Stor Gråsiken *Carduelis flammea*

49% af det samlede antal af gråsiskener er bestemt til Stor Gråsiken. Årstotalen er 10 gange større end den forbavsende lave total på 831 fra sidste år. Den matcher dog de sidste fem års gennemsnit på 8033 ganske fint. I første halvår ses et begrænset antal fugle og kun en enkelt flok når helt op på 40 individer 18/1 Nørreådal (TBR). Derudover er de største flokke 24/1 og 3/2 – begge i Nørreådal med 16 R (TRK). De sidste fugle ses 23/4 2 R Han Vejle (CSS) og 27/4 3 fou. Råbjerg Sø (AØ).

Sum: 8225. 1. halvår 160, 2. halvår 8065. Indsendere 48.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	62	37	44	14	2	1	-	-	1108	2097	2792	2068

Stor/Lille Gråsiken *Carduelis flammea* / *C. cabaret*

45% af det samlede antal af gråsiskener er ikke artsbestemt. Det viser tydeligt den usikkerhed, der ligger i bestemmelsen af disse nærtstående arter. I vinterhalvåret er langt de fleste Stor Gråsiken, og man ser sjældent flokke af Lille Gråsiken, der overstiger 20 individer, om vinteren.

Et højt antal i forhold til sidste års 1885, men ikke imponerende højt i forhold til de sidste 10 års gennemsnit på 10.882.

I første halvår ses 79 fugle på træk. Hovedparten observeres i Skagen med i alt 45 individer 2/2-18/5 (ROC KEC JHC JAE). Der gøres en særlig stor observation af rast-

Sum: 7361. 1. halvår 6940, 2. halvår 421. Indsendere 15.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	54	218	68	42	49	2	8	5	129	2871	2836	1079

Hvidsiken *Carduelis hornemanni*

En høj årstotal på 42 sammenlignet med de sidste 10 års gennemsnit på 10. Vi skal tilbage til 2005 og 1996, før årstotalen nærmer sig noget tilsvarende. Her var totalerne henholdsvis 38 og 29.

Der observeres kun fugle i årets sidste tre måneder. De første ses 10/10 3 Grenen (ROC KNP MEP JAS JOK) – to af disse ringmærkes af ROC, foruden 3 senere på året. Der ses yderligere Hvidsiken på Grenen 12/10, 18/10,

25 overflyvende Grenen (ROC SEP PJP m.fl.). Der indrapporteres 31 ynglefugle fra 12 lokaliteter. Andet halvår byder også primært på småflokke af 1-3 individer. 10 observationer er på 10 individer eller derover – heriblandt 13/9 25 Grenen (ROC KK GEC m.fl.) og 23/9 38 TF Grenen (ROC KNP PHP m.fl.).

I andet halvår er de første fugle tidlige på den, da de ringmærkes 19/9 på Grenen (ROC). Herefter ses der igennem resten af året adskillige store flokke trækkende over Skagen. Det bliver til i alt 4326 med de største observationer 27/9 420 TF (ROC KK), 16/10 490 Ø (KEC KNP ROC EØ m.fl.) og 25/11 1013 TF (ROC JOK) – alle fra Grenen. De største rastende flokke i efteråret er 10/12 300 R Lindholm Fjordpark (RSN), 18/11 180 R Nyrup ved Nibe (PES) og 30/11 200 R Bouet (RSN ALM).

ende fugle 16/2 110 Skive Havn (FD). Ellers er de næststørste 12/1 50 fou. Dronninglund (MLU) og 4/3 24 R Nordmandshage (KHK).

Andet halvår byder på hele 5043 trækkende fugle. 96% af disse trækker ved Nordmandshage med i alt 4849 S i perioden 21/9-9/12. De største trækdage her er 18/10 515 S (PR), 24/10 785 S (PR) og 5/11 580 S (PR). Derudover melder Grenen og Hirtshals Fyr sig også på banen med henholdsvis 83 og 70 T/TF (ROC KNP TN AØ MCH). De største observationer af rastende fugle er 11/10 100 R Grenen (KEC KNP ROC m.fl.), 18/10 80 fou. Skagen By (PBA) og 10/12 150 R Hals Nørreskov (HAC).

24/10 og 4/12. Omkring Aalborg gøres der særligt mange observationer: 30/11 2 Bouet (RSN ALM), 10-14/12 2 Lindholm Fjordpark (RSN CSS SKS MCH ATL KCM), 13/12 1 Aalborg Universitet Område (RSN), 15-17/12 op til 4 fugle Nørresundby Havn (RSN OK), 15-20/12 op til 3 fugle Syregrunden, Nørresundby (RSN HHB KHK), 16/12 2 Vejgård (LCS) og 29/12 1 Fjordbyen, Aalborg (RSN). I Lille Vildmose gøres der fire observationer af

Hvidsiskens, Syregrundten, Nørresundby, 17. december 2013. Foto: Rune Sø Neergaard, Amphi Consult.

2-4 fugle i perioden 12-30/12 (KBC PR HAC SØK). Desuden ses der Hvidsiskens 20/11 1 Hanstholm Havn (GGU), 23/11 2 fou. Hjørdemål Klitplantage (JJK) og 26/12 2 Syrodde (KOL). Ved Hanstholm Slamdepot ringmærkes

der 2 fugle og i Lild Klitplantage ringmærkes der 14 fugle med de største dage 23/11 3 (HHN) og 26/11 4 (HHN). Materialet er forsøgt renset for gengangere på enkelt-dage.

Sum: 42. 1. Halvår 0, 2. halvår 42. Indsendere 21.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	7	27

Hvidvinget Korsnæb, Skagen, 26. juli 2013. Foto: Lars Grøn.

Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera*

Rigtigt høj årstotal, der dog ikke overskygger rekorden fra 2011 på 1397. Alle fund er fra andet halvår. Der observeres fugle på 76 forskellige lokaliteter.

De første fugle observeres 13/7 4 SV Det Hvide Fyr, Skagen (ROC) og 15/7 5 S Nordmandshage (PR). I Skagen observeres der i alt 465 fugle fordelt på 98 observationer i perioden 13/7-7/12 (ROC KNP MIK m.fl.), mens der ved Nordmandshage observeres 197 S fordelt på 15 ob-

servationer i perioden 15/7-17/11 (PR TBJ AB m.fl.). De tre største totaler er 26/7 73 S Nordmandshage (PR), 29/7 39 S Nordmandshage (PR HHB RWR) og 2/11 30 TF Grenen (ROC). Herudover skal nævnes 29/7-17/8 30 Vester Torup Klitplantage (TVN JJA SA CSS JBE) og 10/11 28 Grønhøj (CHØ). Den sidste fugl ses 14/12 1 Sohngårdsholmsparken, Aalborg (HHB).

Materialet er renset for gengangere på enkelt dage.

Sum: 957. 1. halvår 0, 2. halvår 957. Indsendere 62.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	-	372	192	72	131	187	3

Lille Korsnæb *Loxia curvirostra*

Et rigtig godt år for korsnæbbene generelt.

Sammenlignet med sidste års 6941 er summen i år ca. fire gange så stor. Det er da også den næsthøjeste total i rapportens historie. Den højeste var på 37.023 i 2010.

I første halvår ses 725 fugle på træk i perioden 28/2-21/6. Alle observationer på nær én er fra Skagen (ROC KEC KNP m.fl.). Herudover er 545 indtastet som overflyvende i Skagen (ROC KNP SWJ MIK SAL m.fl.).

I andet halvår ses 11.138 fugle trækkende i perioden 9/7-22/12. 77% af fuglene observeres ved Nordmandshage med i alt 8615 S i perioden 15/7-12/12. Ni observationer er på over 300. Heraf er de største 23/9 635 S (PR TSE

KHK), 6/10 845 S (PR SSC HHB RWR AB m.fl.) og 19/10 895 S (AB). 15% af efterårstrækket ryger hen over Skagen med i alt 1681 fugle i perioden 9/7-22/12. Her er de tre største observationer 24/9 316 TF (ROC KNP BS), 25/9 350 TF (KNP ROC JAS JOK) og 11/10 160 TF (KEC KNP ROC m.fl.) – alle fra Grenen. Derudover indtastes 7322 fugle som overflyvende i Skagen (ROC MIK m.fl.). De største rastende flokke er fra august: 7/8 Vester Thorup Klitplantage 130 (GBL), 16/8 100 Skagen Klitplantage (JMPJ), 26/8 100 Skagen Klitplantage (KNP) og 29/8 135 Tvorup Plantage (JJA).

Sum: 28.218. 1. halvår 2135, 2. halvår 26.083. Indsendere 147.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	208	131	541	179	557	519	3048	4629	6348	8547	2827	684

Stor Korsnæb *Loxia pytyopsittacus*

En rigtigt høj total til stor forskel fra de sidste mange år. De sidste 10 års gennemsnit er på 144. Vi skal tilbage til 1990 og 1991, før totalerne har en tilsvarende størrelse. Da var de på henholdsvis 3966 og 1379.

Første halvår byder kun på en enkelt observation 24/2 2 hanner Lodskovvad Mile (AØ).

I andet halvår ses de første fugle 26/9 6 Grenen (ROC JAS MEP) og 27/9 2 Grenen (ROC KK). Herefter følger der 682 fugle i Skagen indtil 17/12, hvor de sidste fire fugle ses rastende. En tredjedel af fuglene i Skagen ses i perioden 5-11/10, og i denne periode gøres også de stør-

ste observationer for året – alle overflyvende: 5/10 47 (ROC KNP AØ), 7/10 69 (ROC KNP AØ KEC), 10/10 55 (ROC KNP MEP JAS JOK) og 11/10 50 (ROC KNP KEC m.fl.) – alle fra Grenen. Foruden Skagen skal fire andre lokaliteter nævnes: Hanstholm med 38 fugle i perioden 6-15/10 (HHN RSN HRC m.fl.), Nordmandshage med 160 S/TF i perioden 6/10-15/11 (PR m.fl.), Ø, Nørreådal- len med 229 R/T i perioden 14/10-2/12 (LM TBR TRK MHH) og Holtemmen med 45 T 26/10 (KOL).

Materialet er søgt renset for gengangere på enkelt dage.

Sum: 1512. 1. halvår 2, 2. halvår 1510. Indsendere 43.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	2	-	-	-	-	-	-	50	960	367	133

Stor / Lille Korsnæb *Loxia sp.*

De tre største observationer er 7/8 100 Grenen (ERA), 6/10 100 TF Grenen (KNP) og 26/10 375 S Bisnap Strand (SEM).

Sum: 1028. 1. halvår 1, 2. halvår 1027. Indsendere 21.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	-	-	16	133	27	678	119	54

Karmindompap *Carpodacus erythrinus*

En relativt lav årstotal der er 50 mindre end de sidste 10 års gennemsnit på 183.

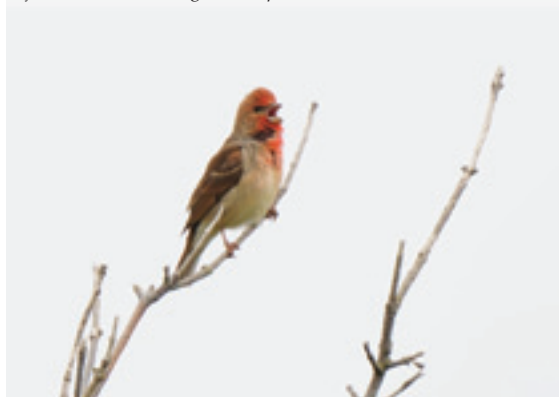
De første fugle indrapporteres til normal tid i Skagen 17/5 3-4 overflyvende (ROC JHC KNP HHN JJA m.fl.). Allerede dagen efter, den 18/5, meldes der om et stort rykind rundt omkring i Nordjylland: 4 TF Grenen (ROC KNP JAE HHN JHC m.fl.), 1 han Hanstholm Fyrhaver (JBE) og 3 Bulbjerg (SØP). I foråret byder tre områder på hyppige iagttagelser af Karmindompap: Skagen med 73 fugle i perioden 17/5-25/6, området omkring Hirtshals og ned langs kysten til Lønstrup med 13 fugle i perioden 26/5-21/6 samt Hanstholm og området omkring Bulbjerg med 16 fugle i perioden 18/5-18/6. Uden for disse områder indrapporteres der 22-23/5 1-2 sy. Øsløs Syd (HHN), 28/5 1 han sy. Lille Vildmose (PR), 16/6 1 han sy. Østerklit (KUP) og 25/6 1 han sy. Gerå Enge og Strand (HAC). Den højeste dagstotal bliver den 26/5, hvor der meldes om 12 fugle fordelt på 6 forskellige lokaliteter. Der meldes i alt om 36 syngende fugle fordelt på 19 lokaliteter, men ingen sikre ynglefund.

Grenen byder på 6 fugle i andet halvår (ROC KNP RSN m.fl.). De første 5 observeres i perioden 27/7-2/8 (ROC

Sum: 133. 1. Halvår 107, 2. halvår 6. Indsendere 30.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	63	44	3	3	1	-	-	-

Karmindompap, Hanstholm Fyrhaver, 1. juni 2013. Foto: Lauge Fastrup.

KNP RSN m.fl.) – den ene tilmed syngende. Herefter observeres en halvsen fugl 11/9 (ROC m.fl.). Sandsynligvis en fugl på omvendt træk ud over Atlanterhavet. Materialet er forsøgt renset for gengangere på enkeltdage.

Krognæb *Pinicola enucleator*

Ingen dokumenterede fund af Krognæb i 2013 trods den rekordstore invasion i 2012.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer der ikke er godkendt af SU.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula*

Årstotalen er ikke lige så høj som sidste års 3486, men dog højere end de sidste 10 års gennemsnit på 2114.

Første halvårs største antal rastende er 17/1 19 Onsild Ådal (CCS), 12/3 40 Hammer Bakker (SEM) og 20/3 20 Skørping (HAC). Forårstrækket byder på 56 trækkende fugle. Én observation er fra Nordmandshage 2/4 6 S (PR), resten er fra Grenen med i alt 50 T/TF i perioden 3/3-5/6 (ROC KNP KEC MKP m.fl.). Der indrapporteres 17

ynglefugle på 7 forskellige lokaliteter.

Andet halvårs største observationer af rastende fugle er 3/11 19 Hammer Bakker (AB), 13/12 17 Byfogedskoven, Skagen (JPIP) og 15/12 17 Lille Vildmose (PR). Efterårstrækket byder på 566 trækkende fugle. På Grenen ses 133 T/TF i perioden 12/7-26/11 (ROC KNP KEC m.fl.), på Nordmandshage ses 427 S i perioden 30/9-17/11 (PR AB m.fl.). Særligt stor er 5/11 166 S Nordmandshage (PR).

Sum: 2968. 1. halvår 1505, 2. halvår 1463. Indsendere 115.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	241	387	463	201	121	50	39	43	59	438	676	50

Kernebider *Coccothraustes coccothraustes*

Næsthøjeste total i rapportens historie. Ikke set højere siden 1988, da årstotalen var på 2416. Generelt observeres der særligt mange Kernebider i Skagen og Rebild-området – se tabel.

I foråret observeres der flere store flokke. De største er 23/2 32 Rebild (AHO), 7/3 36 Rebild Skovhuse (AHO) og 15/4 25 Skørping (HAC). Der ses 178 forårstrækkende fugle. 150 af disse observeres i Skagen i perioden 16/5-

21/6 med den største observationsdag 31/5 19 TF (KNP ROC EKR MH m.fl.). Ynglefuglene melder sig med 39 individer fordelt på 15 lokaliteter.

De største observationer i andet halvår bliver 15/10 25 Kollerup Klit og Miler (LB), 26/10 22 Skørping (HAC) og 12/12 23 Skørping (HAC). Der ses kun et begrænset træk med 13 T/TF i løbet af efteråret. Materialet er søgt renset for gengangere.

Sum: 1807. 1. Halvår 1399, 2. halvår 428. Indsendere 115.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	118	203	254	309	348	149	9	14	19	124	131	129
Grenen - sum	-	-	1	9	175	79	-	-	-	2	1	-
Rebild/Skørping - sum	33	102	95	60	48	14	1	1	7	52	73	85

Snespurv *Plectrophenax nivalis*

En meget stor årstotal, og det selv om materialet er renset for de mest oplagte gengangere. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 8043 fugle.

Fra vinteren en del store flokke, hvoraf de største er 6/1 350 Hovsør Indtørring (EA), 19/1 400 Klosterholm (TSE) og 10/2 300 Vår Holm (HMT). Generelt er mange mellemstore flokke indberettet og fra mange forskellige lokaliteter, der som altid langt overvejende er kystnære.

Selv i denne hårde vinter lader forårstrækket sig kun forsinke ganske få dage, og hovedparten af fuglene er stort set ude af landsdelen allerede i starten af april mod normalen sidst i marts. Sidste større observation er således 10/4 70 Jerup Strand (JLG MMR). Efter denne dato ses der under 10 fugle/lokalitet/dag. Sidste forårsfugle er 22/4 1 Jerup Strand (AØ) og 1 Grenen (KEC), 2/5 1 T

Grenen (NBJ) og endelig et usædvanligt sommerfund 6/6 1 T Grenen (ROC RT).

Efterårets første fugle ses til normal tid midt i september med 15+17+18/9 1 Grenen (ROC KNP). Fra sidst i september øges antallet af fugle med f.eks. 27/9 23 Grenen (ROC), men de største antal findes først ret sent på efteråret. Hovedparten af andet halvårs fugle ses på Grenen, med i alt 2683 fugledage i perioden 15/9-28/12 (ROC KNP m.fl.) og med de største flokke 1/11 110, 3/11 90 og 4/11 87 (ROC KNP JPIP). På andre nordjyske lokaliteter er de største tal 7/11 80 Staun, Barmer og Valsted Enge (PES), 16/11 80 Arup Holm (SA) og på Agger Tange 10/12 130, 14/12 220 og 15/12 210 (KØJ SA EA). Især på sidstnævnte lokaltet er muligheden for gengangere oplagt.

Sum: 11.125. 1. halvår 5356, 2. halvår 5769. Indsendere 121.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1359	1527	2137	331	1	1	-	-	59	1109	2811	1790

Snespurv, Grenen, 4. november 2013. Foto: Knud Pedersen.

Laplandsværling *Calcarius lapponicus*

En årssum, der ligger langt under det normale, men antallet har det med at variere voldsomt mellem de enkelte år. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 317 fugle. Den kolde vinter har nok sendt fuglene langt syd vores område, for der ses kun meget sporadisk med fugle først på året. De eneste fra vinteren er således 6/2 6 Ørum Sø (HHN), 24/2 3 Kokkedals Kær (HMT) og vel også 6/3 1 Ø Tømmerby Fjord (HHN). Fra sidst i marts anes de første forårsbevægelser af fugle, og største tal fra træktiden er 21/4 2 NØ Bulbjerg (EM CKP). Resten af observationerne er af enkelte fugle/lokalitet/dag. Forårets sidste er 2/5 1 Ø Grenen (EEE) og 3/5 1 Ø Nordstrand, Skagen

Sum: 131. 1. halvår 23, 2. halvår 108. Indsendere 40.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	9	3	9	2	-	-	-	14	83	9	2

Gulspurv *Emberiza citrinella*

En rekordstor årstotal, der er næsten dobbelt så stor som gennemsnittet for de seneste 10 år på 7679 fugle. Det er uden tvivl de hårde vintermåneder først på året, der samler fuglene i så store flokke, at de bliver bemærket og indrapporteret mere end normalt. Således helt fra årets start ses mange flokke på trecifrede antal. De største vinterflokke er 19-20/1 200 Nørreådalens v. Skjern Hovedgård (LN TRK), 24/1 200 Bolle og Try Enge (PES) og 25/1 200 Rettrup (OHØ). Fra sidst i marts falder antallet af indrapporterede, større flokke, og det sker samtidig med, at der begynder at blive registreret syngende fugle. Fuglene spredes tilsyneladende allerede på dette tidlige tidspunkt ud i landskabet og begynder at oprette yngleteritorier.

Sum: 13.266. 1. halvår 9090, 2. halvår 4176. Indsendere 187.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4538	1682	830	699	862	479	430	222	286	945	1639	654

Hortulan *Emberiza hortulana*

Sorteret for gengangere er der i år set 3-4 forskellige fugle – alle nævnes: 17/5 1 han Stald Grenen, Skagen (JMPJ) + 1 hun Skagen Haveforening (JMPJ m.fl.), 18/5 1 Ø Grenen (KNP JHC JMPJ JAE) og samme dag 1 Skagen Haveforening (JAE) (måske samme fugl som dagen før). Det

(KNP KMO m.fl.).

Efteråret indledes med 12/9 1 R + 1 TF og 17+18/9 1 alle Grenen (ROC BNH KNP), men trækket topper først i begyndelsen af oktober. De største efterårstal er alle fra Grenen med 5/10 9, 7/10 7 og 8+10/10 5 (ROC KNP AØ KEC). Fra alle andre nordjyske lokaliteter er de største tal 6/10 2 T og 12/10 3 S begge Hanstholm Fyrhaver (ALM RSN HHN) og 26/10 2 T Holtemmen (OL). Året afsluttes med 17/11 1 TF Grenen (ROC) og 1 Juelstrup Sø (TSE), 13/12 1 Syregrundens, Nørresundby (HHB) og endelig 29/12 1 Hanstedreservatet (AH).

Fra yngletiden er indberettet 1380 syngende/ynglende fugle, der her tolkes som antallet af indsendte ynglepar. Flest er der indberettet fra Råbjerg Mose med 27 sy. 24/3 (BKR) og 9/5 25 sy. Nørreådalens mellem Øby og Løvskaal (TRK).

Først ret sent på efteråret begynder fuglene igen at samle sig i vinterflokke, men efteråret er også usædvanligt mildt. Først med 7/11 200 Staun, Barmer og Valsted Enge (PES) ses der nævneværdige antal i flokkene. De næste er 10/11 120 Kløv Kær (HRC) og 26/11 100 Lille Vildmose (JVV). Helt hen til årets udgang holder fuglene sig forholdsvis diskret, spredt i landskabet og indberettes ikke i nævneværdigt omfang.

er ikke mange, men efterhånden skal man være yderst tilfreds bare den ses årligt i det nordjyske. Se i øvrigt specialartikel om artens forekomst i Nordjylland andetsteds i rapporten.

Pileværling *Emberiza rustica*

Et fund, 31/5 ringmærkes en 2K han i Storsig, Skagen (MIK m.fl.). Fundet er godkendt af SU som det 6. fund i Nordjylland gennem tiderne og det 46. fund i landet

som helhed. Seneste nordjyske fund er fra 2007. Arten er SU-art.

Dværgværling *Emberiza pusilla*

Et fund, 19/10 1 1K ringmærket Hanstholm (JKY JJA MON ATL KBC SØK). Fundet er godkendt som det 13.

fund i Nordjylland gennem tiden og ca. det 80. i landet som helhed. Arten er SU-art.

Rørspurv *Emberiza schoeniclus*

Årets total ligger ret tæt på gennemsnittet for de seneste 10 år på 5568 fugle.

Fra vinteren er indsendt et forholdsvis stort antal fugle i betragtning af, hvor hård og kold vinteren har været. De største vintertal er fra 17/1 11 Grenen (ROC), 20/1 6 Nordstrand, Skagen (KEC), 26/1 6 Tissing Vig (ASB) og 9/2 14 Jerup Strand (BCS).

Forårstræk registreres overvejende ved Grenen, men dog ikke med det helt store antal. Således kun 94 TF/Ø Grenen i perioden 4/3-31/5 (ROC KNP m.fl.) og med de største dage 5/3 12 TF, 9/5 24 Ø og 18/5 12 T (ROC APR JAE). Største tal ud over disse er 10+17/4 30 og 20/4 33 N alle Jerup Strand (JLG PQ BKR).

Fra yngletiden er indrapporteret i alt ca. 1100 syngende/ ynglede fugle, hvilket formentlig langt fra er udtryk for den reelle nordjyske bestand. F.eks. mangler der yngle-tal fra store dele af Vejlerne. De største tal er alle fra Nør-

reådalene øst for Viborg med 20/5 197 sy. samlet for hele området (TRK LM). Fra øvrige lokaliteter er de største 19/5 37 sy. Selbjerg Vejle (JPK) og 20/5 35 sy. Halkær Sø (TSE).

Fra sidst i september registreres igen et stigende antal fugle på træklokaliteterne, f.eks. 21/9 125 Grenen (ROC). I det hele taget er Grenen den dominerende lokalitet i efteråret med i alt 970 rastende fugle i perioden 4/8-15/11 (ROC KNP m.fl.). Største tal ud over allerede nævnte er 5/10 125 og 7/10 80 (ROC AØ KEC). Fra andre nordjyske lokaliteter er de største tal 7/9 30 Lille Vildmose (GGU), 18/9 40 Stensnæs (HAC) og 10/11 25 Gjør Bro (SKS). Fra midten af november falder antallet af fugle drastisk til at være ret så beskedent hen mod årets udgang. Årets sidste er 25/12 5, 26/12 3 og 28/12 2 alle Grenen (ROC KNP) og endelig 30/12 1 Lille Vildmose (PR).

Sum: 5174. 1. halvår 2780, 2. halvår 2394. Indsendere 182.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	63	30	98	976	1208	405	232	126	709	1120	181	26

Bomlærke *Emberiza calandra*

Årets sum er igen stor og ligger betydeligt over gennemsnittet for de seneste 10 år på 7888 fugle. Det er i høj grad de store vinterflokke i årets første måneder, der flytter den samlede sum. Nogle af flokkene tælles flere gange, og der er således en del gengangere i materialet. De største tal fra vinteren er 14/1 620 Rosvang (HHN), 20/1 350 Nørreådalene ved Skjern (TRK) og 23/1 450 Hørsted (EST). Helt hen i starten af april ses så store flokke som 8/4 160 Lille Vildmose (PR), men herefter ser det ud til, at vinterflokkene spredes for alle vinde, og en ny ynglesæson påbegyndes. I Skagen ses der i perioden 25/3-31/5 i alt 13 TF/Ø (ROC m.fl.)

Der er registreret syngende fugle i alle årets måneder, men inden for den normale yngleperiode i marts-august

er der indrapporteret 487 sy., hvilket tolkes som ynglepar. Flest er indsendt fra Livø 14/5 10 sy. (SSL), 21/5 15 sy. Thorup og Klim Fjordholme (CSS), 25/5 10 sy. Gårdbø Sø (CSS) og 14/7 14 sy. Astrup ved Hjørring (FIM). Det kan måske lige nævnes, at arten nu for første gang er noteret som ynglefugl i Skagen og det endda flere steder som f.eks. to par ved Farmerstien 30/5 (JHC). Som det også anes i månedsfordelingen, sker der ikke de store floksamlinger før meget sent på året, hvilket må tillægges den udeblivende vinter. Største tal i andet halvår kommer således først 12/12 98 Mammen Nørre-mark (LM), 19/12 110 og 29/12 50 begge Egebaksande (KØJ SBL).

Sum: 9261. 1. halvår 7137, 2. halvår 2124. Indsendere 158.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	4320	895	546	791	426	159	101	146	193	282	833	569

Bomlærke, Blovsgårde, 8. august 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Der er indkommet 1861 observationer af 34 arter pattedyr, inkl. Mårhund, Mink og Kat. Det er lidt lavt, hvad angår artsantallet, men især antallet af indrapporterede arter af hvaler, flagermus og smågnavere varierer en del. For tredje år i træk er en ny pattedyr-art kommet til. I 2011 var det Nordflagermus, i 2012 Ulv, og i 2013 er det Bæver. Ikke alle indrapporterede arter nævnes i behandlingen.

Vandflagermus (*Myotis daubentoni*) er ret udbredt i de østlige dele af vores område. Det største indrapporterede overnatningstal er 8/2 36 i bunker i Købstrup Skov ved Frederikshavn (BSP). **Damflagermus** (*Myotis dasycneme*) er noget mere sjælden. Største tal er 29/11 5 Købstrup Skov (BSP). **Nordflagermus** (*Eptesicus nilssoni*) er konstateret for tredje år i træk med max. antal 8/2 3 i bunker i Købstrup Skov (BSP). Det er eneste faste forekomst i landet.

I 1999 blev 18 ex. af **Bæver** (*Castor fiber*) fra Tyskland udsat i Flynder Å-systemet i det nordlige Vestjylland. De har siden formoreret og bredt sig, og det var derfor forventeligt, at arten ville dukke op i Nordjylland. Det skete så 20/5 1 Nørreådal, Rindsholm-Bruunshåb (TRK SK LM), og dermed er en ny art tilføjet artslisten – efter at have været væk fra landsdelen i formodentlig ca. 2000 år.

Odder (*Lutra lutra*) ses med 63 ex. i Thy, Vejler-området og Himmerland. Største tal er 18/2 3 Willestrup (GAH

MP), 23/2 3 Ove Sø (IKI) og 18/10 og 14/11 3 Mågerodde (ASB). Fra Vendsyssel er eneste fund 27/3 1 trafikdræbt midt inde i Hjørring (BHJ). **[Mårhund]** (*Nyctereutes procyonoides*) ses desværre i 2013 med 4 ex. **[Mink]** (*Mustela vison*) ses med 9 ex. i nogle af vore fineste vådområder.

Spættet Sæl (*Phoca vitulina*) har med en årssum på 1532 ex. et betydeligt lavere antal end sidste års 4760 ex. Største antal er også lavere, med 19/10 177 Krik Vig (SPP).

Gråsæl (*Halichoerus grypus*) ses med 27 ex., hvilket er færre end sidste år, og det skyldes især færre observationer fra Grenen. I januar findes 2 afkræftede unger ved Nr. Vorupør og Bulbjerg (hvaler.dk). Største tal er 17/7 4 Borfeld nord for Læsø. Den 8/1 ses en mærket Gråsæl i Hirtshals. Den findes i øvrigt død få dage senere. Sælen var mærket på Isle of May i det østlige Skotland 15/11 2013.

Marsvin (*Phocoena phocoena*) ses med 193 ex., hvoraf største forekomst er 26/3 16 Højen (Gl. Skagen) (JS).

Hvidnæse (*Lagenorhynchus albirostris*) ses 7/5 med en flok på ca. 30 12-13 sømil øst for Skagen (valar.se), og desuden findes 3 kadavere i Jammerbugten i december.

Spækhugger (*Orcinus orca*) ses igen i år med 7/5 flere ex. Gule Rev i Skagerrak (hvaler.dk) og 13/8 3 Grenen (ROC KNP m.fl.). Det er fjerde år i træk med observationer af arten i nordjyske farvande. En død **Vågehval** (*Balaenoptera acutorostrata*) driver op på Tornby Strand den 3/7 (hvaler.dk), og 27/8 ses flere Vågehvaler fiskende 70 km NNØ for Hanstholm (hvaler.dk).

Rådyr, Vejlerne, 7. maj 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Der er indkommet 754 observationer af 54 arter. Det er meget pænt, især hvad artsantallet angår. De mest almindelige arter behandles generelt ikke her.

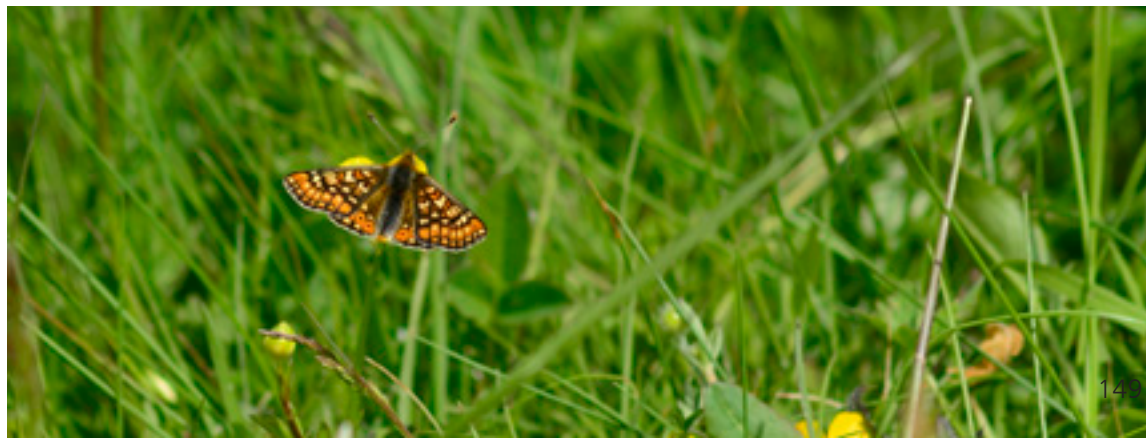
Gråbåndet Bredpande (*Erynnis tages*) er forsvundet mange steder fra, men ses med fire observationer fra Skagen Odde samt en stor obs 24/5 20 Åmølle, Hadsund (TN). Den sjældne **Kommabredpande** (*Hesperia comma*) ses 14/8 Damsted Klit (JMP) og 26/8 Vandet Sø (SAL). Den flotte, store **Svalehale** (*Papilio machaon*) yngler desværre formentlig ikke længere i landsdelen, men et par tilflyvende ses 1/6 Poul Eegs Camping, Skagen (Dorte Bekkevold via HAC) og 8/6 Vester Holmen (BKR). Den smukke og letgenkendelige **Sørgeskåbe** (*Nymphalis*

antiopa) ses med kun én ex. 30/5 Skagen (JPIP). **Tidselsommerfugl** (*Cynthia cardui*) har igen ét af sine forholdsvis beskedne år med i alt 80 ex. i perioden 21/5-14/10. **Nældesommerfugl** (*Araschnia levana*) ses med flotte 88 ex. i Viborg-området, Himmerland samt på Livø i perioden 9/5-13/8. **Iris** (*Apetura iris*) ses med 20 ex. i de samme områder 19/7-4/8. **Kejsereskåbe** (*Argynnis paphia*) ses med 4 ex. i Rold Skov-området. **Markperlemorsommerfugl** (*Argynnis aglaja*) ses med kun 2 ex. 25/7 Stenbjerg Klitplantage (SA JJA) og 7/8 Lille Vildmose (APN). **Hedepletvinge** (*Euphydryas aurinia*) ses 15/6 1 Oudrup Østerhede (HHN) og 6/6-10/6 op til 20 Råbjerg Mose (KNP m.fl.). Vi slutter med den smukke og sjældne **Guldhale** (*Thecla betulae*) 23/8 2 Kielstrup Sø og Skov (ATL).

Storplettet Perlemorsommerfugl, Farstrup, 3. august 2013. Foto: Albert Steen-Hansen.

Hedepletvinge, Oudrup Østerhede, 15. juni 2013. Foto: Henrik Haaning Nielsen, Avifauna Consult.

Litteratur

BirdLife International 2013. *Phylloscopus trochilus*. In: IUCN 2013. IUCN Red List of Threatened Species. www.iucnredlist.org.

Bregnballe, T., A.M. Hyldgaard og O.R. Therkildsen 2013: Danmarks ynglebestand af Skarver i 2013. Teknisk rapport fra DCE-National Center for Miljø og Energi nr. 26.

Fox, A.D, M. Desholm, P.A.F. Rasmussen & R.J.S

Balsby 2014: Preliminary results from a study of habitat use of radio-tracked Spotted Crakes *Porzana porzana* at a restored wetland in northeast Jutland, Denmark. *Wildfowl* 63, p.115-134.

Heldbjerg, H., M. Lerche-Jørgensen & M.F. Jørgensen 2013: Overvågning af de almindeligste fuglearter i Danmark 1975-2012. Årsrapport for punkttællingsprojektet. Dansk Ornitologisk Forening.

Indsendere 2013

A3H	Andreas	Hesselholt Høj Hansen	8830A3H	AMC	Anthony	M. Carter	5220AMC
AAA	Asker	Aarkrog	2920AAA	AMS	Anders	Mehlgaard Sørensen	6000AMS
AB	Anders	Brinkmann	9310AB	AO	Anni	Oppelstrup	7840AO
ABB	Anders	Bojesen	8230ABB	AOWN	Anders	Odd Wulff Nielsen	5700AOWN
ABR	Arne	Bruun	5700AB	APN	Anni & Peter	Nielsen	8382APN
ABU	Ursula Burmann	& Arne Bo Larsen	8550ABU	APR	Andreas Kristian	Pedersen	8900APR
ABZ	Amit	Ben-Zvi	9000ABZ	ARN	Arne	Nellemann	9300AN
AEP	Axel	Pedersen	9510AEP	ARO	Arne	Olesen	3480ARO
AFJ	Allan	Jensen	9900AFJ	AS	Albert	Schmidt	7741AS
AGS	Allan	Gotaas Sprange	3500AGS	ASB	Andreas	Svane Bech	7960ASB
AH	Allan	Haagensen	2750AH	ASH	Albert	Steen-Hansen	9240ASH
AHA	Anders	Hangård	3140AHA	ASJ	Anders	Sydney Jensen	3600ASJ
AHD	Astrid-Helene	Daugård	8960AHD	ASN	Asger	Nielsen	9700AN
AHO	Anders	Horsten	8220AHO	ATL	Anton Thøger	Larsen	9310ATL
AHØ	Anders	Høgsholm	3050AH	AWM	Andreas	Winding Mønsted	8654AWM
AK	Arne	Kiis	9260AK	AWN	Anders	Wiig Nielsen	4000AWN
AKV	Allan	Kjær Villesen	7620AKV	AØ	Anders	Østerby	9800AØ
AL	Arne	Lilhauge	7000AL				
ALH	Anton	Herrig Liebermann	6100ALH	BBA	Bent	Bak	7500BBA
ALM	Asger	Lykkegaard Møldrup	8210ALM	BBH	Benny	Bæk Hansen	8520BBH
ALU	Aleks	Lund	6070AL	BBJ	Bjarne	Bo Jensen	4130BBJ

Pirol, Lille Vildmose, 1. august 2013. Foto: Flemming Ahlmann.

Indsendere 2013

BBK	Bent	Birk Kristensen	7900BBK	CALU	Carsten	Lundberg	8240CALU
BCA	Bent	Carstensen	7000BCA	CAN	Carsten	Andersen	3790CAN
BCS	Brian	Skræm	9300BCS	CAS	Carsten	Sørensen	9900CAS
BEH	Benny	Kristensen	8900BKR	CB	Carl	Bohn	4000CB
BEJ	Bent	Jakobsen	6840BEJ	CBB	Claus	Barnewitz	8800CBB
BEJE	Bent	Jensen	8800BEJE	CG	Christian	Gade	4572CG
BF	Berit	Foulum	7600BF	CGL	Carsten	Gørges Laursen	7400CGL
BGO	Bjarne	Golles	8220BGO	CH	Christian	Hjorth	7830CH
BH	Benny	Haahr	9500BH	CHJ	Christian	A. Jensen	8462CHJ
BHE	Bent	Heiselberg	9340BHE	CHP	Christina	Pedersen	9690CP
BHJ	Bjarke	Huus Jensen	9800BHJ	CHØ	Carsten	Høeg	8270CHØ
BJ	Bent	Møllmann Jürgensen	2970BJ	CJ	Conny	Jensen	9800CJ
BJA	Brian	Jakobsen	7800BJA	CKJ	Carsten	Kjær Jensen	8462CKJ
BJH	Bjarne	Haugaard	9982BH	CKP	Carsten	Krog Pedersen	7741CKP
BJJA	Bjørn Jakob	Andersen	2730BJA	CMLC	Carsten Mikael	Lønstrup Christensen	8800CMLC
BJO	Bo	T. Johansen	3400BJO	CMM	Christian Michael	Mortensen	8000CMM
BJS	Bjarne	Boye Sørensen	8500BJS	COL	Conni	Lauritzen	2610COL
BKR	Brian	Kristensen	08KR	COR	Carsten	Nielsen	8240COR
BLN	Brian	Lyngsøe Nilsson	9600BLN	CP	Carlo	Pedersen	9881CP
BLR	Børge	Langkilde Rasmussen	5000BLR	CQP	Claus	Quist Pedersen	8200CQP
BNH	Bjarne	Hemmingsen	8543BNH	CR	Claus	Rømer	9520CR
BNM	Bjørn & Nancy	Møller	6950BNM	CS	Carsten	Skou	5700CS
BOEK	Bo	Ekstrand	8831BOEK	CSA	Carsten	Søndergaard Andersen	9490CSA
BOJ	Britta	Overgaard Jensen	4000BOJ	CSJ	Hans Carl	Søndergaard-Jensen	8900CSJ
BR	Brian	Ravnborg	9800BR	CSS	Carsten	Svejstrup Sørensen	9500CSS
BRA	Birger	Rasmussen	8900BRA	CVL	Christian	von Lotzbeck	9881CVL
BRS	Bo	Ryge Sørensen	8600BRS				
BRY	Benny	Rytter	9000BRY	DAC	Daniel	Christensen	9400DAC
BRØN	Bent	Rønsholdt	9800BRØN	DB	Dan	Blohm	8300DB
BS	Bent	Silberg	7741BS	DBC	David	B. Collinge	4000DBC
BSC	Boris	Schönfeldt	7100BS	DE	Dann	Elmström	4180DE
BSM	Boye	Madsen	2750BSM	DFS	Dorte	F. Sørensen	9820DFS
BSP	Birger	Pedersen	9900BSP	DG	Daniel	Guillouet	9881DG
BST	Beate	Strandberg	8654BST	DJC	Dennis	Just Christensen	6230DJC
BSØ	Børge	Søndergård	9000BSØ	DLP	David	Lykke Pedersen	8000DLP
BV	Bo	Valeur	2800BV	DM	Dorthe	Mikkelsen	9310DM
BWI	Brian	Wielsøe	4100BWI	DMA	David	Manstrup	8305DMA

Skovhornugle, Kettrup Bjerge, 25. juli 2013. Foto: Christian Kelsen.

Indsendere 2013

DMB	David	Boertmann	7800DMB	EØ	Egon	Østergaard	7490EØ
DMZ	Dieter	Maaszen	5200DMZ	FA	Frank	Abrahamson	2300FA
DOF	DOF	Fuglenes Hus	1620DOF	FBA	Finn	Baggesen	2750FBA
DRR	René	Rantzau	2665DRR	FBC	Finn	Birkholm-Clausen	6830FBC
EA	Erling	Andersen	7752EA	FBI	Finn	Boserup	9230FBI
EB	Esben	Buch	9260EB	FC	Flemming	Clement	8600FC
EBA	Erik	Balle	8600EBA	FD	Flemming	Damskov	7870FD
EBB	Emil	Bjerrgård	3400EBB	FDE	Frank	Desting	2730FDE
EDJ	Ejnar	Dahl Jensen	9870EDJ	FEH	Finn Ebbe	Hansen	3000FEH
EDY	Hans Erik	Dylmer	8600EDY	FGA	Flemming	G. Andersen	5462FGA
EE	Erik	Enevoldsen	6950EE	FIA	Finn	Andersen	8840FIA
EEE	Erhardt	Edmund Ecklon	5700EEE	FIB	Finn	Bülow	9230FIB
EFJ	Einar	Flensted-Jensen	9700EFJ	FIM	Finn	Madsen	6700FIM
EGA	Erik	Groth-Andersen	3000EGA	FJC	Finn	Just Christensen	5270FJC
EGLU	Elsebeth	Gludsted	2630EGLU	FJN	Finn	Jensen	4700FJN
EHL	Erik	Højkjær Larsen	9000EHL	FJU	Frans	Julin	9500FJU
EI	Egon	Iversen	6470EI	FLU	Flemming	Lundberg	8260FLU
EKR	Erik	Kramshøj	2791EKR	FNI	Flemming	H. Nielsen	8541FNI
EL	Elin	Løyché	9881EL	FR	Finn	Rasmussen	9982FR
ELH	Elly	Hansen	7755ELH	FRA	Frank	Andersen	7800FRA
EM	Egon	Mogensen	8832EM	FRO	Frits	Rost	8800FRO
EMI	Ella	Mikkelsen	5250EMI	FRP	Frank	Pedersen	8220FRP
EMK	Erik	Munch Kristiansen	9000EMK	FSH	Freddy	Hansen	5600FSH
EMN	Erik	Mørk Nielsen	3370EMN	FSL	Flemming	Skovgaard Larsen	7884FSL
ER	Erik	Røjgaard	8723ER	FT	Flemming	Thomasen	6933FT
ERA	Erik	Vikkelsø Rasmussen	4500ERA	FVÆ	Flemming	Værgman	4683FVÆ
ERBR	Erik	Bräuner	8800ERBR	GAH	Gitte	Holm	9510GAH
ERE	Erland	Erlandsen	8800ERE	GBL	Gerda	Bladt	6200GBL
ERH	Ernst	Hjøllund	8600ERH	GEB	Gerald	Boisen	8643GEB
ERIJ	Erik	R. Jespersen	7700ERIJ	GEC	Gert	Christensen	2700GEC
ERO	Erik	Overlund	6840ERO	GEK	Georg	Kristensen	7400GEK
ESA	Esben	Sloth Andersen	9520ESA	GEN	Gert	Nicolaisen	6580GEN
ESAN	Erik	Søgaard-Andersen	9000ESAN	GG	Gabor	Graehn	6400GG
ESB	Eilif	S. Bendtsen	3700ESB	GGU	Georg	Guldvang	8600GGU
ESM	Eske Frank	Morthensen	5800ESM	GJO	Gunnar	Josefsen	2730GJO
EST	Ejner	Korsgaard Stobberup	7752EST	GKJ	Gitte & Kaj	Jensen	7800GKJ
ESØ	Ejgild	Sørensen	2450ESØ	GLJ	Gert	Lystrup Jørgensen	6470GLJ
ET	Eigil	Thomasen	6950ET	GM	Gerner	Majlandt	7600GM
EVL	Eva	Lauridsen	8900EVL				

Sortand, Grenen, 3. juli 2013. Foto: Knud Pedersen.

Indsendere 2013

GRA	Gert	Rasmussen	9000GRA
GRØN	Lars	Grøn	9220GRØN
GSL	Gert	S. Laursen	8680GSL
GTA	Gert	Thorhauge Andersen	7490GTA
GTW	Gorm Thyge	Wæhrens	7800GTW
GØJA	Gøran	Jakobsen	7500GØJA

HAC	Hans	Christophersen	9520HAC
HACL	Hanne	Clausen	11HAC
HAF	Hans	Fæster	3700HAF
HAJE	Hans	Jeppesen	8850HAJE
HANI	Hanne	Nielsen	8000HANI
HAPN	Henrik Asbjørn	Pedersen	9800HAPN
HARA	Hans	Rasmussen	7500HARA
HAT	Tage	Holdgaard Andersen	8600HAT
HBA	Henrik Gerner	Baark	4180HBA
HBJ	Hjalte Benjamin	Johansen	2820HBJ
HBJE	Henriette	Bjerregaard	8240HBJE
HBP	Hans Jørgen	Bruun Pedersen	8240HBP
HC	Hans	Christensen	6270HC
HCB	Heine Chr.	Bonnevie	8850HCB
HCH	Henrik	Christoffersen	9310HCH
HCHA	Hans-Christian	Hansen	9240HC
HE	Henning	Elgaard	8310HE
HEA	Henrik	Kingo Andersen	5270HEA
HEB	Henrik	Brandt	6710HEB
HEH	Hans Ejnar	Hansen	9550HEH
HEN	Henrik	Nyrup	9530HEN
HENI	Hans Erik	Nielsen	8920HEN
HES	Helle	Suadcani	5690HES
HET	Henning	Ettrup	8471HET
HFN	Henrik	F. Nielsen	7700HFN
HH	Hanne	Højager	8381HH
HHA	Henrik	Hasle	8382HHA
HHB	Henrik	Holm Brask	9000HHB
HHBA	Hans Henrik	Bay	7120HHB
HHL	Hans Henrik	Larsen	7790HHL
HHLA	Hans Henrik	Larsen	9800HHL
HHN	Henrik	Haaning Nielsen	7742HHN
HHS	Henrik	H. Søndergaard	8370HHS
HK	Henrik	Rähr	7500HK
HKA	Hanne	Kapala	2400HKA
HKNA	Hans	Knakkegaard	8654HK
HKSØ	Henning	Søndergaard	7950HKSØ
HLK	Henrik	Kolsbjerg	7300HLK
HLL	Henning	Lykke Larsen	8240HLL
HLÆ	Henrik	Læssøe	8300HLÆ
HM	Henrik	Møller	9240HM
HMA	Henrik	Madsen	8882HM
HMC	Henrik	Mørch Christensen	9000HMC
HMP	Henrik	Mørup-Petersen	5260HMP
HMS	Helge	Mølbach Sørensen	8370HMS
HMT	Henrik	Møller Thomsen	9000HMT
HNLA	Hanne	Larsson	9300HNLA
HOC	Hans Ole	Christensen	7752HOC
HOF	Hans Ole	Frølund Andersen	8500HOF
HOU	Kjeld	Hougaard	8230HOU
HP	Hans	Pinstrup	8700HP
HPD	Hans Peter	Dahlgaard	7752HPD
HPE	Henrik	Pedersen	2800HP

Skægmejse 1K han, Han Vejle, 25. juli 2012.

Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

HPH	Hans	Petersen	7400HPH
HPS	Hans-Peter	Svendsen	8740HPS
HRA	Hans	Rasmussen	7800HRA
HRC	Helge	Røjle Christensen	7742HRC
HRS	Henning	R. Sørensen	7830HRS
HS	Henning	Sørensen	9493HS
HSC	Henning	Schmidt	9981HSC
HST	Henrik	Stenholt	8600HST
HSTE	Hans	Staunstrup	7500HST
HTM	Henriette	Tøttrup Hansen	3720HTM
HTØ	Hanne	Tøttrup	3760HTØ
IBD	Ib	Dyhr	9220IBD
IBJE	Ib	Jespersen	8850IBJE
IFJ	Inger	F. Jensen	8544IFJ
IIG	Ilse Irene	Grønbæk	7400IIG
IKI	Inge	Kirk	7950IKI
ILD	Inger-Lisbeth	Damm	9900ILD
ILM	Inge-Lise	Mortensen	7800ILM
IO	Ivan	Olsen	3670IO
IOL	Ivan	Olsen	3000IOL
IRHK	Ib-René	Holmsted Kruse	8766IRHK
IUH	Ian	Utke Heilmann	9990IUH
IZN	Inger & Ivan	Zink-Nielsen	8270IZN
JA	John	Andersen	4040JA
JAC	Jan	Christophersen	9900JAC
JAE	Jakob	Engelhard	3520JAE
JAL	Jacob	Lyster	3740JAL
JAS	Jan	Skrubbeltrang	9990JS

Indsendere 2013

JASA	Jan	Salmonsens	7700JASA	JKC	Johnny	Krämer Christensen	8530JKC
JAV	Janne	Veller	7470JAV	JKI	Jens	Kirkeby	8680JKI
JB	Jens	Ballegaard	6950JB	JKIE	Jan	Kiel	4180JKI
JBA	Jørgen	Ballegaard	8654JBA	JKK	Jens Kristian	Kjærgård	7950JKK
JBE	Jørgen	Bech	1953JBE	JKL	Joy	Klein	8444JKL
JBI	Jens	Birch	9500JB	JKS	Jørgen	Schultz	3400JKS
JBO	Jens	Boesen	4400JBO	JKY	John	Kyed	7730JKY
JC	Jens	Christensen	8410JC	JLA	Johnny	Laursen	9520JLA
JCJE	Jens Christian	Jensen	7770JCJE	JLG	Jonna	Lindegård	9300JLG
JCO	Jørgen	Cordes	9510JCO	JLH	Jens Lund	Hansen	3760JLH
JCS	Jan	Sørensen	2750JCS	JLI	Jens	Lilleør	9000JLI
JDA	Jakob	Dall	2900JDA	LIJ	Jette	Lyng Jensen	7470LIJ
JDU	Jan	Durinck	7730JDU	JLO	Jørgen	Lodberg	8600JLO
JEA	Jan Ejvind	Andersen	9430JEA	JLR	Jan	Lindgaard Rasmussen	4480JLR
JEAL	Jens	Albrechtsen	7800JEAL	JLY	Jørn	Lykkegaard	8000JLY
JEH	Jesper	Hærvig	9000JEH	JLØ	Jan	Løvås	7089JLØ
JEK	Jens Erik	Knudsen	8752JEK	JMA	Johnny	Madsen	4100JMA
JEN	Jørgen	Nissen	6950JEN	JMPJ	Jørgen	Munck	2800JMPJ
JEP	Jens	Paulsen	4200JEP	JMU	Jens	Muff Hansen	8654JMU
JER	Jan	Eriksen	4000JER	JN	John	Nielsen	6300JN
JFR	Jon	Friis	2200JFR	JOH	John	Hansen	8400JOH
JG	Jens	Gregersen	8700JG	JOK	Jørgen	Kabel	9400JOK
JGH	Jens-Gert	Hansen	5700JGH	JP	Jørgen	Pagh	7120JP
JGL	Jørn	Grønhøj Lausen	9280JGL	JPE	Jim	Pedersen	8700JPE
JHA	Jette	Hallig	4200JHA	JPIP	John	Pedersen	9990JPIP
JHC	Jørgen	Hulbæk Christiansen	2610JHC	JPK	Jørgen Peter	Kjeldsen	7741JPK
JHHA	Thora Frello &	Jesper Høy Hansen	8240JHHA	JR	Jette	Reeh	7100JR
JHK	Jens	Hasager Kirk	6880JHK	JRL	Jens Rye	Larsen	6855JRL
JJ	John	Jensen	8740JJ	JS	Jakob	Strand	4000JS
JJA	Jens Jørgen	Andersen	7700JJA	JSA	Jacob	Sterup	5854JSA
JJM	Jens Jørgen	Mikkelsen	9800JJM	JSF	Jess	Sander Frederiksen	2630JSF
JJO	Jens	Johansen	18642JJO	JSI	Jan	Silberg	8585JSI
JJP	Jens Jørgen	Pedersen	7900JJP	JSK	Jan	Skjoldborg Kristensen	7730JSK
JKA	Jeppe	Kajgaard	9970JKA	JSP	Jan	Speiermann	1670JSP

Tajgasædgås, Lille Vildmose, 14. marts 2013. Foto: Jan Skriver.

Indsendere 2013

JSPE	Jens	Skovgaard Pedersen	7950JSP	KRM	Kresten	Madsen	5450KRM
JT	Jesper	Tofft	6200JT	KTJ	Klaus	T. Jensen	2860KTJ
JTE	Jørgen	Terkelsen	4400JT	KTR	Kristian Torben	Rasmussen	8000KTR
JTK	John	Toft Kristensen	7430JTK	KUH	Kurt	Kaack Hansen	5800KUH
JTL	Jørgen	Terp Laursen	8220JTL	KUP	Kurt	Prentow	9800KUP
JTN	Jan	Tøttrup Nielsen	9870JTN	KVE	Karsten	Vestergaard	9370KVE
JVD	Jan Carlo	van Dijk	4760JVD	KW	Kurt	Willumsen	7171KW
JVI	Jørgen	Vigstrup	7700JVI	KØJ	Keld	Ørum Jensen	7700KØJ
JVIN	Jens	Vinge	9520JVI				
JVS	Jørn	Vinther Sørensen	6100JVS	LAH	Lars	Hansen	5800LAH
JVV	Jens	Veilgaard Vendelbo	8520JVV	LAM	Lars	H. Mortensen	9800LAM
JW	Jesper	Windeløw	8000JW	LAN	Lars	Andersen	2100LAN
JØ	Jørn	Skeldahl	3000JØ	LAR	Lars	Riber	8541LAR
JØO	Jan	Østerby Olesen	7430JØO	LB	Lotte & Erik	Brühl	3450LB
KAH	Klaus	Anker Hansen	9530KAH	LBE	Lars	Bendixen	9000LB
KAHA	Karsten	Hansen	8850KAHA	LBO	Lars	Borup	8220LBO
KANI	Kathrine	Nielsen	7870KANI	LBP	Lars	Bøgh Pedersen	9500LBP
KB	Klaus	Berggreen	4300KB	LBR	Lasse	Braae	4500LBR
KBC	Kenneth	Bach Christensen	9000KBC	LBRJ	Lars	Breum Jeppesen	9900LBRJ
KBF	Klaus Bertram	Fries	8220KBF	LBS	Lars	Svith	8240LBS
KBJ	Kristian	Birchvald Jensen	4000KBJ	LCS	Line	Sabroe	9000LCS
KCM	Kasper	Madsen	9380KCM	LDN	Louise	Degnbol Neiiendam	8766LDN
KDP	Keld	Dahl Pedersen	7860KDP	LFD	Lasse	Fuglsang Dahlgaard	7900LFD
KEA	Knud-Erik	Andersen	4300KEA	LFR	Leif	Frederiksen	2860LFR
KEC	Knud Erik	Christensen	9990KEC	LG	Lars	Gabrielsen	8330LG
KEH	Keld	Henriksen	8230KEH	LGN	Laus	Gro-Nielsen	9800LGN
KEN	Kaj Erik	Nielsen	2970KEN	LIO	Lisbeth	Olesen	7400LIO
KFK	Karl	Filtensborg Kristensen	8830KFK	LJ	Lars	Jørgensen	9900LJ
KFO	Knud	Forthoft	8600KFO	LJK	Leif	Kristensen	5672LJK
KGH	Kurt	G. Holm	5462KGH	LK	Liselotte	Kahns	8000LK
KGP	Karsten	Pedersen	8830KGP	LLH	Leo	L. Hansen	8270LLH
KH	Kitta	Hoffmeyer	3400KH	LM	Lars	Mogensen	8830LM
KHA	Kristoffer	Hansen	6000KHA	LMH	Lise	Modeweg-Hansen	9000LM
KHAN	Kjeld	Hansen	4672KHA	LMIN	Lars Michael	Nielsen	3000LMN
KHK	Kenneth	Kristensen	9430KHK	LMN	Lars Max	Nielsen	2840LMN
KHN	Kim	Henriksen	9830KHN	LN	Leif	Novrup	7830LN
KHP	Karsten	Højten	9460KHP	LP	Lennart	Pedersen	3660LP
KIA	Kjeld	Andersson	6893KIA	LPA	Lars	Paaby	2730LPA
KIM	Kim	Møller	8270KIM	LPJ	Lars P.	Johansson	8544LPJ
KIMO	Kim	Mogensen	7200KIM	LPK	Lars Peter	Kvist	2200LPK
KIP	Kirsten	Pedersen	5610KIP	LPN	Lars Philip	Nørtoft	5330LPN
KJ	Kurt	Jensen	8381KJ	LJR	Lisbeth	Rødbro Jeppesen	7700LJR
KJI	Karl Jørgen	Ingversen	9500KJI	LS	Leif	Nørgaard Schmidt	8680LS
KJL	Karl Johan	Legaard Jensen	7870KJL	LSA	Leo	Salmonsens	7700LS
KJNI	Kjeld	Nielsen	9260KJNI	LSN	Leif	Schack-Nielsen	4791LSN
KJØ	Kurt	Jørgensen	9800KJØ	LTM	Lisbeth	Tange Mathiasen	8660LTM
KKS	Karoline	Krag Stefansen	7830KKS	LTP	Lars	Tom-Petersen	8900LTP
KL	Kristian	Laustsen	9640KL	LYA	Lydia	Hind	9310LYA
KLA	Kjeld	Larsen	9440KL	MAKR	Martin	Kristensen	7950MAKR
KLH	Knud	Lykke Hansen	9700KLH	MAL	Martin	Liebermann	5500MAL
KLU	Kjeld	Lund	7000KL	MBA	Mikkel	Bello Andreasen	8330MBA
KMHA	Kirsten Marie	Haugstrup	8800KMHA	MBB	Mathias	Blicher Bjerregård	3400MBB
KMO	Klaus	Malling Olsen	2700KMO	MBG	Michael	Borch Grell	2100MBG
KN	Kirsten	Nielsen	7800KN	MBH	Morten	Bentzon Hansen	2000MBH
KNI	Kaj	Nissen	9500KNI	MC	Morten	Christensen	2610MC
KNJ	Kaj	Nørgård Jensen	7800KNJ	MCA	Margrete	Caspersen	7760MCA
KNP	Knud	Pedersen	9990KNP	MCH	Morten	Christensen	9881MCH
KOL	Kent	Olsen	8000KOL	MD	Mogens	Damm	9900MD
KR	Kenn	Rasmussen	4573KR	MDK	Mariane	Dalgaard Kragelund	9541MDK
KRD	Kjeld	Rydahl	9574KRD	MEL	Mads	Elley	4700MEL

Indsendere 2013

MF	Michael	Fink Jørgensen	2610MF
MGR	Marta	Bagoly Grun	4600MGR
MHH	Martin	Høj Hansen	8210MHH
MHO	Margit	Hove	8382MHO
MHP	Mikkel	Høegh Post	2100MHP
MI	Martin	Iversen	6270MI
MIC	Michael	Gammelholm Jensen	6715MIC
MID	Marie Inger	Dam	9220MD
MIK	Michael	Ancher	8230MIK
MIT	Marit Inger	Terp	9530MIT
MKK	Malthe	Kvistgård Kristensen	6980MKK
MKO	Mogens	T. Kofod	3740MKO
MKP	Michael	Køie Poulsen	3480MKP
ML	Mogens	Larsen	6200ML
MLH	Michael	Larsen Hansen	7080MLH
MLUH	Martin	Lundholm	9310MLU
MML	Mikkel	Mølbjerg Lund	9541MML
MMR	Margit	Mølbak Ringkjøbing	9800MMR
MOK	Morten	Kirk	7742MOK
MOL	Michael	Olsen	4640MOL
MOM	Morten	Müller	5953MOM
MON	Mogens	Neergaard	9320MON
MP	Mona	Phipps	9510MP
MS	Morten	Sørensen	9460MS
MSS	Martin	Strømkjær	5471MSS
MSU	Marianne	Suhr	8831MSU
MSY	Mads	Syndergaard	5592MSY
MVS	Mathias	Vogdrup-Schmidt	2920MVS

NAM	Niels Aage	Madsen	5300NAM
NBJ	Niels	Bomholt Jensen	5762NBJ
NE	Niels	Eriksen	9210NE
NIN	Niels	Imhoff Nielsen	8800NIN
NJA	Niels	Jarnum	3460NJA
NK	Niels	Kanstrup	8410NK
NK-N	Niels	Kofod-Nielsen	8600NK-N
NOE	Niels	Ørbæk	7950NOE
NPB	Niels Peter	Brøgger	7430NPB
NPM	Niels Peter	Møller Jensen	6100NPM
NPWS	Niels	Sloth	8930NPWS
OA	Ole	Amstrup	6830OA
OBO	Ole Bent	Olesen	5000OBO
OBV	Ole	Bøgh Vinther	8000OBV
O-DK	ornit.dk v. J.P. Kjeldsen/H. Haaning Nielsen		7741O-DK
OEH	Ole Emil	Hansen	8981OEH
OES	Øyvind	Strøm	9460OES
OFL	Ole	Friis Larsen	4900OFL
OH	Ole	Haarbo	9681OH
OHØ	Ole	Højbjerg	7800OHØ
OJE	Ole	F. Jensen	8361OJE
OK	Ole	Krogh	9800OK
OKR	Orla	Kristensen	9500OKR
OL	Ole	Lilleør	8800OL
OLEB	Ole	Brauer	3480OLEB
OLGJ	Ole	Guldager Jensen	8800OLGJ
OLJE	Ole	Jensen	7860OLJE

Hættemåge og Grågås, Lille Vildmose, 26. juli 2013. Foto: Jan Skriver.

Toppet Skallesluger, Krik Vig, 16. juli 2013. Foto: Jens Kristian Kjærgård Naturfoto.

ON	Ove	Nielsen	9480ON	PPO	Per	Poulsen	6710PPO
ONY	Ole	Nygaard	8654ON	PPR	Philippe	Provençal	8000PPR
OO	Ole	C. Olesen	7490OO	PQ	Per	Quaade	3200PQ
OS	Ole	Skrubbeltrang	9990OS	PR	Palle	A. F. Rasmussen	9000PR
OSØ	Ole	Sørensen	8300OS	PRA	Per	Rasmussen	5792PRA
OZG	Ole	Zoltan Göller	6760OZG	PRE	Per	Reng	8500PR
				PS	Per	Steffensen	9280PS
PB	Preben	Bro	9681PB	PSC	Peter	Staarup Christensen	2600PSC
PBA	Poul	Blicher Andersen	8800PBA	PTH	Peter	Thomsen	8260PTH
PBE	Peter	Bonne Eriksen	3500PBE	PUR	Poul Ulrich	Riis	7760PUR
PBH	Per Bo	Hansen	3400PBH				
PBO	Peter	Bobach	9520PBO	RBI	Rolf	Bisgaard	3460RBI
PCH	Peter	Hansen	9900PCH	RBU	Richard	Burzynski	2800RBU
PDK	Poul	D. Kæseler	8600PDK	RDN	Rasmus	Due Nielsen	8260RDN
PEB	Peter	Breyen	9800PEB	RHD	Rasmus	Holmboe Dahl	2820RHD
PEC	Per	Christensen	9400PEC	RL	Rene	Larsen	9900RL
PECR	Peter	Christiansen	2000PEC	ROC	Rolf	Christensen	9990ROC
PEJ	Poul Erik	Jeppesen	6900PEJ	RQ	Ralph	Qwinten	2800RQ
PEJA	Per	Jansen	6000PJAN	RRØ	Rune	Røsstad	4640RRØ
PER	Peder	Rasmussen	5700PER	RS	Rasmus	Strack	2700RS
PES	Poul Erik	Sperling	9230PES	RSN	Rune	Sø Neergaard	8220RSN
PET	Per	Tejsner	1749PET	RT	Rasmus	Turin	2700RT
PEØ	Poul Erik	Østergaard	8330PEØ	RWR	René	Rørbæk	9000RWR
PGH	Per	G. Henriksen	8464PGH	RYT	Hans	Rytter	5772RYT
PGT	Per	Grove Thomsen	2970PGT				
PH	Poul	Hyttel	2500PH	SA	Stinne	Aastrup	8800SA
PHA	Peter	Halkier	7700PHA	SAK	Svend Aage	Knudsen	7600SAK
PHAH	Peter	Hahn	8320PHA	SAL	Svend	Aage Linderstrøm	2680SAL
PHJ	Per	Huniche Jensen	4400PHJ	SAN	Stefan	Andersen	2800SA
PHJA	Peter	Hartoft-Jacobsen	3460PHJ	SAR	Steen	Reimers	8000SAR
PHL	Peter	Larsen	8310PHL	SAS	Svend Anker	Schwebs	6372SAS
PHM	Poul	Hald-Mortensen	7742PHM	SB	Steen	Brølling	7741SB
PHN	Poul	H. Nielsen	8680PHN	SBL	Søren	Blanke	2100SBL
PHP	Poul Henrik	Pedersen	9800PHP	SBØ	Søren	Bøgh	9510SBØ
PJA	Poul	Højbjerg Jacobsen	8500PJA	SCS	Steen	Christensen	7000SCS
PJAN	Peter	Andersen	9330PJA	SEE	Steen	E. Engelbøl	7400SEE
PJP	Peder	Pedersen	7830PJP	SEF	Svend Erik	Frandsen	9900SEF
PK	Peter	Kyvsgaard	3500PK	SEK	Sebastian	Klein	2300SEK
PKH	Pia	Kjær Hansen	2100PKH	SEM	Svend Erik	Mikkelsen	9310SEM
PKR	Poul	Krag	7830PKR	SEP	Svend Erik	Petersen	6950SEP
PKS	Per	Schaap	9200PKS	SFX	Steen	Flex	4440SFX
PLA	Peter	Lange	8464PLA	SGB	Garder	Brask	2620SGB
PLO	Peter	Leth Olsen	6950PLO	SGN	Søren	G. Nielsen	5690SGN
PN	Paul	Nilsson	2800PN	SJØ	Solveig	Jonasson	4000SJØ
PNN	Peder	Nygaard Nielsen	7300PNN	SK	Steen	Kaag	7560SK
POH	Poul	Holm	4000POH	SKA	Søren	Kaas	8870SKA
POHP	Poul	Holm Pedersen	7700POHP	SKAG	Karin	Gustausen	6715KAG
POW	Poul	Weje	7752POW	SKI	Sigrid	Kistrup Ilsøe	8220SKI
PP	Peter R.	Pedersen Derdau	7500PP	SKN	Solvejg	Knudsen	8900SK

Indsendere 2013

SKR	Stig	Kjærgaard Rasmussen	2000SKR	TL	Thorkild	Lund	9280TL
SKRY	Steen	Kryger	3500SKRY	TLP	Troels	Leuenhagen Petersen	2300TLP
SKS	Søren	Knorr Søndergaard	9400SKS	TLY	Torben	Lyng	9900TLY
SLA	Steen	Lauritsen	5300SLA	TM	Troels	Monrad	7120TM
SLR	Søren Louis	Rasmussen	5300SLR	TME	Troells	Melgaard	2100TM
SN	Søren	Nordhald	9370SN	TMOL	Tove	Mølgaard	7500TMOL
SOJ	Svend Ove	Jensen	6400SOJ	TMP	Thomas	Møller Pedersen	7900TMP
SOK	Søren	Kristensen	2930SOK	TMØ	Torben	Møller	5892TMØ
SOM	Søren	Mortensen	2800SOM	TN	Torben	Nielsen	9560TN
SPJ	Søren Peter	Jensen	6000SPJ	TOLA	Torben	Laursen	8462TL
SPN	Søren Peder	Nielsen	6710SPN	TOP	Torben	Petersen	6800TOP
SPP	Søren Peter	Pinnerup	4320SPP	TOS	Tommy	Skagbæk	9300TOS
SPR	Susanne	Primdahl	7850SPR	TPA	Tonny	Papillon	4060TPA
SR	Steen	Reinholdt	7860SR	TQA	Torben	Quist Andersen	8500TQA
SSC	Simon	S. Christiansen	9200SSC	TRK	Tonny	Ravn Kristiansen	8830TRK
SSK	Søren	Skriver	8260SSK	TS	Torben	Sebro	4690TS
SSL	Stephan	Skaarup Lund	8240SSL	TSE	Terje	Seidenfaden	9220TSE
SSP	Søren	Storgaard Pedersen	6800SSP	TSJ	Thomas	Secher Jensen	8680TSJ
SST	Stefan	Stürup	2765SST	TSØ	Terje	Sødal	4630TSØ
SSØ	Steen	Søgaard	7300SSØ	TT	Thomas	Thelle	8800TT
STE	Steffen	Elmose	9550STE	TVI	Thomas	Vikstrøm	3520TVI
SUT	Søren	Ulrich Thomsen	9620SUT	TVN	Thomas	Varto Nielsen	4690TVN
SVUR	Signe	Uldall	8800SVUR	UBN	Uffe	B. Nielsen	4930UBN
SWJ	Svend	Wøjcik-Jonasson	9800SWJ	UBS	Ulla	Bondrup Sørensen	5500UBS
SØB	Søren	Bjørnø	7400SØB	UK	Ulf	Klemmetsby	9380UK
SØK	Søren	Kristoffersen	9000SØK	UKJ	Ulrik	Kjærsgaard	9381UK
SØP	Søren	Poulsen	8000SØP	UPA	Ulla	Paulsen	9981UPA
				US	Uffe	Seneca	4400US
				UTE	Uffe	Terndrup	8250UTE
TA	Tim	Andersen	2605TA	VAG	Vagn	Gjerløv	9700VAG
TAF	Tony Allan	Frederiksen	4600TAF	VC	Vilhelm	Christiansen	9260VC
TBA	Tom Bak	Andersen	9200TBA	VFL	Vagn	Freundlich	9400VFL
TBAS	Thorkild	Bastholm	2100TBAS	VHL	Vagn	Højkjær Larsen	2900VHL
TBJ	Tommy	Bjørk	4632TBJ	VIH	Vibeke	Hansen	5000VIH
TBN	Thomas	Buus Nielsen	8800TBN	VIN	Vivian	Risør Neidel	5380VIN
TBR	Thorkil	Brandt	8300TBR	VK	Villum	Klæstrup	9493VK
TC	Tscherning	Clausen	9270TC	VL	Villy	Lauritsen	8800VL
TCH	Torben	Christensen	9000TC	VM	Vibeke	Mortensen	8600VM
TE	Tim	Eistrup	9000TE	VVH	Verner	Vangsgaard Hansen	7800VVH
TFR	Torben	Fisker-Rasmussen	9900TFR				
THE	Thyge	Enevoldsen	2000THE	WJ	Willy	Jørgensen	9280WJ
THH	Tim	Hesselballe Hansen	5000THH	ÅGM	Åge	Matthiesen	6760ÅGM
THHL	Thomas	Højland Larsen	9000THHL	AAK	Aase	Kjærsgaard	9300AAK
THOL	Thomas	Overgaard Larsen	9200THOL				
TIH	Tina	Hansen	8800TIH				
TK	Tommy	Kaae	8723TK				

Trane, nord for Krapdiget, Bygholm Vejle, 24. juli 2013. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen, ornit.dk.

Indeks arter

ALKEFUGLE	99	D	Digesvale	115	Hjeje	73
ANDEFUGLE	26		Dobbeltbekkasin	79	Hortulan	146
DUER	100		Dompap	144	Huldue	100
GØGE	101		Drosselrørsanger	123	Husrødstjert	130
HØNSEFUGLE	44		Duehøg	61	Husskade	110
KJOVER	88		Dværgcanadagås	32	Hvepsevåge	56
LAPPEDYKKERE	52		Dværgfalk	66	Hvid Stork	51
LOMMER	44		Dværgmåge	91	Hvid Vipstjert	134
MÅGER	90		Dværgryle	75	Hvidbrynet Løvsanger	117
NATRAVNE	105		Dværgrørvagtel	68	Hvidbrystet Præstekrave	72
ROVFUGLE	54		Dværgterne	94	Hvidhalset Fluesnapper	129
SEJLERE	105		Dværgværling	146	Hvidklire	85
SKRIGEFUGLE	105		Dværgørn	64	Hvidnæbbet Lom	46
SPÆTTER	106	E			Hvidsiken	141
SPURVEFUGLE	109		Ederfugl	40	Hvidskægget Terne	95
STORKEFUGLE	49		Engpiber	136	Hvidvinget Korsnæb	142
STORMFUGLE	46		Engryle	78	Hvidvinget Måge	94
TERNER	94		Engsnarre	68	Hvidvinget Terne	97
TRANEFUGLE	67		Enkeltbekkasin	79	Hvinand	43
UGLER	102	F			Hærfugl	106
VADEFUGLE	70		Fiskehejre	50	Hættemåge	90
ÅREFODEDE	48		Fiskeørn	64	Høgesanger	118
A			Fjeldvåge	62	Høgeugle	103
Aftenfalk	65		Fjordterne	97	I	
Agerhøne	44		Flodsanger	121	Indisk Gås	31
Alk	99		Fløjlssand	42	Isfugl	105
Allike	110		Fuglekonge	112	Islandsk Ryle	74
Alm. Gul Vipstjert	134		Fuglekongsanger	117	Islandsk Rødben	87
Almindelig Kjove	88	G			Islandsk Stor Kobbessnepe	82
Almindelig Ryle	77		Gransanger	117	Islom	45
Almindelig Skråpe	47		Gravand	35	Ismåge	90
Amerikansk Krikand	37		Græshoppesanger	120	J	
Amerikansk Sortand	42		Grønbenet Rørhøne	68	Jagtfalk	66
Asiatisk Ørkensanger	120		Grønirisk	138	Jernspurv	132
Atlantisk Skråpe	47		Grønlandsk Blisgås	30	K	
Atlingand	38		Grønsiken	139	Karmindompap	144
B			Grønslette	107	Kaspisk Måge	93
Balearskråpe	47		Grå Fluesnapper	127	Kernebider	144
Beringshavørn	59		Gråand	37	Kirkeugle	102
Biæder	106		Grågås	30	Klyde	70
Bjergand	40		Gråkrage	111	Knarand	36
Bjergirisk	140		Gråmåge	94	Knopsvane	26
Bjerglærke	114		Gråsiken	141	Knortegås	34
Bjergpiber	137		Gråspurv	132	Kongeederfugl	41
Bjergvipstjert	134		Gråstrubet Lappedykker	53	Kongeørn	63
Blisgås	30		Gul Vipstjert	134	Kortnæbbet Gås	29
Blishøne	68		Gulbug	121	Korttæt Træløber	124
Blå Glente	57		Gulhovedet Gul Vipstjert	134	Krikand	37
Blå Kærhøg	60		Gulirisk	139	Krumnæbbet Ryle	76
Blåhals	128		Gulspurv	146	Kvækerfinke	138
Blåmejse	113		Gærdesanger	119	Kærløber	78
Bogfinke	138		Gærdesmutte	124	Kærsanger	122
Bomlærke	147		Gøg	101	L	
Bramgås	32		Gåsegrib	59	Landsvale	115
Britisk Sildemåge	92	H			Langnæbbet Snekpeklire	80
Broget Fluesnapper	130		Halemejse	116	Laplandsværting	146
Brushane	79		Havesanger	118	Lille Flagspætte	108
Bynkefugl	130		Havlit	41	Lille Fluesnapper	129
Bysvale	115		Havterne	98	Lille Gråsiken	141
C			Havørn	58	Lille Kjove	88
Canadagås	32		Hedehøg	61	Lille Kobbessnepe	82
Citronvipstjert	134		Hedelærke	114	Lille Korsnæb	143

Indeks arter

Lille Lappedykker	52	Rødstrubet Piber	136	Stenpikker	132
Lille Præstekrave	72	Rødtoppet Fuglekonge ..	112	Stenvender	87
Lille Regnspove	83	Rødvinget Braksvale	71	Steppehøg	60
Lille Skallesluger	43	Rørdrum	49	Stillits	139
Lille Skrigeørn	64	Rørhøg	59	Stor Flagspætte	107
Lomvie	99	Rørsanger	122	Stor Gråsiken	141
Lunde	100	Rørspurv	146	Stor Hornugle	102
Lundsanger	116	Råge	110	Stor Kobbersneppe	81
Lysbuget Knortegås	33	S Sabinemåge	90	Stor Korsnæb	143
Lærkefalk	66	Sandløber	75	Stor Præstekrave	72
Løvsanger	117	Sandterne	95	Stor Regnspove	83
M Mallebuk	46	Sangdrossel	126	Stor Skallesluger	43
Mandarinand	35	Sanglærke	114	Stor Stormsval	47
Mellemkjovent	88	Sangsvane	28	Stor Tornskade	109
Middelhavssølvmåge	93	Savisanger	121	Storkjove	89
Misteldrossel	127	Sibirisk Bynkefugl	131	Stormmåge	91
Mosehornugle	104	Sildemåge	92	Storpiber	135
Mudderklire	84	Silkehale	123	Strandhjejle	74
Munk	118	Silkehejre	50	Strandskade	70
Mursejler	105	Sivsanger	122	Stribet Ryle	76
Musvit	113	Sjagger	126	Stylteløber	71
Musvåge	62	Skarv	48	Stær	125
Mørkbuget Knortegås	33	Skeand	39	Sule	48
N Nathejre	50	Skestork	51	Sumpmejse	113
Natravn	105	Skovhornugle	104	Svaleklire	84
Nattergal	128	Skovpiber	136	Svartbag	94
Natugle	104	Skovsanger	117	Sydlig Blåhals	128
Nilgås	34	Skovskade	110	Sædgås	27
Nordisk Lappedykker	53	Skovsneppe	81	Søkonget	100
Nordlig Blåhals	128	Skovspurv	132	Sølvhejre	50
Nordlig Gul Vipstjert	134	Skægmejse	113	Sølvmåge	93
Nøddekrige	110	Skærpiber	137	T Taffeland	39
O Odinsbane	87	Slangeørn	59	Taigasædgås	27
Orientbraksvale	71	Slørugle	102	Tejst	99
P Pibeand	35	Snegås	32	Temmincksryle	75
Pibesvane	26	Snespurv	145	Thorshane	87
Pileværling	146	Sneugle	102	Tinksmæd	86
Pirol	109	Sodfarvet Skråpe	47	Toplærke	114
Plettet Rørvagtel	67	Solsort	125	Topmejse	113
Pomeransfugl	73	Sort Glente	57	Toppet Lappedykker	52
Prærieløber	78	Sort Ibis	51	Toppet Skallesluger	43
Pungmejse	112	Sort Stork	50	Topskarv	49
R Ravn	111	Sort Svane	27	Tornirisk	140
Ride	90	Sortand	42	Tornsanger	120
Ringdrossel	126	Sortgrå Ryle	77	Trane	69
Ringdue	100	Sorthalset Lappedykker ..	53	Tredækker	80
Rosenstær	125	Sorthovedet Gul Vipstjert	134	Triel	71
Rovterne	95	Sorthovedet Måge	91	Troldand	40
Rustand	34	Sortklire	85	Træløber	124
Rød Glente	57	Sortkrage	111	Tundrasædgås	29
Rødben	86	Sortmejse	113	Turteldue	101
Rødhalset Gås	34	Sortrygget Hvid Vipstjert	135	Tyrkerdue	101
Rødrygget Svale	116	Sortspætte	107	Tårnfalk	65
Rødrygget Tornskade ..	109	Sortstrubet Bynkefugl ..	131	V Vagtel	44
Rødstjert	130	Sortstrubet Drossel	126	Vandrefalk	67
Rødstrubet Lom	44	Sortstrubet Lom	45	Vandrikse	67
		Sortterne	96	Vandstær	125
		Spidsand	37	Vandehals	106
		Splitterne	97	Vibe	74
		Spurvehøg	61	Vindrossel	127
		Spætmejse	123		

Forkortelser

Følgende forkortelser anvendes i rapporten:

ad.	adult, voksendragt	sdr.	sommerdragt
imm.	immature, dragter mellem juv. og ad.	odr.	overgangsdragt
juv.	juvenil, den første fulde fjerdragt	vdr.	vinterdragt
pull.	pullus, dundragt		
2K	aldersangivelse i kalenderår (fuglen "fylder år" ved årsskiftet)	h	hørt
3K+	fuglen er mindst i sit 3. kalenderår	R	rast
		fou.	fouragerende
pri.	primo, de første 10 dage i måneden	sy.	syngende
med.	medio, den 11.-20. dag i måneden	T	trækkende
ult.	ultimo, fra den 21. og måneden ud	TF	trækforsøg
NNØ	trækretning, verdenshjørne (også S, Ø, SV osv.)	ringm.	ringmærket
SU	Dansk Ornitologisk Forenings Sjældenhedsudvalg		

Kategorier

For enkelte af arterne i rapporten er der nævnt, at den tilhører kategori C eller D. Alle øvrige arter behandlet i rapporten regnes for at tilhøre kategori A. Disse kategorier refererer til de af DOF's Sjældenhedsudvalg anvendte (AERC-standard), jvf. www.dof.dk.

Lokale SU-arter

Følgende arter er lokale SU-arter, hvilket vil sige, at fund af de pågældende arter skal godkendes af SU, inden de kan medtages i "Fugle og Dyr i Nordjylland":

Hunfarvede individer af

- Kongeederfugl
- Hvidhalset Fluesnapper

Alle individer af

- Fyrremejse
- Sandterne

Foreningen Nordjyllands Fugle har til formål at indsamle, registrere og videreformidle oplysninger om forekomsten af fugle, sommerfugle, padder, krybdyr og pattedyr i Nordjylland.

Foreningen samarbejder med Dansk Ornitologisk Forening samt andre grønne foreninger og myndigheder.

